PHARMACOPOEIÆ

MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER IV.

Seu

PHYTOLOGIA.

PHytologia est pars Pharmacologiæ, quę agit de plantis.

Classes Phytologiæ sunt 4. Prima enodat *alterantia primaria*, quæ sunt, *plantæ harumque membra*. Secunda, enucleat *alterantia secundaria*, uti sunt; *Succi, Olea, Resinæ, Gummi-resinæ, Gummata*. Tertia exhibet *purgantia primaria*. Quarta describit *purgantia secundaria*: utraq; eodem modo cum prioribus accepta.

N. *Damus autem rerum quarumcunque 1. species usualiores ab aliis distinctas. 2. Nomina seu titulos, quibus Authores celebriores & famosiores eas rubricant, i.e. titulotenus inscribunt. 3. Tempus ac locum natalem. 4 Delectum. 5. Officinalia Nativa, i.e. quid de rebus singulis crudè officinale sit. 6. Vires. 7. Præparata usualiora, &c.*

Rubricas seu titulos unà cum authorum nominibus addimus, non modo ut eo facilius res quæsita occurrat, atque à reliquis suis speciebus distinguatur, sed & innotescat, quinam authores & quænam illorum scripta ad ulteriorē rei cognitionem consuli, adiriq; queant. Sunt autem Authores præcipui, eorumque scripta:

Amati Lusitani *Enarrationes in libros 5. Dioscoridis.*

Andreæ Cæsalpini *de plantis lib. 16.*

Augustanorum *Pharmacopœia seu Dispensatorium.*

Bartholomæi Carrichteri *herbarium Germanicum in 8.*

Caroli Clusii *1. historia rariorum plantarum. 2. Libri 10. Exoticorum. 3. Corollaria in Dodoneum Gallice à sē redditum, ut & in Garziam, Monardem & Acostam.*

Caspari Bauhini *1. Pinax theatri botanici. 2. Nota in Matthiolum.*

Castoris Durantis *herbarium in*

linguam Germanicam à Clariß. Petro Uffenbachio hujus Reipubl. Francofurtanæ olim Medico celeberrimo translatum.

Christophori Acostæ *historia aromatum & medicamentorum in Orientali India nascentium, qui est liber 9. Exoticorum Clusii.*

Eurici Cordi *Botanologicum.*

Garziæ ab Horto *historia aromatum & simplicium aliquot medicamentorum apud Indos nascentium, qui liber est 7. Exoticorum Clusii.*

Hieronymi Tragi *herbarium seu libri 3. de stirpium usitatis nomenclaturis, &c.*

Jac. Theodori Tabernamontani *historia plantarum germanica libris 3. edita.*

Joachimi Camerarii *1. Hortus. 2. Epitome Matthioli. 3. Matthiolus German quem novis iconibus auxit.*

Joh. Baptistæ Portæ *1. Phytognomica. 2. Villa.*

Joh. Fragosi *historia aromatum, fructuum & simplicium aliquot ex utraque India delatorum.*

Johan. Gerardi *historia plantarum Anglica.*

Joh. Manardi *libri 20. Epistolarum Medicinalium.*

Leonhardi Fuchsii *historia stirpium. 2 Ejusdem icones in 8. 3. Ejusdem de compositionibus medicamentorum.*

Matthæi Lobelii *historia plantarum seu observationes & adversaria à Lobelo & Pena edita.*

Nicolai Monardis *simplicium Medicamentorum ex novo orbe delatorum, historia: qui liber est 10. Exoticorum Clusii.*

Ottonis Brunsfelsii *historia libris 3. comprehensa.*

Pedacii Dioscoridis *libri 6. de materia medica.*

Petri Andreæ Matthioli *1. Commentaria in Dioscoridem. 2. Ejusdem Epitome in 4.*

Petri Bellonii *observationes libris 3. expressæ, cum notis Clusii, cujus Exoticis subjunctæ sunt.*

Prosperi Alpini *de plantis Ægyptiis liber.*

Remberti Dodonæi *historia stirpium pemptades 6 seu libri 30.*

Valerii Cordi *1 annotationes in Dioscoridem. 2. historia stirpium. 3. Dispensatorium.*

Et hi sunt Botanographi, quorum hac in parte fit mentio, omissis authoribus pharmacopoeticis.

CLASS.

CLASS. I.

De Alterantibus primariis, quæ sunt Plantæ, harumque membra, i. e. Radices, Folia, Semina, Cortices, &c.

I. Abies.

Abies { alba, ἐλάτη, hæc præfertur. / rubra, πίτυς, Picea.

Alba inscribitur Abies, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Lon. Ger. Dod.* (cui potius Picea.) Abies alba & fœmina, *C. B. 2.* Germ. **Thannenbaum/ weiß Thannenbaum.**

Rubra insignitur, Picea *Brunf. Matt. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. Germ.* Abies 1. & rubra, *Trag.* Abies, *Dod.* Picea major prima seu abies rubra, *C. B.* Germ. **roth Thannenbaum/ Fichte/ Fichtenbaum.**

N. *Adeo conformes inter se sunt, ut nonnullis cõfundantur, differunt tamen, 1. quod folia Piceæ sint nigriora, latiora, molliora, læviora, minus pungentia, ramos circumquaque vestientia. 2. quod Cortex Piceæ sit nigrior, tenacior: abietis albicantior, fragilior. 3. quod Piceæ rami ad terram flectantur, secus ac abietis, &c.* Matth.

Virent perpetua fronde, nisi quod mense Majo foliis pristinis decidentibus, nova subinde renascantur. Montibus gaudet saxosis.

OFFICINALIA NATIVA.

Cortex (sed raro) Coni & Resina.

N. *Innascitur & viscum abieti albæ, quod Plinii & Theophrasti Stelin reputat Clusius.*

Vires. *Cortex exiccat, adstringit. Usuque est præcipui externi in ulceribus & ambustis.*

Coni (strobili **Thanapffel/**) *exiccant & adstr. Usus itidem sunt inprimis externi in inflammatione Epatis & aliarum partium (Epithema) in verrucis (cujus signaturam referunt) & clavis pedum abigendis (lotione.)*

Resina ab abiete duplex colligi potest, liquida & sicca. Liquida (lacryma, oleum abiegnum), colligitur ex tuberculis (ceu ex Vomica) abietum novellarum sed pauca: Hæc Officinis Terebinthinæ Venetæ titulo venit (de qua class. 4.) sed perperam, siquidem illa (abiegna) acrior ac calidior sit. Sicca ex Abiete & Picea colligitur: Hæc uti Thus figurâ ementitur, ita & usum ejus æmulatur.

PRÆPARATA.

Oleum still. Fit ex ligno per descensum igne leni, sic extillat clarum.

N. *Rari est usus. Potest tamen adhiberi in odontalgia, aliisque affectibus loco Terebinthinæ.*

II. Abrotanum.

Ἄβροτον, ἀβρότανον, ἀβότονον. Germ. **Stabwurtz/ Girtwurtz/ Gertwurtz/ Gartenheil.**

Est { mas, quod vulgariter nomen abrotani retinet, *& hujus loci est.* / fœmina, Cupressus seu cyparissus hortulana, *Vide s. l.*

Loco gaudet temperato, præcipuè dum adhuc in ætate adolescente constitutum est, coliturque in hortis.

OFFICIN. NAT.

Ex Abrotani maris variis generibus solum officinale est angustifolium majus: Hujus extant in officinis *folia* & *gemmæ* seu *summitates* collectæ Augusto: huic succedit minus seu abrotanum humile.

Majus insignitur Abrotanum mas, *Brunf. Dod. Matth. Lob. Cast. Tabern.* masculum majus, *Cam.* primum, *Trag.* vulgare mas, *Fuchs.* Abr. mas angustifolium majus, *Casp. Bauhino.*

Minus *C. B.* 6. Abrotanum 3. *Trag.* odoratum humile dense fruticosum, *Lob.* humile *Tab.*

Vires. *Calf. sicc. incidit, aperit, subastringit, extergit, valide discutit, resistit putredini ac veneno, morsibus venenatorum animalium medetur, vermes necat, urinam movet, impetus hystericos discutit, regium morbum solvit. Extrinsecus usus ejus famosus est in ossibus exiccandis, roborandisque, & quia pilorum signaturam summitates ejus æmulantur, ad alopeciam tollendam maximopere commendatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽ stillat. Ex foliis ac summitatibus.

2. *Vinum:* Veteribus in usu fuit creberrimo, modò non item.

3. *Conserva:* Ex summitatibus & flor. paratur ut conserv. absinthii.

4. *Oleum:* Infusarum summitatum in ♃ communi.

5. *Oleum stillatitium:* Ex summitatibus siccis.

III. *Absinthium.*

Ἀβρότονον, Ἀψίνθιον, *Arab.* Assinthium, Asenefii, Sesurem, Alhanlais, Barus, Buleigi. Germ. Wermuth.

Est { Vulgare rusticum nostrate { majus. *C. Bauhin.* N. 1. / humilius montanum. *C. B.* 2. / Ponticum. *Vide loco sequenti.*

Majus insignitur. Absynthium ponticum seu Romanum officinarum *C. B.* 1. Absynthium *Matt. Cord. in Dios. Lon.* vulgare *Trag. Fuchs. Lob. Cast. Tab.* commune *Cam.*

Humilius: Abs. ponticum montanum. *C. B* 2. Abs. montanum *Cam. in Matth.* seu Romanum *Tab.* tenuifolium ponticum *Galeno.*

N. *Vulgare majus, illud est quod passim nascitur. Montanum in certis tantummodo locis provenit, estque humilius communi. Et hoc si haberi possit eligere monet Tabernæm.*

Florent Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Rustici Absinthii *Folia* ac *Summitates.*

Vires. *Stomachicum inprimis est, hinc hepaticum & spleneticum: calf. 1. (ad 2.) sic 3. aper. atten. astringit, amarum est: hinc vermes necat, bilem educit,*

cit, crapulam discutit, sudorem ciet, febribus (præcipuæ tertianis) convenit.

N. *Capiti quia vapores crassos exhibet, pigritiem ac somnium inferre solet, minus tamen si prius per ▽ calidam trahatur leviterque exprimatur. Extrinsecus arcet Vigilias (temporibus ac plantis pedum impositum) confortat ventriculum, auditum acuit (suffitus aure susceptus.) &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *still.* Ex summit. & fol. recentibus.

2. *Spiritus.* Destillatur ex summit. siccis ▽ affusâ fermentatis.

NB Potest ad fermentandum ⊖ aut simile quid addi. *Senn. in Instit.*

3. *Succus expressus ac inspissatus* Fit, ex summitatibus siccis in ▽ coctis.

4. *Vinum absinthites.*

5. *Extractum liquidum seu Tinctura.* Cum ☿ facta.

N. *Ejusdem efficaciæ Tincturam facili negocio assequi poteris, si summitatibus aquam vitæ affuderis, parum accenderis atque hinc expresseris.*

6. *Conserva.* Ex summitatibus paratur. l. a.

7. *Syrupus compositus.* Vide Dispens. August. & Noriberg.

8 *Trochisci de Absinthio.* Vide Disp. A. & N.

9. *Oleum infusum* Ex omphacio, & summit. absinth. cum Rosis. Vide D. Noriberg.

N. *Augustani addunt quoque succum absinthii.*

10. *Oleum stillatitium* Cum aqua ac spiritu descendit.

11. *Sal fixum.* Ex incinerata planta l. a. elicitur.

12. *Sal. volatile* Ex succo l. a. conficitur, quod raro in usu.

N. *Sunt qui absinthium hoc vulgare, veterum absinthium ponticum esse velint, adeoque & Romanum dici.*

13. *Trochisci de Absinthio,* V. Disp.

IV. *Absinthium ponticum.*

Absinthium ponticum Officinarum. *C. B. 4. 5* Absinthium ponticum & tenuifolium, incanum, nobile. Abrotanum minus & *1. Trag.* Abr. fœmina. *Fuchs. Lon.* Abr. album. *Cord.* Absynt. ponticum. *Matth. Fuchs.* (in icombus.) *Tab* Abs. tenuifolium. *Dod.* German. **Welsch Wermuth / Garten Wermuth / Römisch Wermuth.**

Vires. *Epaticum est præ vulgari. Calf. in princ. gr. 1. sicc. in princ. 3. minus amarum est, astringit, valideque incid. exterg. disc. putredini resistit, educit bilem per urinam; proin convenit in omnibus affectibus Epatis, vesicæ, bilis, ventriculi: tormina ventris & uteri sedat: minus commode autem in mucilagnosis affectibus pulmonum, inprimis ob astrictionem adhibetur. Extrinsecus discutit tormina ventris, adeoque & quæ partum subsequuntur: infantum vomitum compescit, &c.*

N. *Huic affinia sunt, quæ & in locum ejus substitui cum commodo possunt, absinthium ponticum repens, ut & absin-*

thium Nabathæum seu tenuifolium Austriacum. C.B. 4. & 5.

PRÆPARATA.

Præparata ejus raro pro usu extant, parari tamen possunt non secus ac ex absinthio vulgari. ▽ *stillat, Spiritus, Succus, Vinum, Extractum, Conserva, Syrupus, Oleum infusum & destillatum.*

V. Acacia vera.

Acacia Dioscoridi frutex lignosus ac spinosus est, ex cujus semine maturo, ejusdem nominis succus exprimitur nigricans: ex immaturo; rubescens seu subfulvus. Et hic est vera veterum acacia, quæ Theriacam ingreditur, recipiendaque est, ubi acaciæ simpliciter mentio fit. Ex omnibus præstantissima perhibetur luteorubea odoris grati.

Vires. *Refrig. sicc. crassarum partium est, incrassat, astringit.*

N. 1. *Succus hic cum rarus sit, substituitur ut plurimum Acacia Germanica.*

N. 2. *Dat & aliam Acaciæ speciem arbuscula, quæ G. Arabicum profert, sed minus usitatam.*

VI. Acacia Germanica.

Ἀγριοκοκκομηλία. Prunus sylvestris, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. C.B. 1. alias* Acantha, *Arab.* Schamuth, Schak Halepi. Germ. Schlehendorn.

N. *Prunus sylvestris transplantatione diligentique cultura evadit hortensis, fructusque fert grandiores, quos Germani vocant* grosse Gartenschlehe.

Floret primo vere: fructum fert maturum autumno.

OFFICIN. NAT.

Flores pruni sylvestr. raro *Folia*, rarissimè *cortices* radicum.

Vires. *Folia, fructus, cortices refrig. exiccant. gr. 3. astring. incrassant. Usus præcipuus est in profluviis alvi, Uteri. Extrinsecus in gargarism. balneis uterinis.*

Flores. *Resolvunt, Renum sabulum educunt, compressiones cardicas leniunt, pleuriticam radicem resolvunt, alvum laxant.*

N. *Accrescit nonnunquam muscus, qui specifice hernias conferre dicitur.*

PRÆPAR.

1. *Conserv.* Flor.

2. ▽ *stillatit.* Ex floribus elicita. MB.

N. *Alii cum vino distillant.*

3. *Syrupus*: fit ex multiplici florum infusione, ut rosarum.

Vires. *Purgat leniter, prodest in pleuresi, tussi sicca, renes erpurgat, &c.*

4. *Succus seu Rob. prunor. sylvestrium solidius.* Ex fructibus exprimitur, inspissatur, inque taleolas formatus asservatur pro acaciæ veræ substitutione.

5. *Vinum.* Ex fructibus maturis exiccatis. Nim. contusi hi rediguntur in globulos ac in furno exiccantur. Hinc infunduntur.

6. *Fructus conditi.* Fiunt cum mellis, P. ij. & Vini p. j. l. a.

VII. Ace-

VII. Acetosa.

Ὀξαλις, λάπαθον. Acetosa, Sawrampffer.

- Est Acetosa
  - Major
    - hortensis rotundifolia.
    - sylvestris seu pratensis
      - plana & hæc interdum folia habet crispa.
  - Minor arvensis
    - Lanceolata arvensis.
    - Non Lanceolata minima.

Ex his Officinis major sylvestris, *C. B. 1.* in usu est, de qua vox acetosa simpliciter intelligatur. Huic tamen nisi præferre volueris, substituere non citra rationem poteris, hortensem rotundifoliam.

Major sylvestris *insignitur* Acetosa pratensis, *C. B. 1.* Lapathum 4. *Dioscor.* Acetosa, *Lon.* major, *Cast.* Oxalis *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob. Tab.* Rumicis 4. genus, *Cord. in Dioscor.*

Hortensis rotundifolia, *C. B. 8. insignitur* Oxalis rotundifolia, *Dod* rotunda, *Tab.* sativa Franca rotundifolia repens, *Lob.* Acetosa rotundifolia repens, *Cam.* Acetosa rotundis foliis, *Cam.*

Officin. Nat.

Exhibent usui pharmaceutico *Folia, Radices & Semen.*

N. *Radices asservantur excorticata.*

Florent Majo, *turgesc. semine* Junio & Julio.

Vires. *Cardiaca inprimis est & Epatica: frigef. & sicc. 2 aperit, resistit putredini, appetitum excitat, choleram reprimit, sitim sedat, unde in febribus simplicibus ac pestilentibus usitatissima est, præcipue autem usu interno; hinc & externo adhibita.*

Præparata.

1. *Conserv.* folior.

2. ▽ *destill.* Ex foliis.

3. *Succus.* Ex fol. rec. exprimitur, clarificatur ac coagulatur.

4 *Syrupus.* Ex succo & sacchar. Augst. $\frac{1}{2}$ Norib. $\frac{1}{7}$.

5. *Conserv.* Ex fol. rec. & sacch. $\frac{1}{20}$ aut $\frac{1}{7}$.

VIII. Acetosella.

Trifolium acetosum, *Matth. Dod. Cast Brunf.* Oxys, *Fuchs. Cord. Cam. Tab.* Oxytriphyllon, *Trag.* Lujula, Alleluja, *Lon.* Trifolium acetosum vulgare, *C. B. 1.* Buchampffer/Sawrklee/Guckaugklee.

Estque
- floribus albis.
- floribus luteis.

Floret Aprili ac princip. Maji. Locis gaudet nemorosis & arenosis.

Officin. Nat.

Folia acetosellæ albæ.

Vires. *Cardiaca & Epatica est singularis. acetosæ vires nisi superans saltem æmulans, adeoque æstum febrilem mitigat, sitim sedat, &c.*

N. *Ace-*

N. *Acetosella Lonic. est acetosa arvensis lanceolata.*

PRÆPAR.

1. *Conserv.* Folior.
2. ▽ *stillat.* Ex foliis.
3. *Syrup.* Ex succ. & sacchar. ℥ ½ aut ℥ j.
4. *Conserva.* Ex foliis.

IX. *Acorus.*

Acorus verus, sive calamus arom. Officinarum. *C. B.* 1 Acorus perperam Calamus arom. Officinarum. *Monard. Trag. Matth. Cord Lob.* Acorum, *Lon. Cam. Tab. Ger.* Acorum legitimum, *Clus. hist. Germ.* Calmus/ Ackerwurtz.

N. *Acorus officin. dicitur vulgo calamus aromaticus, cum tamen cal. aromat. proprie sic dictus herba sit ab hac diversa. Vide infra.*

Colitur in hortis, soloque gaudet palustri.

OFFICIN. NAT.

Radix, rarò *Folia.*

Eligenda radix albicans sapore amara ac acris.

Vires. *Stomachicus est, calfac. & sicc. in princ. 3. partium tenuium est, atten. aper. Usus præcipuus in obstruct. mensium, Lienis ac Epatis, in dolore coluco.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex radice macerata.
2. *Acorus conditus* vulgaris. Vide Augustan.
3. *Confecta radix.*
4. *Ol. stillat.* cum ▽ ascendit.
5. *Elect. diacorum.* Vide August.
6. *Extract. rad.* Coque in Vino exprime & inspissa.

Vires. *Plurimum valet in dolore coluco.* Dos. ℈ j.

X. *Acorus adulterinus.*

Acorus adulterinus, *C. B.* 2 Acorus falsa, *Cord. in Dioscor.* Acorum adulter. *Trag.* falsum, *Matth.* Gladiolus luteis liliis, *Eras. Cordi*, luteus, *Fuchs.* (icon.) *Lon.* Acor. Officinarum, *Fuchs.* Acorus palustris, *Lob.* Iris palustris lutea, *Tab.* Pseudoiris, *Dod.* Germ. gelb Schwertel.

Officinis raro inservit usu, eoque in solâ radice effodienda sc. Septemb.

Vires. *Exsiccat, parum calefacit, attenuat, astringit, roborat, resolvit, vi peculiari ad nervosi generis & cerebri affectus commendatur, ut & ad dysenteriam, aliosque fluxus alvi ac uteri sistendos. Extrinsecus ad dysenteriam præcavendam, more nostratium, de collo suspendi solet.*

PRÆPARATA.

Nonnunquam inde paratum extat *Electuarium* Stomachicum. Vide lib. 2.

XI. *Adiantum.*

Adianthum, *Matth. Dod.* Capillus ♀ *vulgo* Adiantum foliis coriandri *C. B.* 1. Adiantum nigrum, *Cord.* Adiant. nigr. verùm, *Tab.* Ad. album *Plinii* magnum, *Trag.* Lugdunense, *Cam.* Germ. Frawenhaar/ Venushaar.

N. *Adianti vox pluribus plantis imposita*

posita invenitur. 1. Plantæ jam datæ. 2. Adianto aureo, polytricho. 3. Rutæ murariæ. 4. Trichomani: de prioribus hoc loco, de posterioribus alibi.

Advehitur ex Gallia Narbonensi: Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Caliditate & frigiditate temperatum est, exiccat, attenuat, aperit, extergit, pulmonum renumque vitiis medetur, Epatis & Lienis obstructiones reserat, Urinam & menses ciet.*

N. *Sunt qui Trichomani easdem vires ascribunt, adeoque substitui posse autumant: Alii Rutam murariam.*

PRÆPAR.

1. *Aqua.* Ex fol.

2. *Syrupus simpl.* Ex decoct. & sacchar. ℥. Augusti.

3. *Compos.* Vide Augusti. & Norib.

XII. *Adiantum aureum.*

Polytrichum aureum { majus. *Hoc minus usuale.* medium. *Hoc usuale.* minus. *Nec hoc officinas subit.*

Dicitur Polytrichum aureum medium, *C.B 2* nobile vel primũ, *Trag.* aureum Apuleii vel *2. Lonic.* Muscus capillaris, *Dod.* Adiant. aureum minus, *Tab.* Germ. gulden Widerthon.

OFFICIN.

Integra herba seu caulis cum foliis muscosis & floribus.

Vires. *De viribus apud authores nihil fere invenitur. Carrichterus tamen ad morbos incantatione introductos commendat, cujus rei gratia apud mulierculas celeberrima est.*

Extrinsecus ob signaturam commendatur ad capillos generandos.

XIII. *Agallochum.*

Ξυλαλοὴ, Lignum aloes, *Lon. Tab.* Agallochus seu Xylaloes, *Cord. in D. Lob. Cast.* Taurum, *Cord. h. C.B. 2.* Paradiß- oder Aloes Holtz.

OFFICIN. NAT.

Lignum cujus frusta raro magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittitur, quæ optima censentur nigropurpurea, venis cinerii coloris intersecta, amara, ponderosa, liquorem, si prunis, candentive ferro imponantur, exudantia, suavem ac acidulum fumum, si incendantur, præbentia, bullulasque simul post se relinquentia, haud ita facile disparentes: His adde haud postremum bonitatis signum, si aquæ supernatarint.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. confortativum est omnium viscerum ac præcipue cerebri, Cordis ac Uteri, spiritus vitales ac animales recreat: hinc medetur Lypothymiæ, amaritudine sua lumbricos necat. Externè creber ejus usus est in cucuphis & Epithematibus cordialibus.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.* Fieri potest ad normam aliorum Extractorum sive Gummosum

mosum solum id expetatur sive simul viscosum: *De quo vide lib. 2. c. 57.*

Angelus Sala. ℞. Fragmentor. elector. pulveratorum (instillari potest inter pulverisandum ▽ Rosar. ne quid avolet) ℔j. digerit ac extrahit cum ℣i rectificatissimi ℔vi. vase clauso in MB ☌ 3. digerendo. Decantato dein liquori affundit ▽ Rosar. ℔j. abstrahit lentissimo calore ℣. Restantem Essentiam Resinosam lavat & exiccat, pro libitu coquit ad consistentiam, ut exinde trochisci formari possint.

Dosis gr. iiij. ad x.

Residuæ feces aptæ sunt quæ admisceantur candelis pro fumo.

Quercetanus Extractum hoc seu gummi parat cum ▽ stillat. Hyperici aut Centaurii atque *pro peculiari remedio habet in lumbricis* ac putredinibus arcendis.

2. Species Diaxylaloes. Vide Disp.

3. Trochisci Diaxylaloes. V. Disp.

XIV. Ageratum.

Ἀγήρατον, *Matth. Cam. Tab. Cast.* Eupatorium Mesuæ, *Trag. Matth. Lon.* mentha corymbifera minor, *Cord. hist.* Costus minor hortensis, herba Julia, Balsamita minor. *Dod.* Ageratum foliis serratis, *C. B. 1. Arab.* Gafet. Leber-Balsam/ kleiner Costen-Balsam.

Colitur hortis, floret Junio.

Officin. Nat.

Planta cum foliis & floribus.

Vires. *Calf. & siccat. gr. 2. substantiæ tenuis, saporis aromatici, attenuat, exterget, putredini resistit, Epatica est, laxat alvum quam blandissime. Extrinsecus ciet urinam, uterumque emollit (suffitu.)*

Præpar.

1. Syr. de Eupatorio Mesuæ. Vide Disp.

2. Pil. de Eupatorio. Vide Disp.

3. Trochisc. de Eupator. Vid. Disp.

XV. Agnus castus.

Salix Amerina Dioscor. *Matth.* Vitex, *Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cam.* Agnus castus, *Cast.* Eleagnon. Theophrasti, *Lob.* Vitex foliis angustioribus cannabis modo dispositis, *C. B. 1.* Keuschlamb

Officin. Nat.

Semen.

Vires. *Calf. & siccat. insigniter discutit, menses ciet, appetitum venereos cohibet, semen imminuit.*

Præpar.

Trochisci. Vide Dispens.

XVI. Agrimonia seu Agrimonium.

Agrimonia, *Brunf. Dod. Lob. Cam.* Eupatorium, *Matth. Fuchs. Cord. Cast. Tab.* Vulgare, *Trag.* Eupatorium Græcorum, *Lob. Cam.* (Arabum enim Eupatorium vel Ageratum est, vel Eupatorium Cannabin.) Eupatorium veterum seu Agrimonia, *C. B. 4.* German. Agermenig / Odermenig / Adermenig/ Bruchwurtz/ Leberkletten.

Floret

Floret fere æstate integra, crescit juxta sepes.

OFFICIN. NAT.

Folia & Summitates.

Vires. *Epatica nobilissima inprimis est, hinc splenetica vulnerarieque: calf. & sicc. 2. substantia est tenuis, aperit, deterg. subastr. corroborat Epar, ejusque fluxus coërcet, adeoque usu creberrimo venit in morbis ab Epatis imbecillitate subortis, ut sunt Hydrops, cachexia, &c. extrinsecus adhibetur sæpissime in balneis & lotionibus.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex fol. & flor. vel ex integra planta circa finem Junii collecta.

2. *Succ.* Ex fol. & flor.

3. *Syrup.* Ex succo.

4. ⊖ ex cinere integræ plantæ.

XVII. Alchimilla.

Alchimilla, *Trag. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris, *Clus. hist. Cam.* Pes leonis, *Brunf. Fuchs. Lon.* Brancha Leonis, Planta Leonis, (Dioscor. Psiadium,) Stellaria, *Matth. Cast.* Germ. Smaw / gülden Gänsertich / Löwenfuß / vnser Frawen Mantel.

Crescit loco udo ac humido ac præcipue in pascuis, unde & in hortos transplantari solet. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Vulneraria est è nobilissimis non postrema, calid. & frigid. tempera-ta; consolid. astring. exterget, sanguinem incrassat, proin utilis fluxui mensium, &c. Usque adhibetur interno in potionibus vulnerariis, tùm & externo.*

PRÆPAR.

▽. Fit ex integra planta, collecta mense Junio cum floribus.

XVIII. Alkekengi.

Ἀλικάκαβον, Halicacabum, *Cast.* vulgare, *Fuchs.* Hal. vesicarium, *Cam.* Hal. seu vesicaria, *Cord.* Hal. Solanum halicacabum, *Trag. Matth. Lob.* Solan. vesicarium, *Dod.* Alkakengi, *Lon.* Saxifraga rubra & 4. *Brunf.* Solan. vesicarium 2. *Bauhini*, Judenkirschen / Boberellen.

Crescit in vineis inter vites, locisque opacis, floret Junio, fructus fert ante autumnum.

OFFICIN. NAT.

Baccæ quæ colore ac figura cerasa rubra repræsentant, colligendæ, circiter finem Augusti.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. Nephriticæ diureticæ ac lithontripticæ insignes sunt. Usus præcipui in calculo renum & vesicæ, in ictero (baccæ & folia) in sanguine coagulato.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex baccis.

2. *Tinctura.* Ex baccis cum ▽. propria.

3. *Trochisci de Alkekengi.* Vide Dispensat.

Alkermes *vide* Chermes.

XIX. Allium.

Σκόροδον Dioscoridi, *Arab.* Chaum. Allium, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in Dioſc. Lon. Lob. Caſt.* hortenſe, *Fuchſ.* vulgare *Cam.* ſativum, *Dod. C. B. 1.* Knoblauch.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. & ſicc. 4. incid. aperit, diſcutit, alexipharmacum eſt. Uſus præcipuus internus & externus in colica flatulenta, lumbricis, peſte (cum ✝) tuſſi, calculo. Extrinſecus in ſcabie, urinæ obſtructione, apoplexia uterina (umbilico inungitur ſuccus) tuſſi (inungitur plantis pedum cum axungia porcina)*

N. *Dulcius ſapit ſi plantetur (exiſtente ſub Horizonte, eodemque tempore rurſum effodiatur.*

PRÆPARAT.

Electuar. de allio. Vid. l. 2.

Aloes lignum, *vide* Agallochum.

XX. Alſine.

Alſines varia à Botanicis exhibentur genera, è quibus potiſſimum uſualis eſt Alſine media, *C. B. 11.* Alſine, *Matth. Lob. Caſt.* Alſ. major, *Fuchſ.* media, *Tabern. Ger.* minor, *Cord. hiſt.* Morſus Gallinæ, *1. Trag.* Germ. Hünerdarm / Hünerbiß / Vogelkraut.

Creſcit in omnibus hortis & vinetis. Provenit hyeme, floretque ad mediam usque æſtatem.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra *herba*, ſed raro.

Vires. *Refrig. & humect. 2, easdem vires obtinet quas parietaria, præterquam quod non aſtringat: inſigniter nutrire creditur, unde atrophia, phthiſique laborantibus eſca ſalutaris æſtimatur.*

XXI. Althæa.

Althæa Dioſcoridis & Plinii, *C. B. 1.* Althæa, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Cord.* Vulgaris, *Cam. Cluſ. hiſt.* Malva paluſtris, *Lon. Lob.* Ibiſcus, *Caſt. Tab.* Malvaviſcus, Bismalva, *Ger.* German. Eibiſchwurtz.

N. *Quatuor faciunt altheæ genera: althæam ſimpliciter ſic dictam, althæam arboreſcentem, althæam paluſtrem, & althæam Theophraſti ſeu Abutilon Avicennæ. Ex his primum officinis inuſu eſt.*

Creſcit locis humidis, floret Julio & Auguſt.

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix, (collecta vere vel Autumno) *Semen.*

Vires. *Herba calida eſt ſicca (aliis humid.) gr. 1. (Radix calfac. in princ. 2) emollit, laxat, diſcut. dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit. Uſus præcipuus in affectibus veſicæ, pectoris, v. g. pleuritide, &c. Vide Malvam, cum qua in qualitatibus omnibus convenit: Externis creberrimus ejus uſus eſt in cataplaſm. clyſteribus, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis & floribus.

2. *Mucilago.* Ex radice extrahitur cocta cum aqua.

N. 1.

N. 1. *Utiliter hæc adhiberi poterit pro trochiscis sublingualibus incorporandis.*

N. 2. *Ex mucilagine hac insigne Extractum cum ℣ parari poterit, in leniendâ faucium asperitate utilissimum.*

3. *Syrupus Althææ Fernel.* V. D.

4. *Unguentum Dialthææ simpl.* Ex solis emollientibus. Vide Disp.

5. *Unguentum Dialthææ Compos* Ex emollientibus & discutientibus. Galbano scil. & S. hederæ. Vide itidem Dispensatoria.

XXII. Amaranthus.

Amaranthus, *Matth* Am. parvus, *Cam* purpureus, *Fuchs. Dod. Lon. Cord. in D.* angustifolius simplici spicata pannicula, *Lob.* Amar. vulgaris, *Tab.* Amar. simplici pannicula, *C. B. 4.* Circæa, *Trag.* aliis, Flos amoris. German. Flor Amor / Tauschtschön / Sammetblum

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrig. & siccat. modicè astring. Hinc usus in fluxionibus cunctis. E. g. expuitione sanguinis, diarrhœa, dysenteria, fluxu uterino, &c.*

N. *Sunt qui propinant ad lactis generationem juvandam.*

XXIII. Ammi verum.

Ἄμμι, ἄμι, ἄμιον, Ameos, Amios, Ammeos, cuminum Æthiopicum. Ammi, *Brunf. Trag. Cord. in D. Lon.* commune seu vulgare, *Dod. Cam. Ger.* vulgatius, *Lob.* Ammioselinum, *Tab.* Germ. Ammey.

Adfertur Alexandriâ Ægypti Venetias & in Germaniam.

OFFICIN. NAT.

Semen. Eligendum hoc est purum.

Vires. *Calf. & sicc. g. 3. tenuium partium est, incidit, aperit, disc. Hinc convenit in dolore colico & uterino, in mensibus & urina obstructis, in inflatione ventriculi, ususque præcipue interni est, hinc & externi.*

XXIV. Amomum.

Ἄμωμον. Amomum veterum quod nam sit, adhuc sub judice lis est. Sunt enim qui Rosam Hierochontis esse velint, ut Cordus: alii aliud quid esse contendunt. Clusius tres eo nomine describit herbas, quas tamen cum Dioscoridis amomo minimè respondere confitetur.

Officinæ duplex semen sub Amomi nomine monstrant, quorum alterum majus nigrum rotundumque est iustar granor. piperis rotundi vel cubebarum, gustu minime acre, quod videtur veterum esse sison, sinon, &c. Alterum minutum semen & pallidum, utrumque raro in usum venit, locoque amomi veterum recipitur Acorus.

XXV. Amygdalæ, seu *Amygdala.*

Amygdalæ fructus sunt, amygdali arboris, iique vel dulces vel amari. De Amydalo videatur, *Brunf. Trag.*

Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cam. Tab. Matth. Cast. Germ. Mandeln.

OFFICIN. NAT.

Utriusque nuclei amygdala vel amygdalæ dicti.

Vires. *Dulces nutritivæ sunt, temperatè calidæ & humidæ, humorum acrimoniam lenientes, & hinc dolorem & Vigilias ab acrimonia orundas, demulcentes, adhibenturque præcipue in Emulsionibus.*

Amaræ sunt calidæ & siccæ. 2. atten. aper. exterg. diuretica sunt, obstructioni jecoris, lienis, mesenterii, uterique conferunt. Extrinsecus lentigines tollunt, si masticatæ illinantur, capitis dolori subveniunt (in frontalibus.)

PRÆPARAT.

Confect. amygd. dulc.
amarar.
Ol. expressum amygd. dulc.
amarar.

Vires. *Oleum dulce lenit, maturat, anodynum est, ususque præcipuus in colico ac nephritico dolore mitigando (propinatum dosi ʒj. vel ij. cum manna, vel & clysmati infusum) infantulis recens natis creberrimo ad tormina Ventris compescenda cum saccharo penidiato exhibetur ad ʒij. quin etiam ad mitiganda tormina puerperarum usus ejus creberrimus est. Olei amari vires ex superioribus colligendæ sunt.*

N. *Usui interno recens expressum adhibendum est, non rancidum: Exprimitur autem tum sine igne, i.e. non calfaciendo ad ignem vel cum igne.*

XXVI. Anacardium.

Anacardium, *Matth. Cord. h. Lon. Cast. Trag. Tab. Ger. Ger. Arab.* Balado. Anacardum, Elephanten Lauß.

Fructus est arboris exoticę, colore ac figura cor repræsentans, præcipuè si siccatus sit.

Crescit in India Orientali.

OFFICIN. NAT.

Fructus sed raro.

Vires. *Calf. & siccat (non 4. nec 3. gradu) ut nonnulli volunt, sed remissius, Cephalicus est, memoriam ac sensus acuens ac confortans.*

PRÆPARATA.

1. *Elect. seu Confectio Anacardina.* Vide Dispens.

2. *Mel anacardinum.* Ex fructu recenti in ▽ cocto supernatat. Vide Dispensat.

3 *Oleum* vel ex fructibus exprimitur vel in corticis coctione supernatat, sed rarissimum hoc est.

XXVII. Anagallis.

Anag. { Aquatica. *V. de infra.*
Terrestris { Mas flore phœniceo, *C. B. 2.* } *hæ officin. & hujus loci.*
Fœmina fl. cæruleo, *C. B. 2.* } *hæ officin. & hujus loci.*
Lutea *mustiata.* } *hæ officin. & hujus loci.*

Mas

Mas *insignitur* Anagallis, *Cord. in D. Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. phœnicea mas, *Lob. Tab. Cam.* mas, *Clus. hist.*

Fœmina dicitur Anagallis fœmina, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. cærulæa, *Tabern. Cam.*

Dicuntur Gauchheil/ Colmarkraut/ Vogelkraut.

Crescunt in vinetis, hortis ac arvis; lutea tamen non nisi in sylvestribus ac umbrosis locis provenit.

Floret Majo & hinc per totam æstatem.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, sed raro.

Vires. *Utraque calf. & sicc. amara est, exterg. & subastr. Unde & pro vulneraria habetur, morsui canis rabidi subvenire à nonnullis commendatur: adhibeturque usu interno & externo.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta.

2. *Succus.* Raro extat, cum tamen maxime commendetur in Errhinis.

XXVIII. *Anagallis aquatica.*

Anag. aquat. { Latifolia { folio subrotundo { major, *C. B. 1.* / minor, *C. B. 2.* } *Hæ usuales & præcipue minor.* / folio oblongo { major. / minor. } / Anguſtifolia.

Dicuntur Beccabunga, Berula, Sium aquaticum, Laver. Germ. Bachbungen/ Wasserbungen.

Crescunt in rivulis. Florent Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra planta.

Vires. *Calfac. moderate humectat. Usus præcip. in scorbuto, urinam, calculum renum & vesicæ insigniter expellit, menses ciet, fœtum mortuum ejicit. Extrinsecus opitulatur phlegmonis & Erypelati; maculas facies abstergit (cum furfure.) Vulneribus medetur (cum ⊖ & tela aranearum impos.)*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex planta integra vel succo ejus expresso.

2. *Succus.* Expressus & inspissatus: qui raro extat.

XXIX. *Anethum.*

Ἄνηθον, ἀνήνθον, Dill. Dillenkraut.

Aneth. { Hortense, *hoc usuale.* / Sylvestre.

Insignitur Anethum, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Cam. Ger.*

Crescit loco arenoso & aprico. Flor. Jun. Jul. Aug.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores & Semen.

Vires.

Vires. *Calefac. in princ. 3. ficc. in princ. 2. (radix calf 3. ficc. 2. complete) diger. disc. maturat, levat dolores, auget lac, conciliat somnum, venereos appetitus minuit, singultui vomituique medetur: Et hæc omnia præstat usu interno & externo. Inprimis tamen extrinsecus Clysteribus anodynis immiscetur, capitisq; cataplasmatis anodynis & somniferis (summitates cum oleo olivarum cocta.)*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integr. planta. (rari usus est.)

2. Oleum insolatum. Ex fol. & flor.

3. Ol. stillatit. Fit ex semine.

XXX. Angelica.

Hortensis seu sativa, Costus niger. *C B. 1.*

Sylvestris { Major. *C. B. 2.* / Minor montana. *C. B. 3.*

Ex his in usu est prima; Nec contemnenda tamen & secunda.

Prima dicitur Angelica, *Brunf. Lob. Cast. Tab.* Angelica major, *Dod.* Angelica sativa, *Trag. Matth. Dod. Lon. Ger.* Ang. odorata, *Cam.* Smyrnium, *Cord. in D.*

Secunda, describitur sylvestris major, *C B 2.* Angelica sylv. *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cam. Ger.* Germ. Angelickwurtz/ Heiligen Geistwurtz.

Crescit sativa locis cultis, humidis ac pinguibus; Sylvestris major humidiora amat prata: Minor locis montanis opacis & nemorosis gaudet.

Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda initio veris.

Vires. *Bezoardica & cordialis nobilissima est, Calf. 3. (syl. maj. 2.) ficc. 2. aper. atten. sudorifica & vulneraria est: menses movet, fœtum expellit, suffocationi uteri maxime conducit, malignis morbis, Venenis, ipsique pesti medetur: Venena omnis generis per sudorem pellit, adeoque usu interno præcipue, tum & externo adhiberi apta est. V. g. ad arcendam pestem (in amuleto, in sublingualibus) ad morsum canis rabidi (in cataplasm. &c.)*

Dosis ʒj.

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta.

2. Succus. Ex radic. recent.

N. *Potest & ex siccis radic. mediante coctione elici.*

3 Extract. Fit cum ▽.

Dosis à ℈ß. ad ʒß.

N. *Quercetanus extrahit cum Spir. Junip. hydromelite Vinoso, &c.* Vide pharmacop. rest.

4. Condita radix. l. a.

5. Oleum stillat. Ascendit cum ▽.

6. Balsamus. l. a. cum oleo nucistæ præparato fit.

7. ⊖. Ex incinerata vel integra planta vel ☉ in destillatione remanente.

N. *His adjungi potest rad. præparata, quam dicunt, i. e. in aceto macerata. Verum enim vero quis dubitat, infusione hac magnam virium partem, menstruo*

menstruo communicari, adeoque radici decedere.

XXXI. *Anisum.*

Ἄνισον, ἄνητον, Anis.

Gaudet loco optimo & stercorato; seritur mense Martio, floret Julio, semen matureſcit Autumno.

OFFICIN. NAT.

Semen, raro *Herba.*

Vires. *Calf. sicc. 3. recens mitius est, atten. discut. diureticum est, lac auget, pulmonicum ac stomachicum inprimis audit: Hinc usus præcipui, in inflatione ventriculi, tussi, &c. Infantibus ℈j. exhibitum blande per inferiora ac superiora saburram ventriculi intestinorumque ejicit.*

PRÆPARATA.

1. Confectio. Ex semine fit.

2. Confectio Anisi laxativi simplex. Fit scammonii cum saccharo mixtione, vel maceratione anisi in ▽. in qua scammonium fuerit dissolutum.

N. *Alii in infusione* ♂ *ut anisum conficiendum macerant.*

3. Confect. anis. laxat. compos. Vide Augusti.

4. ▽. *destill.* Ex herb. & semine.

5. ▽ *vitæ Anisata.* Ex semine cum Vino destillatur. Vide lib. 2. de spiritibus.

Fieri itidem potest spiritus, si remanentia ex destillatione aqua residua cum fœcibus cereviſiæ fermentetur vel simili.

6. ♃ *stillat*, cum ▽ ascendit.

N. 1. *Ex aniso stillat aqua lactea, quæ calori solis exposita copiosum oleum ad superficiem mittit.*

N. 2. *Anisum diu macerare oportet. Sic dat* ℔j. *olei* ʒß.

N. 3. *Anisi destillatio lento igne peragenda est, quia nimirum volatilior illa pars facilis est ascensu.*

7. Sal. Ex incinerata planta vel remanentia destillationis.

8. Species Dianisu. Vide Disp.

XXXII. *Anserina.*

Argentaria, Argentina, *Dod.* Potentilla, *Brunf. Matth. Lon.* Agrimonia sylvest. Anserina, *Trag. Tab.* German. **Grensich/Genserich/Grünsing/Silberkraut.**

N. *Est sine sapore & odore.*

Crescit passim herbosis locis, pratis, juxta sepes & vias. Floret appetente æstate, quo tempore & colligi apta est.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia vel integra planta.

Vires, *Refrig. moderate, sicc. fortius, astring. constipat. Hinc sanguinis expuitioni medetur, diarrhæam ac reliquos alvi tum & uteri fluxus, compescit: hæmoptoicis & hæmorrhousis subvenit: renum calculum insigniter atterit: vulneribus insuper admodum conducit. Externè famosa est in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, æstu febrili sopiendo, quem potenter compescit si cum sale & aceto contusa plantis pedum supponatur vel & carpis applicetur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex planta integra.
2. ▽. Ex floribus.
3. *Conserva.* Ex floribus.

XXXIII. *Anthora.*

Anthora, *Matth. Lon. Cast. Cam.* Anthora, *Lob. Dod. Tab. Ger.* vulgaris, *Clus. hist.* Aconitum salutiferum seu Anthora, *C. B. 17.* Napellus Moysis, Avicennæ, aliis Antithora (quod Thoræ pharmacum sit,) Heilgifft/ Giffthell.

N. *Sunt qui radicem Contrayervam faciunt Germanicam: alii Zedoariam Arabum, Avicennæ scil. & Serapionis. Vide Tabern. Herbar. lib. 1. qui posterius mordicus asserere nititur.*

Crescit in Alpibus Helveticis, in Sabaudia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Saporis amari est, calfac. & sicc. cardiaca est: atten. aperit, absterg. Usus præcipuus in morbis ac ictibus venenatis, pesti specifice adversatur & peculiariter Radici Thoræ.*

Dosis à ʒß. ad ʒj.

N. *Educit insuper mucilaginem Tartaream ac aquas per alvum.*

XXXIV. *Antirrhinum.*

Ἀντίῤῥινον, ἀνάῤῥινον. Antirrhinum, *Matth. Dod. Lob. Tab.* Antirrhinum majus alterum folio longiore, *C. B. 2.* German. Drant/ Dorant/ Brackenhaupt/ Kalbsnasen/ Hundskopff.

Crescit locis sabulosis. Floret Majo, Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba integra, i. e. folia cum floribus ac gemmis ramusculorum, quæ repræsentant caput vituli.

Vires. *Rarissimus est in Medicina nec adhibetur nisi à mulierculis contra spectra, incantationes, veneficia, &c. idque tàm præservandi quàm curandi intentione, utrique satisfacit appensione, fumigatione, suppositione, appositione, balneatione. Vide Carrichter. in Herbario.*

XXXV. *Apium.*

Apium, Σέλινον, Eppich/
- Macedonicum. *Vide Petroselinum Macedonicum.*
- Veterum seu hortense. *Vide Petroselinum officinarum.*
- Palustre, Apium officinarum: *de quo hic.*
- Montanum. *Vide Petroselinum montanum.*

Dicitur Apium, *Fuchs. Lon.* Paludapium, *Tab.* Eleoselinum, *Dod. Lob.* Apium vulgare, *Trag.* Braunes Peterlein/ Wasserpeterlein/ Wassermorellen/ Wassereppich/ Wassermarck.

Crescit inter Beccabungam: floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Semen.

Vires. *Calef. & sicc. fere gr. 3. incid. aperit, unde & inter 5. radices aperientes recensetur. Usus præcipuus internus ☐ & menses movet, calculum pellit, regium*

gium morbum solvit. Semen efficacius est quam radix, annumeraturque seminibus calidis minoribus. Utraque præcipuè internè usurpantur.

PRÆPAR.

▽. Ex caule, fol. & floribus Junio collectis.

XXXVI. Aquilegia.

Aquileia, Ageley/ Ageleyen.

N. *Diversæ reperiuntur species florum colore vel plenitudine distinctæ: Officinaria simplex illa flore cæruleo, C. B. 2. vel 8. intelligitur.*

Dicitur Aquilegia, *Trag. Fuchs. Lon. Dod. Cam.* Aquileia, *Matth. Lob. Cast. Tab.*

Crescit sata in hortis ac fundo pingui, nonnunquam in locis sylvestribus incultis. Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Semen, tùm *Flores* & *Herba*.

Vires. *Calf. moder. sicc. 1. aperit Epar & Lienem, ac inprimis meatum bilarium, unde regio medetur morbo; Ciet urinam & menses, vulnera consolidat, ventris tormina sedat.* NB. *Semen in expellendis morbillis ac variolis usus mulierculis est creberrimi. Extrinsecus frequens ejus usus est ad putredinem gingivarum scorbuticam emendandam, ulceraque oris fauciumque solidanda.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Fit ex fol. flor. ac radice, Augusto collectis.

2. *Conserva.* Ex floribus quæ rari usus est.

3. *Acetum*, Ex infusione florum,

XXXVII. Aristolochia.

Aristolochia, Osterlucey/ Hollwurtz.

Est
- Longa, lange Hollwurtz.
- Rotunda, (à radice rotunda,) runde Hollwurtz.
- Clematitis.
- Pistolochia.

Ex his officinales sunt longa & rotunda. Verum de (rotunda) notandum, quod officinis fumaria bulbosa illius loco usualis sit, quam vide suo loco.

Indigitatur Aristolochia longa, *Dod. Cord. in D. Lob. Clus. hist.* Aristolochia longa vera, *Cam. C. B. 3.*

Rotunda vocatur Aristolochia rot. vera, *Trag. Lon. Cam.* Arist. rotunda, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. 1.* Aristolochia rotunda, flore ex purpura nigro, *C. B. 1.*

Utraque colitur in hortis; floretque potissimum Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Rotundæ Radix sola. Longæ Radix & Folia.

Vires. *Utraque Cephalica, Epatica & Pulmonica inprimis est: calf. & sicc. 2. complete: attenuat. aperit. Hinc prodest ad ♀eam mucilaginem resolvendam expectorandamque; ad menses ciendos, tumores internos rumpendos, venena discutienda. Insuper* Longæ *infusio ad scabiem exiccandam vel vulgo hic usitatissima est. Extrinsecus adhibetur usu creberrimo ad exiccanda & mundificanda vulnera.*

Rotunda *tenuiorum est partium quam Longa adeoque efficacior & inprimis mensibus ac secundinis ciendis celeberrima: Calf. & sicc. 3. aper, attenuat.*

PRÆPAR.

▽. Ex integra Aristol. longa, i. e. foliis ac radice.

XXXVIII. Armoracia.

Raphanus sylvestris, Sinapi agreste 3. *Trag.* Rapistrum albo fl. erucæ foliis, *Lob.* album, *Tab.* Rapistrum fl. albo seu siliqua articulata, *C. B. 2.* Heydenreich/ Wildmerrettich.

N. *Sunt qui Lampsanam Dioscoridis putant.*

Crescit in locis multis juxta rivulos ac in vallibus.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calfac. & sicc. mucilaginem tartaream incidit, attenuat, resolvit, viscera aperit, diuretica, lithontriptica & antiscorbutica est.*

N. *Lac imminuere dicitur.*

XXXIX. Arnica.

Chrysanthemum latifol. nardus. Chalta 2. vel plantago alpina, *Lob.* Chalta alpina vel Damasonium, *Tab.* Alysma Dioscor. *Matth.* aliis Lagea Lupi. Germ. Mutterwurtz / Wolverley Saxonibus.

Crescit in montibus ac pratis, floretque per totam ferè æstatem.

OFFICIN. NAT.

Planta cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. partium tenuium; sudorifica est & diuretica, nonnunquam & vomitoria. Proin Holsatos rusticos contra grumosum ac coagulatum sanguinem vel & contra febrem in cervisia coxisse ac cum successu propinasse, observavi.*

XL. Artemisia.

Ἀρτεμισία Dioscor. Artemisia vulgaris major, *C. B. 1.* Artemis. major. *Trag. Matth. Cord. in D. Cam.* Artemis. vulgaris, *Clus. h.* Artem. Latifolia, *Fuchs. Lon. Dod.* Artem. mater herbar. *Lob. Ger.* Artem. vulgaris & Artemisia altera polyclonos dicta, *Dioscor.* Artemisia rubra & alba, *Tab.* aliis olus regium, herba regia. Germ. Beyfuß/ S. Johannis Gürtel.

N. 1. *Variat colore tum caulis tum floris: una caule & flore rubro purpurascente, seu subpurpurascente: altera ex virido albicante, vel subpallente spadiceove. Hinc duæ figuræ Tab.*

N. 2. *Utraque etsi interdum inveniatur major, interdum minor, attamen viribus conveniunt.*

OFFICIN. NAT.

Summitates cum semine incluso: quin & *tota herba*, eaque tum rubra, tum alba.

Vires. *Uterina est, calf. 1. sicc. 2. aperit, discutit; menses, fœtum, secundinas pellit, sordes abstergit, adeoque usus creberrimi est mulierculis, quæ eam adhibent internè & externè, adeo ut vix balnea seu lotiones parent, in quibus artemisia non contineatur.*

N. Ru-

N. *Rubra efficacior habetur alba, proin & communior.*

PRÆPAR.

1. ▽ Ex ſummitatibus & foliis.

2. *Ol. ſtillat.* rarò extat.

3. *Syrup. Compoſ.* Vide Diſpenſ. Auguſt. & Norib.

4. *Sal.* Ex planta incinerata.

N. *Sunt qui carbonem ſacro Ioh. Baptiſtæ die ſub radice foſſam, ad Epilepſiam commendent. Exhibent autem tum in pulvere, tum ſuſpendunt de collo.*

XLI. Arum.

Ἄρον, Pfaffenpint / Teutſche Ingber.

Eſt vel { foliis maculatis / non maculatis } } *utrumque ſine diſcrimine officinale eſt.*

Prius dicitur Arum maculatum, maculis candidis vel nigris, *C. B. 2.* Ari 3. genus, *Trag.* Arum nigricantibus lituris ſignatum, *Dod.* Arum, *Matth.* majus foliis aliis maculis notatis, *Caſt.* Arum offic. *Lob.* A. maculatum, *Tab.*

Poſterius vocatur Arum vulgare non maculatum, *C. B. 3.* Arum, *Brunf.* Ari genus, *Trag.* Arum, *Fuchſ. Cord. Lon. Tab.* vulgare, *Cam.* majus, *Ger.*

Creſcit locis pinguibus & campeſtribus. Folia erumpunt menſe Martio, flores Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ recens rari uſus eſt ob acrimoniam ſummam, exiccata autem crebrioris. Colligenda radix eſt cum germinare Arum incipit menſe ſcil. Martio.

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. Galeno gr. j.* (*quod de Aro noſtrati quippe quod acrimonia maxima & exulcerante ſale piperino præditum, intelligi nequit,*) ☿ *m præcipue primæ regionis, tum quoque pectoris & pulmonum peculiariter incidit, reſolvit ac diſcutit. Proin uſus ejus creber eſt in cachexia, aſthmate, &c. hernias curat, ciet urinam, obſtructiones viſcerum reſolvit.*

PRÆPARATA.

1. *Radix præparata.* Præparatur vulgò maceratione in ☼ atque exiccatione.

2. *Fecula.* Fit l. a. Vide lib. 2. Vide Diſp. Auguſt.

3. *Pulvis Stomachicus Quercet.* Cujus baſis eſt radix Vino præparata. Vide lib. 2.

XLII. Aſparagus.

Ἀσπάραγος, Ἀσφάραγος, Spargen / Sparſchen.

Triplicis generis eſt, hortenſis ſativa, 2. ſylveſtris, 3. paluſtris. Ex his prior officinis in uſu eſt. Cui ſubſtitui in defectu poteſt ſecunda, utpote quæ à prima non niſi ſola cultura differt.

Dicitur Aſparagus, *Brunfelſ. Trag. Matth. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon.* Aſparagus altilis, *Fuchſ. Tab.* Domeſtica, *Bellon.* Aſparagus, *Dioſc.* Aſp. ſativus, *Caſt. Ger.* Aſper. hortenſis, *Dod. Cam.* Aſp.

domesticus, *Lob.* Asparagus sativa, *C.B.1,*

OFFICIN. NAT.

Radix & Semen.

Vires. *Radix est diuretica, lithontriptica & ex aperitivis 5. illis famosis non postrema. Calfac. & sicc. moderate, discutit. Epar, Lienem præcipue & Renes infarctu liberat, ideoq; in decoctis eò respicientibus frequentissima est. Externe adhibetur (in gargarismis) pro lenienda odontalgia & laxitate gingivarum.*

Semen eadem Vires obtinet, sed usus est rarioris.

PRÆPARATA.

▽. Fit ex integra planta cum baccis rubris Septembri mense collecta, quæ supra recenti herba rectificari potest, sed rari est usus.

XLIII. Atriplex.

Melte/ Milte/ Molte/ Scheßmilte.

Est { 1. Hortensis fol. ac caule { rubris, viridi albescentibus. *Hæc præstantior reliquis est, licet nec reliquæ contemnendæ fuerint.* viridi nigris. 2. Sylvestris. 3. Maritima.

Alba nominatur Atriplex sativa, *Trag.* Atr. sativa alba, *Lob.* Atriplex, *Matth.* Hortensis, *Fuchs. Cast.* Atriplex sativa viridis, *Cord. in D.* A. alba viridis, *Lon.* Atriplex hortensis alba seu pallide virens, *C.B.1.*

Rubra dicitur atriplex rufo folio, *Cord. in D.* Atriplex hortensis, *Dod.* hortensis rub. *Lon.* Atripl. sativa, *Lob.* Atr. rub. *Tab.* subsativa alba, *Ger.* Atr. purpurea grandis, *Cam.* Atripl. hortensis rubra, *C.B.2.*

Locis gaudent arenosis, crescitque sylvestris passim juxta vias. Florent Junio, Julio & Augusto.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia sylvestris præcipue: hinc hortensis pallide virentis. *Semen* rarioris usus est.

Vires. *Refrigerant 1, humect. 2. leniunt dolorem: Hortensis insuper culinaris ac alimentosa est, sylvestris autem in solvenda alvo celebris.*

Usus officinalis præcipue externus est, in clysteribus ac Epithematibus paregoricis, v.g. antipodagricis, tum quoque in lotionibus pedum somni causa paratis.

XLIV. Avena.

Βρῶμος vel βρόμος, Avena, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Lob.* Avena sativa & prima, *Trag.* Avena vesca, *Lob. Ger.* Avena vulgaris seu alba, *C.B.1.* frumentum, *Cord. in D.* Germ. Habern.

Avenæ semen culinare potius est, quam officinale, nihilominus tamen non exul prorsus est, sed adhibetur tùm crudum, tùm quoque in farinam redactum. Crudum facculo inditur

ditur, qui ventri optimè calfactus imponitur ad dolores colicos & uterinos leniendos. Farina avenacea cum butyro in pultem cocta, conducibilis est in scabie capitis exiccanda, &c.

XLV. Malus Aurantia.

Malus Nerantia, **Pomerantzenbaum.** Viret per integrum annum. Videatur pomum Arantium, *Trag.* Aurantia mala, *Matth. Lon. Cast. Tab. Cam.* Aureum malum, *Clus. hist.* Arangia, *Cord. in D.* Arantia, *Lob.* Malus anarantia, *Dod.* Arantia major, *C B.*

OFFICIN. NAT.

1. *Poma* quæ simpliciter arantia, aurantia vel mala aurea, poma nerantia & anerantia, poma arangiæ dicuntur: suntque tùm acida, tùm dulcia, tùm vinosa, seu media.

2. *Cortices.*

Vires. Poma *acida & vinosa præferantur reliquis, eandemque virtutes habere putantur, quas Citria mala, imbecillius tamen*: Cortices *calidiores sunt ususque vulgaris in torminibus ventris colicisque (a flatu subortis) inque dysuria corrigenda. Quinimo & febrifugi comperti sunt subsequente sudore.*

Dosis ℈j. ad ʒj.

PRÆPAR.

1. ▽. Ex floribus. Dicitur peculiario re nomine Nampha, Laufam vel Angelica.

Vires. *Promovet sudorem, adhibeturque in odoriferis.*

2. ▽. E corticibus.

3. *Succus expressus.* Ex pomis acidis, qui tamen rari usus est.

4. *Syrupus.* Ex succo acido & sachar. $\frac{1}{2}$. rari itidem est usus.

5. *Condit. cortices.* Ex corticibus recentibus (purgatis, amaroreque aliquantulum liberatis) & saccharo.

6. *Conserv.* Ex floribus. Apportatur ad nos ex Gallia, Hispania, Italia.

7. *Electuar. seu Gelatina arantior.* Ex corticibus exteriorib⁹ recent (l.a. amarore suo exutis) coctis vel & contusis & cum malvatico saccharoque mixtis.

8. *Oleum stillatit.* E corticibus.

9. *Balsamus.* Ex oleo: ut alii Balsami.

10. *Unguentum aurantior.* ℞. Pomum arantium acid. facto foramine, exprime succum, cum quo misce tantillum Theriacæ, croci & aceti, inde iterum pomo ac coque sub cineribus: tandem exprime.

Vires. *Fugat lumbricos infantum umbilico impositum, compescit æstum cardiæ, inunctum, somnum blande conciliat temporibus illitum.*

XLVI. Auricula muris.

Pilosella, pilosella lutea, **Mäußöhrlein/gelb Mäußöhrlein/Nagelkraut.**

Est
- Repens major
  - hirsuta.
  - non hirsuta.
- Erecta.
- Montana, hispida seu hispidula, *vide suo loco.*

Præfer-

Præfertur autem reliquis piloſella major repens hirſuta, *C.B.1.* Auricula muris, *Brunf. Cord. in Dioſc.* Auricula muris minor, *Trag. Lon.* Piloſella, *Matth. Lob. Caſt. Tab.* Piloſella major, *Fuchſ. Dod.* Piloſella repens, *Ger.* Piloſella major repens hirſuta, *C.B.1.*

OFFICIN. NAT.

Integra *planta* ſeu *folia.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. aſtring. abſterg. conſtip. ſternutatoria eſt & vulneraria (intus & extus adhibita) dyſenteriam, alvi utrique fluxus ſiſtit, bilem æſtuantem ſedat & incraſſat, hernias (infantum præcipue) curat. Extrinſecus medetur ulceribus oris (in collutionibus) hæmorrhagiam narium ſedat (pulvis nari inditus.)*

PRÆPARATA.

℧. Deſtillatur in *MB* ex integra planta collecta fine Maji vel circiter.

B.

XLVII. *Balanus Myrepſica.*

Βάλανος μυρεψικὴ *Dioſcoridi.* Balan. myrepſica, *Cord. in hiſt. Tab. Ger. Bell.* Glans unguentaria, *Matth. Cord. in D. Lob. C.B.* Granum Ben, *Lon.* Ben parvum, *Monard.* Arab. Habel Ben. Fructus eſt arboris myricæ ſimilis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleoſum, veluti amygdalæ.

Vires. *Nucleus calf. 3 ſicc. 2. terget, purgat ſupra ac infra, educitque bilem ac pituitam. Curat ſcabiem impetiginesque ſanat.*

N. *Meſues Ben duplex facit, magnum ſc. ut avellana, quod Monardes avellanas purgatrices eſſe vult: & parvum ciceris magnitudine, ex quo oleum Itali conficiunt.*

PRÆPAR.

Oleum ex nucleis exprimitur & ad nos transfertur, titulo olei Balanini vel de Been. Vide Auguſt.

Vires. *Emollit, diſcutit, neuriticum eſt, ſcabritiem, lentigenes aliaque cutis vitia ſanat, qualicunque tinnitui aurium ſubvenit (inditum auri.)*

N. *Oleum hoc quia rancescere neſcit, commiſcetur rebus fragrantibus. E. g. moſcho, zibetta, coriuque illinitur ad fragrantiam impertiendam. Alii tamen ejus loco adhibent oleum expreſs. è nucleis ceraſorum, in quo ſolutum Beniovinum. Heurn. in meth. prax.*

XLVIII. *Balſamum.*

Balſami planta frutex ſeu arbuſcula eſt, tres cubitos ad ſummum alta, folia alens rutæ foliis ſimilia.

Dicitur Balſamum Syriacum rutæ folio, *C.B.1.* Balſamum Lentiſci folio Ægyptiacum, *Bellon. obſ.* Carpobalſamum veterum flavum. Carpobalſamum & Caſſamum verum, *Cord. Germ.* **Balſambaum.**

Naſcitur ſponte in Arabia felici, unde olim in Judæam, & hodiè in Ægyptum translata, loco quodam occluſo (Cayro vicino) quem Materiam vocant, colitur.

OPPI-

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Carpobalsamum.*) Ramusculi (*Xylobalsamum.*) Liquor Balsameus (*Opobalsamum,*) de quo vide Balsamum, classe 2.

Fructus eligatur recens, plenus, ponderosus, gustu mordax: Ramusculi probantur recentes, tenues, odorati.

N. 1. *Carpobalsamum atque Xylobalsamum quia non nisi in compositionibus quibusdam veterum adhibentur, prostant raro atque non nisi vetustate obsoleta, unde loco Carpobalsami Cubebas adhibere receptum est, loco Xylobalsami Lentiscum recentem: Xylobalsamum autem nostrate, quod Mecha Arabiæ felicis asportatur, esse idem cum veterum probat Petrus Bellonius in suis observation. lib. 2. cap. 29.*

N. 2. *Est & arbor quædam malo punica major, sponte in nova Hispania nascens, ex qua elicitur Balsamum Indicum seu Peruvianum. Vide infra cl. 2.*

N. 3. *Sunt & Arbores in Tolu Provincia inter Carthaginem & nomen Dei sita, pumilis pinis similes, ex quibus elicitur Balsamum de Tolu.* Monardes. *Vid. infra cl. 2.*

XLIX. Bardana.

Kletten { Major, *hujus loci.* / Minor, *loci sequentis.*

Dicitur Bardana sive Lappa major, *Dod. Brunf. Trag.* Persona, *Lon. Lob.* Persona major, *Matth. Cast.* Personata, *Fuchs.* Arcium, *Cord. in D.* Lappa major, Arcium, *Dioscor. C. B. 1.* Germ. groß Kletten.

Crescit passim juxta vias, & in Cæmeteriis. Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Radices, raro *Folia,* ratiùs *Semen.*

Vires. *Siccat, est pulmonica* (NB.) *diuretica, diaphoretica, extergens, subastringens. Hinc convenit in asthmate, calculo, expuitione sanguinis, in vulneribus inveteratis; tumore lienis, aliarumque partium, in arthriticis morbis. (quibus peculiari proprietate conferre statuitur.*

Semen insigne censetur Lithontripticum.

Extrinsecus imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

L. Bardana minor.

Ξάνθιον, *Dioscor.* Φαγάδιον, *Galen.* Xanthium, *Fuchs. Matth. Dod. Cord. in D. & hist. Lon. Cast. Tab.* Xanth. seu Strumaria, *Lob.* Bardana minor, *Ger.* Lappa minor, *C. B. 6.* Germ. klein Kletten/ Bettlersläuse.

Gaudet solo læto & pingui juxta mœnia & scrobes arefactas. Viget Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, Fructus (lappulæ) & herba.

Vires. *Calf. & sicc. d. g. gustu est amaro & subacri. Usus præcip. (secund. Matthiol.) in minera lepræ educenda (cum Rhab. exhib. radix) in hipothymia. Extrinsec. in struma & tumoribus dis-*

cutiendis (epithem.) in capillis luteo colore tingendis. Herba cancrorum ardori efficax est extinguendo.

L I. Basilicum.

Ὤκιμον, ὄκιμον. Basilicum sive Ocimum, *Brunf.* Basilica minor & Baccharis Germanica, *Trag.* Ocimum medium, *Matth. Cast. Cam.* Ocimum mediocre, *Fuchs.* Ocimum seu basilicum medium vulgatius, *Lob.* Ocimum magnum, *Tab. Ger.* Ocimum vulgatius, *C. B. 6.* Germ. Basilien.

Crescit in hortis. Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Semen.*

Vires. *Calf. 2. humect. diger. resolv. expurgat pulmones, menses movet, ideoque usurpari poterit usu interno & externo, sed rarius adhibitum deprehenditur.*

PRÆPAR.

▽. Ex integra fit planta collecta Junio.

L II. Behen album, Behen rubrum.

Binas officinæ nostrates radices monstrant nomine Behen: unam Behen rubrum appellant, alteram album. De utraque controvertitur cujus sint speciei. Arabibus (ut Serapioni) sunt Behen radices, pastinacæ radicibus similes. Hinc scribit Haly Abbas, Behen & Pastinacæ sylvestris radices nullum inter se discrimen habere. E modernis Behen album aliqui Polimonii sive Lychnidis sylvestris speciem esse autumant, quam Tabern. vocat herbam articularem: Behen rubrum alii Limonii maritimi, alii valerianæ rubræ, alii Bistortæ speciem esse autumant: aliqui vero Garzia & monente & reprehendente, zerumbeth esse statuunt. Hinc est, quod aliqui in descriptionibus Arabum substituunt Eryngium, alii Tormentillam, alii pastinacam sylvestrem, alii Angelicam, alii denique Caryophillatam. Actuarius & Myrepsus Behen hermodactylos esse volunt, forsan avellanas purgatrices, de quibus vide supra: Balanus Myrepsica.

L III. Bellis.

Primula veris, Marienblümlein/Gänsblümlein/Maßlieben/Zeitlosen.

Est { sylvestris { Major, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cast. Cam. Ger. Lob. Tab.* Media, *Matth. Lob. Tab. Clus. Dod.* minor *Cast.* Minor, *Matth. Fuchs. Tab. Ger. Lob. C. B. 7.*
hortensis { simplex. prolifera.

Etsi singulæ officinales esse non nequeant, prævalet tamen sylvestris, eaque minor.

Sylvestr. crescit passim in pratis & pascuis: Hortensis colitur in hortis.

Floret

Floret per integram æstatem, præcipue vero verno tempore.

OFFICINALIA NATIVA.

Integra *Herba* cum floribus, sed raro.

Vires. *Vulneraria est, calfac. & sicc. moderatè, partium est tenuium: mulierculis nostris usitatum est, herbam cum floribus infantibus ad alvum laxandam exhibere.*

N. *Bellis major & minor 5. 6. 7. Aprilis mane ante ortum Solis collecta valide emolliunt, attenuantque: eadem collecta mense Iunio, secundo die à plenilunio sub crepusculo noctis, plurimum valent ad hæmorrhœam sistendam.* Carricht.

PRÆPAR.

∇. Fit ex integra planta florente, mense Majo collecta.

Ben, *vide* Balanus Myrepsica.

LIV. Berberis.

Berberis, *Brunf. Lon. Lob. Cast. Cam.* Spina acida, *Brunf. Dod.* Oxyacantha, *Trag.* Oxyacantha Galeni, *Cord. in D. Tab.* Crespinus, *Matth.* Oxyacanthus Galeni, *Cam.* Berberis dumetorum, *C. B. 1.* Germ. Saurrauch/ Versich/ Saurdorn/ Reisselbeern.

Gaudet locis incultis, dumetis, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus (nomine *Berberis*) collecti Autumno.

Vires. *Refrigerant & humectant. 2. partium tenuium, astringunt, appetitum excitant, roborant ventriculũ ac Epar. Proin usus sunt frequẽtissimi in morbis, ubi refrigeratione & astrictione opus, quales Diarrhœa, Dysenteria, &c.*

PRÆPARATA.

1. Conditi fructus.

2. Succus liquidus. Ex recentibus baccis expressus.

3. Syrupus de succo berberum.

4. Rotulæ. Ex succo & saccharo.

N. *Fit sola mistura sine coctione.* Vid. lib. 2.

5. Trochisci. Vid. Dispens.

6. Rob. de berberibus compos. Vide Dispens.

LV. Beta.

TITULUS, *Dioscor.* Mangolt/ Römisch Kohl.

Beta { alba } *Hæ sunt officinales, præferturque rubra.*
{ rubra { vulgaris } radice rapæ, rapum rubrum. }

Alba dicitur Beta, *Brunf. Tab. Ger.* Candida, *Trag. Fuchs. Cord. in D. Dod.* Beta alba, *Matth. Lob. Lon. Cast. Cam.* Beta alba vel pallescens, quæ Cicla officin. *C. B. 2.*

Rubra vocatur. Beta rubra, *Brunf. Trag.*

Trag. Lon. Dod. B. nigra, *Matth. Fuchs.* & rubra, *Cast.* rubra vulgatior, *Lob.*

OFFICIN. NAT.

Radices, Folia & Semina.

Vires. *Calf. & sicc. in princip. gr. 3. laxat alvum, ob nitrositatem, errhinum est. Usu ejus internus potissimus culinaris est, in acetariis, &c. Externus in errhinis.*

PRÆPARAT.

Succus Ex tota herba & præcipue ex radice.

LVI. *Betonica.*

1. Betonica alba vel primula veris. *Hæc non usitata.*
2. Betonica vel Vetonica coronaria: *Vide Cariophyllus hortensis.*
3. Betonica officinarum. *De qua hic.*

Dicitur Betonica, *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs.* Purpurea, *Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger.* Betonica vulgaris, *Cluf. hist.* Vetonica, *Cord. in D.* Betonica purpurea, *C. B. 1.* Germ. Betonien/ braun Betonien.

Crescit in hortis ac pratis, locisque umbrosis: Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia (Majo legenda) & *Flores.*

Vires. *Calfac. & sicc. 2. acris est & amara: discutit. atten. aper. extergit, inprimis Cephalica est & Epatica. Splenetica, Thoracica, Uterina, nec non & vulneraria, & demum diuretica: hinc usu interno & externo creberrima venit, maxime in morbus capitis.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Fit ex fol. antequam floreſcit vel ex flor. in ℳ.

2. *Conserva.* Ex floribus.

3. *Syr. simplex.* Ex ſucco & ſaccharo ℥ ℈.

4. *Compositus.* Vid. in Diſpenſat. Auguſt.

5. *Empl. ex Betonic.* Vid. Auguſt.

6. ⊖ Ex incinerata planta.

LVII. *Betula* ſeu *Betulla.*

Betula, *Trag. Monard Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Germ. Birchbaum.

Creſcit in ſylvis, locis gaudens aſperis. Julos prodit Martio, quibus Aprili folia ſuccedunt.

OFFICIN. NAT.

Folia. Cortex, Fungus, ſed raro.

Vires. *Folia calf. ſicc. reſolvunt, atten. abſterg. aperiunt, amara ſunt. Serum proliciunt. Hinc uſus non minim. in hydrope, ſcabie, & ſim. intus & extus adhibita.*

Cortex item quia bituminoſus, calfac. & emollit. Adhibeturque in ſuffitibus neri corrigendo dicatis.

Fungus vi pollet adſtrictiora; unde ramenta ejus hæmorrhoidibus inſperſa admiraculum fluxum cohibent.

PRÆPAR.

1. *Succus.* Ex perforato caudice verno tempore prolectus.

Vires. *Commendatur ad comminuendos calculos Renum & Veſicæ, maculasque cutis abſtergendas.*

2. ▽ *ſtill.* è ſucco.

LVIII.

LVIII. Bistorta.

Natterwurtz/ Est C. B.
- Major radice
  - minus intorta
  - magis intorta
  - } hæ sine discrimine officinales.
- Alpina
  - Maxima
  - Media
  - Minima
  - } minus officinales.

1. Dicitur Bistorta, *Cord. in D. Matth. Dod. Cast.* Bistorta fœmina, *Brunf.* Bistorta Britannica, *Lob.* Serpentaria fœmina & colubrina, *Fuchs.* Colubrina, *Lon.* Colubrina & Dracunculus Major, *Brunf.* Bistorta major radice minus intorta, *C. B. 1.*

2. Colubrina & Dracunculus minor, *Brunf. Trag.* Serpentaria mas seu Bistorta, *Fuchs.* Bistorta, *Con.* minor. *Tab.* latifolia. *Ger.*

OFFICIN. NAT.

Radix & interdum *Fungus.*

Vires. *Refrig. sicc. ad gr. 3. astringit valide. est austeriuscula, alexipharmaca, sudorifera. Usus præcipuus in vomitu compescendo, in abortu præcavendo, &c. Extern. in catarrhis exiccandis, fluxu uteri sanguineque vulnerum sistendo.*

Fungus *sanguinem in vulneribus ac hæmorrhagia narium mire sistit.*

PRÆPAR.

∇. Ex herba.

LIX. Bombax.

Arbuscula est exotica ferens fructus instar nucis crinitæ, in qua semen latitat lanugine molliſſima involutum.

Dicitur Bombax officinar. Cottus seu Cotto & bombax *Serapioni.* Xylon seu Gossypium, *Matth.* Xylon, *Fuchs. Lon.* Gossypium, *Dod. Lob. Cast. Cam. Tab.* Gossypium fruteſcens semine albo, *C. B. 1.* Germ. Baumwollbaum.

Copiam ejus plurimam producit Syria ac Cyprus.

OFFICIN. NAT.

Semen & Lanugo quæ *Gossypium* officinarum, Baumwoll.

Vires. *Lanugo calfacit & siccat: semen pulmonarium est, tussientibus & asthmaticis maxime proficuum, auget semen.*

N. *Usus tùm seminis, tùm lanuginis rarus est modernis.*

LX. Borrago.

Borrago, *Brunf. Trag. Fuchs. (icon.) Dod. Lon. Cam.* Buglossum, *Matth. Fuchs. Cast.* Buglossum verum, *Cord. in D.* Buglossum latifolium, *Lob* vulgare, *Clus.* Buglossa urbana, *Clus. hist.* Borrago floribus albis, *Tab.* hortensis, *Ger.* Buglossum latifolium, Borrago, *C. B. 1.* Borretsch.

Crescit utplurimum in hortis, tùm quoque locis incultis, officinalisque est sine discrimine sive cæruleos ferat

flores, sive albos, quæ hîc æque vulgaris, ac prior.

Floret mense Junio, Julio, Augusto, usque in Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores, (qui inter 4. cordiales famosos, recensentur.

N. *Radix asservatur excorticata.*

Vires. *Cordialis est è præcipuis, calf. & humect. 1. atram & adustam bilem corrigit, spiritus vitales ac animales fuligine atra biliaria inquinatos mundificat, unde & omnibus affectibus ex atra bile oriundis convenit, v. g. hypochondriacis.*

PRÆPAR.

1. ▽. *duplex*, 1. ex toto, 2. ex floribus.

2. Conserv. Ex floribus.

3. Syrup. Ex infusione triplici florum & sacch. *Disp. August.*

N. *Alii* ℞. *succi ex fol. express.* ℥*viij. flor. Recent* ℥*j. vel* ℥*ß. cum sacch.* ℥*iij. coquunt in syrupum.*

4. Succus inspissatus sive essentia. Vide l. 2. de succis.

LXI. Branca Ursina.

Σφονδύλιον, σφοιδύλιον, Spondylium vulgare hirsutum, *C. B. 1.* Spondylium, *Lob. Matth. Lon. Cast. Tab.* Vulgare, *Dod. 8.* Branca ursina, *Brunf. Trag. Cord. in D.* Acanthus vulgaris seu Germanica, *Fuchs.* Bärenklaw/ Bärwurtz.

Crescit passim in locis humidioribus: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia sola.

Vires. *Est è 5. herbis emollientibus calf. & sicc. aperit. Usus potissimum externus est in clysteribus aliisque paregoricis, quarumcunque formularum, & ut plurimum in cataplasmatis.*

LXII. Brassica.

Κράμβη, Caulis, Kôl/ Kôlkraut.

Varia Brassicæ sunt genera, quæ his classibus comprehendi possunt.

- Sativa
  - capitata.
  - non capitata.
  - crispa.
  - Apiana, i.e. apii flore.
- Sylvestris.
- Marina, i. e. *Soldanella.*

Ex his magis medicamentosa est, teste Matthiolo, non capitata, minutis caulibus, tenerioribus foliis, lævis, tenera, *C. B. 1.* Brassica alba vel viridis: huic succedit non capitata rubra.

Dicitur Brassica, *Brunfels.* Lævis, *Matth. Cast.* Brassica candida, *Gesn.* hortens. lata alba, *Lon.* Brassica vulgaris sativa, *Lob. Dod. Ger.* Brassica prima, *Tab.* Brassicæ sativæ majoris species altera, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Folia, Jus foliorum, *Semen.*

Vires. *Folia calf. & sicc. citra acrimoniam, vulneraria sunt, ebrietatem arcent, astringunt & laxant, adeoque qualitatis mixtæ: Nimir, ut ajunt Salernitani.*

Jus caulis solvit, cujus substantia stringit.

Extrin-

Extrinsecus usitatum est rusticis, Vulneribus folia imponere, ut consolidentur, quinimo & pleuriticis doloribus imposita, eos mitigant.

Semen eadem pollet qualitate cum foliis.

PRÆPAR.

Loch. de caule. Vide Dispens.

LXIII. *Buglossa.*

Βύγλωσσον, Buglossum C.B.
- Sativum
  - Latifolium
    - Vulgatum. *Vide Borrago.*
    - Peregrinum. Hisp. *inusit.*
  - Angustifolium
    - Majus. *Hujus loci.*
    - Minus
- Sylvestre
  - Majus nigrum
  - Minus 1. 2. 3.

Inusitata.

Dicitur Buglossa, *Brunf.* Bugl. Italica, *Trag. Lon.* Bugl. longifolia. *Cord. hist.* Buglossum vulgare, *Matth. Cast. Tab. Ger.* Buglossum angustifolium, *Lob.* Bugloss. Italicum, Hispanicum grande, *Cam.* Cirsium Italicum, *Fuchs. Cord. in D.* Echium Italicum Spinosum, *Fuchs. co.* Anchusa, Alcibiadion. *Dod.* Germ. Ochsenzung.

Crescit nobis in locis campestribus & arvis, floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radices & Folia.

N. *Radix asservatur excorticata.*

Vires. *Easdem obtinet quas Borrago.*

PRÆPAR.

Eadem quæ Borraginis.

N. *Succus buglossæ mucilaginosus, adeoque difficilis est expressu: eapropter si nihilominus eundem desideraris, colloca in loco humido per noctem, hinc exprime.*

LXIV. *Bursa pastoris.*

Pera Pastoris, Teschelkraut/ Hirtentasch/ Hirtensecket/ Seckelkraut.

C.B. est
- foliis sinuatis
  - Major, *C. B. 2.*
  - Media, *C. B. 3.*
  - Minima, *C. B. 4.*
- foliis integris, loculis oblongis
  - major ac minor, &c.

Ex his usitatior est major, cui succedunt media & minor.

Major dicitur Bursa pastoris major, *Brunf. Trag.* Bursa pastoris, *Matt. Cord. in D. Lon. Lob. Cast.* (herba cancri,) *Ger.* Pastoria bursa, *Fuchs. Dod.* major, *Tab.* Bursa pastoris major folio sinuato, *C. B. 2.*

Media describitur Bursa Past. minor, *Tab.* minima, *Ger. C. B. 2.*

Minor est Pastoria bursa minor, *Dod.* minima, *Lob.*

Cre-

Crescit B. past. passim in locis incultis. Floret Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. adstringit & constipat. hinc valet in hæmorrhagia narium, exputitione sanguinis, diarrhœa, dysenteria, mictione cruenta, fluxu nimio mulierum. Externe vulneribus solidandis à plebeis adhiberi solet, nec sine successu: uti & hæmorrhagus narium (sub alis & in nucha.) Quinimo adhibetur sæpius in cataplasmatis febrifugis quæ carpis imponuntur.*

PRÆPAR.

▽. Ex foliis.

LXV. Buxus seu *Buxum.*

πύξος, Buchsbaum/ { Arborescens. *Hujus loci.* / Fruticosa. / Foliis rotundioribus. Chamepyxos, *Trag. Tab.* *Hæc utuntur ad areolas hortorum.*

Insignitur Buxus, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab.* Buxus vulgaris, *Trag.* Buxus arborescens, *C. B. 1.*

Viret perpetuo, Aprili tamen germina novella profert: locis gaudet asperis, saxosis.

Vires. *Rari usus est in Medicina: sunt tamen qui* oleum *ex ligno destillant, summè narcoticum: idque non solum summopere commendant in Epilepsia, odontalgia (si dentiscalpium ipsi intinctum in radicem dentis dolentis immittatur) dentibusque corrosis, verminatione, &c. sed & pro oleo Ligni Heracleï Rulandino venditant. Videatur Quercet. Tetrad. p. 214. 215. 216. ubi buxum lignum efficacissimo sulphure narcotico scatere docet.*

Extractum Ligni. Vid. l. 2.

Vires. *Insigne est sudoriferum & specificum ad Epilepsias, vermes, putredines.*

Dosis: *Exigua pilula Quercetan. in Pharmac. Rest. cap. 26.*

C.

LXVI. Calamus Aromaticus Indus.

Calamus Aromaticus officinarum. *Vide Acorus.*

Calamus Aromaticus Indus, est planta Indica & diversa ab Acoro. Super quo legi potest Garzias ab horto, lib 1. aromat. cap. 23. & annotationes Clusii in eundem.

Inscribitur κάλαμος simpliciter & κάλαμος μυρτικὸς, *Hippocr. & Galen.* καλὰμος ἀρωματικὸς, *Dioscor. Oribas. Ægin. Aëtio.* Calamus Alexandrinus, *Celso.* Calam. aromaticus, *Cord. in D. Fuchs. Garz. Lob. Acost.* Calamus aromaticus Indicus, *C. B. 1.* inter arundines odoratas. Germ. **wolriechend Calmus.**

N. *Rara planta est officinis nostratibus*

bus & non nisi Foliis *solummodo arundinaceis (itsque raris) nota.*

Substituunt itaque Acorum seu Calamum Aromaticum officin.

Vires. *Calfac. sicc. 2. acris est. Ususque præcipui in Uteri affectibus & nervorum doloribus. Garzias ab Horto.*

LXVII. Calamintha.

Καλαμίνθη, C.B.
- Incana, ocymi foliis.
- Pulegii odore seu Nepeta.
- Vulgaris, vel officinarum. *Hæc usualis.*
- Magno flore.
- Exiguo flore.
- Arvensis verticillata.

Dicitur Calamintha, *Matth. Fuchs.* vulgaris, *Cam.* Cal. montana, *Dod Cast.* Calam. montana vulg. *Lob. Tab.* Nepeta montana, *Cord. in D.* Mentha sativa rubra, *Ger.* Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniæ, *C. B 3.* aliis calamentum. Germ. Ackermüntz/ Calament.

Floret Junio & Julio, crescit in arvis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calfac. sicc. & aperit, attenuat, discutit, extergit partium tenuium est, stomachica ac uterina imprimis, hinc & pectoralis atque Epatica: menses ciet, fœtum ejicit, urinam movet, tussi medetur, Epar reserat.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex planta integra Junio vel Julio collecta.

2. *Sal.* Ex cinere.

3. *Syrup. compos. de calamintha.* Vid. Dispens. August.

4. *Spec. Diacalaminth.* Vid. Disp.

LXVIII. Calcatrippa.

Videatur consolida Regalis, *Matthiol. Cast. Cam. Tab. Ger.* Consolida Regia, *Lob.* Flos Regius, *Dod.* Delphinium, *Clus.* Germ. Ritterspor.

Varia extant genera, quoad colores, florum multiplicitatem, modumve nascendi differentia, adeoque alia est flore simplici, alia pleno, quædam hortensis, alia arvensis, Hortensis colitur in hortis, arvensis passim in arvis reperitur, præstantiorque habetur hortensi. Floret Majo, Junio.

N. *Sunt qui calcatrippam pro Delphico Dioscoridis reputant, alii Cyminum sylvestre Dioscoridis esse volunt. Sufficit nobis scire vires & usum.*

OFFICIN. NAT.

Herba & Flores.

Vires. *Omnes calcatrippæ species siccant, calore & frigore temperatæ sunt, subastringunt, vulnera consolidant, partum facilitant intrinsecus & extrinsecus adhibitæ.*

PRÆPAR.

1. ▽. *stillat.* Ex herba cum floribus collecta initio Junii.

Vires. *Commendatur ad oculorum rubedinem & ophthalmias. Præsertim quæ è cærulei coloris floribus prolecta est.*

2. *Conserva.* Ex floribus.

Vires. *Commendatur ad tormina ventris infantium, ut & ad ardorem stomachi.*

LXIX. Caltha.

Calendula, Chrysanthemon, Ringelblum.

Est præcipuè { vulgaris. *Hæc officinalis.* / paluſtris. *Hæc officinis ignota*

Indigitatur. Calendula, *Brunf. Trag. Dod. Cam.* Caltha ſativa, *Tab.* Caltha, *Matth. Fuchſ. Lon. Caſt.* Chryſanthemum, *Lob.* Calendula ſimplici flore, *Ger.* Caltha vulgaris, *C. B. 1.*

Creſcit in hortis, florere incipit Majo, floretque per integram æſtatem.

OFFICINALIA NATIVA.

Flores.

Vires. *Flores Cardiaci cenſentur, hinc Epatici calf. & ſicc. 2. (præcipue ſi ſicci ſint) aper. diſcut. ſubaſtring. menſes cient, partum promovent (fumus ſubditus parturienti,) ſudores movent, alexipharmaci cenſentur, ictero medentur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex fol. & flor. cum incipit floreſcere.

2. *Acetum.*

3. *Conſerv.* Ex floribus.

LXX. Cannabis.

Eſt { ſativa { fœminina } *Hæ uſuales* / maſculina } *promiſcue.* / ſylveſtris.

Dicitur Κανναβις, *Dioſc.* Cannabis, *Brunf. Matth. Dod. Lon. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.* major, *Trag.* ſativa, *Fuchſ. Cord. in D. C. B. 1.* vulgo, Canapus, German. Hanff/zahmer Hanff.

Colitur in agris: Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Semen, raro *Herba.*

Vires. *Semen calf. (aliis refrig.) ſiccatque, ſemen genitale imminuit (uſu continuato) tuſſi opitulatur. Ictero ſubvenit: at caput vaporibus replet.*

Herba refrigerat & ſiccat, ambuſtis convenit, aurium dolores (ab obſtructione natos) ſanat (ſuccus inſtillatus.)

LXXI. Capparis.

Frutex eſt exoticus, ex quo flores antequam è gemmis erumpant decerpuntur, conditique ad nos transportantur.

Nominatur Capparis, *Trag. Matthiol. Cord. in D. Lon. Caſt.* Cappar. 2. *Tab.* Capparis ſpinoſa, *Bellonii.* Capparis retuſo folio, *Lob.* Capp. rotundiore folio, *Ger.* Capparis ſpinoſa fructu minore, folio rotundo, *C. B. 1.* Germ. Capparn.

OFFICIN. NAT.

Cortex radicis inprimis.

Vires. *Calf. & ſicc. eſt ſplenicus, acris, amarus, auſteriusculus, ideoque incidens, aperiens, extergens, ſubaſtringens. Prodeſt in affectibus Arthriticis, hypochondriacis, & ſimil.*

PRÆPAR.

Conditi flores.

1. *Condiuntur* ☥ affundendo.

2. *Sal* aſpergendo.

N. *Nocere creduntur ſtomacho imbecilliori, Epati è contra & Lieni conferunt, obſtructiones eorum reſerando.*

1.00.

1. ℞ *Compos.* Vide Disp.

2. *Trochisc. de Cappar.* Vide Disp.

3 *Extract. è corticibus Rad.* Fit secundum Quercetan. cum ▽ flor. Geniſtæ vel ſimili P. R. cap. 26.

LXXII. Caprifolium.

Περικλύμενον, Matriſylva, Volucrum majus, Lilium inter ſpinas, Waldwinde / Speckgilg / Geisblat / Zaungilg.

Eſt { non perfoliatum / perfoliatum } *utrumque promiſcue officinale eſt.*

1. Non perfoliatum vocatur Caprifolium, *Brunf. Lon.* Germanicum. *Dod.* Periclymenum, *Trag. Fuchſ. Cord. in D. Cam.* Periclymenum non perfoliatum ſeptentrionale, *Lob.* Periclymenum vulgare ſeptentrionalium, *Cluſ. hiſt.* Periclymenum non perfoliatum Germanicum, *C. B. 1.*

2. Perfoliatum dicitur Periclymenum, *Matth. Caſt.* Periclymenum perfoliatum, *Lob. Tab. Ger.* Periclymenum vulgare alterum, *Cluſ. hiſt.* Periclimenum perfoliatum, *C. B. 2.*

Creſcit in dumetis, fruticibusque inſtar convolvuli adhæreſcit. Floret Majo ac junio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calf. & ſicc. diureticum validum ac ſplenecticum eſt. Uſus præcip. in aſthmate & tuſſi. Externè extergit ulcera ſordida, ſanat impetigines, aliasque cutis maculas abſtergit.*

PRÆPARATA.

▽. *ſtillat.* Ex floribus.

Vires. *Confortat nervoſum genus, auxiliatur aſthmati, tuſſi palpationi cordis: facilitat ac accelerat partum, oris ſiccitatem emendat (in gargariſmis.)*

Succus *ex foliis raro extat, inſignis tamen efficaciæ eſt in vulneribus capitis ac cranii curandis.*

LXXIII. Cardamomum & grana Paradyſi.

Cardamomum *C. B.* { 1. Granum Paradyſi. / 2. Majus officinarum. / 3. Medium. / 4. Minus in officinis ſimpliciter Cardamomum dicitur. / 5. Minimum. }

Ex his officinis uſualiora ſunt Grana Paradyſi, quæ officinis Cardamomi majoris nomine veniunt: tum cardamomum ſimpliciter ita dictum, quod officinarum Cardamomum minus audit.

Grana Paradyſi inſcribuntur Cardamomum majus, *Matth. Lon. Caſt.* Gran. Parad. *Cord. in D.* Milleguetta, *Lob.* Malaguetta, *Garz.* Cardam. Arabum majus, *Tab.* Germ. Paradißkörner.

Cardamomum ſimpliciter dictum videatur, Cardamom. minus, *Matth. Lon. Tab. Cord. in D. & hiſt.* minus vulgare, *Lob. Cluſ. in Garz.* Germ. Cardamömlein.

N. *De Cardamomo veterum diſputa-*

tur, utrum sub generibus his 5, contineatur. Sunt qui Cardamomum majus, veterum Cardamomum esse contendunt: alii contra dicunt, objicientes amaritudinem ac odorem gravem, quibus veterum Cardamomum celebre fuit, nostrum non item.

Eligitur utrumque quod est frangenti contumax, plenum, occlusum & caput odore tentans, gustu acre & subamarum.

Affertur utrumque in Europam Alexandriâ Ægypti ac etiam ex India Orientalis Provinciis Malavar, Iavâ, & simil.

OFFICIN. NAT.

Fructus uterque *Cardamomum* scil. & *grana Paradisi.*

Vires. *Utrumque calfac. & sicc. (majus gr. 2. minus 3.) partes principes recreat, attenuat, flatus discutit, coctionem juvat, proin conducibilis eorum usus est in affectibus capitis, ventriculi & inprimis uteri.*

PRÆPAR.

1. Ol. Cardamomi.

2. Confectio.

LXXIV. Cardiaca.

Cardiaca, *Matth. Lob. Lon, Cast. Tab. Ger. Fuchs.* Melissa sylv. *Trag.* Marrubium mas, *Brunf.* Marrubium Cardiaca dictum, forte primũ Theophrasti, *C. B. 1.* Germ. Herzgespan.

Crescit juxta sepes & vias, locisque gaudet frigidis: floret Julio,

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. attenuat, discutit, peculiariter medetur distensioni hypochondriorum & cardiæ infantum (quem affectum cardiacum seu cardialgiam appellant,) ciet urinam & menses, pectus à pituita detergit, difficulter parientibus opitulatur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex herba quæ præcipue in usu est.

2. Unguentum Cardiacum. Vide l. 2.

LXXV. Carduus Benedictus.

Dicitur Carduus Benedictus, *Brunf. Trag.* (cui & Acanthus Germanicus,) *Matth. Lob. Cast. Tab. Cam. Ger.* Attractylis hirsutior, *Fuchs.* Acanthium, *Cord. in D. Lon.* Cnicus sylv. alter Theophrasti, *Cord. in D. Cam.* Cnicus supinus, *Cord. hist.* Carduus benedictus & attractylis altera species, *Dod.* Cnicus sylvestris hirsutior, sive Carduus benedictus, *C. B.* (4. Cnici.) Germ. Cardobenedicten/ gesegnete Distel.

Crescit in hortis, floret Junio & Julio.

N. 1. *Tempus sationi aptius est* ☾ *crescente.*

N. 2. *Carduus benedictus si sub initium Junij collectus fuerit, vulneratæ recentia mirabiliter curat, sin alio tempore, nunquam id præstabit.*

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires,

Vires. *Herba Cardiaca, alexipharmaca, ac sudorifica est ex usitatissimis, calf, & sicc. 2. atten. aperit. disc, veneno ac putredini resistit, febres etiam inveteratas & quartanas curat. Laudatur à nonnullis peculiariter in Cephalæa clavo dicta, ut & in surditate. Extrinsecus rarioris est usus, adhibetur tamen nonnunquam ad gangrænam arcendam (in Epithem. vel cataplas.*

Semen *vires eandem obtinet, sed usu non æque crebro adhibetur, commendatur inprimis ad Epar obstructum.*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis.* Datur ad ʒj.
2. ▽ Ex herb. integr.
3. *Spir.* Ex herb. fermentata.
4. *Succus.* Ex herba expressus.
5. ⊖. Ex Cinere.
6. ⁘ *Stillatit.*
7. *Conserv.* Ex foliis seu summit.
8. *Syrup.* Ex succo.
9. *Extract.* Ex foliis c. ⁜.

LXXVI. Carduus Mariæ.

Carduus Mariæ, *Trag. Fuchs. ico. Lon, Cast, Ger.* Vulgaris, *Cam.* Carduus Lacteus, *Matth.* Spina alba hortensis, *Fuchs.* Carduus albus & Chamæleon, *Brunf.* Carduus Marianus, *Cord. in D. Tab.* Carduus Leucographus. *Dod.* Carduus albis maculis notatus vulgaris, *C. B. 1.* Silybum, *Lob.* Germ. **Mariendistel/ Frawendistel/ Vehedistel.**

OFFICIN. NAT.

Semen inprimis, hinc *Folia* & nonnunquam *Radix.*

Vires. *Pectoralis inprimis Carduus Mariæ censetur. Calf, & sicc. 2. subastring. incidit, aperit: in cæteris æmulatur carduum benedictum. Usus præcipue in pleuritide, Ictero ac hydrope.*

Dosis seminis ad ʒj.

N. *Semen in emulsionibus crebri est usus.*

PRÆPAR.

△. Ex herba tenella.

LXXVII. Carlina.

Χαμαιλέων λευκὸς, Apri radix, seu **Eberwurtz/** *Brunf.* Carduus panis seu pacis, *Ericio Cord.* Chamæleon albus, *Matth. Cord. in D. Cast.* Carlina herbarior. *Lob.* Chamæleon albus Dioscor. *Lob. ico. Clus. hist.* Carlina humilis (vel altera,) *Dod.* Carlina sessili flore, *Cam.* Carlina acaulos magno flore, *C. B. 1.* aliis Carolina, cardopatium. Germ. **weiß Eberwurtz.**

Crescit in locis montosis, v. g. in Alpibus Helvetiæ & alibi.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta tempore verno.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. est alexipharmaca, sudorifera, diuretica, emmenagoga, tineas ventris necat.*

LXXVIII. Carum.

Κάρον, κάρου, καρίου, Caros, *Brunf. Trag.* Careum, *Fuchs.* Carum, *Cord. in D. Matth. Lob. Dod. Cast. Tab. Ger.* Carvi, *Lon.* Cuminum pratense, Carvi officinarum, *C. B. 1.* Germ. **Weißkümmel/ Feldkümmel/ Mattkümmel.**

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. & ficc. 3. discut. atten. Stomachicum est ac diureticum, lactis abundantiam præbet. Hinc usus ejus insignis in colica, vertigine, &c. cum internè, tum externè applicatum.*

PRÆPAR.

1. Confectum Semen.

2. Condita Radix, sed raro.

3. ▽. *stillat.* Ex planta integr.

4. Ol. Ex semine sicco l. a. destillatum.

LXXIX. Cariophyllus hortensis.

Videatur Cariophyllus, *Lob. Tab. Ger. Cast. Matth. Cam. Lon.* Caryophylla, *Trag.* Vetonica, *Dod.* Betonica altilis coronaria, Tunica, *Fuchs.* **Mägelblümlein/ Graßblümlein.**

Est { Hortensis, colitur in hortis varior. color. & discrepantis plenitudinis. / Sylvestris, *qui rari usus.*

Florescit Junio atque in multam æstatem.

OFFICIN. NAT.

Flores potissimum rubri.

Vires. *Moderate calf. & ficc. Cephalici sunt ac cordiales. Usus præcip. in vertigine, Apoplexia, Epilepsia, aliisque capitis & nervorum affectibus. In syncope ac palpitatione cordis: fugant lumbricos, allevant partum: Extrinsecus adhibentur in vulneribus capitis: extrahunt ossa cranii fissa; leniunt Cephalalgiam & odontalgiam.*

PRÆPAR.

1. Succus inspissatus, essentia dictus, ℞. Flor. rubr. (cum primum gemmæ explicari incipiunt) resectisque albidis illis partibus conquassa irrorando, exprime, clarifica ac coagula lentissime.

N. *Calore nimio perdit vires, nimia agitatione cum spatula amittit colorem.*

Dosis à ℈ß. ad ʒß.

2. Conserva ex floribus.

3. ▽ *stillat.* ex flor. cum herba lenissimo MB calore.

N. *Ophtalmica insignis est, &c.*

4. Syrupus. Ex infusione florum.

5. ☩. Ex infusione florum. Vide lib. 2.

LXXX. Cariophylli Aromatici.

Charunfel *Arabibus.* Caryophilli, *Matth. Tab.* Cariophyllus, *Cord. hist. Cast.* Calafur *Arabibus* & plerisque Indis Cariophylli, *Lob.* Cariophyllus florens & Caryophylli veri, *Ger.* Caryophyllus aromaticus fructu oblongo, *C. B. 1.* Antophylli dicuntur reliqui majores, *Lon. Lob. Tab. Ger.* Caryophylli maturi seu majores, *Cord. hist.* Caryophylli mares, *Avicennæ.*

Fructus seu si mavis flos est aromaticus exoticus, Solis radiis induratus & nigrefactus.

Duplicis sortis prostant: Nimirum Caryo-

1. Caryphylli dicti, qui discussi sunt antequam maturuerunt, unde & minores esse solent. Germ. Nelcken.

2. Anthophylli, Mutternelcken, qui maturitatem assecuti sunt: unde & majores existunt.

Delectus: Eligendi sunt suave fragrantes, oleosam quandam humiditatem premendo exhibentes.

Vires. *Cardiacum, Cephalicum ac Stomachicum insigne exhibent, calf. & sicc. 3. discut. Hinc prosunt in Lypothymia, Odontalgia, cruditate ventriculi, vertigine; arcent quoque morbos malignos, uterinos, &c.*

PRÆPAR.

1. Confect. Fit l. a.

2 ▽. } ut ex aromatibus reli-
3. Oleum. } quis eliciuntur, vide l. 2. vel l. 4. in Cinamomo.

N. 1. *Caryophylli multum olei fundunt.*

Vires. *Oleum hoc denti cavo inditum odontalgiam mirifice lenit.*

4. Extractum. Fit ex caryophyllis cum aq. stillat. & ▽ l. a.

5. ⊖. Ex remanentiis incineratis elixiviatur.

5. Balsamus. Fit l. a. ex ol. Nucistæ depurato ac ol. caryophyll. tingiturque pulvere caryophyllor.

6. Species diacaryophyllor. Vide Dispensator.

LXXXI. Caryophyllata.

Caryophyllata, *Brunf. Trag. Lon. Matth. Cast. Tab. Ger.* Vulgaris, *Lob. Cam. Clus. hist.* Caryophyllata hortensis, *Fuchs.* Herba benedicta, *Brunfels. 4.* Caryophyllata vulgaris, *C. B. 1. alias* Sanamunda. Herba benedicta. German. Benedictenwurtz / Benedictkraut.

Crescit locis incultis pinguibus juxta sepes.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta mense Martio, quæ odoris fragrantis est (23. Martii circiter,) raro *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. 2 subastring. robor. discut. cephalica ac cardiaca est. Usus præcipui interne in catarrhis exiccandis, sanguine coagulato resolvendo.*

LXXXII. Castanea.

Κάστανον, Castanea, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Tab. Ger.* Castaneæ minores, *Matth.* Castaneæ sylvestres, *Cord. in D. Cast.* Castanea sylvestris, quæ peculiariter castanea, *C. B. 1.* Germ. Kastanien.

Castaneæ etsi omnium glandium sint præstantissimæ, teste Galen. attamen præter *membranam rubram* cortici ac carni intercedentem, nihil officinis exhibent.

Vires. *Membrana sistit valenter immodicos alvi fluores & sanguinis rejectiones (in vino austero sumpta.) Quin etiam cum pari pondere ramentor. eboris, alba fœminar. profluvia cohibet.*

Dosis ʒij. Matthiol.

LXXXIII.

LXXXIII. Centaurium minus.

Centaur. { Minus. De quo hic. Majus. Est Rhaponticum vulgare. Vide suo loco.

Dicitur Centaurium, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Cam. Cast. Tab.* Centaureum parvum, *Lob. Ger.* Centaurea, *Brunf. C. f.* minor, *Brunf.* Centaurium minus, *C. B. 1.* alias febrifuga, fel terræ. Germ. **Tausentgülden-kraut/Erdgall.**

Nascitur solo arido & pratis sabulosis: Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Planta foliis ac floribus referta vel *summitates* solæ.

Vires. *Spleneticum est & Epaticum. Calf. & siccat, amarum est citra mordacitatem, unde & leniter astringens, extergens, aperiens, vulnerarium: biliosos & pituitosos humores quam lenissime per alvum educit, serum per poros discutit. Hinc utile in febribus (unde & nomen habet. Ictero, menstruis suppressis, Scorbuto, Arthritide, lumbricis, & specifice in morsu canis rabidi.*

N. *Tantæ æstimationis est, ut vix vinum medicatum seu absynthites vulgus paret, cujus partem non constituat.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex integra planta.

2. Extract. i. e. succus inspissatus ex herbis ac floribus conquassatis atque cum aqua maceratis.

Dosis ad ʒj.

3. ⊖. Ex Cinere.

LXXXIV. Cepa, Cepe.

Κρόμμυον, Arab. Bassal. Cepe, *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Cast.* Capitata, *Matth.* Cepa rotunda, *Dod.* Cepa sativa, *Matth.* Cepa alba & rubra, *Lon. Tab.* Cepa vulgaris, *C. B. 1.* Germ. **Zwibel/Zwiffel.**

Ceparum etsi variæ dentur species, differentes pro diverso colore florum & radicum, tùm pro diversa radicum figura, rotunda, oblonga, sessili, &c. attamen conveniunt facultatibus, adeoque promiscue usurpantur, acriores tamen sunt oblongæ.

Coluntur in hortis, soloque gaudent opimo: Florent Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 4. aper. incidunt, abstergunt, partium sunt crassarum, adeoque flatulentæ. Usus præcipui in tartaro pulmonum incidendo & expellendo (cum melle coctæ & esitatæ) in urina & menstruis ciendis, in lumbricis fugandis (ex infusione.) Extrinsecus maturant & rumpunt apostemata (coctæ & impositæ) etiam maligna in peste (impletæ Theriaca vel Mithridatio & coctæ.) Urinam proritant (tostæ in axungia & impositæ. Nidem facit membranula cuilibet carneæ particulæ intercedens, glandi scilicet imposita.) Pernioni conferunt (cum adipe coctæ & impositæ) menses & hæmorrhoides proliciunt (subditæ) ambustis medentur*

(cru-

(*crudæ cum sale subactæ ac statim impositæ.*)

N. *Sunt qui contagioso aëre in conclavibus suspendunt, iisque contagium colligi, adeoque conclave purgatum iri autumant.*

LXXXV. Cerasa.

Cerasorum varia producuntur genera, tàm secundùm colorem, quàm secundùm saporem differentia. Veruntamen in usum pharmaceuticum duo potissimum accersuntur, subacida rubra scil. (Amarenæ) & dulcia nigra.

Cerasa apud omnes ferè authores nomen suum retinent & dicuntur cerasa. Germ. Kirschen.

OFFICIN. NAT.

Cerasa utriusque generis siccata. *Nuclei & Gummi.*

Vires. *Acida refrigerant, siccant, astring. Cor ac Stomachum roborant. Hinc utilia in febrili siti ac æstu mitigando, &c. Fernel. decoctum cerasorum in hypochondriaco affectu summè commendat. Dulcia temperata sunt ad humiditatem inclinantia, cephalica, unde & in morbis capitis Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, &c. peculiariter proficua consentur.*

Nuclei *calculum comminuunt, adhibenturque contusi in frontalibus, unguentove refrigeranti commixti, ad dolores febriles capitis domulcendos faciunt.*

Gummi *celebratur vi lithontriptica.*

PRÆPARATA.

1. *Condita.* Condiuntur acida cum saccharo. Vide supra.

2. *Succus sive Rob.* Ex acidulis fit, expressione scil. & inspissatione.

3. *Syrup.* Ex succo acidor. & saccharo $\frac{1}{2}$.

4. ▽. *stillat.* Ex dulcibus nigricantibus.

5. ⌒. Ex dulcibus nigris fermentatis. Dicitur & QE. Vide de Spirit.

6. ▽. *Diuretica.* Ex nuleis utrorumque. Vid. l. 2.

7. *Tinctura ac Extractum.* Ex nigris fit cum ☿ vel ▽ proptia l. a. *Querc. Phar. Rest.*

8. *Diamarenatum* { *simplex.* ℞. pulp. cerasi. vinos. (per cribrum) ℔. iij. sacch. ℔ij. / *compos.* fit ex simplici ac aromatibus.

9. *Oleum.* Ex nuleis exprimi potest, sed minus usuale.

LXXXVI. Cerefolium.

Χαιρέφυλλον. Chærefolium, *Brunf. Dod.* sativum, *Trag.* Cerefolium, *Matth. Cast.* vulgare, *Ger. Lon. Lob. Cam. Tab.* Gingidium, *Fuchs.* Chærophyllum sativum, *C. B. 1.* alias Cerifolium. Germ. Kerbel.

Est { sativum. *Hoc officinale, & jam nominatum.* / sylvestre. *Hoc minus usuale.*

Crescit in hortis, floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Calfac. & ficc. discutit, est partium tenuium, diureticum, emmenagogon ac lithontripticum, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suaviter inducit. Extrinsecus usus insignis est in dolore colico, in urina retenta (imposit. in cataplas.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta.
2. ⊖. Ex cinere.

LXXXVII. Chamædrys.

Trixago, Trissago, Quercula Calamandrina, Gamanderlein/klein Bathengel.

Species dantur varię, ex quibus officinalis præ reliquis chamædrys minor repens, *C. B. 3.* Chamæpytis, *Brunf.* chamædrys, *Cord. hist. Tab.* chamædrys vera, *Trag. Cord. in D.* vera mas, *Fuchs.* cham. vulgaris mas, *Lon.* chamædrys major, *Lob. ico.* minor, *Ger.* chamædr. minor repens, *Dod.* chamæd. major vel 2. *Clus.*

Colitur in hortis, solo gaudens aspero, floret Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Flores.*

Vires. *Calfac. & ficc. ad gr. 2. Est splenetica ac Epatica, saporis amari, incid. atten. aperit, potenter urinam ac sudorem movet. Hinc confert in febribus, Scorbuto, sanguine coagulato, Hydrope incipiente, mensibus obstructis ac inprimis in arthritide. Extrinsecus in ulceribus serpentibus, in dolore hæmorrhoidum, in scabie ac pruritu, in catarrhis exiccandis.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta, foliis scil. & floribus.
2. *Conserva.* Ex floribus.

N. *Est & chamædrys fruticescens, quam Teucrium vocant, hæc iisdem pollet viribus. Et præter hanc est chamædrys vulgaris, juxta sepes nascens, quæ vera substitui potest.*

LXXVIII. Chamæpitys.

Ajuga, Abiga, Arthetica, Arthritica, iva arthetica, Schlafkräutlein/je länger je lieber/ pidigrin. *Arab.*

Ex generibus variis chamæpytios officinalis præ reliquis est lutea vulgaris, *C. B. 3.*

Quæ dicitur chamæpitys 3. *Trag. Fuchs. 2. Lon.* chamæpitys 1. *Matth. Dod. Cord. hist.* vera, *Cord. in D.* chamæpitys major, *Tab.* mas, *Ger.* Ajuga sive chamępitys mas Dioscoridis, *Lob.* Ajuga, *Cast.* Ajuga luteo flore, *Clus. histor.*

Crescit in agris sabulosis, floret Julio & Augusto, præcipue autem in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus seu herba tota.

Vires. *Nervosum genus roborat, calf. 2. ficc. 3. incid. aper. diuretica est, & emmenagoga, confert in arthriticis doloribus.*

PRÆPAR.

1. ▽ Ex herba integra.
2. *Pilulæ de iva arthritica.*

LXXXIX.

LXXXIX. Chamomilla.

Χαμαίμηλον, ἄνθεμις, Leucanthemum Dioscor. camomilla, chamomilla, **Chamillen.**

Est
- vulgaris. *Hæc usitatissima.*
- Romana seu nobilis odorata. *Hæc itidem usualis.*
- fœtida. *Hæc minus officinalis.*
- Inodorata. *Itidem minus usualis.*

Vulgaris insignitur chamomilla 3. & vulgaris, *Trag. Lon.* chamæmelum (parthenii 3. species,) *Brunfels. Cast. Tab. Ger.* chamæmelum Leucanthemum, *Fuchs.* chamæm. sylv. *Dod.* arvense, *Cam.* Anthemis, *Cord. in D. Matth.* Anthemis vulgatior, sive chamæmilla, *Lob.* chamæmelum vulgare, Leucanthemum Dioscoridis, *C. B. 1.*

Romana dicitur, Parthenium & nobilis chamomilla, *Trag. Lon.* Leucanthemum odoratum, *Dod.* Anthemis seu Leucanthemis odorata, *Lob.* chamæm. odorat. *Cam.* Romanum, *Tab. Ger.* chamæmel. nobile seu odoratius, *C. B. 2.*

Vulgaris nascitur passim, in arvis aliisque locis arenosis. Romana colitur in viridariis. Fœtida invenitur itidem passim.

OFFICIN. NAT.

Flores seu tota herba, tàm vulgaris, quàm Romana.

Vires. *Calf. & sicc. 1. diger. laxat. mollit, mitigat dolorem, menses & urinam ciet. Eapropter usus insignis est in dolore colico & hinc pedissequa paresi. Extrinsecus usitatissimus ejus usus est in paregoricis, emollientibus, maturantibus, cataplasmatis, clysteribus, &c.)*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex vulgari.
2. ▽. Ex Romana.
3. ▽ carminativa seu de camomilla composita. Vid. l. 2.
4. *Ol. stillat.* Ex vulgari.

N. *Destillant alii cum Terebinthina, unde oleum cæruleum.*

5. *Ol. stillat.* Ex Roman.
6. *Ol. infus.* Ex vulgari seu cum floribus ac oleo communi.
7. ⊖ ex cinere.
8. *Syr.* de succo camomillæ.

XC. Chelidonium majus.

Χελιδόνιον μεγα, Chelidonia, *Brunf.* Chelidonium majus, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* vulgare, *C. B. 1. aliàs*, Hirundinaria. Germ. **Schwalbenwurtz/ Schellwurtz/ Goldwurtz.**

Crescit passim juxta sepes, adhæretque muris: Floret primo statim vere & per multam æstatem.

OFFICIN. NAT.

Folia c. floribus, *Radix.*

Vires. *Calfac. & sicc. 3 valide absterg. atten. saporis est acris & amari, bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in Ictero, obstructione Lienis & Epatis, Ureterum. Radix alexipharmaca statuitur. Extrinsecus oculorum imbecillitati, ulceri-*

ceribus, caterisque affectibus medetur. (Cujus rei gratia sunt, qui succum luteum ex rupto caule manantem, oculis indunt.)

N. *Sunt qui ad Ictterum sanandum plantis pedum supponunt.*

PRÆPARAT.

1. *Succus inspissatus.*
2. ▽. Ex herba cum floribus.
3. ⊖. Ex cinere.

XCI. Chelidonium minus.

Χελιδόνιον μικρὸν, Ficariâ & scrophularia minor vel 2. *Brunf.* Chelidonium minus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* Chelidonia rotundifolia minor, *C. B. 2. Arabib* memiten, **Feigwarzenwurtz / klein Schellkraut / Schorbuckskraut.**

Crescit locis humidis & palustribus. Floret Martio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Refrig. & humect. spleneticum est. Usus præcipui, in Ictero, Scorbuto, hæmorrhoidum fluore. Extrinsecus specifice mariscas seu ficos ani curat, dentiumque putredini maximopere subvenit.*

PRÆPAR.

▽. *stillat.* Ex herba tota.

XCII. Chermes.

Kermes, coccum infectorium, *Matth.* coccus infectoria, *Cord. in D. Cast. Tab.* Granum & coccus baphica Dioscor. granum tinctorium, *Lon.* alias Scarlatum. Fructus est famosissimi fruticis, qui inscribitur Ilex in quo coccus baphica, *Bellon.* Ilex coccigera, *Clus. hist. Ger.* minor coccigera, *Dod.* Ilex coccifera, *Cam.* Ilex aculeata cocciglandifera, *C. B. 4.* Germ. **Scharlachbeer / Kermeskörner.**

Nascitur in Creta, teste Bellon. *l. 1. obs. c. 17.* uti & multis Hispaniæ locis, in Narbonensi etiam Gallia & Provincia, &c.

Delect. Eligenda sunt grana rubicundo-nigra, integra, vermiculum in se continentia.

Vires. *Cardiaca sunt grana calf. & sicc. adstring. vapores tetros discutiunt, spiritus vitales reficiunt, parturientibus subveniunt, vulneratis nervis medentur, morbillos erumpere faciunt.*

PRÆPARATA.

1. *Confectio Alkermes.* Vide Disp.

Fit cum & sine moscho illa viris, hæc mulieribus convenientior est.

2. *Extractum seu Essentia.* Fit è fructibus contusis cum ♆ vel ▽ Rosar. quæ acidula reddita sit guttulis aliquot. spir. ☉ aut ♃ris. *Quercet.*

N. *Scarlatus pannus, granis hisce, (quibus tinctus est) admodum celebris est, adhibeturque non modo ad morbillos proliciendos. (Patientes in eum involvendo.) sed & ad cor roborandum (Epithemata eo suscepta cordis regioni imponendo.) ut & ad bubones venereos curandos (pannum iis imponendo.) Quin & filo sericeo hujus coloris, ad arcendum Erysipelas, locum affectum circumligare vulgo usitatissimum est.*

XCIII.

XCIII. Cheyri, Keyri, Leucojum.

Classes Leucojorum *C. B.* sunt 4. exhibetque
1. Incanum, (folio incano) hortense,
2. Incanum maritimum,
3. Luteum folio hirsuto,
4. Luteum folio viridi,
singula sunt diversorum generum.

Ex his placet officinis luteum vulgare, *C. B. 5.* inter Leucoja folio viridi, quod est Leucojum, *Brunf. Cord. in D.* Leucojorum aureum, *Matth.* Leucojum Luteum, *Fuchs. ico, Dod. Lob. Cast. Cam.* Leuc. sativum luteum, *Clus.* Keyri vel Cheyri, *Lon.* Viola lutea, *Trag. Fuchs. Ger.* Viola petræa lutea, *Tab.* Germ. **gelbe Violen/ Nägelveilen.**

Crescit nobis in hortis, raroque sponte provenit: Floret Aprili, Majo & ultra.

OFFICIN. NAT.

Flores, seu herba cum floribus, & raro *Semen.*

Vires. *Cordiales sunt, calf. & sicc. 2. attenuant, discut. partium sunt tenuium, extergent, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundinam prorsus.*

PRÆPAR.

1. Conserva. Ex floribus.

2. ▽. Ex florib⁹ vel integra planta.

3. Ol. Ex infusis floribus in oleo veteri.

XCIV. China.

Chinæa radix, China radix, *Fragos. C. B. 1.* Cina alias China, *Matth.* China, *Garz. Acost.* Chinna seu Cinna, *Cæsalp.* **Bockenwurtz.**

Est
Orientalis. Ex regione Sinarum, China dicta.
Occidentalis. Ex Hispania nova & Peru.

Præfertur Orientalis, quæ exterius est colore rubente aut subnigro, interius candicante aut subrubente: & hæc, quò nigrior eò melior. Occidentalis colore est interius magis ruffo.

Vires. *Calf. leniter siccat. 2. subastringit, est diaphoretica, diuretica, discutiens, aperiens, Epatica. Hinc convenit in cachexia, hydrope, paralysi, arthritide, cephalæa, ictero, lue venerea, tumoribus scirrhosis & œdematosis.*

PRÆPAR.

Extract. cum ♈, quod tamen rari usus: adhibetur crebrius in decoctis, sufficitque ʒj. vel ʒij. pro ℔bix. ▽æ.

N. *Vesalius de China librum conscripsit integrum.*

XCV. Cicer.

Erbsen, Kücher/ Ziser Erbsen.

Sativum
album.
rubrum.
nigrum.
Sylvestre.

Ex his arridet officinis rubrum sativum, cui tamen & album substitui potest.

Videatur Cicer, *Brunf. Matth.* (cui & Domesticum, *Cord. in D. Cast. Tab.* Ciceris altera species, *Trag.* cicer nigrum, *Fuchs.* seu arietinum, *Cord. hist.* cicer arietinum, *Dod.* cicer sativum, *Ger.* Arietinum, *Lob.*

Vires. *Calf. & sicc. 1. emoll. absterg. discut. diuretica sunt ac lenientia, proin conducibile est eorum decoctum nephriticis. Extrinsecus adhibetur farina in cataplasmatis, &c.*

XCVI. Cichorium & Cichorea.

Κιχώριον, Σέρις, solsequium, intybus, Ambubeia, Cicorea, **Eichoren/ Wegwart/ Sonnenwendel/ Sonnenkraut.**

Sativum.
Sylvestre flore { cærul. vel albo. / luteo.

Ex his usitatum sativum, tum sylvestre cæruleum vel album.

Crescit juxta vias, floret Junio.

Sativum dicitur Cichorium domesticum, *Matth. Cast.* Cichorium sativum cæruleum, *Lob.* Cichorium latioris folii, *Dod.* Cichor. latifolium sativum, *Lon.* seris sativa, *Lob.* Cichorium sativum & album sat. *Tab. Ger.* Cichorium sativ. *C. B. 1.* Sylvestre dicitur solsequium, *Brunf.* Cichorea, *Trag.* Sylvestris, *Matth.* Seris sylvest. *Lob.* Seris picris, *Lob. ico.* Cichorium sylvestre, *Dod. Cast.* agreste, *Lon.* Intybum agreste, *Cord.* Sylvestre, *Fuchs. Cord. hist.* Cichorium, *Tab.* Hieracium latifolium, *Ger. ico.* Cichorium sylv. sive officinar. *C. B. 2.* Seris πικρὶς *Dioscoridi.*

Officin. Nat.

Flores, Folia (sylvestris potissimum) *Radix* (sativi.)

Vires. *Epaticum est nobilissimum frig. & sicc. 2.* (alias calidum videtur ob amarorem) *aperit, diureticum est, attenuat, extergit. Usus præcipue in Epatis obstructione & febribus.*

N. *Collectum in sua exaltatione* (die festo Nativitat. Mariæ,) *hæmorrhagias sistere creditur.*

Præparata.

1. *Conserva.* Ex floribus.
2. *Condit.* Radix cum saccharo.
3. *Syrup. simpl.* Ex succo & sacchar. Vide Dispens.
4. *compos.* (Cordi.) Vide Dispens. Norib.
5. *de cichor. cum Rhab.* Florent. Vide Disp.
6. ▽. Ex foliis & floribus.
7. ▽ *ophtalmica.* ℞. Flores cæruleos (collectos ☉ in principio ♌ collocato,) q. v. inde vitro orificii angusti, obtura optime & massæ panis circumvolutum committe Clibano, ut pinsatur cum pane: hinc exprime ac destilla in ℳ.

Vires. *Convenit omnibus affectibus oculor. albugini, nubeculæ, ungui, suffusioni, caligini, &c. Inungitur palpebræ mane*

mane & vesperi. Hartm. in Pract. Poppius in Herbar.

8. ⊖. Ex planta incinerata. Attenuat, discutit, febrifugum est.

XCVII. Cicuta.

Κώνειον, Wüterich / Schierling.

Ex Generibus cicutarum infertur in Officinas, cicuta major, *C. B.* quæ Cicuta, *Trag. Matth. Fuchs. D. d. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger.* Cicuta major, *Cord. hist. Cam.* Vera *Gesn. hist.* Cicutaria vulgaris, *Clus. hist.*

Nascitur passim in pratis, locis incultis & umbrosis: Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia & Radix, sed raro.

Vires. *Quamvis summe frigida censeatur, atque inter venenata referatur à Dioscoride; Nihilominus tamen frequens ejus usus modernis est in tumore ac inflammatione lienis, succus Emplastro splenico incoctus extrinsecus adhibetur: hinc in inflammationibus aliis, quinimo adhibetur quoque nonnunquam in collyriis.*

Sunt qui radicem fodere monent tempore ♂ ♄ & ☉.

PRÆPAR.

Emplastr. de Cicuta splenetic. Vide lib. 2.

XCVIII. Cinamomum.

Cortices sunt arboris cujusdam exoticæ, ejusdem nominis. German. Zimmetrinde / Canel.

N. *De Cassia & Cinamomo officinar, quod & Canella dicitur, controversa occurrunt opiniones. Sunt enim qui inter se confundunt & pro uno & eodem utrumque habent Cortice, solisq; nominibus differre, non reipsa: alii ex sola loci varietate ea distinguunt, non ex diversa specie arboris: alii ex una eademque arbore utrumque desumi volunt, cujus corticem exteriorem & crassiorem appellitant cassiam ligneam seu odoratam; interiorem & tenuiorem Cinamomum. Alii diversæ speciei arborum cortices faciunt, inter quos tamen maxima similitudo intercedat, adeo ut Cassia arbor in Cinamomi arborem transplantari facilè queat: Hæc opinio Galeni. Recentiores prima ut plurimum subscribunt opinioni, Cinamomumque officinarum vulgo canellam dictum, legitimam antiquorum cassiam dicunt. Et in compositionibus Græcorum Xylocassiam, i. e. cassiam ligneam seu odoratam postulantibus, canellam nostram esse adhibendam. Si qua tamen distinguere libet, crassiorem cassiam appellare licet, tenuiorem Cinamomum, differentia suborta à differente loco natali arborum.*

Videantur supra hac re Garzias ab H. lib. 1. arom. hist. c. 15. Joh. Manard. lib. 8. Epist. 1. Matthiol. in Dioscor. Caspar Bauhinus Theatr. Botan. lib. 11. s. 3. & sim.

Frequentes sunt hæ arbores in Zeilan, Cinamomumque præbent præstantissimum, ignobilius è contra Cinam. præbent arbores in Provincia Malayar. & Jaba seu Java.

N. *Ro-*

N. *Roseum sive ex cinereo vinosum colorem contrahit Cinamomum, ex solis calore, cui cortex detractus exponitur: non probe idem paratus, candicans sive cinerei coloris sit, nimis vero ardoribus solis combustus niger.*

Delectus. Probatur subrubrum odoris fragrantissimi, saporis subastringentis & acris.

Vires. *Calf. & siccat, aperit, discutit, menses & partum accelerat, omnia viscera spiritusque singulos recreat, concoctiones juvat. Hinc usus ejus frequentissimus est in virium imbecillitate, lypothimia, capitis, ventriculi & uteri affectibus frigidioribus.*

PRÆPARATA.

1. *Confect. Cinamom.*

2. ▽. *Cinamon.* Fit l. c. ut ex aliis aromatibus. *Vide l. 2. vel uti in destillatione olei.*

3. *Tinctura* seu *Extract.* cum ☿ ♀sato.

4. *Elixir. Cinam.* Fit ex Tinctura cinamomi, additis & croci & santali citrini Tincturis.

5. ♃♃ Elicitur una cum ▽ beneficio destillationis, l. 2. ℔. j. dat ʒij. vel ʒiiß.

Nota *de menstruo: Alii adhibent solum vinum; alii vinum cum ▽ mistum: quibus quoque ♀ aut ⊖ commune insuper admiscent.*

6. *Sal.* Ex fecibus incineratis eliviatur.

7. *Balsamus.* Ex ol. Cinam. ol. Nucist. depurato Tingitur bolo Orientali vel pulvere Cinamomi.

8. *Syrup.* Vide Dispens. Norib.

9. *Magisterium.* Extrahitur cum ☿ opt. ac præcipitatur cum ▽ fontan. vel cum ▽ Cinam. primum stillanti, retinetque colorem Cinamomi.

10. *Spec. Diacinam.* Vide Dispens.

XCIX. Citrus.

Malus Citria, Medica, Assyria. Arbor est exotica per totum annum virens, fructumque tenellum cum matureſcente simul ferens.

Videatur Citrum, *Brunf.* Citria, *Trag.* Citrus. *Tab. Cord. hist.* Malus Medica, *Matth. Cord. hist. Dod. Lob.* Malus citria, *Gesn. hort. Lon. Cast. Clus. hist. Cam.* Citria & mala Medica, *Bellon.* Malus Medica, *C. B. 1.* Citronbaum.

Dicitur Medica & Assyria quia apud Medos & Assyrios & inprimis apud Persas frequens est. Hinc in Italiam translata fuit, postea & in Hispania in usum devenit, ut nemora & campos occuparit hodie. Colitur & apud nos in hortis.

OFFICIN. NAT.

Fructus seu *Poma Citria*, (citrea) *Cortices* & *Semen* raro *Flores*. Fructus variant magnitudine: quædam sunt majora instar melo-peponum: alia minora & vulgaria: alia Limonum magnitudine. Sic alia prælonga sunt, alia rotundiora: in officinis usitatoria sunt minora, utpote quæ carnosiora, tum quoque majora.

Vires. *Citrium malum (cum cortice ac carne) alexipharmacum putatur cujuslibet*

jubilet veneni, resistit putredini, morbisque malignis, lumbricos fugat, diaphoreticum est. Cortex calf. 1. sicc. 2. (aliis calef. & sicc. 3.)

Caro: seu pulpa refrig. & humect. & hinc succus expressus.

Semen: calf. & sicc. 2. attenuat, digerit, abstergit, lumbricos fugat.

PRÆPAR.

1. Condit. 1. Poma maxima condiuntur nondum satis matura, cum cortice ac carne incisa, nucleis exemptis: dicuntur nostratibus Citronat.

N. *Eodem modo condiuntur & minora, integra vel in taleolas dissecta.*

2. Cortices. Condiuntur post mitigationē amaroris, cum saccharo.

3. Flores cond.

2. Conserv. 1. ex floribus.

2. Ex medulla, remotis scil. corticibus ac semine succoque expresso.

3 Confect. cortic.

N. *Majores cortices conditi dicuntur. Citrinat. confect.*

4. ▽. Ex corticibus.

5. ♃ itidem cum ▽ ex corticibus extillat.

N. *Potest & exprimi oleum ex semine; sed minus id usitatum.*

6. Succus. Ex carne exprimitur & reservatur pro usu, diciturque nonnullis Vinum citri, præcipue si cum tantillo sacchari sit fermentatus.

7. Syr. acetositatis citri. Ex succo & saccharo.

Syr. citri simpl. Ex cortic. Vide Disp.

Compos. Vide Disp.

8. Morsuli citri. } Vide suis
Citri laxativ. } locis

9. Balsamus. Ex ol. stillat. & ol. Muschato.

10. Electuarium de Citro solutivum.

C. *Citrullus.*

Citrullus, Anguria, Angurien. Species Cucumeris est, fructu rotundo, quo reliquas cucumeris species quoad magnitudinem exuperat.

Dicitur Citrullus, *Trag. Lon. Tab.* officinar. *Lob. Ger.* Anguria, *Matth. Dod. Cast. Cam.* Cucumer vel cucumis citrullus, *Fuchs.* Anguria citrullus dicta, *C. B. 1.*

N. *Variat Corticis colore, qui aliis viridis seu herbaceus, aliis candidus maculis aspersis: Caro aliis rubens & dulcis, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.*

OFFICIN. NAT.

Officinis tantum *Semen* in usu est, idque adhibetur vel cum, vel sine cortice.

Vires. *Est ex 4. sem. frig. maj. Refrig. itaque & hum. ad gr. 2. est Diureticum, aperiens, acrimoniam obtundens, Inservit præcipuè Renibus ac vesicæ abstergendis, bilis ac sanguinis æstui compescendo.*

Cl. Cochlearia.

Cochlearia Löffelkraut/ { folio subrotundo, cochlearia Batavica, *quæ usualis.*
folio sinuato Britannica, *Lob. hæc nobis inusitata.*

Vocatur Cochlearia, *Dod. Cam. Ep. Matth. Tab.* Cochlearia Batava, *Lob.* Cochlearia fol. subrotundo, *C B. 1.*

Crescit apud nos in hortis loca amans paluſtria rigua & umbrosa: floret April. Majo. Videlicet anno secundo à satione.

OFFICIN. NAT.

Folia, quæ recentiora adhibere præstat, quam siccata, quippe Sal volatile quo potissimum efficacia sunt arescendo evanescit.

Vires. *Calf. & sicc. 2. ad 3. aper. est splenetica, ac diaphoretica, fixos ac crudos humores spirituales ac volatiles reddens, putredinique resistens. Hinc utilis in hypochondriacis morbisque Tartareis primæ regionis, ac præcipuè in Scorbuto, in cujus medicatione celeberrima audit, adhibeturque intus & extus in gargarismis, (ad putredinem gingivarum) balneis, ad artuum resolutionem.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Ex fol.
2. ▽ *stillat.* Ex fol. recent.
3. *Syrup.* Ex succo & saccharo.
4. ⊖ *volatile.* Ex succo.
5. *Spiritus* è foliis fermentatis.
6. *Succus* expressus.

N. Recens *maximæ est efficaciæ ad arcendum oris ac gingivarum putredinem, etiam post morbillos.* Inspissatus *loco Extracti assumi poterit.*

CII. Lignum Colubrinum.

Lignum serpentarium, Clematitis Indica, *C. B. 2.* Ligni colubrini alterum genus Garziæ, *Trag. & Clus.* Lignum colubrinum, *Tab.* Germ. Gries-holtz.

Advehitur ex Insula Zeilan. Eligendum amarum, non carioſum, grave.

Vires. *Calidum est ac siccum (ut amaror arguit) abstergit morsibus serpentum, aliisque venenis medetur: bilem ac mucilaginem per alvum (nonnunquam etiam per vomitum educit) unde usus præcip. est in febribus intermittentibus, tertiana ac quartana: Lumbricos necat ac fugat. Extrinsecus maculas cutis abstergit.*

PRÆPAR.

Extractum, cum ▽ Centaurei vel simili factum.

Dosis ad ℈j.

CIII. Contrayerva.

Contrayerva, radix yerva, radix contrayervæ, radix bezoartica, alexipharmaca, radix contra venena, rad. venenis adversans. *Monar.* Giftwurtz.

Est radix Iridis vel Cyperi radicibus non absimilis, quæ annis abhinc aliquot ex Provincia Peruana Charcas apportari cepit.

N. *Bauhinus facit speciem Cyperi, vocatque Cyperum longum, odorum Peruanum.*

Eligatur densa non carioſa, quæ aromaticum quiddam sapiat, cum acrimonia conjunctum.

Vires. *Calida est 2. alexipharmaca & sudorifera, præstantissimumque remedium adversus omne venenum, cujuscun-*

juscunque sit generis (excepto ♀) vomitione id rejiciens, aut per sudores evacuans. Sed & amatoria pocula ex pulvere hausto, educi ferunt. Ventris etiam animalia pellit. Quin & in peste felix ejus usus compertus est, ut & morbillis nigris.

Dosis ʒj.

CIV. Consolida.

1. Consolida seu cons. major. *Vid. symphytum.*
2. Consolida media. *Hæc hujus loci.*
3. Consolida minor. *Vide bellis hortensis.*
4. Consolida Regalis. *Vide Calcatrippa.*
5. Consolida aurea & sarracenica. *Vide Virga aurea,* Güldengünsel.

Est { flore cæruleo. *Hæc usualior.* / flore purpureo. *Hæc rari usus.*

Dicitur Consolida media, *Brunf. Matth. Fuchs. Tab. Cast.* Consolida media prima, *Tab.* prunella cærulea, *Trag.* Bugula, *Dod. Clus. hist. Ger.* Bugula & prunella quibusdam, *Lob.* Symphytum medium, *Lon.* Consolida media pratensis cærulea seu N. 1. *C. B.*

Crescit in locis Campestribus: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Utraque vulneraria est, tàm intrinsecus, quàm extrinsecus adhibita: confert & ictero, Epatis obstructioni, urinæ retentioni, herniis, &c. Brevibus:*

ut ea cum Prunella & figura ferè convenit; ita & viribus.

CV. Corallina.

Βρύον θαλάσσιον. *Dioscor.* Muscus marinus, *Matth. Cord. in D. Cast. Tab.* Corallina, *Lob. Lon.* Muscus maritimus seu corallina officinarum, *C. B.* Germ. **Meermoos/ Corallenmoos.**

Inhæret scopulis & piscium testis corallisque, eo sane modo, quo muscus arboribus innascitur, optimaque est, quæ à corallis detrahitur.

Eligatur colore, cum sicca est, subrubescente, salso sapore, odore concharum marinarum simili.

Vires. *Refrig. & sicc. astringit, incrassat, vi lumbricos necandi & expellendi celeberrima est, intus & extus adhibita.*

Dosis ad ʒj.

PRÆPAR.

Magisterium: fit cum lixivio forti. Vid. l. 2.

Dosis ϑj.

CVI. Coriandrum.

Κόριον ἢ κορίαννον, *Dioscor.* Coriandrum, Germ. **Coriander.**

Est *C. B.* { 1. Majus. *Hoc usuale solum.* / 2. Minus testiculatum } *inusitata.* / 3. Sylvestre. }

Insignitur Coriandrum, *Brunf. Trag. Fuchs. Matth. Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.*

Colitur nobis in hortis, solo gaudens pingui: floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Semen granosum, quod primum

halitum gravem halat, reficcatum autem suavem acquirit odorem.

Vires. *Stomachicum inprimis est, calf. & sicc. ad gr 3. astring. Hinc celeberrimum in laxitate stomachi, si post cibum assumatur, claudit enim ventriculum, exhalationesque supprimit, quo minus caput gravent, ructusque producant.*

PRÆPAR.

1. *Præparatum.* Præparatur sem. Coriand. maceratione per noctem in ☩ dein exiccatur.

N. *Præparatio hæc fit ob castigationem qualitatis noxiæ (crudioris & excrementitiæ) quam tamen & arescentia amittit.*

2. *Confectio.* Ex semine præparato.

3. ▽. *stillat.* Rari usus est.

4. ♃ cum ▽ ascendit.

CVII. Cornus.

Cornus, Germ. **Cornerbaum.**

Florere incipit initio veris: colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Fructus, rarissime *Folia.*

Vires. *Utraque refrigerant, exiccant, astringunt, constipant. Hinc conveniunt præcipue in diarrhœa & dysenteria. Exhibentur fructus exiccati & pulverisati ad ʒj.*

PRÆPAR.

1. *Condit. fructus*, cum saccharo, l.a.

2. *Rob. de Cornis.* Vide Disp. August. Ex succi pulpæ, p. ij. & sacch. p. i.

Cornus { hortensis, sativa. *Hac usualis.*
Est { Mas { sylvestris.
{ fœmina, *Lon.* sylvest.

Indigitatur Cornus, *Brunf. Trag. Matth. Lon. Dod. Lob.* Cornus mas, *Tab.* Cornus sativa & mas, *Cord.* in *D.* Cornus vulgaris mas, *Clus. hist.* Cornus hortensis mas, *C. B. 1.*

CVIII. Corylus & Avellana.

Corylus Haselstaude
- Nostras
  - sativa
    - fructu albo minore. *Corylus vulgaris.*
    - fructu majore
      - rotundo maximo.
      - oblongo rubente.
  - sylvestr. fructu est minore, albidiore & rotundiore quam nativa.
- Peregrina
  - Humilis
  - fructu purgatrice Monard.
  - fructu osculi trifidi, &c.

} *Nostratibus non sunt usuales.*

Ex his officinis in usum veniunt nostrates coryli, quæ describuntur ab authoribus vel coryli vel avellanæ titulo, &c. Præfertur autem fructus oblongus rubens in compositionibus. Solo gaudet arenoso & opaco.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Fructus & Viscum.

Vires. *Lignum per se raro officinale est, nec asservatur, nisi pro parandis inde*

inde spiritu ac oleo. Adhibetur autem corylus sylvestris.

N. 1. *Serpens virgâ corylina percussus, torpescit; unde conjectare licet, facultate antiserpentina corylum abundare.*

N. 2. *Faciunt ex ejusdem coryli sylvestris bifido furculo virgulam quâ metalla scrutantur.*

Fructus (avellanæ λεπτοκάρυα) exhibent usui medico, *nucleum, putamen & membranulas.*

Nuclei teste Gal. l. 7. simpl. med. plus habent essentiæ terrestris ac frigidæ, quam juglandes. Venenis resistunt venenosorumque animalium ictibus, (cum ruta & ficub⁹ impositi) ex mulso hausti veteri tussi medentur, urinæ ardorem mitigant.

Putamen crudum in pulverem contritum astringit, obstruit ac proin sistit diarrhæam, albaque fœminarum profluvia. Quercetanus specificũ antipleuriticum inde facit, cum corall. rub. & mandibul. lucii.

Membranulæ nucleum ambientes ejusdem cum putamine sunt facultatis, eidemque præferendæ. Eligiuntur rubei coloris.

PRÆPAR.

Ex ligno. 1. *Spiritus* fit per Retortam igne nudo ex sarmentis exiccatis.

2. *Oleum* fit itidem per Retortam vel per descensum.

Vires. *Vim habet utrumque calfacientem, incidentem, anodynam, antiepilepticam ac præcipuè odontalgicam.*

N. *Sunt qui oleum hoc oleum ligni Heraclei, Rulando dictum autumant, nec sine causa quidem. Etenim non modo viribus iisdem celebre est, quas Rulandus oleo suo Heracleino adscribit, sed & nominis rationem habet. Corylus enim, quia primum ex Heraclea Ponti in Græciam translata fuit, heracleotica seu pontica dicta est, adeoque & nuces heracleoticæ.*

PRÆPAR.

Ex Avellanis. *Oleum expressum.*

Vires. *Articulorum dolores inunctum juvat.*

N. *Ingrediuntur etiam nonnullas compositiones alexipharmacas, ubi præferendæ sativæ rubescentes, & præcipue oblongæ, ut dictum supra.*

CIX. Costus.

Κόστος Costus { verus { dulcis, amarus } hic officinalis, falsus { Costus, *Matth. & Lon.* i. e. Panax costinum, pseudocostus. Costus Hortensis minor. *Gesn.* i.e. Ageratum. Costus Hortor. *Lob.* i. e. Mentha.

N. *Officinæ in dulcem & amarum dividunt, quam divisionem non diversæ speciei, sed diversæ ætatis Clusius non sine causa statuit. Nimirum recentiores*

herbæ dulciores, cum vetuſtate tandem amareſcunt.

Coſtus verus officinis noſtratibus uſitatus, eſt cortex extrinſecus cinereus, intrinſecus candidans, *C. B. 6. & 7.*

Eligatur coſtus recens, denſus, odoratus, ſubamarus, non carioſus.

Coſtus amarus dicitur, Helenii Comagenii radix, *Cord. in D.* Coſtus comagerius, adulterinus officinar. *Lob.* coſtus officinar. amarus, *Lon. Caſt. Tab.* coſtus amarus officinarum ſeu Helenium comagenium Dioſcoridis, *C. B. 6.*

Coſtus dulcis dicitur, Coſtus dulcis officin. *Lon.* ſed adulterinus, *Tab.* coſti pharmacopolarum ſpecies major, *Cam. in Matth.* coſtus dulcis, *Caſt.* coſtus dulcis officinar. centaurio magno cognatus, *C. B. 7.*

Vires. *Stomachicus, Epaticus, Uterinus ac Nephriticus eſt calf. ſicc. 3. atten. aper. diſc. Hinc convenit in colica, obſtructis menſibus & urina, hydrope, paralyſi.*

PRÆPAR.

1. ♃ *coſtinum* Meſuæ. Vide Diſp. (ex coſt. p. ij. caſs. lig. p. 1. major. p. viij. cum vino ac oleo ſeſamino.)

N. *Febrilem rigorem ſpinæ inunctum mitigat.*

2. *Pilulæ marocoſtinæ.* Vid. l. 2.

3. *El. caryocoſtinum.* V. D. N.

CX. Crocus.

Κρόκος, Planta eſt bulboſa, florem primo autumno ferens purpureum, cujus flammea ſtamina (inſtar antheræ) officinarum *crocus* eſt. Germ. **Saffran.**

Ex croci generibus plurimis officinal. eſt crocus ſativus, *C. B. 1.* Hujus differentiam officinæ faciunt à natali loco, unde Crocus Viennenſis, i. e. qui ex Viennenſi agro ad nos transportatur, ubi optimus hodie naſcitur. Orientalis qui ex locis orientalibus ac præcipue ex Sicilia tranſmittitur, in cujus monte (caryco nomine) omnium præſtantiſſimus provenire cenſetur. Vulgoque dicitur Crocus de Aquila. Germ. **Zimmat/ Saffran.**

Videatur Crocus, *Brunf. Trag. Fuchſ. Dod. Cord. Lon. Tab.* Crocum, *Matth. Caſt.* hortenſe, *Cam.*

Eligntur crocus flexilis, tritu difficilis, albicantibus nonnunquam filamentis permiſtus. Reprobatur è contra ſaturato nimis colore rubro, odore fugaci, utpote qui vel cnici floribus, vel carnis bubulæ ſalitæ villis adulteratus.

N. *Adulteratio croci adeo impoſtoribus communis eſt, ut Emporiis nonnullis viſum ſit, certos deputaſſe inſpectores, quorum judicio ut bonus crocus venalis pronunciatur: ita adulteratus Neptuno, Vulcanove, non citra venditoris ignominiam cenſecratur. Cujus rei exemplum hic Francofurti aliquot abhinc retro annis obſervare licuit.*

Vires. *Cordialis eſt ac pulmonicus*

(ut

(*ut quoque anima pulmonum audiat*) *uterinus, & hinc cæteris visceribus familiaris, calf. 2. sicc. 1. aper. dig. emoll. anodynus est, somnum conciliat, menses ac fœtum pellit. Usus ejus frequens in syncope, Apoplexia* (*gutta 1. ac 2. tinctura aspergitur linguæ*) *in hystericis affectibus, in ictero, in peste aliisque venenosis morbis, in asthmate* (*cum ol. amygd. dulc.*

Dosis ad ℈j.

Extrinsecus in collyriis, & sim. adhibetur.

NB. Usus ejus immodicus (scil. ad ʒij. vel iij.) lethalis censetur.

PRÆPAR.

1. Species diacurcuma. Vid. Disp.

2. Tinctura seu essentia croci ℞. Croci Orient. q. v. extrahe cum ☿ opt. abstrahe lentiss. △ ad consistentiam debitam. *Begun.*

N. 1. *Alii extrahunt cum* ▽*is cordialibus e.g. rosarum, isque guttula una ac altera spir.* ☉*i vel* ♃*is roboratis: aliis fit extractio cum* ▽ *vitis vel sero lactis.*

N. 2. *Spiritus vini abstractus croci facultate est impregnatus, idcirco cum successu in usum Medicum venire poterit.*

N. 3. *Alii collocant crocum cum syndone in alembicum, destillantque* ☿ *ex cucurbita tantisper, donec colorem ex croco susceperit. Tinctum* ☿ *iterum destillant ad remanentiam Tincturæ in fundo. Temzel.*

3. Extractum.

4. Oleum croci Mesuæ, (compos.)

5. Ol. stillat. paratur ut olea reliqua ex floribus, sed rarissimum est, ob nimios scilicet sumptus, quos requirit. Nimirum ex croci ℔j. vix ʒj. elici poterit.

N. 1. *Alii* ℞. *croc. or.* ℔.ß. *Terebint.* ʒjß. ☿. *opt. q. s. destillant, sapiusque à fecibus cohobant. Alii* ℞. *croci opt.* ℔.ß. *terunt grosse ac admiscent* ♀*is* ☉*is, an.* ℥ß. *circiter, cum albumine ovi F. pulmentū, cui superfundunt* ▽*m. fontan. calidam* (*vel* ▽*m mellis*) *digerunt que dies* (3 4.) *Hinc destillant per* ⁂ *ex cinere.* Medull. destill.

N. 2. *Habet potestatem prosternendi appetitum.*

6. Trochisc. de croco. Vid. Disp.

7. Elect. de ovo dictum. Gülden Ey. Vid. Disp.

8. Empl. oxycroceum. Vid. Disp.

CXI. Cucebæ.

Κομβεβοι, Cubebe, Quabebe, Cubebæ vulgares. Germ. Cubeben.

Fructus sunt aromatici exigui, forma & magnitudine piper rotundum referentes, nisi quod ferè paulum sint minores. Advehuntur ex Java, Ind. or. Insula, ubi decoquuntur antequam vendantur, ne apud exteros plantentur. Præstant majores, recentes, ponderosæ.

Dicuntur Cubebæ, *Garz. & Acost. Fragos. Cord. hist. Cast. Tab. Matth.* (qui eas nec Arabum cubebas, nec Galeni carpesium demonstrat,) Cubeb. vulga-

vulgares, *C. B.* officinarum, *Lob*, carpesium Græcorum, *Lon.*

N. *Quid sint cubebæ, ambigitur: alii ex genere piperis & nigro piperi congeneres esse, Theophrastoque piper rotundum dici volunt: alii viticis fructum (at facultates sunt diversæ) existimant: Sylvaticus, Ruscifructum: alii carpesium Galeni statuunt. At Cæsalpinus, Amomi legitimi fructum pronunciat. Est autem fructus racemosus arboris cujusdam malo vulgari similis, foliis vero piperis, sed angustioribus.*

Vires. *Calfac. 2. completè sicc. 3. compl. atten. disc. viscera omnia roborant atque inprimis caput, adeoque plurimis inserviunt compositionibus.*

PRÆPAR.

1. Confect. c. saccharo.
2. Ol. Cubebar. still.
N. *Rari usus est.*
3. Spec. Diacubeb.

CXII. Cucumis.

Cucumis (σίκυς) in genere notat omnes fructus horarios, adeoq; sub eo comprehenduntur { Cucumis officinarum qui vel Pepones, Melones. Anguriæ, &c. } { Sativus, *b. loci.* Sylvestris Asininus. *Vide in class. 4. Elaterium.* }

Dicitur cucumis sativus, *Brunfels. Matth. Fuchs. Lon. Cast.* cucumis, *Trag. Tab.* cucumis vulgaris, *Dod. Ger.* cucumer sativum, *Cord. in D.* cucumis sativus & esculentus, *Lob.* cucumis sativus vulgaris, *C. B. 1.* German. **Cucumern.**

Suntque cucumeres virides, albi, longi, recurvi, læves, asperi.

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen*, cui & ipsi *Fructus* addi possunt: hi enim etsi sint culinares; attamen cibum præbent medicamentosum.

Vires. *Semen (seu nuclei) ex numero est famosor. 4. sem. frig. maj. refriger. (præcipue si aridum sit, aliàs humect.) in fine grad. 1. absterg. aperit, urinam ducit, ususque creberrimi est in emulsionibus antipleuriticis, antiphreniticis, & simil.*

Ipsa cucumerum substantia refrigerat & humectat. Excrementitii est succi, adeoque non nisi robustioribus ventriculis edenda, idque non sine corrigentibus condimentis v. g. pipere, & sim.

PRÆPARATA.

Condit. fructus: cum ♁.

CXIII. Cucurbita.

Κολοκυνθὶς { sativa **Kürbs.** *Hujus loci.* sylvestris. *Vide Colocynth. class. 3.* }

Nomen cucurbitæ omnibus familiare est Botanographis.

N. *Cucurbitæ sativæ etsi variant magnitudine, colore, figura; conveniunt tamen natura & viribus.*

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen* & nonnunquam *Folia.*

N. *Se-*

N. *Semen recenſetur in numero ſeminum 4. frig. maj. venitque in uſum cum vel ſine cortice.*

Vires. *Cucurbita convenit viribus cum cucumere tàm in qualitatibus carnis quàm in ſeminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo, lac imminuunt.*

△. *ſtillat.* Ex fructu immaturo.

Vires. *Fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis, &c. Intrinſecus quoque mirabiliter æſtum corporis mitigat.*

N. *Succus expreſſus idem facit.*

CXIV. Cuminum.

Cuminum { ſativum: *quod hic.* / pratenſe: *quod carum.*

Κύμινον, Cuminum ſativum, *Brunf. Trag. Matth. Cord. hiſt. Lob. Caſt.* Cuminum, *Lon.* Cuminum officin. cumini ſylv. 1. genus, *Dioſc.* Cyminum, *Cord. in D. Tab.* ſativum, *Cam.* Cuminum ſemine longiore, *C. B. 1.* aliis cuminum domeſticum, Romanum. Germ. **Kümmich/Kümmel/Römiſch Kümmel/Pfeffer Kümmel/Kramkümmel/Gartenkümmel.**

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. atten. diger. reſolvit, flatus diſcut. utile in Colica, Tympanit. vertigine.*

PRÆPAR.

1. ▽. Exſem. l. a.

2. *Ol. ſtillat.* Ex ſem. l. a. cum ▽ elicitur.

3. *Spec. Diacumin.*

CXV. Cupreſſus arbor.

Κυπάρισσος { Mas. / Fœmina.

Arbor eſt procera conifera, foliis pinum æmulans, iisque ſemper viridibus.

Provenit copioſe in Inſula Creta.

Inſignitur Cyparíſſus, *Caſt.* Cupreſſus, altera ſive ſylveſt. *Ger.* Cupreſſus, *Matth. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cam. Tab. C. B. 1.* Germ. **Cypreſſenbaum.**

OFFICIN. NAT.

Lignum, Fructus & raro *Folia.*

Vires. *Lignum, refrigerat, ſiccat, aſtringit.*

Fructus & Folia calfaciunt parum, exiccant ad gr. 3, aſtringuntque valide, proin uſus ſunt præcip. in hæmoptyſi, diarrhœa, dyſenteria. Commendantur itidem in mictione in voluntaria ut & in heruis curandis intus & extus adhibita.

N. *Fructus ſive conos, nuces vel pilulas Cypreſſi officinæ nominant; aliis Gabulæ dicuntur.*

CXVI. Cupreſſus herba.

Chamæcyparíſſus, *Trag. Fuchſ. Cord. Lon.* Santolina altera, *Dod.* Abrotanum fœmina, *Brunf. Matth. Lob. Caſt. Cluſ hiſt. Tab. Ger. Cam.* Cupreſſus herba, *Cord. in D.* Santonicum minus, *Cord. hiſt.* Polium, *Theophraſt. Dioſcor.* Abſinthium marinum, *Tab.* Abrotanum fœmina foliis teretibus, *C. B. 1.* Germ. **Gartencypreß.**

Colitur in hortis noſtratibus.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu folia, ſed raro.

Vires. *Convenit qualitatibus cum abretano, uſusque præcipui eſt in obſtruct. Epatis, Renum & Ureterum: curat Ictterum, lumbricos fugat. Extrinſecus ſubvenit morbis uteri, &c.*

CXVII. Curcuma.

Cyperus Indicus, *Dioſc.* & Curcuma officinar. *Cord. hiſt. Cluſ. coroll. Lon. Lob. Tab.* Curcuma longa & rotunda, *Cord. hiſt.* Cyperus altera, radice lutea, *Caſt.* Terra merita, *Ruel. Lob.* Cyperi genus ex India, *Matth. Fuchſ. C. B. 1.*

Eſt radix officinalis exotica, non tantùm croceo colore apparens, ſed & eodem colore alia tingens. Germ. Gilbwurtz/ Geelſuchtwurtz.

Duplex communiter eſt, aliquando longa, aliquando radice rotunda: Hæc multò acrior priori exiſtit, atque cum zinzibere ſæpe affertur.

Vires. *Dicata eſt veſicæ biliariæ, Stomacho & Epati, hinc & Lieni ac Utero. Calf. & ſicc. 2. amara eſt: abſterg. atten. aper. dig. diſc. menſes movet. Uſus in Ictero, Hydrope, cachexia.*

PRÆPAR.

Species Diacurcuma.

N. *Rectius ſpec. diacrocu nominantur, quippe curcumam non admittunt.*

CXVIII. Cuſcuta.

Eſt { Major, colore ſcil. albo vel rubro: *Hæc hujus loci.* / Minor. *Vid. Epithem. in purgantibus.*

Dicitur Androſaces vulgo cuſcuta, *Trag. Matth. Lon. Caſt. Cluſ. Ger.* caſſytha, *Lob. Tab.* caſſutha, *Fuchſ. Dod.* major, *C. B. 3.* Germ. Filzkraut.

Floret Junio, Julio, Auguſto: adnaſcitur paſſim herbis & fruticibus, potiſſimum urticæ, lino, lupulo.

OFFICIN. NAT.

Folia ſeu herba tota villoſa cum floribus, præcipue lino adnata.

Vires. *Splenetica imprimis eſt, hinc epatica, Calf. 1 ſicc. 2. abſtergit, ſubaſtringit, aperit melancholicum humorem corrigit, utilis in ſcabie, Ictero nigro, obſtructionibus, epatis ac lienis.*

PRÆPAR.

△ *ſtillat.* Ex tota planta.

CXIX. Cyanos.

Baptiſecula, Blaptiſecula, flos frumenti, Kornblum/blaw Kornblum.

Cyanos { Sylveſtris { Montanus. / Segetum: *Hic officinal.* / Repens { Latifol. / Anguſtifol. } } } / Hortenſis.

Dicitur Cyanus, *Lon.* Cyan. flos, *Dod.* Cyanus major, *Matth. Caſt. Cam.*

Cyanus

Cyanus sylv. *Fuchs* Cyanus vulgaris, *Lob. Ger.* Cyanus cæruleus, *Tab.* Baptisecula, *Trag.* Lychnis agria & flos frumenti, *Brunf.* Cyanus segetum, *C. B. 2.*

Crescit passim inter segetes: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Frigef. & sicc. 2. astring. utilis in oculor. inflammationibus, rubedine, lippitudine, doloribus, in hydrope (propinant.)*

PRÆPAR.

▽. *stillat. ex flor.*

CXX. Cyclamen.

Vocatur Cyclaminus, *Matthiol. Cord. in D. Lon. Tab.* Cyclaminus major, *Cast.* cyclam. rotundus, *Fuchs.* cyclaminus orbicularis rotundifolius, *Dod.* Cyclamen officinar. orbiculato folio, panis porcinus & Arthanita, *Lob.* Cyclaminus flore odorato, *Clus. hist.* Cyclaminus vulgaris & cyclam. prior, *Matth. & Lob.* Lugd. cyclam. æstivus vulgaris, *Cam.* Cyclamen orbiculato fol. *Ger.* Cyclaminus minor & Umbilicus terræ, *Trag.* Cyclamen orbiculato folio infernè purpurascente, *C. B. 1.* Germ. Erdapffel/ Säwbrodt.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda autumno.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. potenter incidit, aper. absterg. Errhinum est. Usus præcip. in obstructis mensibus, in pellendo fœtu mortuo, in Ictero, in calculo expellendo, strumis ac tuberculis discutiendis. Interne cauto opus habet, magisque externo usui prostat.*

PRÆPARATA.

Succus. Hic cum raro nostratibus in promptu sit, ejus locum subit decoctum.

Unguentũ de Arthanita majus. V. D.
minus. V. D.

CXXI. Cynoglossum.

Κυνόγλωσσον. Cynoglossa, lingua canina, Hundszung.

Diversorum est genere è quibus magis officinale, quod indigitatur cynoglossa major, *Brunf. Cord. in D.* cynoglossum vulgare, *Matth. Lob. Cast. Clus. hist.* cynoglossum, *Dod. Tab. Ger.* officinarum, *Lon.* cynoglossum majus vulgare, *C. B. 2.*

Crescit passim locis aridis pone muros; Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia ac *Radix*, sed raro.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. incrass lenit, obstruit. Usus in sistendo fluxu alvi, in gonorrhœa, ac catarrhis incrassandis: Verùm quia in numero herbarum est, quæ narcosis virulentæ suspectæ sunt, rarissimè à practicis adhibetur.*

PRÆPAR.

1. *Pilul. de Cynoglossa.* Vide Disp. N. *Somnũ conciliant, narcoticæ sunt.*
2. *Unguentum.* Vide Disp.

CXXII. Cynosbatos.

Κυνόσβατος, κυνόῤῥοδος, Rosa sylvest.

arvensis, canina, rubus caninus, wilde Rosen/ Feld Rosen/ Heckrosen/ Heiderosen/ Hainhecke.

Varia comprehendit genera. Est enim rosa sylvestris, vulgaris, flore odorato incarnato, flore majore & rubente, &c. Verùm in officinas non nisi rosa sylvestris, flore odorato incarnato infertur.

Insignitur Cynosbatos, *Dioscor. Lon.* cynosbatos procerior & cynorrhodos, *Cord. in D* sentis canis & cynosbatos, *Brunf.* Rosæ sylvest. 1. genus, *Trag.* Rosa sylv. *Matth. Dod. Tab* odora, *Ger.* Rosa sylvest. vulgaris, *Cam. epit.* Rosa canina odorata & sylvest. *Lob.* Rosa canina, *Cam.* Rosa sylvestris vulgaris flore odorato incarnato, *C. B. 1.*

N. *Matthiolus cynosbaton & cynorrhodon inter se differre statuit. Verùm non male faciunt qui pro uno & eodem frutice habent.*

Crescit in dumetis, floret Majo.

OFFICINALIA NATIVA.

Flores, fructus, Spongia, & interdum *Radix.*

Vires. Flores *conveniunt in qualitatibus cum rosis sativis, sed majorem vim astringendi habent, proinde in profluvio uteri rubro & albo summa sunt æstimationis.*

Fructus, (Hagenbutten/) *vi Lithontriptica maximepere commendantur, in qua tamen excellunt exempti arilli.*

Spongia, (Bedeguar, Schlaffkunz/ Schlaffäpffel/) *nidem calculosos effi-caciſſimè juvare dicuntur & inprimis qui imibi continentur lapilli ac vermiculi, quorum hi quoque ad lumbricos fugandos commendantur.* Potest propinari spongia pulverisata vel aliter præparata.

Radix. *Spicula ex corpore extrahit (imposita.)*

PRÆPAR.

1. Fructus Cynosb. conditi.

Condiuntur abrasa lanugine & exemptis prius arillis.

2. Rob. Cynosbati. Fit leg. c.

3. Spiritus s. ▽ *spongiarum,* quæ fit: Glomi mense Majo vel Junio collecti inciduntur, remotisque vermiculis aut aliis insectis inibi reperibilibus, digeruntur cum ▽ & fermento ut putrescant, dein elicitur ▽ seu spiritus per vesicam.

4. Spiritus alcalisatus. Ex capite mortuo (in destillatione præcedenti residuo) ulterius incinerato, elicitur ⊖ idque purificatum cum Spiritu conjunge & aliquandiu macera. Tandem cum argilla misce & propelle per Retortam ▽ nudo ut nempe totum ⊖ simul transeat. Postea rectifica si opus sit. *Hartm. in pract.*

Vires. *Spiritus hujus gutulæ aliquot (ad 20.) in liquore conveniente exhibitæ, calculum insensibiliter expellunt.*

CXXIII. Cyperus.

Κύπειρον, wilder Galgan.

{Longus.
{Rotundus.

Rotun-

Rotundus potissimi quidem usus est, tamen judicio virorum etiam eruditorum parum vel nihil longum superat; suntque partus diversi ejusdem radicis.

Crescit sponte in regionibus calidis, Italia, Syria, Alexandria, & simil. Nostratibus colitur quandoque in horto, gaudetque solo humido, sed minus efficax est peregrino.

Dicitur Cyperus, *Dioscor. Alpin.* Cyperus rotundus Orient. maj. vel Babylonicus, *Rauvvolff*, Cyperus major Syriacus, *Cam. in Matth.* Cyperus rotundus orientali major, *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Sola *Radix* quæ eligenda gravis, densa, fractu contumax, plena, aspera, odoris cum quadam acrimonia jucundi.

Vires. *Utraque Stomachica est ac uterina calf. & sicc. 2. aper. Usus præcipuus in urina ac mensibus ciendis, cruditate ventriculi consumenda, hydrope inchoato præservando, colica ac vertigine discutienda, ulceribus vesicæ solidandis: masticata emendat oris fœtorem. Cocta in oleo contusa & imposita renibus ac pectini urinam provocat.*

Varias quidem ingreditur compositiones, sed alieno titulo insignatas.

CXXIV. *Cydonia malus.*

Μηλέα κυδωνία, Cotonea malus, Quittenbaum.

Mala Cotonea { hortensis: Mala minora, *quæ præferuntur.* / ferens: Mala majora vulgo pyra seu struthia. / sylvestris: Mala media, i. e. notha, *quæ proveniunt ex cotoneis* quæ struthiis insita fuêre vel contra.

Videatur malus Cotonea, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Cæs.* Malus cydonia, *Lon. Tab. Cam.* Cotoneus, *Cord. hist.* Cotonea & Cydonea mala, *Lob.* Mala rotunda minora, nonnullis χρυσόμηλα ab exteriore cutis colore, *Dod.* Mala cotonea minora, *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Mala ipsa exiccata. *Semen* seu *grana.*

Vires. *Mala cotonea stomachica sunt refrig. 1, sicc. 2, astringunt, nutriunt. Usus præc. in vomitu, alvi fluxu, singultu, laxitate Stomachi.*

N. *Ante cibum sumpta alvum constipare creduntur, è contra à pasta, laxare.*

Semen: *Refrig. & hum. mucilagine sua lenit, acrimoniam obtundit. Usus præcip. ad linguæ aridit atem lenien dam (gargarism.) ad dolorem hæmorrhoidum sedandum (in clysteribus) ad ophthalmiam sanandam (mucilago cum Aq. rosarum facta & imposita) ad scissuras mammarum solidandas, ambustaque curanda, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Condit.* Condiuntur Cydonia (si-

ve integra, sive in frusta concisa) separato cortice semineque exempto; aromatizanturque cinamomo, caryophillisque infixis.

2. *Vinum.* Est succus liquidus, cui admixtum est tantillum sacchari.

3. *Rob. Cydonior.* Est succus inspissatus ad mellis consistentiam, dicitur aliàs syrupus Imperatoris.

4. *Diacydonium.* Ex succo acido & sacch. ℥ℓ. *Vid. Disp.*

6. *Marmelata.* Est citonior. dulcium decoctio (per manicam Hippocratis) filtrata, cum saccharo inspissata & in scatulas ut congelescant effusa.

7. *Mixta Cydonior. simplex.* Syrupus & ex succ. dulcior. p. xij. vini p. v. & sacch. p. iij.

8. *Mixta Cydonior. aromatizata.* Syrupus est ex succ. acidor. p. xij. vini p. v. mellis p. iij. & Cinam. V. Disp.

9. *Diacydonites vel Diacydonium simplex.* Ex carne Cydonior, scil. atque sacch. ana. V. D,

10. *Diacydonites vel Diacydonium compositum.* Diversæ descriptionis exstat. V. Disp. A. & N.

11. *Diacydonites Laxativum.* Vid. Disp. Aug.

12. *Essentia seu spiritus.* Ex succo dulci fermentato: *raro in usu est.*

13. *Ol. per infusionem.* Ex cydoneis non excorticatis succo Cydon. & ℥ℓ omphacino. V. D.

D.

CXXV. *Daucus.*

Δαῦκος, Daucus, Daucum & Daucium, Mohrenkümmel.

N. *Dauci nomine plantæ binæ officinis veniunt. Daucus scil. Creticus*, de quo hic; *& Daucus vulgi seu officinarum.* Vide Pastinaca sylvestris.

Dicitur Daucus 1. *Matth.* Daucus Cretensis verus, *Dioscor. Lob. Ger.* Dau. Creticus, *Cast. Tab.* Dauc. foliis fœniculi tenuissimus, *C. B. 1.*

Nascitur sponte in Insula Creta unde nomen quoque habet, tum quoque in Italia: *Semen* solum nostratibus officinale est.

Vires. *Uterinum inprimis est, & diureticum Calf. & sicc. 2. aperit, incidit, flatus discutit. Usus præcip. in mensibus obstructis, suffocatione & dolore matricis, in colica flatulenta, in singultu, dysuria, tussi chronica.*

N. *Ingreditur Compositionem Theriacæ.*

CXXVI. *Dictamnus Creticus.*

Dictamni officinales sunt { Dictamnus Creticus, Cretischer Diptam: *De quo hic.* Dictamnus vulgaris seu albus officinar. *Vide Fraxinell.*

Dicitur Dictamnus, *Brunf.* Dictamnum, *Matth. Lob. Cast.* Dictamnum Creticum, *Matth.* verum, *Dod.* Dictamnus verus, *Cord. in D.* Dictamnus Creticus, *Trag. icon. Cam.* Dictamnus Creticus, *C B. 1.*

Nasci-

Nascitur in Creta foliis crassioribus & villosioribus, in hortis Italiæ majoribus, minusque incanis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Uterina inprimis est herba, ac alexipharmaca. Calf. & sicc. attem. absterg. aper. Usus præc. in obstructis mensibus, in partu accelerando (intrinsecus & extrinsecus) in ictibus venenatis, in spiculis extrahendis.*

CXXVII. Dipsacus.

Est { Sativus. / Sylvestr. { Major. *Hic usualior.* / Minor. *Et hic adhiberi potest.*

Videatur Δίψακος. *Fuchs. Dod. Tab. Ger.* Labrum Veneris, *Matth. Cord. in D.* Carduus Veneris, Carduus fullonum, *Lob. Trag.* Disp. sylv. aut Virga pastoris, *C. B. 3. & 4.* German. Karstendistel.

Crescit locis asperis arenosis: Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix sed rarissime; hinc *Vermiculi* in echinis reperti.

Vires. *Radix teste Matthiolo sicc. absterget. Usus præcip. in Rhagadibus ani solidandis (decocta cum Vino) commendatur in verrucis abigendis.*

Vermiculi (vel radix) de collo suspensi quartanam arcere creduntur: eosdem cum oleo rosac. vel simili contusos paronychiam sanare, author est Matthiolus.

CXXVIII. Doronicum.

Aconitum pardalianches Theophrasti, *Matth. Tab.* Doronicum Austriacum alterum, *Clus. Cam.* Doronicum 2. longifolium, *Tab.* minus, *Ger.* Doronicum radice repente; Eidem. Doronicum radice dulci, *C. B. 1.* German. Gämswurtz/ Schwindelkraut.

Crescit in Austria, Styria, Helvetia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Accedit ad calfac. & sicc. gr. 3. discut. alexipharmaca est. Usus præcipuus in Vertigine, Uteri inflatione, palpitatione cordis, venenosis morbis ac morsibus (nimirum signaturam Scorpionis habet.)*

N. *Sunt qui aconitum pardalianches esse volunt, adeoque noxium (ut Matthiol.) Cui tamen moderni minimè subscribunt.*

E.

CXXIX. Ebenus.

Lignum exoticum est in medicina nullius usus, præter quàm quod Paracelsus oleum ac sal ejus maxime commendet. Ol. stillat. collaudat in doloribus arthriticis, Podagra, Paralysi, morbis venereis & pustulis (extrinsecus scilicet loco affecto inunctum) Sal celebrat vi purgandi (forte facultatem purgatricem stimulandi) in podagricis, paralyticis, item virtute mundificandi vulnera. Vide

Para-

Paracelſ. de Xylo Hebeno. German. Ebenholtz.

CXXX. Ebulus.

Χαμαιάκτη Dioſcoridis, h.e. Sambucus humilis. Ebulus, *Trag. Matth. Fuchſ. Lob. Caſt. Tab.* Ebulus ſeu humilis ſambucus, *Dod.* Ebuli & Sambuci alterum genus. *Lon.* Sambucus humilis ſeu Ebulus, *C. B 5.* Germ. Niderholder/ Attich.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Cortex interior, *Semen* & *Bacca.*

Vires. Flores *calfac. & ſicc. diſcut. emol. reſol. ſudores movent ut ſambuci flores.*

Eadem vi pollent folia *& inprimis ad podagricos dolores ſopiendos, tumoresque aquoſos diſcutiendos, adeoque & herniæ aquoſæ conveniunt.*

Cortex *interior maxime radicis (præterquam quod aquoſos & ſeroſos humores totius corporis per alvum educit.) calf. & ſicc. diſcutit, emollit. Uſus præcip. (ut florum) in inflammationibus, Eryſipelate, & ſim.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex floribus.

2. *Spiritus.* Ex florib⁹ fermentatis.

3. *Rob. Ebulin. ſeu pulpa baccar.*

Vires. *Aquas blande detrahit, ſudoresque movet.*

4. *Tinctura ſeu Eſſentia granorum Ebuli.* Fit & uſurpatur eodem modo, quo tinctura Sambuci.

Vires. *Tinctura hæc ſpecificum eſt remedium contra hydropem, cachexiam, imori ſtrangulatum, cujus paroxyſmum ſudore mediante fugat.*

De Cortice & ſemine, *vide* in purgantibus.

CXXXI. Endivia.

Σέρις, Intybus ſativa, Endivien.

Eſt
- Major latifolia, *quæ intelligitur ſimpliciter ſic dicta.*
- Minor anguſtifolia (dicitur ſcariola,) *quæ priori ſubſtitui poteſt.*

Prior dicitur Intubus ſive Endivia, *Trag.* Intubus major, *Matth.* Intubum ſativum latifolium, *Fuchſ. Lob.* Intybum ſativum, *Cord. in D. Dod. Ger.* Intybus ſativa major, *Caſt.* Seris (ſive Endivia alba,) *Lob.* Endivia hortenſis, *Cam.* Intybus major ſativa ſive cichorium domeſticum, *Tab.* Scariola Arabum interpretibus Seris domeſtica latifolia Dioſcor. Intybus ſativa latifolia ſive Endivia vulgaris, *C. B. 1.*

Colitur in hortis, ſolo gaudens opimo. Floret Julio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen, rariſſimè *Radix.*

Vires. *Epatica eſt nobiliſſima, refrig. & ſicc. 2, abſterg. aperit. diuretica eſt. Uſus frequentiſſimi in febribus biliоſis.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex integra planta.

2. *Succus.* Ex foliis.

3. *Syrup. de Endiv. ſimpl.* ex ſucco & ſaccharo ℥.

4. *De Endiv. compoſ.* Vid. D.

5. *Syr. Ryzantinus.* V. D.

6. *Dia-*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-133900-p0606-1 DFG

6. *Diaſer. Andernac.* V.D.
7. ☉. Ex planta incinerata.

CXXXII. Epatica Nobilis.

Epatica alba, Trifolium nobile. Epatica, *Brunf.* aurea, *Brunf. Tab.* Trifolium magnum ſeu aureum, *Trag.* Trif. aureum, *Dod. Lon.* aureum magnum, *Caſt.* Trinitas, *Matth. Cord. h. Caſt.* Hepaticum trifolium, *Lob. Cam. Ger.* Hepatica trifolia, *Cluſ. hiſt.* Trifolium Epaticum flore ſimplici, *C.B.* 1. German. **Hertz oder Leberblümlein/ gülden Leberkraut/ edel Leberkraut.**

Florere incipit veris initio, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Flores.*

Vires. *Calf. & ſicc. moderate* (*al. refr.*) *ſubaſtring. ſanguinem mundificat, Epatis ac Lienis obſtructiones reſerat, urinas ciet, Renes & veſicam abſtergit, Herniam curat.*

PRÆPAR.

▽. Ex planta integra.

CXXXIII. Epatica ſtellata.

Hepatica ſtellaria, *Tab.* Matriſylva, *Trag. Cord. in D. Lon.* Aſperula, *Lob. Ger.* Aſperula odorata, *Dod. Caſt. Cluſ. hiſt.* Aperine ſylv. quædam, *Cord.* Aſperula ſeu Rubedo montana odora, *C.B.1.* Caprifolium aliis. German. **Stein Leberkraut/ Hertzfrewd/ Waldmeiſter.**

Gaudet ſolo nemoroſo; Floret April. Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & ſicc. ſeu temperata potius eſt, Epati ac cordi familiaris. Uſus præcip. in obſtructo Epate ac meatu biliario & hinc in Ictero, in Epate calidiore refrigerando. Extrinſecus in temperie calida Epatis* (*cataplaſ.*) *in tumoribus calidis. Quin & pedibus alligata parturientium partum accelerare dicitur.*

N. *Plantula eſt noſtratibus familiariſſima, quippe vix quidam è Francofurtenſibus erit, cujus potum Majo menſe non ſubornet, ſaporem conciliando gratiſſimum.*

CXXXIV. Equiſetum.

Ἵππουρις, Herba Equinalis, Cauda Equina, **Roßſchwantz/ Pferdeſchwantz/ Schafftenhew.**

Varii eſt generis. Eſt enim Equiſetum paluſtre varium, eſt ſylvaticum, eſt pratenſe, eſt denique arvenſe. Et hæc etſi viribus conveniant, attamen uſuale magis eſt pratenſe.

Dicitur Hippuris altera, *Trag.* Equiſetum alterum, *Matth.* Equiſetum, *Fuchſ. ico. Cord. in hiſt.* Hippuris major prima, *Lon.* Hippuris fontalis & Equiſetum 2. Dioſc. *Lob.* Hippuris minor, *Lob.* Equiſetum paluſtre majus, *Tab.* paluſtre, *Ger.* Equiſetum pratenſe longiſſimis ſetis, *C.B.8.*

OFFICIN. NAT.

Caules cum foliis ſuis.

Vires. *Vulnerarium eſt frig. ſicc. 2.*

inspissat, astring. Usus præcip. in hæmorrhagiis sistendis, in exulceratione & vulneratione Renum & Vesicæ, interaneorum tenuium, &c.

PRÆPAR.

∇. *stillat.*

CXXXV. *Eruca.*

Ἔρυσιμον, Arab. Legir, Raucken.

Eruca { Palustris, crescit juxta rivulos. Sylvestris, crescit in locis arenosis, floret Junio, Julio, &c. Hortensis, Ἔρυσιμον, Legir, weisser Senff.

Ex his infertur in officinas potissimum hortensis latifolia, *C. B. 1.* quâ tamen acrior est sylvestris.

Dicitur Eruca, *Brunf. Matth. Cord. in D. Cast.* Eruca sive Rucula marina major & Sinapi 8. *Trag.* Eruca sylvestris, *Fuchs. ico. Lon.* Sinapis alterum genus, *Fuchs.* Erucula major, *Cord. h.* Eruca sativa, *Matth. Lob. Dod.* Eruca major, *Cam.* Eruca latifolia alba sativa Dioscor. *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. sicc. intense. (3.) Usus præcipuus in Venere stimulanda, apoplexia præservanda. Extrins. (imposita radix) extrahit ossicula fissa, pituitam è cerebro prolicit (in apophlegmatism.)*

CXXXVI. *Eryngium.*

Iringus, Acer Atticus, Centum capita, Inguinalis, Mannstrew/ Rapendistel/ Brackendistel.

Gaudet locis herbosis, arenosis, floret Julio.

Ex Eryngiorum generibus officinale est Eryngium primum, *Trag. Lon.* Eryngium montanum sive campestre, *Matth. Cast.* Eryngium, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Eryngium mediterraneum, *Ger.* Eryngium campestre, *Dod. Cast.* Vulgare, *Clus. hist.* Eryngium campestre mediterraneum, *Lob.* Eryng. vulgare, *C. B. 2.*

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda Sole existente in Cancro.

Vires. *Epatica, nephritica & alexipharmaca est, temperate calida, mediocriter sicca, aper. discut. Usus præc. in obstructis mensibus, Urina, Epate, Vesica biliaria, Liene, &c. & hinc in ictero, ut & (teste Galeno) in Colica.*

PRÆPAR.

Condita radix.

CXXXVII. *Erysimon.*

Variorum est generum è quibus usualius est Ἐρύσιμον, 1. *Tab.* Erysimon vulgare, *C. B. 1* Irio, *Matth. Cord. in D. Lon.* Verbena fœmina & Sinapi 7. *Trag.* Wegsenff/ Hederich.

Crescit juxta vias: Floret Julio, Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac *Herba.*

Vires. *Calfac. & sicc. 3. attenuat, aperit, expectorat. Usus præcip. in mucila-*

gine

gine contumaci pulmonum atque tussi chronica. Extrinsec. in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus mammarum.

PRÆPAR.

Syr. de Erysimo Lobelii. Vid. l. 2.

CXXXVIII. Eupatorium.

Eupatorium { Veterum seu græcorum. *Vide Agrimonia.*
Mesuæ. *Vide Ageratum.*
Cannabinum: *Describitur hoc loco.*

Dicitur Eupatorium Cannabinum, *C. B. 1.* Herba S. Künigundis, *Trag 1. Tab.* Eupator. aquaticum, *Gesn.* Salvia, *Brunf.* Eupatorium vulgare, *Matth. Dod. Cast.* Eupatorium adulterinum, *Fuchs.* Eupatorium Avicennæ creditum, *Lac. Lon. Cam.* Cannabina aquatica mas, *Lob.* German. Wasserdost/ Künigkraut/ Dirrgünzel/ Albkraut.

N. *Plerique hanc herbam Eupatorium Avicennæ censent, Bauhinus verò Agrimoniam pro Eupatorio & Græcor. & Avicennæ habendam esse monet.*

Crescit locis uliginosis: Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Flores & Folia, sed raro.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis est amariusculi. atten. aper. subadstr. Epatica est vulneraria. Usus præcip. in cachexia, catarrhis & tussi, mensibus retentis. Extrinsecus è nobilissimis est vulnerariis (ut & intrinsecus) menses ciet balneatione, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis & floribus.

2. *Trochisci de Eupat.* A.

CXXXIX. Eufragia.

Εὐφρασία, Euphragia, Eufrasia, Augentrost.

Eligitur Euphrasia vulgaris seu officinarum, *C. B. 1.* Euphragia alba, *Brunf.* Eufragia, *Matth. Cast.* Euphrasia & Eufrasia, *Fuchs. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris, *Lon.* Euphrasia Argentinensium vel 2. & 6. *Trag.* Ophthalmica sive Ocularia, *Cord.*

Crescit locis apricis, sabulosis. Floret Junio, Julio, Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Ophthalmica est & Cephalica, calf. & sicc. 2. adstring. disc. saporis subacris: Usus præcip. in oculor. suffusionibus, caligine, memoria debilitata.*

PRÆPARATA.

1. *Conserva.* Ex tota herba cum floribus.

2. ▽. Ex integra herba Julio collecta.

3. *Vinum* nonnullis usitatum est: fit infusione summitatum pro potu ordinario.

F.

CXL. Faba.

Faba est { Vulgaris { sativa { major / minor } de quibus hic, / sylvestris. / Phaseolus. Faseln/ Welsche Bonen. / Lupinus. Feigbonen.

Videatur Κυαμὸς Faba, *Brunf. Tab. Matth. Fuchs. Cord. in D. Lon. Cast. Cam.* Faba vulgaris, *Trag. Fuchs. Cord. hist.* Boona sive phaselus major, *Dod.* Faba major recentiorum, *Lob.* hortensis, *Ger. C. B. 1.* Germ. Bonen/gemeine Bonen.

N. 1. *Sunt qui inter fabas & Boonas distinguunt, fabisque nos carere volunt, boonis è contra frui. Verum enim verò si constet, fabas nostrates à veterum descriptione nonnihil differre: attamen verisimile videtur, differentiam hanc, à diverso loco natali potius dependere, quam ex diversa plantarum specie, adeoque secundum Botanicum hujus seculi sagacissimum & peritissimum, C. B. fabas magnitudine figura colore que differre, & quo majores, eò magis in longitudinem eas esse depressas, quo minores, eò rotundiores. Utut sit, sufficit nobis, quod viribus conveniant.*

N. 2. *Fabarum usus prohibitus est à Pythagora, quia flores lituris suis nigris signaturam referant lugubrem, & animas mortuorum, quæ in iis habitent: ab aliis interdicitur, quia existiment sensus iisdem hebetari, insomnia turbulenta excitari.*

N. 3. *Est & faba Indica purgatrix, cujus historiam si quis velit ipsemet legere poterit 1. apud Clus. lib. 2. exot. c. 30. 2. in annot. ad Monard. 3. apud Tabernæm. Nimirum quia nostratibus in usu non est, eam describere supersedeo.*

Officinalia Nativa.

Farina fabar. sativar. & præcipue majorum.

Vires. *Emplastica est, refrig. & sicc. 1. incrass. exterg. utilis intra corpus in diarrhœa, lienteria, &c. Extra, in maculis è sole contractis, aliisque cutis sordibus extergendis (si illa fricentur) in suggillatis discutiendis.*

Præpar.

1. ▽. Ex floribus.

Vires. *Diuretica est, maximique usus in maculis faciei extergendis, eaque fucanda.*

2. ⊖. Ex stramine incinerato.

Vires. *Summum diureticum est, usitatissimumque in hydrope, calculo & urina retenta,*

CXLI.

CXLI. Fabaria.

Τηλέφιον, Crassula, Crassula major, faba inversa, Knabenkraut / Wundkraut / Donnerkraut / Donnerbonen.

Usuale est Telephium vulgare, *C. B. 1.* quæ est Fabaria, *Matth.* Telephium, *Matth. Lob. Tab. Cast. Cam.* Telephium album, *Fuchs.* acetabulum alterum, *Cord. in D.* album, *Fuchs. ico.* Faba inversa, *Lob.* Telephium alterum sive crassula, *Dod.* vulgare sive secundum, *Clus. hist.* Crassula seu faba inversa, *Ger.* Cotyledon, alterum Dioscoridis, *Col.* scrophularia media vel 3. *Brunf.*

Floret Julio ac Augusto. Crescit circa muros, locisque saxosis.

OFFICIN. NAT.

Folia tantum.

Vires. *Matthiol. refrig. & hum. (Dodonæo refrig. & sicc.) vulneraria est, astring. mundificat, præcipuique usus est in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta, in curanda hernia, in maculis cutis detergendis, in ambustis medendis.*

PRÆPARATA.

▽. Ex fol. & floribus.

Farfara, *vide* Tussilago.

CXLII. Ficus.

Σύκη, Ficus, *Brunfels. Trag. Matth. Dod. Cord. hist.* Bellon, *Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* Ficus sativa, *Fuchs.* communis, *C. B. 1.* Germ. Feigenbaum.

OFFICIN. NAT.

Fructus, (σύκα.)

N. *Primitiæ fructus dicuntur grossæ ficus; sicca in furno aut sole exiccatæ, caricæ; aliis passæ.*

Vires. *Caricæ calf. 2. (recentes moderatius:) utraque humect. pulmonariæ sunt, & bechicæ, arenulis Renum & vesicæ medentur, venenis resistunt: præcipui usus sunt in variolis & morbillis ad cutem pellendis, maturant, molliunt, attrahunt, unde & bubonibus pestilentialibus (innuente Scriptura) conferunt, mulierculis nostratibus, appropinquante partu, ficuum tostar. esus ad partum facilitandum est familiarissimus. Quin & familiare est super ficus ♈ accendere, brodiumque ad tussim sedandam propinare.*

CXLIII. Filipendula.

Φιλιπένδυλα, Filipendula œnanthe, saxifraga rubra, rohter Steinbrech.

N. *Dicitur Oenanthe veterum, quia viribus aliquantum conveniunt.*

Usualis est filipendula vulgaris, *C. B. 7.* Filipendula, *Trag. Dod. Matth. Cord. hist. Lon. Cast Tab.* (cui & saxifraga rubra,) *Ger.* Oenanthe, *Fuchs. Cord. in D. Lob.*

Nascitur solo herboso. Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia & *Radix.*

Vires. *Calf. & sicc 3. attenuat, abstergit, subastring. discut, diuretica est: Usus præcip. est in tartarea mucilagine pulmonum, Renum vesicæ ac articulorum, in colica flatulenta, in albo mulierum*

profluvio. Extrinsecus in tumore hæmorrhoidum.

Dosis ʒj.

CXLIV. Filix.

Πτέρις, πτέριον, Fahrn / Fahrnkraut / Waldfahrn.

Mas non ramosa (plurium pedicillorum.	}	*utraq; promiscuè usualis.*
Fœmina ramosa (unius pedicelli.)	}	

Mas dicitur Filix, *Brunf.* vulgaris, *Trag* mas, *Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* fœmina, *Gesn. Cæsalp.* Filix non ramosa dentata, *C. B. 3.*

Fœmina inscribitur, Filix sylvest. *Brunf.* Filicis majoris genus, *Trag.* Fil. fœmina, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* Thylypteris, Filix fœmina, *Cord. in D.* Filix mas major sive fœmina credita vulgo, *Clus.* Filix ramosa major pinnulis obtusis non dentatis, *C. B. 1.*

Nascitur locis opacis nemorum: viret tota æstate, nocte D. Johanni sacra semen profert: novi qui dicto tempore id collegerunt, verum qua utilitate, ignoro.

OFFICIN. NAT.

Radix inprimis Filicis fœminæ.

Vires. *Splenetica est, calf. & sicc. amara est, subastr. aperit. Usus præcip. in obstructionibus viscerum & inprimis Lienis & Veri. Extrinsecus commendatur ad ambusta (extracta mucilago.)*

N. *Gravidis infensa censetur.*

CXLV. Fœniculum.

Μάραθρον, Fœniculum, *Brunf. Trag. Fuchs. Cord. in D. Tab.* Vulgare, *Ger.* fœniculum nostrum vulgare, quibusdam Hippomarathrum putatum, *C. B. 1.* Germ. Fenchel.

Crescit locis cultis, aridis; Floret Julio, Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba seu *Summitates. Radix* (quę una ex radicibus 5. aperientibus famosis.) *Semen.*

Vires. *Folia calf. 2 sicc. 1. aper. resolv. discut. diuretica, carminativa & bechica sunt, ventriculum roborant, lac augent, visum confortant, asperam arteriam leniunt.*

Radix & *semen calfac. 3. adeoque insuper usus creberrimi in humorum & flatuum discussione, & ad peripheriam expulsione.*

N. Semen *adhibetur sæpissime ad corrigenda purgantia, ut & ad flatus discutiendos.*

PRÆPAR.

1. *Confectum Semen.*
2. ▽. Ex integra planta incisa.
3. ▽. Ex semine.

N. *Ophtalmica est inter usitatissimas.*

4. ♎ *stillat.* Ex semine.
5. ⊖. Ex planta incinerata.

CXLVI. Fœnum græcum.

Fœnogræcum, Fenugreck / Bockshorn.

Est

Est { Sativum: *Hoc usuale.*
{ Sylvest. *minus usitatum.*

Dicitur fœnum græcum, *Trag. Matth. Lob. Lon. Dod. Cast. Cam.* Fœnogræcum, *Fuchs. Cord. in D.* fœnum græcum sativum, *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Semen solum ex sativo scilicet desumptum.

Vires. *Calfac. 2. sicc. 1. emollit, digerit, maturat, discutit, paregoricum est, ususque adeo famosi, ut cataplasma dictarum intentionum Chirurgis vix usitatum sit, quin fœnugræcum vel hujus mucilaginem contineat. Crebrique usus est in clysteribus emollientibus, mucilaginosa quippe sua substantia obtundit acrimoniam, intestinaque erosa oblinit, insuper conducit ejus mucilago ad oculorum suggillationes discutiendas (impositа)* Vide Hartm. pract.

PRÆPAR.

Mucilago. Extrahitur beneficio coctionis in ▽.

CXLVII. *Fragaria.*

Κόμαρον. Fragaria, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Ger.* Fragaria vulgaris, *C. B. 1.* Fragula, *Cord. hist.* Fragula & Trifolium fragiferum, *Tab.* **Erdbeerkraut.**

Crescit locis opacis: Floret Martio & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba & *Fructus* in præparatis.

Vires. *Herba refrig. & sicc. moderatè, subastring. diuretica est, ususque crebri in ictero, tut & in gargarismis & balneis, in cataplasmatis, &c.*

Fructus, (fraga.) *Refriger. & humect. Splenetica sunt ac nephritica. Venenis resistunt, quia autem facilè putrescunt, non adeo commode comeduntur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta florida: Abstergit lentigines & maculas.

2. ▽. Ex fructibus.

N. *Sitim & æstum febrilem extinguit, urinam ciet.*

3. *Syrup.* Ex succo fragor.

4. *Spirit.* Ex succo fermentato, qui tamen usus rarioris.

5. *Tinctur.* E baccis cum ▽ propria.

CXLVIII. *Fraxinus.*

Eschbaum / { Excelsior. *Hæc officinalis.*
Eschern / { Humilior. *Minus usualis*

Dicitur Fraxinus, *Brunfels. Trag. Matth. Dod. Lon. Lob. Tab. Cast.* Fraxinus excelsior, *C. B. 1.*

Floret Aprili & Majo: Semen fert Autumno. Crescit in sylvis opacis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Cortex, Lignum, Semen.

Vires. *Folia siccant validè, curantque ictus serpentum, sed usus sunt rarioris.*

Cortex & Lignum, *siccant itidem, attenu: Splenis duritiem specifice emolliunt, diuretica sunt ac lithontriptica, eaque non è postremis.*

N. *Sunt qui lignum die Ioannis Baptistæ*

ptisiæ cæsum, vulneribus ac contusionibus solo affricatu medet credunt, cædunt autem id alii ante Solis ortum, alii ipso meridiano temporis puncto.

Semen (*foliis adhærens*) *calfac. & sicc. valide, conducit Epaticis, Pleuriticis, Calculosis.*

N. *Colligendum hoc est autumnali tempore.*

PRÆPAR.

1. *Extract.* Ex corticibus per ▽ appropriatam, liquore aliquo acido acuatam, ubi excellit ▽ ex tenellis fraxini foliis destillata. *Quercetan. in P. R.*

2. ℞ *ex ligno:* Fit destillando modo communi.

3. ⊖. Ex cinere corticum.

N. *Sal ex ligno incinerato, vulneribus intus & extus cum felici successu usurpatum vidi.*

CXLIX. Fraxinella.

Dictamnus albus (propter radicem albam) sive fraxinella, *C. B. 5.* Polemonium, *Tab.* Dictamnus putatus, *Brunf.* Dictamnus vulgaris, *Trag. Cam.* Officin. *Lon.* Dictamnum album, nonnulli pumila fraxinus, *Matthiol. Cast.* Tragium primum, *Dioscor. Lob.* Dictamnus nostra, *Cord. in D.* Fraxinella, *Cord. hist. Dod. Clus. Ger.* Germ. **weisser gemeiner Diptam/Escherwurtz.**

Crescit in rupibus: Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix verno tempore colligenda.

Vires. *Est cordialis, alexipharmaca, uterina, cephalica, amara, calfac. & siccat, aperit, vermes necat: Usus præcipui in morbis malignis, in Epilepsia, aliisque affectibus capitis, in obstructione uteri, &c. Extrahere quoque dicitur spicula cuti infixa.*

CL. Fumaria.

Κάπνος, Fumaria officinarum & Dioscor. *C. B. 1.* Fumus terræ, *Brunfels. Cam.* Fumaria, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. in D. Dod. Lon. 2.* Flore albo, *Tab.* Capnos, *Lob.* Fumaria major, *Cast.* Fumaria purpurea & alba, *Ger.* Germ. **Daubenkropff/ Daubenkörbel/ Erdrauch/wilde Rauten.**

Crescit passim in hortis, vineis, &c. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Splenetica est ac Epatica: attenuat, serosos, biliosos ac adustos humores sensim expurgat, viscera reserat, reserata roborat, sanguinem purificat. Hinc usus præcipuus in scorbuto, aliisque morbis mesenterii & Lienis, in Ictero, in scabie omnis generis, & sim.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex herba cum floribus.

2. *Oleum stillat.* quod rarum.

3. *Succus inspissatus.* Dosis ad ʒj.

4. *Conserv.* summit.

5. *Syr. simpl.* Ex succo.

Compos. Vide Disp.

6. *Pilul. de fumaria.* Purgant bilem, serosque humores.

Dosis ʒj. *ad* ʒiß.

7. ⊖ *fumaria.* Ex herba incinerata.

CLI.

CLI. Fumaria bulbosa.

Fumar. bulb. { radice cava 1. *Hæc usualior.*
radice non cava { major 2. *Hæc surrogari priori potest.*
minor 3.

1. Dicitur, Aristolochia rotunda, *Brunf.* Arist. rot. vulgaris, *Trag. Fuchs.* (cui & Pistolochia,) *Cam.* Fumaria altera, *Matth. Cast.* Capnos Chelidonia, *Lon.* Radix cava major, *Dod. Clus. hist.* Fum. Cava herbariorum, *Lob.* Germ. Erdtraut / falsch Holwurtz.

2. Fum. bulb. radice non cava dicitur Aristolochia rotunda vulgaris radice solida, *Trag.*

Crescunt in dumetis, locis frigidis & opacis, ut & in vineis, *Florent Aprili.*

OFFICIN. NAT.

Radix: raro *Herba* cum floribus.

Vires. *Calf. 2, sicc. 3. absterg. substring. aperit. Epatica est, Uterina, Alexipharmaca, sudorifera, diuretica, & vulneraria. Usus præcip. in ciendis mensibus, lochiis: fœtum mortuum expellit, Ictero medetur, sanguinem mundificat, adeoque & scabiei succurrit. Extrinsecus commendatur quam maxime ad vulnera etiam inveterata & fistulosa, utpote quæ mundificat & consolidat; ad scabiem, ad dolores podagricos (à frigidis humoribus) ad sanguinem coagulatum in contusionibus, ad putredinem pris.*

G.

CLII. Galanga.

Galgan / C. B. { Major, radice crassiore, rubra minus odorata, &c.
Minor, radice tenuiori, nodosa intus & extra rubescente, sapore acri instar piperis odore suavi,

N. *Hæc priori præfertur.*

Dicitur Galanga minor, *Matthiol. Cord. h. Fuchs. Lob. Lon. Tab. Acost. Ger.* Galanga minor officinar. *C. B. 2.* Galanga Indica, *Amat.*

Major vocatur, Galanga major, *Matth. Cord. hist. Lon. Fuchs. Lob. Cæsalp. Tab.* Gal. crassa, *Amat.* Iridis genus, *Clus. in Acost.*

N. *Galanga* (γαλάγγα) *quibusdam Acori, nonnullis Iridis species videtur; minor à recentioribus Græcis Cyperus Babylonica nominatur. Arab. Galingia.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ eligenda saturato rubra, ponderosa, bene odorata, saporis acris.

Vires. *Stomachica est, Cephalica ac Uterina: calf. & sicc. 3. saporis acris, incidit, aperit. Usus in cruditate ac inflatione ventriculi, vertigine, uteri obstructione, aliisque totius corporis affectibus à frigiditate ac flatulentia oriundis. Extrinsecus commendatur ad roborandum caput (in Errhinis.)*

PRÆPAR.

Spec. Diagalang. Vid. Disp.

CLIII. Galega.

Galega, ruta capraria, *Matth. Cast. Cam.* Ruta capraria, *Tab.* Galega, *Lob. Dod. Lon. Ger.* vulgaris, *Clus.* Galega vulgaris, *C. B. 1.* Germ. Gänskraut/ Fleckenkraut.

N. *Quidam Onobrychin, alii Glaucum, nonnulli Polemoneum, alii Polygalam veterum esse judicant: verum his omnibus Dioscoridis descriptiones contradicunt.*

Colitur apud nos in hortis: Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba collecta Junio & Julio.

Vires. *Celeberrimum est Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, imprimisq; pestilentiale insigniter discutiens. Usus ejus præcipuus est in petechiis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda. In morbillis. In Epilepsia infantum (exhibetur succi cochlear. 1.) in ictibus serpentium, in Lumbricis, (quos etiam extrinsecus applicata fugat.)*

N. *Herba hac secus ac alia citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata.*

PRÆPAR.

1. ∇. Ex integra planta Julio collecta.

2. *Conserv.* summit. seu flor.

CLIV. Gallium.

Γάλιον, Γάλιον, Γαλάτιον, Γαλίειον, Germ. Megerkraut/ Waldstroh/ vnser Frawen Bettstroh/ Wegstroh/ Lebkraut.

N. *Nomen habet, quod coaguli vice γάλα, i. e. lac coagulet.*

- Luteum flor. luteo { vulgare. / paluſtre.
- Album flore albo { paluſtre. / minus.

Ex his præfertur primum, *C. B.* seu Gallium luteum, quod Dioscoridis Gallium putatur.

Dicitur Gallium, *Fuchs. Dod Lon.* Gallium luteum primum, *Tab.* Gallii primum genus, *Trag.* Gallium, *Matt. Cast.* Luteum, *Cord. in D. Lob. Cam. Ger.* Gallium luteum, *C. B. 1.*

Crescit passim locis aridis & arenosis, juxta vias, &c. Floret Majo, & hinc tota æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. moderate. Usus ejus potissimum externus est in hæmorrhagia narium sedanda (pulvis inflatus) in scabie simplici & maligna, adeoque in cancro mammarum, &c.*

N. *Rarius est apud practicos, solumque asservatur pro compositionibus, quas ingreditur: ut unguentum Martiatum, &c.*

CLV. Genista.

Genista, Genst/ Genster/ Pfrimmenkraut.

Usualis est è Genistis non spinosis, *C. B. 1.* Genista anguloſa & scoparia, spartium, *Lob.* Genista, *Brunf. Trag. Fuchs.*

Fuchs. Dod. Cord. in D. Cam. Tab. Ger. Geniſta anguloſa, *Cord. hiſt.* Geniſta minor ſeu non aculeata, *Lon.* Geniſta ſcoparia vulgi, *Lob.*

Solo gaudet arenoſo & aprico. Floret integra æſtate.

OFFICIN. NAT.

Flores & Semen.

N. *Flos communiter luteus, rarius albus eſt.*

Vires. *Splenetica & nephritica cenſetur, hinc & epatica, calf. & ſicc. 2. aper. atten. abſterg. calculum pellit, aquoſos humores educit, tàm per vomitũ, quàm per alvum & urinas. Hinc uſus ejus inſignis in obſtructione Epatis & Lienis, Meſenterii, adeoque in Hydrope, catarrhis, arthriticis affectibus.*

N. *Semen extrinſecus applicatum ſcrophulas conſumere dicitur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex floribus & foliis.
2. *Conſerv.* Ex floribus.
3. ⊖ Ex incinerata herba.
4. *Condit. flores.*

Condiuntur autem flores (ſeu potius gemmæ) collecti menſe Aprili, antequam aperti fuerint, cum aceto & ſale, adhibenturque loco capparum, unde & noſtratibus cappares, Germ. dicuntur, Teutſch Capern.

N. *Citra vomitum aſſumi poterunt.*

CLVI. Gentiana.

Gentiana (à Gentio inventore ſic dicta,) Enzian.

Gentiana { alpina { major. minor. Gentianella. } pratenſis. paluſtris.

Uſualis eſt ex his alpina major lutea, *C. B. 1.* de qua notandum, quod reperiatur quoq; floribus flavis, imò & albis, punctis carentibus.

Dicitur Gentiana, *Brunf. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. (aſt.* Gentiana major, *Matth. Lob.* flore luteo, *Cam.* Gentiana veterum, *Cluſ. hiſt.* Gentianæ 1. ſpecies, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Radix collecta menſe Auguſto ac Septembri.

Vires. *Calf. 3. ſicc 2. Alexipharmaca eſt, aperit, attenuat. Uſus præcipui in peſte, aliisque venenatis affectibus, in obſtructione Epatis, Lienis, &c. Et hinc in hydrope, tum in ſuffocatione Uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbricis, in febribus, in morſu canis rabid. &c. Extrinſecus adhibetur creberrime in vulneribus ac fonticulis mundificandis, renovandis, &c. in morſu canis rabidi arcendo (cum Theriaca impoſita.)*

PRÆPAR.

1 *Succus* inſpiſſatus.

N. *Creberrimi uſus eſt in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxyſmum à ʒß. ad ʒj. vel ʒiiij. exhibetur, felici cum ſucceſſu.*

2. *Extractum* cum S.V. factum.

CLVII. Geranium.

Geranii multa recenſentur gene-

ra, officinis noſtris maxima ex parte inuſitata. Uſitatius tamen præ cęteris ris eſt, quod Geranium Robertianum dicitur, aliàs Gratia Dei, **Ruprechtskraut/ Stichtkraut/ Gottes Gnad/ Rotlauffkraut/** (quia Eryſipelati mederi dicitur.)

Dicitur Geranium 3. *Brunf. Matth. Euchſ. Lon.* Geranium Robertianum, *Lob. Dod. Cam. Tab.* Gratia Dei vel geranium quibusdam, *Trag.* Herba Ruperti & Geranium 2. Dioſc. Geranium Robertianum primum, *C. B* 5. videlicet inter ſpecies Geranii folio cicutæ vel myrrhidis.

Gaudet locis opacis ac deſertis. Floret potiſſimum Aprili & Majo.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia.

Vires. *Temperatum eſt in cal. & frig. moderatè ſiccat, ſubaſtring. exterg. ſanguinem in corpore coagulatum reſolvit, vulneribus convenit, ſanguinem ſcil. cohibendo, vulneraque mundificando. Uſus externus (omnium generum Geranii,) vulgaris eſt in cataplaſmatis, plantis pedum cum ſale & aceto applicandis, ad febrilem æſtum compeſcendum. Adhibetur itidem ad mammarum fiſſuras, lactisque diſcuſſionem (Robertianum impoſitum.)*

PRÆPAR.

▽. *ſtillat.* Ex integra herba in fine April. collecta.

CLVIII. *Glyzirrhiza.*

Liquiritia, *Brunf.* dulcis radix, *Trag.* Glyzirrhiza, *Fuchſ. Cord. in D. Cam.* Glyzirrhiza altera, *Matth.* vulgaris, *Dod. Cam. Epit.* Glyzirrhiza ſiliquoſa, *C. B. 2.* Germ. **Süßholtz.**

Creſcit locis ſylveſtribus & ſabuloſis. Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix ex Epiſcopatu Bambergenſi, ubi in copia creſcit, ad nos tranſmiſſa, quæ ſole exiccata biennium integra manet.

Vires. *Calidit. & frigid. temperata eſt (ſeu moderatè calefacit) in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica eſt, acrimoniam mitigans, expectorationem promovens, aſperitatem leniens, alvum infantum leniter molliens. Uſus præcipuus in tuſſi, raucedine, veſicæ eroſione, urinæ acrimonia.*

PRÆPARATA:

1. *Succus inſpiſſatus.*
2. *Syr. Compoſitus.* Vide Diſp.

CLIX. *Gramen.*

Gramen abſolutè ſic dictum. Officinis graminis ſpeciem denotat, quam *Dioſcorides* ἀγρῶσιν καὶ ἔξοχλιν, vocat, eſtque Gramen caninum ſeu arvenſe, *C. B* 1. Gramen, *Dod. Cord. in D. Caſt.* Gramen canarium medicatum, *Lob* Gramen caninum, *Tab. Ger.* Germ. **Reh oder Queckengraß.**

Paſſim ſpontè provenit, felicius autem in terra arida & arenoſa.

OFFICIN. NAT.

Potiſſimum *Radices* (collectæ menſe Majo vel Septembri) raro *Caules* cum foliis, rarius *Semen.*

Vires.

Vires. *Radix cujuscunque graminis refrig. & ſicc. aper. ſubaſtring. ſubſtantia eſt tenuis ac penetrativæ.*

Herba ſeu folia intra ſiccitatem & humiditatem moderata ſunt, frigida gr. 1. Vſus præcip. in obſtructionibus Epatis, Lienis, Vreterum, in expultione ſanguinis (ubi ſuccus ex integra planta valet) in lumbricis necandis. Extrinſecus in dolore capitis leniendo (ſeligunt gramen ſeptem nodorum) in oculorum inflammationibus ac defluxionibus. (Has ſedare dicitur gramen trium nodorum, decreſcente Luna evulſum ac collo circumligatum,) in auribus purulentis, in odontalgia, in tumoribus podagricis diſcutiendis.

PRÆPAR.

♈ *ſtillat.* Ex radice Majo menſe collecta.

N. *Diarrhœam ſedat infantum ſi abdomen eâ lavetur.*

Eſt & graminis ſpecies, Gramen mannæ dictum, inter gramina dactilodea, *C. B. 8.* Cujus ſemen in cibum venit nomine Mannæ in German. ex Sileſiæ ac Poloniæ confinibus transportatum, ſemine milii ſolis non abſimile. De hoc vulgi opinio, quod ex aëre decidat, unde & Mannæ nomen impoſitum eſt.

CLX. Granata.

Malus punica { Domeſtica, quæ pomifera eſt. / Sylveſtris, quæ flores ſolùm fert.

Videatur Malus punica, *Trag. Matth. Dod. Cord. hiſt. Lon. Cam.* Mala punica, *Cord. in D. Bellon.* Malum punicum, *Lob. Caſt.* Malus granata, *Tab.* Malus punica, *C B* Germ Granaten.

Utraque arbor, quamvis exotica ſit; noſtratibus tamen in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

1. *Pomaſ* eaque vel dulcia vel acida, vel acidodulcia, i. e. vinoſi ſaporis. 2. *Flores* collecti ex Granata ſylveſtri (*Balauſtia* dicuntur) tùm quoque interdum ex domeſtica (appellantur *Cytini.*) 3. *Cortex* pomorum (*malicorium, pſidium,*) 4 *Nuclei.*

Vires. Poma, *in genere cenſentur boni ſucci, ventriculo convenientia, ſed pauci nutrimenti. Dulcia adhibentur in tuſſi chronica.*

N. *Quia ventriculo inflationes cauſantur, in febribus minus commode adhibentur.*

Acida, *frigida ſunt ac aſtringentia, ſtomachica. Vſus præcipui in febribus bilioſis, in Gonorrhœa, in pica gravidar. compeſcenda, orisque putredine corrigenda. & ſim.*

Vinoſa, (*acidodulcia, Granata muzæ*) *mediæ ſunt naturæ inter dulcia ac acida, ad frigiditatem tamen aliquatenus accedunt. Cardiaca ſunt ac Cephalica. Vſus præcipui in Syncope ac vertigine, &c.*

Flores, *tàm Balauſtia, quàm Cytini ejusdem ſunt naturæ, terreſtris ſcil. valdè aſtringentis, inſpiſſantis, refrigerantis, ſiccantis, unde & balauſtion. creber-*

rimus usus esse solet in omnis generis fluxionibus. E.g. Diarrhæa, Dysenteria, uteri fluore, & sim. in sanguine vulnerum cohibendo, in gingivarum laxitate emendanda, in Hernia curanda, &c.

Cortex, (*malicorium, psidion*) *ejusdem cum floribus censetur naturæ, præcipuique usus est in sedando fluxu hæmorrhoidum, narium, uteri, &c.*

Nuclei *refrigerant itidem, astringuntque, inprimis qui ex pomis acidis collecti.*

PRÆPAR.

1. Succus liquidus. Ex pomis exa pressus, fermentatus & depuratus, qui nomine *vini granatorum* venit.

N. 1. *Præstat Vinum ex pomis acido-dulcibus.*

N. 2. *Ante præparationem hujus vini, extremam cutem granis detrahere solent.*

N. 3. *Ad conservationem, nonnihil seminis Coriandri pulverisati in Vino eodem suspendunt.*

2 Syrupus. Ex succo granator. dulc. ac sacchar. ℔ ℔. Vid. Dispens.

3. Ex succ. granat. acidor. & sacchar. ℔ ℔. Vid. Dispens.

Grana Paradysi.

Parißkörner/ *vide* Cardamomum.

CLXI. Guajacum.

Lignum Indicum, Lign. Sanctum, Guaacan, Guajacan, Palus sanctus, Frantzosenholtz/ Heilig Holtz. Arbor est exotica, procera, quæ ex India Occidentali ad nos transportatur.

Estque Guajacum { magna matrice. Guajaci 1. genus, *Monard. & Matthiol.* / propemodum sine matrice, quôd priori præstantius, Guajaci 2. genus, *Monard. & Matthiolo.*

N. 1. *Sunt qui prius Guajacum appellant, posterius lignum sanctum: Verum quia apud Autores Synonyma sunt, præstat matrice, uti dictum ea distinguere.*

N. 2. *Posterius dividitur à nonnullis in plura genera, quæ tamen ponrè seu essentia, sed solo colore differre vult Matthiolus, idque pro diversitate maturitatis, quò enim maturius, eò ipsi nigrius est, & quanto minus adoleverit, tanto magis ipsi albicat.*

OFFICIN. NAT.

Lignum, Cortex, & Gummi, (sed raro.)

Eligendum est Lignum recens ponderosum, succulentum (quod Carboni impositum fumigat.) Posterius præstat, quod colores ruffum, spadiceum, flavum, lividumque simul mixtos habet.

Vires. *Lignum calf. & sicc. sudorem ac urinam largiter promovet, adeoque sanguinem mundificat, putredini resistit. Usus præcipuus in Arthritide, Hydrope, Catarrhis, aliisque morbis à phlegmate tartareave mucilagine aut flatibus oriundis: peculiariter ac specifice curat luem Gallicam.*

Cortex,

Cortex. Minus calidus est quam Lignum.

Gummi (Resina.) Gummi hoc mecum communicavit Vir rerum novarum curiosus Adrianus Sonnemann, Materialista hujus Civitatis, Affinisque mihi dilectus, idque cum felici successu aliquoties in curanda L.G. fuisse adhibitum affirmavit. Sapore est acri, colore ac figurâ Laccam ferè repræsentante, pellucidum, friabile.

PRÆPARATA.

1 *Decoctum.* ℞. Guajac. incisi ℔j. Aq. fontan. ℔xij. post infusionem 24. horarum coq. ad ℔vij. plus minusve; coletur pro sudorifero, reliquum coquatur cum ▽ tantundem pro potu ordinario.

N. *Possunt & addi Liquiritia, passulæ, sem. anisi, &c.*

2. *Extractum viscosum & gummosum.* Vide l. 2.

3. ☌ *Rectificatum.* Fit destillatione. Vide l. 2.

Vires. *Exhiberi commode poterit intrinsecus in lue Venerea, aliisque morbis diaphoresi opus habentibus.*

Dosis gr. iij. v.

N. *Sunt qui oleum hoc pro oleo heracleino Rulandi habent, ejusque vires admodum deprædicant in Epilepsia, expellendo fœtu vivo ac mortuo, in dolore dentium mitigando.* Vide Brendel. in Chymia.

4. *Spiritus.* Est liquor acidulus, una cum oleo in destillatione collectus ac rectificatus. Vid. l. 2. de spiritibus.

N. *Spiritus hic acidus præter medicinales virtutes descriptas, vim habet perlas, corallia, &c. solvendi. Intus exhiberi poterit à ʒß. ad ʒj.*

5. ⊖. Ex cinere elixiviatur, sed paucum.

H.

CLXII. Hedera terrestris.

Χαμαίκισσος, hedera humilis vulgaris, corona terræ, Gundreb/ Grundreb/ Grundmann/ Erdepheiw/ nostratibus Donnerreb.

Est { vulgaris. *Hæc usualis.*
montana. *Inusitata.*

Nuncupatur, Hedera terrestris, *Brunf. Matth. Dod Tab Ger.* Elatine, *Brunf. 4.* Chamæcissos, *Trag. Fuchs. Cam.* Chamæclema, *Cord. hist.* Corona terræ, *Lob.* Hedera terrestris vulgaris, *C. B. 1.*

Crescit passim circa sepes: floret Aprili potissimum.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Saporis est amari & acris calf. & sicc. vulneraria est, aperit, abstergit. Usus creberrimi in tartaro, tàm pulmonũ, quàm renum, aliarumq; partium, incidendo, resolvendo, adeoq; confert obstructionibus inde natis & ictero: conducit erosionibus & ulceribus viscerum abstergendis, consolidandis, &c. Extrinsecus adhibetur creberrimè ad calculum renum resolvendum (in balneis)*

neis) ad dolores colicos resolvendos (in clysteribus.)

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba Majo collecta.

2. *Conserva.* Ex floribus summ.

N. *Conservam compositam habent Augusti.*

3. *Syrup. simpl.* Ex succ.

4. *Compos.* Vide Disp.

5. *Succus.* Succum propinatum plurimos à morte liberasse refert Hollerius.

CLXIII. Hedera arborea.

Κισσὸς, κιττὸς, Hedera, *Brunf. Trag. Cord. in D. Dod.* Hedera arborea, *Matth.* Nigra, *Fuchs. Lon.* Hedera corymbosa communis, *Lob. Tab. Ger.* Hedera major, *Cast.* Hedera arborea, *C.B.1.* Germ. Ephew/Epptch.

Est { Arborea. *Hæc usualis & jam nominata.*
Major sterilis.
Minor.

Adhæret muris, arboribus aliisque rebus in altum exurgentibus. Viret per totum annum: Floret autumno, bacças fert hyeme.

OFFICIN. NAT.

Folia, Baccæ, Lachryma seu *Gummi.*

Vires. *Herba calf. & sicc. (Galeno est mixtæ naturæ, calfac. scil. & frigidæ) subastringit. Internus ejus usus, quia capiti nervosoque generi adversatur, rarus est. Externus crebrior in achoribus exiccandis & sanandis, in fonticulis ab inflammatione tutandis (imponitur quotidie folium) in Ozænis curandis, in aurium purulentarum dolore sedando (miscetur succus cum ol. e g. liliaceo.*

Baccæ: *Purgant per superiora & inferiora, unde & contra febres à vulgo exhiberi solent.*

Gummi *seu lachryma ex trunco hederæ majoris vulnerato & interdum sponte exit, colore ex flavo rubescens, odore grave, sapore acre. Psyllothrum à majoribus habetur insigne ac causticum lentesque interimere dicitur.*

N. *Nostratibus in usu non est, quippe gummi hederæ officinarum nec figura nec viribus descripto gummi convenit. Purpureo nigricans est (adeoq; Mumiæ non absimile) fragile nec saporis acris, sed velut adusti, lignosis segmentis ac sordibus plerunque scatens.*

PRÆPAR.

Ol. stillat. Ex baccis cum ▽ fermentatis per Vesicam.

N. *Alii lignum, baccas ac gummi simul per Retortam destillando, oleum parant.*

CLIV. Helenium.

N. *Dicitur Helenium, quod è lachrymis Helenæ natum dicatur.*

Ἕλενιον, Elenion, *Trag.* Helenium, *Brunf. Matth Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Enula, *Lon.* Enula Campana, *Brunf. Cam.* Helenium vulgare, *C.B.1.* Alantwurtz.

N. *Crescit plerunque locis humidis: Floret Julio.*

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ collecta antequam in stolones abierit, in taleolas secatur, inque umbra exiccatur.

Vires. *Nonnullis calfac. & sicc. 2.* (*Fernelio calf. 3. sicc. 1*) *abstergit, discutit, aperit, pulmonica est, stomachica, alexipharmaca, sudorifera, &c. Usu præcipui, in tartaro pulmonum Renumque attenuando ac educendo, & hinc in tussi, asthmate, in cruditatibus ventriculi emendandis, ureteribus reserandis, in peste contagiosisque morbis arcendis, in scabie, &c.*

PRÆPAR.

1. *Radix condita.*
2. ▽. Ex radice destill.
3. *Conserva* Radicis.
4. *Extract.* Ex Rad.
5. *Vinum Enulatum.* Ex radice & musto.

CLXV. Herniaria.

Dicitur Herniaria, *Dod. Cam. Tab. Ger.* Herniaria multigrana serpillifolia, *Lob.* Herba Turca, *Lob.* Polygoni genus, Herniaria appellata, *Clus. hist.* Millegrana, *Cord. hist.* Herba cancri minor, *Cord.* Polygonum minus, *Cast. Matth.* Empetrum, *Trag. Lon.* Polygonum minus seu millegrana major, *C. B. 11.* (videl. inter Polygoni minores species.) Germ. Harnkraut/ Tausentkörner.

Crescit locis aridis ac arenosis, nonnunquam tamen & circa ripas: Floret Junio, Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba seu planta integra.

Vires. *Refrig. & sicc. Usus præcipui est in Hernia curanda, urina cienda, renum ac vesicæ calculo atterendo, ventriculi ac aliarum partium mucilagine, incidendâ, educenda, bile ac aqua expellenda, adeoque in Ictero curando.*

PRÆPAR.

▽, *stillat.* Ex herba.

CLXVI. Hispidula.

Æluropus, pes Cati, pilosella montana, hispida, *C. B 5.* Katzenfuß Est species pilosellæ, (aliis Gnaphalii) parva admodum, totaque fere tomentosa, maximè verò flosculi, quos profert rubentes, interdum albidos. *Videatur Renodæus.*

Nascitur in collibus ac locis siccis & apricis: Floret Majo, Junio.

OFFICIN. NAT.

Tota *Herba* cum floribus.

Vires. *Eadem vires obtinet, quas reliqua pilosellæ genera, vide auriculam muris: peculiari tamen proprietate pulmonum exulcerationi conferre statuitur, & sanguinis expuitioni.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta cum floribus.
2. *Syrupus simpl.* Vide Renodæum.
3. *Compositus de pede Cati.* Vide l. 2.

N. *Nostratibus Syrupus hic compositus vulgatissimus est.*

CLXVII. *Hordeum.*

Gerſte eſt { hyemale. *Hoc præſtantius.* æſtivum.

Videatur Hordeum, *Brunf. Matth. Lob. Dod. Lon. Caſt. Ger.* hordeum majus, *Trag.* Hordeum polyſtichum, *Fuchſ. Tab.* Hordeum ſecundum hyemale, *Cord. in D.* Hordeum polyſtichum hybernum, *C. B 1.*

OFFICIN. NAT.

Semen & Farina.

Vires. *Refrig. & ſicc. 1. abſterg. aperit, dig. emol. eſt diureticũ, nutritivum.*

N. *Crudum ventriculo aliquatenus inimicum eſt, quippe flatulentum: tamen coctione corrigitur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *Hordei graminis.* Fit menſe Majo, colligiturque mane gramen rore adhuc madidum.

N. *Inſignis eſt efficaciæ in æſtu domando, extrinſecus in Cephalalgia mitiganda, oculorum defluxionibus calidis emendandis, &c.*

2. *Decoctum hordei, ſeu* ▽ *decoctionis hordei,* Gerſtenwaſſer.

N. *Ad decoctum hordei ſumitur hordeum non excorticatum, ſi intentio ſit abſtergere, exiccare: Excorticatum ſin animus ſit digerere, ſitimque extinguere, &c. Formulæ decoctionum uſitatiſſimæ, mulieribuſque notiſſimæ ſunt.*

CLXVIII. *Horminum.*

Sclarea { hortenſe odoriferum.
Schar-leyen/ { ſylveſtre.

Ex his officinale, quod Gallitricum, *Cam. Ger.* Gallitrichum ſativum, *Trag.* Sclarea, *Matth. Caſt. Cam. Tab.* Scarlea, *Lob.* Horminum ſylv. 1. *Cluſ. hiſt.* Orminum ſativum, *Fuchſ Cord. in D.* Orvala *Dod. Caſt.* Horminum ſclarea dictum, *C B 3.*

Floret Junio, Julio, ſolo gaudet opimo.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, ſed raro.

Vires. *Calf. & ſicc. abſtergit, attenuat: uſus rari, niſi quod in vino cum floribus ſambuci & vitis ſuſpendi ſoleat.*

CLXIX. *Hyoſciamus.*

Jusquiamus, Faba ſuilla. Herba canicularis, Dens caballinus, Bilſenkraut/ Bilſen/ Dollkraut/ Schlafkraut/ Sawbon/ Rindswurtz/ Ziegeunerkraut.

Eſt { vulgaris vel niger, *C. B. 1.* albus { major, *C. B. 2.* minor.

Ex his eligere monet Fernelius floribus albis, ſemineque albo, reliquis neglectis.

Inſignitur Hyoſcyamus albus, *Matth. Dod. Lob. Lon. Caſt. Cam. Ger. Tab.* Hyoſc. candidus, *Trag.* Apollinaris 3. *Cord. in D.* Hyoſcyamus albus major vel 3. Dioſcoridis, *C. B. 2.*

Creſcit incultus: Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. ſicc. 1. emollit mire, ſomnum inducit, ſtupefacit, acrimoniam mitiſ-*

mitigat, rationem perturbat. Unde internus ejus usus rarissimus est: exhibetur tamen ad hæmoptysin curandum. Externus aliquatenus crebrior, scil. in tumoribus calidis, in podagra, in odontalgia (suscipitur fumus seminis per infundibulum.)

N. 1. *Trallianus amuletum antipodagricum ex radice facit: colligit eandem* ☾ *existente in* ♒ *&* ♓ *ante* ☉*lis occasum, radicem non attingendo, sed ossa cujuscunque animantis mortui effodiendo, peculiariaque insuper adjurationis verba superaddit, quæ cum superstitiosa videantur, adscribere supersedeo. Videatur Trallian. l. 11, in fine.*

N. 2. *Antidota Hyoscyami sunt: lac caprinum,* ▽ *mulsa, semen cucurbitæ sem. Urtica, Sinapi, Raphanus, Cœpa, allium cum vino assumpta.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex fol. floribus ac semine immaturo destill.

2 ℞ *expressum.* Ex semine albo recente, sicco, calida ▽a aspersо, insolato tritoque.

N. *Alii macerant Hyoscyamum cum semine suo immaturo in Omphacino: Hinc exprimunt & coquunt.*

3 *Extractum seu succus Hyoscyami.* Ex radice mense Septembri vel Martio cum germinibus tenellis exprimitur succus, depuratur ac digeritur, ut rubicundo colore tingatur.

N. *Ingreditur laudanum opiatum.* Quercet.

CLXX. *Hypericum.*

Ὑπερικὸν, Hypericum, *Brunf. Matth. Fuchs. Lon. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Herba perforata & Hypericum, *Trag.* Ascyron, *Cord. in D.* Androsemum minus, *Gesn.* Hyper. vulgare, *C. B. 1.* aliis fuga Dæmonum, Johannskraut.

Crescit passim in dumetis, aliisque locis incultis; Floret Julio.

Folia ac *Flores.*

Vires. *Calf. & sicc. est partium tenuium, diureticum ac vulnerarium. Usus præcipuus in vulneribus mundificandis, consolidandis (intus & extus) in sanguine coagulato resolvendo, in calculo renum atterendo, in Lumbricis fugandis (scil. si tempore exaltationis collecta fuerit, alias hac facultate destituitur.) Extrinsec. in contusionibus (præcipue nervorum) in tremore, in partu allevando (fit suffitus.)*

N. *Paracelsus refert inter herbas veneficia ac spectra arcentes, colligereque jubet sub influentia* ♄, ♃ *ac* ♀ *ris (nullo modo sub* ☾*) tempore auroræ, atque varium ejus usum docet, loco amuleti adhibet, pileo includit, noctu pulvinari supponit, sæpius naribus admovet, sternit per domum, de parietibus suspendit, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex fol. ac flor. in fine Junii collectis.

2. *Oleum.* Ex infusione florum in oleo communi.

N. *Alii summitates cum flor. ad maturitatem seminis ferè accedentes macerant cum vino, exprimunt atque cum Therebinthina & oleo coquunt.* Vide Disp. August.

3. ☉ Ex planta, integra incinerata.

4. *Tinctura.* Hanc habent Tenzel. in Exeg. Sala de Essentiis V. l. 2.

N. *Dos. gr. vj. ad* ʒß.

CLXXI. *Hyssopus.*

Ὑσσωπος, Hyssopum, Jsop/Jspen.

Est { Hortensis. *Hæc officinarum.* / Sylvestris.

Vocatur Hyssopus, *Brunf. Trag. Cord. in D. Lon. Tab. Cam.* Hyssopus hortensis, *Fuchs.* Hyss. vulgaris. *Dod. Clus. hist.* sativa, *Cord. hist.* Hyssopus Arabum, *Lob. Ger.* Hyssopus officinar. cærulea sive spicata, *C. B. 1.*

Crescit in hortis: Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus collecta Aug.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium tenuium est. atten. aperit. absterg. Usus præcipuus in affectibus pulmonum tartareis, tussi, asthmate. Extrinsecus adhibetur crebro ad fugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendos (per tritorium suffitus susceptus) ad oris absterssionem (in gargarismis.)*

N. *Sunt qui Absynthio in corroboratione ventriculi præferunt.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba & floribus in MB.

2. *Ol. stillat.*

3. *Conserv.* Ex floribus.

4. *Spec. Diahyssopi.* Nic. Vid. D.

5. *Syrup. simplex.* Ex succo.

6. *Compos.* Vid. Disp.

I.

CLXXII. *Jacea.*

Herba Trinitatis, *Brunf Fuchs. Lon.* sativa, *Trag.* jacea sive flos Trinitatis, *Matth.* jacea major sive viola tricolor, *Cast. Dod. Clus. Ger.* Viola flammea, Coloria, *Lob.* Viola Trinitatis 1. *Tab.* Viola tricolor hortensis, *C B 5.* inter violas martias. Germ. Freysamkraut/ Dreyfaltigkeitblum/ Siebenfarbenblum/ Vnnützesorge/ je länger je lieber.

Floret Aprili, Majo ac toto ferè æstate: Crescit locis arenosis.

Colitur in hortis, crescit & in agris. Illa licet præferatur: attamen non licet non recipere & sylvestrem.

OFFICIN. NAT.

Herba integra cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. usque 3. (alias remissius) subamara ac acris est: hinc abstergit, penetrat, incidit, discutit, vulneraria est ac sudorifica. Usus præcip. in æstu (maxime infantum) domando, in scabie ac pruritu, in mucilagine viscosa pulmonum, in uteri obstructione. Extrinsecus itidem in pruritu, in abstergendis vulneribus, in mucilagine pulmonum incidenda, in uteri obstructione.* (baln.)

PRÆ-

PRÆPAR.

▽. Ex integra herba.

CLXXIII. *Jasminum.*

Ἰάσμον, Josmenum, Jeseminum, Gelseminum, Arab. Zambach, Jesemin, Jasme, Welsch Reben.

Usuale est, Jasminum vulgatius flore albo, *C.B.1* quod est Jasminum, *Dod.* (cui & Apiaria,) *Cod. in D.* album, *Tab. Ger* Gelseminum vel Jasminum, *Matth. Cast. Cam. Alpin.*

Gaudet locis calidis ac apricis. Nostratibus colitur in hortis: Floret fere integram æstatem.

OFFICIN. NAT.

Soli *Flores*, sed raro. Nimirum nostratibus *non nisi Oleum* in usu est, quod fit ex reiterata infusione vel coctione florum in oleo veteri. (N. *Aliis in oleo amygd. dulc.*)

Vires. *Easdem ferè vires obtinet, quas chamamelinum. Dig. calf. emoll. aper. Usus præcipuus internus ad uterum calfaciendum & laxandum, ejus scirrhum sanandum, ad partum facilitandum, ad tussim anhelitumque difficultatem, ad pleuritin, dolores stomachi, intestinorũ, uteri, (oleum Jasmino-amygd.) Externus in catarrhis frigidis, in membris ac articulis resolutis, in dolore pleuritico, colico ac uterino (in clysmate vel unguentis.)*

N. *Sunt inter mulieres, quæ oleo Jasmino-amygdalino capillos pectunt, ut eò felicius crescant. Verùm caveant ab eo biliosæ, utpote quæ facile capitis dolorem illo sibi conciliare possunt.*

CLXXIV. *Imperatoria.*

Ostrutium, *Lon.* Ostrucium, Astrutium, Astrentium, Astrantia, *Brunf. Dod. Clus. hist.* Magistrantia, *Cam.* Struthium, *Cord. hist.* Laserpitium Germanicum, *Fuchs.* Smyrnion hortense, *Trag.* Imperatoria, *Matth. Lob. Cast Tab. Ger.* Imperatoria major, *C. B 1.* Meisterwurtz/ Maistrantz/ Ostrutz.

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Sola radix.

Vires. *Saporis est acerrimi: calf. & sicc. 3. alexipharmaca ac sudorifica est, atten. aperit. Usus præcip. in venenatis morbis ac ictibus, in pulmonum ♀o resolvendo, expectorando; in fœtore anhelitus corrigendo, in capitis affectibus phlegmaticis, paralysi, Apoplexia, &c. in cruditate ventriculi, & colico dolore, in febri quartana. Extrinsec. in Odontalgia (gargaris.) in catarrhis exiccandis (suffitu) in tumoribus ac arthritide frigida. In scabie capitis exiccanda (lotione) in serpigine inveterata sananda* (cũ adipe suillo illita) *in globulis sagittisve corpori extrahendis* (imposita.)

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba florescente collectâ Julio.

CLXXV. *Iris Nostras.*

Ἶρις, Veyelwurtz/ Himmelschwertel/ blaw Gilgen.

Iris in officinis usitata est { Nostras: { *Hæc hujus loci.* / Peregrina Illyrica scil. & Florentina. *Vid. infra.*

E variis Iridis noſtratis ſpeciebus infertur ſolum in officinas Iris vulgaris Germanica ſeu ſylveſtris, (latifolia,) *C. B. 1.* Quæ inſcribitur, Iris, *Brunf.* Sylveſtris, *Matth. Cord. h. Caſt. Tab.* ſylveſt 1. *Lob.* ſylv. major, *Matth. Epit.* Iris Germanica, *Fuchſ.* cærulea, *Dod.* Gladiolus cæruleus major, *Trag.* Iris latifolia major vulgaris, *Cluſ. hiſt.*

Floret tempore verno, Aprili ſcil. & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, colligenda vere antequam germinare ceperit.

Vires. *Calf. ſicc. 3. valde hydragoga eſt, ac errhina. Uſus præcip. in hydropicor. aqua educenda. Extrinſecus in impetiginibus, aliisque corporis maculis detergendis.*

N. *Ventriculo reliquisque viſceribus infenſa eſt. prom corrigitur ſtomachicis.*

PRÆPAR.

1. *Succus.* Exprimitur ex radice, depuratur (digeſtione) adhibeturque recens prohydragogo.

Doſi ʒj. ad ʒiij.

N. *Inſpiſſatur nonnunquam, reſervaturque pro Errhinis.*

2. *Fecula.* Fit ex ſucco l. a.

N. *Non æque purgat ac ipſamet radix.*

3. *Oleum infuſum.* Vide Diſp.

CLXXVI. *Iris Illyrica ac Florentina.*

Prævalet Illyrica, ſequitur Florentina; utriusque itidem ſola radix in uſu eſt. Germ. Violwurtz.

Vires. *Calf. & ſicc. 2. incid. atten. expectorat. diger. abſterg. emollit. Uſus præcip. in mucilagine ſeu ♀ro pulmonum, tuſſi, aſthmate, obſtructione menſium, tormin. bus ventris infantum. Extrinſecus abſtergit cutis maculas & lentigines (cum Elleboro & melle mixta) oris fœtorē emendat: creberrimus uſus modernis eſt in pulveribus, qui capillis inſperguntur. Vulgus vocat pulveres de Cypro.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.*
2. *Spec. Diatreos ſimpl.* V. D.
3. *Salomon.* V. D.

CLXXVII. *Juglans.*

E Juglandum generibus uſualior eſt, quæ dicitur nux Regia, *Brunfelſ. Cord. in D.* Nux juglans, *Trag. Matth. Lon. Dod. Lob. Caſt. Tab. Cam.* Juglans, *Fuchſ* Nux juglans ſeu regia vulgaris, *C. B. 1.* Nußbaum/ Welſche Nuß

Juli & folia erumpunt Martio: Nuces matureſcunt autumno.

OFFICIN. NAT.

Nuces, *Putamina* nucum externa, eaque viridia, *Cortex* internus ipſius arboris, *Cortex* interior nucleum ambiens, *Juli* ante oculos apparentes & decidentes.

Vires. *Nuces recentes calf. 1. ſicc. 2. ſiccæ ſunt facultatis calidioris ac ſiccioris. Comeſtæ difficilis ſunt digeſtionis, pauci nutrimenti, ventriculo infenſæ, bilem augent, cephalalgiam excitant, pulmonum affectus ac præcipue tuſſim exaſpe-*

exasperant. Dicuntur tamen à peste præservare.

Putamina *externa Viridia, vi vomitum leviter movendi prædita sunt.*

Cortex *interior, de arbore decerptus, dum adhuc succolentus est, siccatusque ciet vomitum sat valide.*

Dosis à ʒß. ad ʒj.

Cortex *nucleum ambiens juvat colicos (potus.)*

Juli *itidem vomitum excitant, sed lenius. Usus præcipuus in colico, nephritico que dolore; sistuntet diarrhœam, exhibiti.*

PRÆPAR.

1. *Nuces condiræ.* ℞. Nuces viridescirca Festum Joannis collectas, perfora aliquoties, ut penetrabilia putamina sint, ac macera (♂ 7. vel 10.) in ▽ frigida, ▽ quotidie semel ac iterum permutando, ut aliquo modo dulcescant. Hinc coq. l. △ ut mollescere incipiant. Postea sicca & confige Cinam. Garyophil. &c. atque cum saccharo vel melle coque ad consistentiam. Vide l. 2. Confortant stomachum, juvantque digestionem, unde & bellariorum loco apponi solent. Specifice eas ciere menses, testis est Matthiolus.

2. ▽ *Vomitoria ex nucibus.* Vide l. 2. c. 38.

N. *Alii destillant* ▽ *m ex nucibus immaturis contusis, alii ex solis putaminibus viridibus.*

3. *Succus* mense Februar. è radicibus perforatis destillans.

Vires. *Podagricos dolores ad miraculum lenire dicitur, illitus.*

4. *Rob. nucum*: Diacaryon. Fit ex corticum viridium succo & mellis ℥ℓ.

Vires. *Destillationi tenuium catarrhorum confert.* Vide Disp.

5. *Oleum.* Fit expressione ex nucleis maturis.

Vires. *Flatus potenter dissipat, adeoque in colico dolore multum fert auxilii.*

Dosis ʒij. iij. ad iiij. &c.

Extrinsecus tumores discutit, contractos nervos emollit, scabiem antiquam sanat.

6. *Electuarium.* Vid. l. 2.

N. *Variæ Electuarii nucum inveniuntur descriptiones, quæ tamen Basin minime à nucibus participiant, unde nec hujus loci sunt.*

CLXXVIII. *Jujubæ.*

Ζίζυφα, Jujubæ majores oblongæ, *C.B.* Jujubæ, *Trag. Cord. hist. Lon. Tab.* Jujubæ Arabum, *Lob.* Zizipha, *Matt. Cast.* Ziziphus, *Dod. Clus. hist.* Ziziphus rubra, *Cam.* **Brustbeerlein.** Fructus sunt arboris Ziziphi, magnitudine Olivas, sapore passulas majores æmulantes, unicum referentes lapideum nucleum.

Asportantur ex Italia.

Vires. *Moderatè calf. & humect. Usus præcip. in pulmonum asperitate, tussi, pleuritide, urina acri, fervescentia sanguinis, erosione renum ac vesicæ.*

PRÆPAR.

Syr. de jujubis. Vide Disp.

CLXXIX.

CLXXIX. *Juniperus.*

Ἄρκευθος, ἄρκευτος, Juniperus, *Brunfels. Matth. Dod. Lon. Lob.* noſtras, *Cam.* vulgaris, *Trag. Cluſ. hiſt.* Minor, *Fuchſ. Cord. in D.* Sylveſt. *Caſt.* Juniperus & Juniperus baccifera, *Tab.* Juniperus vulgaris fruticoſa, *C. B. 1.* German. **Weckholder / Wachholder / Wachholderbaum / Krametbaum.**

OFFICIN. NAT.

Lignum, Bacca, Gummi, Fungus.

Vires. *Lignum calidum ac ſiccum eſt 3. ſuave olet (præcipue ſi Martio menſe cædatur,) unde & raſura ejus non ſine cauſa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum eſt, nervoſumque genus inſigniter roborat.*

Baccæ, *Calf. 3. ſicc. 2. diſcut. incid. atten. Uſus præcipui, in cienda urina, ſudore, obſtructis menſibus, obſtructo liene, in affectibus capitis, nervorum, pectoris (tuſſi) in morbis a flatu. (ut colicæ.) in mucilagine renum & veſicæ, &c. Suffitus uſitatiſſimus eſt tempore peſtis, tùm è baccis, tùm è ramuſculis ſuſcitatus. Colliguntur baccæ ſole in virgine exiſtente.*

Gummi, (*Arab. Sandaraca vernix*) **truckner Firnis** / *calf. & ſicc. 1. (alii 2.) condenſ. diſcus. Uſus præcipui in nervorum affectibus, reſolutione, frigiditate, contractura, &c. convenit & in capitis affectibus reliquis, à frigiditate ſubortis.*

N. 1. *Vernix liquidus, factitius eſt liquor, ex gummi hoc, i. e. Sandaracha in oleo lini ſoluta.* Valet ad ambuſta, lenit dolores præcipue hæmorrhoidum.

N. 2. *Sandaracha Græcorum eſt Auripigmentum.*

Fungus. *Majo menſe inſtar muſci adnaſcitur. Inſervit aquæ ophthalmicæ.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex baccis ſine præmiſſa fermentatione raro deſtillatur.

2. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽ (♂ ♀ 4. 5.) fermentatis & per veſicam deſtillatis. Vide l. 2.

N. *Alii loco ▽æ ſumunt cerevisiam, ſpiritusque copiam ſibi perſuadent majorem: Verum enimverò major illius pars cereviſiæ debetur.*

3. *Oleum ex baccis.* In deſtillatione ▽æ vel ſpiritus ſimul extillat.

4. *Oleum ex ligno.* Fit per deſcenſum vel Retortam. Applicatur extrinſecus *in morbis, ut ſupra diximus, nervinis.*

N. *Melius elicitur per veſicam, extillatque clarum.*

5. *Sal.* Ex cineribus baccarum elicitur, tùm quoq; ex ligno combuſto.

6. *Rob, Iuniperinum. Mel Iuniperinum. Theriaca Germanorum.* Fit coctione cum ▽, hinc expreſſione ac inſpiſſatione.

N. *Quercetanus macerat ac coquit cum Vino.* Ph. Reſt. c. 23.

7. *Extract. gummoſum.* Ex ligno & cortice fit l. a. Quercetan. Ph. Reſt. cap. 23.

8. *Extract. è baccis ſiccis.* Fit l. a. cum ♆ vel cum ▽, i. e. Spiritu Juniperi.

Doſis ℈j. ℈ij.

Vires.

Vires. *Utrumque Extractum excellens est sudorificum & Bezoarticum adversus Epilepsias, pestes & affectus alios contagiosos atque venenatos.*

9. *Elyxir Iuniperium*, ℞. Baccar. Juniper. maturar. ac electar. q. v. contundantur crasse, digeranturque affusa aliqua ▽ diuretica. Hinc exprime, abstrahendoque inspissa ad consistentiam mellis. Hujus mellis Juniperi cochl. 10. 11. 12. &c. misce optimè cum ▽a vitæ juniperina, digereque aliquandiu, lenissimo calore (☉lis, & sim.) sic confeciſti Elixyr Juniperinum admirandarum virium, in calculo, quod insuper stomachicum insigne est, aliasque facultates eximias obtinet, de quibus in baccis.

Dosis cochl. j.

N. *Vir Generosus ac Nobilissimus Dn. Chun. Quirinus* Schütze *ab* Holtzhausen / *Illustriss. aulæ Darmstadinæ olim Mareschallus, vir in omni scibili solertissimus, fam morte immatura non sine plurimorum querela, ereptus, creberrimo Elixyris hujus usu annos plurimos à calculi injuriis, quibus alias obnoxius maxime fuit, liber vixit, eoque nomine id mecum communicavit.*

L.

CLXXX. Lactuca.

Lactuca, Lattich/ est - { Hortensis { vulgaris, capitata, crispa } } { Sylvestris. } *Usuales sunt promiscue.*

N. *Nomen Lactucæ Botanicis omnibus usuale est.*

Solo gaudet pingui & stercorato. Floret æstivo tempore.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Semen.*

Vires. *Refrig. ad gradum usque 3. siccat mitius, conciliat somnum, bilis fervescentiam ac æstum compescit, lac auget, alvum leniter movet, ventriculo convenit, multi ac laudabilis nutrimenti est, unde & in acetariis usu pari crebrius solet. Extrinsecus sedat dolorem capitis, medetur ambustis, somnum conciliat (in lottionibus pedum,) &c.*

Semen. *Est ex seminibus frigidis famosis illis, quæ minora dicuntur. Valet ad Gonorrhæam virulentam, ad urinæ ardorem, ut & ad reliqua quibus folia convenire diximus.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis,

2. *Succus inspissatus.*

3. *Caules conditi.* Fiunt è stolonibus nostratis lactucæ, dum cauleſcunt.

CLXXXI. Lagopus.

E generibus Lagopi usitatius est, quod inscribitur λαγώπους, *Dioscorid. Plin.* λαγόπεζον, *Hippocr.* Lagopus seu

pes leporinus, *Matth. Fuchs. Dod. Lob.* (cui & lagopyron.) Lag. major, *Caes.* minor, *Cam.* Lagopodium, *Tab. Ger.* Lepor. pes, *Cord. in D.* aliis trifolium leporinum. Germ. Hasenklee/ Hasenpfötlein/ Katzenklee.

Crescit inter segetes. Viget Julio potissimum.

OFFICIN. NAT.

Herba cum Spicis.

Vires. *Sicc. & adstring. usus praecip. in profluvio alvi, uteri (fluore albo) in dysenteria, haemoptoisi, stranguria, ulceratione vesicae, &c. Extrinsec. in haemorrhagia haemorrhoidum, Vulnerum, in tumoribus inguinum & hernis, &c. Quin & ad cutim Solis ardore induratam leniendam adhibetur (lotione.)*

CLXXXII. Lapathum.

Est vel
- Acetosum. *Vide Acetosam.*
- Hortense. *Vide Spinachiam.*
- Sylvestre
  - Angustifol. *De quo hic.*
  - Latifol. *Vid. Rhabarb. Monachorum.*
- Aquaticum.

Dicitur Rumex acutus, *Cord. in D.* Oxylapathum, *Fuchs. Matthiol. Cast.* Germ. Oxylapathum, *Dioscor.* Lapathum acutum, *Trag. Lob. Dod.* Lapathum sativum, *Cam.* Lapathum seu Rumex, *Lon. Cast.* Lapathum folio acuto plano, *C. B. 1.* German. Mengelwurtz/ Grindwurtz/ Streiffwurtz/ Bubenkraut/ wilder Mangolt/ wilder Ampfer/ Lendenkraut.

Provenit in locis incultis: Floret Majo ac Julio.

Radix ac *Semen* sed raro.

Vires. *Lapathum temperatae censetur naturae in activis, alias ad siccitatem inclinat. Semen alvum obstruit: Folia subducunt: Radix usus crebri & praecipui est in scabie extergenda ac siccanda, idque extrinsecus, potissimum in lotionibus.*

PRAEPARATA.

▽ *stillat.* Ex radice.

Vires. *Commendatur maximopere ad cutis maculas & pustulas, alphos, junthos, vitiligines & lichenas.*

CLXXXIII. Larix seu Larex.

Λάριξ, Larix, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Clus. hist. Tab. Ger. Cam.* German. Lerchenbaum/ Lerchentannen.

Gaudet montanis, unde & in Helvetia ac territorio Tridentino vulgaris est, viget ac Floret vere.

OFFICIN. NAT.

Resina & Fungus trunco adnatus Agaricum dictus. Vide infra.

Resina *fluit ex arbore ad medullam usque perforata, venditurque titulo Terebinthina vulgaris. De hac vide infra Terebinthina.*

CLXXXIV.

CLXXXIV. Laurus.

Δάφνη. Lorberbaum.

Est { Hortensis { Latifolia. *Hæc usualis.* / Angustifolia vulgaris. *Hæc priori substitui potest.* / Sylvestris.

Dicitur (latifolia) Laurus latiore folio, *Matth. Cast. L.* Latifolia, *Cord. in D. L.* Latifolia mas, *Tab.* Laurus latifolia πλατυφύλλος Dioscor. *C. B. 1.* Angustifolia dicitur Laurus, *Brunf. Trag. Lon. Lob.* Laurus tenuifol. *Matthiol. Cord. in D. Cast. Cam.* Lauri altera species, *Dod.* Laurus mas, *Tab. & Ger.* Laurus vulgaris, *C. B. 2.*

Crescit sat copiosè in Italia; apud nos non nisi in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

Folia & Baccæ.

Vires. *Calf. & sicc. 3. (baccæ paulo calidiores sunt) emolliunt, resolvunt. Usus præcip. (baccarum) in mensibus & urinis ciendis, in affectibus nervorum, paralysi, in colica, in dolore post partum, in cruditatibus ventriculi. Extrinsecus conferunt folia ad ictus vesparum, molliunt tumores promovent menses (in suffitu ac balneo) lenunt dolores, odontalgiamque mitigant (gargar.)*

PRÆPARATA.

1. *Electuar. de baccis lauri.* V. D.

2. *Emplastr. de baccis.* V. D.

3. *Oleum laurinum.* Vel ex baccis recentibus exprimitur, vel coquendo elicitur. Augusti.

4. *Oleum stillat.* ℞. Bacc. ℔. ij. contusis superfunde ▽æ tepidę ℔iij. vel iiij. Postquam aliquandiu steterint, destilla per ⚹ vel vesicam. Sic prodibit oleum ac ▽ per tritorium separanda.

Vires. *Oleum hoc stillat. discutit insigniter flatus ac ventositates, præcipue in spasmo gravidarum, ut & in colica; sideratа membra illitu restituit, auribus inditum dolores compescit, auditumque confortat, delet impetigines, lentigines & quaicunque facei maculas. Denique ichorosis capitis ulceribus medetur, phthiriasin & tineas curat.*

Dosis gr. ij. iij. iiij. *Videatur Tentzel. in Exeg.*

5. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽ fermentatis.

6. *Essentia.* Fit ex baccis quæ in spiritu infusæ, vires suas eidem communicant.

CLXXXV. Lens palustris.

Lenticula lacustris, aquatica, Lenticula aquatica, *Brunfel.* Palustris, *Matth. Cord. in D. Lob Ger. Dod.* Lenticula palustris vulgaris, *C. B. 2.* Germ. Wasserlinsen.

OFFICIN. NAT.

Folia aquis supernatantia.

Vires. *Refrigerant humectant. Usus præcipui ad extinguendas inflammationes æstusque sanguinis. Extrinsecus ad scabiem etiam malignam.*

CLXXXVI. Lentiscus.

Σχῖνος, *Dioscor.* Lentiscus, *Matth.*

Dod. Lon. Cluſ. Lob. Caſ. Caſt. German. **Maſtixbaum.** Arbor eſt baccifera, in Italia, Gallia Narbonenſi & præcipuè in Inſula Chio copiosè naſcens.

N. *Bellon.* lib. 2. obſerv. c. 8. *Solas Lentiſcos in Chio Inſula Maſtichen proferre aſſerit, cui Experientia reclamat: Nimirum ex donatione Affinis mei dilecti D. Ioh. Glaſeri, Pharmacopæi hujus Reipub. ſolertiſſimi, fruſtulum obtineo maſtiche ditiſſimum, quod ſibi ex Helvetiis alpibus tranſmiſſum fuiſſe aſſerit.*

Exhibet officinis *Gummi reſinam Maſtichen* dictam, quam vide infra. Ex ligno fiunt vulgariter dentiſcalpia, quæ reliquis laudem præripiunt.

N. *Hippocrates adhibet & baccas, quas κνίδας appellat.*

N. 2. *Exprimitur & oleum ex baccis*, Cluſ. in hiſt. *Verum nobis vulgare non eſt.*

CLXXXVII. Leviſticum.

Liguſticum vulgare, *C. B.* 7 (inter Libanotides,) Laſerpitium Europæum Germanicum, Leviſticum, *Brunf. Lob.* vulgare, *Matth. Dod.* Liguſticum, *Brunf. Cord. in D. Lon. Tab.* ſativuum, *Trad. Cord. hiſt.* vulgare, *Cam.* Lybiſticum vulgare, *Fuchſ. icon.* Laſerpitium, *Ger.* Smyrnium, *Fuchſ.* aliàs Hippoſelinum, Germ. Liebſtöckel.

N. *Eſt & Liguſticum verum. Vid. Seſeli offic. Eſt itidem Laſerpitium aliud Dioſcoridis, ex quo Laſer Gummi, modernis incognitum.*

Floret inprimis Julio menſe, gaudet ſolo umbroſo.

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix, Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. 3. incid. aper. alexipharmacum eſt ac diureticum, vulnerariumq; Ventriculum roborat, aſthmati ſuccurrit, menſes & lochia ciet, fœtum mortuum ejicit (ſemen) tartarum lentum reſolvit, doloresque inde natos ſedat, Epatis, Lienisque obſtructiones reſerat, adeoque præcipuè Ictero convenit. Extrinſecus uſus ejus creberrimus eſt in balneis, cataplaſmatis (utero & ureteribus dicatis) in Emplaſtris vulnerariis, & ſim.*

N. 1. *Vulgus per caulem cavum potum haurire ſuevit, quo tuſſim ſedatum iri, ſibi perſuadet.*

N. 2. *Radicem effoſſam, dum ☉ in ♍ intrat amuleti loco appendunt in atrophia.* Fel. Würtz.

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex integra herba cum rad. ac flor. menſe Julio collectis.

2. *Oleum ſtillat.* Cum ▽ aſcendit.

3. *Sal.* Ex cinere.

CLXXXVIII. Lichen.

Lichen petræus, Lichen ſaxatilis, Muſcus ſaxatilis, Hepatica, *Brunfelſ. Lob Lon. Tab.* hepatica ſaxatilis, fontana, *C. B. 1.* Jecoraria ſeu hepatica fontana, *Trag.* Lichen, *Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Caſt.* Lichen 1. petræa, *Ger.* Germ. Leberkraut / Steinleberkraut / Steinflechten / Mooskraut / Brunnenkraut.

N. *Huic ſurrogatur muſcus arboreus cruſtaceus, Vitæ Pulmonaria arborea.*

Floret

Floret Majo & Junio, floresque fert instar stellarum. Crescit locis udis & umbrosis in puteis, juxta fontes, & simil.

Vires. *Refrig. & sicc. absterg. Epatica insignis est. Usus præcip. in Epatis obstructione & Vesicis (quarum signaturam in foliis gerit.) Hinc in Hectica, in Ictero, in Scabie & Lichenibus, in gonorrhœa, in febri. Extrinsecus sistit sanguinem in vulneribus.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Fit in fine Maji ac principio Junii.

CLXXXIX. Ligustrum.

Κόκκος. Liguſtrum, *Brunf. Matth. Fuchſ. Cord. in D. Lob. Caſt. Tab. Ger.* Liguſtrum Germanicum, *C. B. 1.* vulgare, *Trag.* majus, *Lon.* Phyllirea, *Dod.* Arab. Kenne. German. Hartriegel/ Beinholtz/ Reinweiden/ Mundholtz.

Est
- Vulgare, *quod officinarum & hujus loci.*
- Myrtifolium
- Foliis laciniatis.
- Ægyptiacum latifolium. } *officinis inusitata.*
- Anguſtifolium.

Creſcit paſſim in ſepibus. Floret Majo, Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Refrig. & ſicc. aſtring. incid. (folia efficacius, flores imbecillius) proinde conducunt ad inflammationes, putredines, exulcerationes oris & faucium, ad procidentiam & tumorem uvæ, laxitatem gingivarum (in collution.) Quin & intrinſecus ad ſcorbuti curam folia maxime facere compertum eſt. Adhiberi quoque poſſunt in profluviis ſiſtendis, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* E floribus.

N. *Hæc commendatur præter dictas qualitates ad oculorum inflammationem & rubedinem.*

2. *Oleum infuſum*, ſed raro.

CXC. Lilium.

Κρίνον. Lilium. Germ. Lilien/ Bilgen.

Liliorum genera diverſa ſunt, album ſcil. aureum ac cruentum: Officinis tamen uſitatius eſt album, quod inſignitur lilium, *Brunf. Matth. Caſt.* Lilium album, *Trag. Fuchſ. Lon. Tab.* Lil. candidum, *Cord. in D. Lob. Dod.* Lilium album vulgare, *Cam.* Lilium album flore erecto & vulgare, *C. B. 1.*

Gaudet ſolo pingui ſtercorato ac umbroſo. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radix, Stamina.

Vires. Flores *moderatè calf. & humect. partium ſunt diverſarum, & anodyni, digerunt, maturant.*

Radix, *abſterg. & ſicc. 1. digerit itidem, emollit maturat. Uſus internus rarus eſt, externus crebrior, isque tumoribus maturandis & leniendis, in clavis pedum, &c. ſanandis, in pudendis partu-*

rientium molliendis, in ambustis emendandis, &c.

Stamina *exhibentur ad faciliandum partum cum* ▽ *verbena vel simili.*

PRÆPAR.

1. Conserv. Flor. alb.

2. ▽. Ex florum foliis recentibus, iisque tùm solis, tùm concisis cum radice.

Vires. *Usus est crebri in affectibus pulmonum, asthmate, tussi, & simil. Extrinsec. in facie dealbanda (cum camphora & oleo* ♀.)

3. ♃ *Lilium simplex.* Ex florum foliis in ol. olivar. veteri infusis. Vide Disp.

4. ♃ *Lilior. compos.* Ex iisdem floribus ac aromatibus. Vide Disp.

CXCI. Lilium convallium.

Lilium convallium album, *C. B. 2.* Ephemerum non lethale, *Fuchs.* Cilia Lilium convallis vel sylv. *Brunf.* Lilium convallium, *Trag. Matt. Dod. Cast. Tab. Ger. Clusii hist.* Lilium convallium vel vernum Theophrasti, *Lob.* Germ. Meyenblümlein.

N. *Est & Lilium convallium flore rubente, sed minus usitatum.*

Gaudet solo humido, nemoroso. Floret initio Maji.

OFFICIN. NAT.

Soli *Flores* raro *Radix.*

Vires. *Calf. & sicc. cephalici sunt. Usus præcipui in morbis capitis frigidis ut Apoplexia, Paralysi, Vertigine, Epilepsia. Hinc & in Lypothymia. Insigne itidem errhinum exhibent pulverisati.*

PRÆPAR.

1. ▽ *simplex.* Ex floribus.

2. Spiritus Vni Liliatus Ex floribus cum Vino vel Malvatico destillatis.

3. Spiritus Lilior. Ex floribus fermentatis destill.

4. Conserva. Ex floribus.

5. Oleum. Ex infusion. florum recentium in oleo veteri.

6 Pulvis sternutatorius. Ex floribus pulverisatis.

N. *Sunt qui succum instar olei præparant. Floribus implent vasculum, occludunque: hinc per mensem in formicarum acervo sepeliunt, ut in succum liquescant. Anodynũ hoc censetur insigne antipodagricum, curativum, serpiginis.*

CXCII, Limonia mala.

Λιμώνια μῆλα. Germ. Limonien. Poma sunt mali limoniæ, *C. B. 1.* Videatur malus Limonia, *Matth. Dod. Lon. Cast. Tab.* Limones, *Cord. in D. Bellon. Lob. Clus. hist.* Limon arbor ex citri genere, *Cord. hist.* Malus Limonia acida, *C. B. 1.*

Vires. *Citri mali virtutes æmulantur, nisi quod ut magis acidiuscula sunt, ita & magis refrigerantia ac siccantia. Usus præcip. in febribus aliisque morbis calidis, in calculo, & sim.*

PRÆPAR.

1. Succus expressus.

2. Syr de succ. express. & sacchari ℥. Vid. Disp.

3. ▽ Ex floribus quæ raro extat.

N. *Sunt qui cortices cum succo clauso vase macerant & postea destillant.*

CXCIII.

CXCIII. Linaria.

Linariæ genera plurima occurrunt, ex his solummodo inservit Officinis, Linaria vulgaris lutea flore majore, *C B.* Osyris, *Matth. Cord. in D. Lob. Cast.* major Tabinaria, (& pseudolinum,) *Bruf. Ger. 1. Dod. Lon.* Linaria vulgaris, *Trag. Cam.* Germ. Leinkraut/ wilder Flachs/ Hanfkraut.

Crescit locis incultis & cultis juxta sepes. Floret Junio, Julio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & sicc. est diuretica, amari saporis. Usu prae. in ictero & obstructo Epate. In urina difficultate, in hydrope. Extrinsecus imponitur abdomini in stranguria; ano, in haemorrhoidum dolore.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex integra planta in fine Maji collecta.

Lingua Cervina, *vide* Scolopendria.

CXCIV. Linum.

Linum { sativum. *Hoc usual.* / Flachs/ { sylvestre. *Minus usuale.*

Dicitur Linum, *Brunfels. Matth. Fuchs. Tab. Cord. in D. Lon. Cast.* Linum sativum, *Trag. Dod.* Linum vulgare cæruleum, *Lob.* Linum sativum, *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. 1. in reliquis temperatum est, digerit, emollit, maturat. Usus praecip. in tussi, pleurisi, phthisi. Extrinsecus maturat tumores, lenit dolores, fœtum expellit.*

PRÆPAR.

1. Mucilago. Fit coctione vel infusione seminis in ▽.

2. Farina.

3. Oleum expressum.

Eadem vires retinet, quas semen. Prodest etiam ad pterigia oculorum, (instillatū) imprimis cum successu exhibetur pleuriticis atq; dolore colico vexatis, in quibus & extrinsecus prodest, ut, & in Liene duro.

Dosis ad ʒij.

N. 1. *Stupa & tela inserviunt non raro aliorum medicamentorum susceptioni & applicationi. V.g. Tela recens anodynis nephriticis suscipiendis familiaris est.*

N. 2. *Huc oleum dictum è chartis combustis, videlicet charta accenditur, imponiturque lamina stanneæ ut comburatur. Sic adhaerescit stanno liquor crassius, colligendus.*

Vires. *Anodynum est ac consolidativum. Hinc utile in odontalgia, lichenibus, &c.*

CXCV. Lotus.

Lotus hortensis, *Tab.* hortorum odora, *Lob.* sylvestris, *Matth. Cast.* sativa, *Cord. in D. & hist. Cam.* Trifolium Dioscoridis, *Trag.* Trifol. odoratum. *Fuchs. Lon.* Trifol. odor. alterum seu Lotus sativa, *Dod.* German. Siebengezeit/ (quod septies in die odorem

dorem mutate dicatur, zamer Steinklee/Gartenklee.

Seritur in pratis. Floret Junio, Julio, Augusto, ejusdem anni quo fata est.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus & *Semen*, sed raro.

Vires. *Calfac. temperatè sicc. digerit. absterg. alexipharmaca, anodyna, diuretica ac vulneraria est. Usus præcip. in pleuresi, dysuria, Epilepsia uterina, Hydrope incipiente, &c.*

Extrinsec. in vulneribus ab inflamm. defendendis & consolidandis, eorum veneno corrigendo (fotu) hæmorrhoidibus leniendis (balneo vel fotu) in oculorum nubeculis (succus instillatus.)

PRÆPAR.

1. ▽. *stillat* Ex herba cum floribus.

2. Ol. infus. Fit ex fol. & floribus in ol. comm. maceratis.

Vires. *Ad vulnera glutinanda. Herniasque puerorum, sanandas tumoresque molliendos & maturandos plurimum commendatur.*

N. *Herbam aridam interponunt vestimentis ne à tineis rodantur.*

CXCVI. Lupulus.

Βρύον, Lupulus salictarius, Hopffen.

{Domesticus. *Hic præfertur.*
{Sylvestris.

Dicitur Lupulus, *Brunf. Matth. Dod. Clus. hist. Tab.* Lupulus sativus, *Trag. Lon Cast.* (mas) *Cam. in Matth.* Lupus salictarius, *Fuchs. Lob.* Lupulus mas, *C. B. 1.*

Floret Augusto: Solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Flores & Iuli Martio mense prorumpentes.

Vires. Flores *calf. & sicc. 2. amari saporis, anodyni, sunt. discutiunt. Usus præc p. in obstructione Lienis ac Epatis & inde in Ictero, in hypochondriacis affectibus, &c. ciet menses & urinam. Extrinsecus sedat dolores, auxiliatur contusionibus, luxationibus, tumoribus.*

Juli (*turiones, asparagi*) *mundificant sanguinem, adeoque à scabie præservant (in acetariis assumpti.)*

N. *Nimius ejus usus gravat caput.*

PRÆPAR.

1. ▽ è flor.

2. Syrupus de lupulo. Ex succi turionum ante enata folia expressi, ℔iiij. succ. fumar. ℔ij. cum saccharo.

M.

Macis & macer, *vide* Moschata.

CXCVII. Majorana.

Ἀμάραξ ⊙. Σάμψυχον, Majoran/Maseran/Masoron/Meyran.

Majorana { peregrina. *Vide Marum.*
{ sativa { latifolia vulgaris.
{ { tenuifolia minor.
{ sylvestris.

Ex his usualis est sativa utraque, è quibus tamen latifolia præfertur, *C. B. 5.* quam nostrates rubram vocant, eò,

eò, quod caulis nonnihil ad rubedinem inclinet.

Vocatur Majorana, *Brunfelſ. Dod.* Amaracus, *Matth. Fuchſ.* Sampſuchus ſive Amaracus, Latinis Majorana, *Cord. in D. & hiſt.* Amaracus vulgatior, *Lob. ico.* major, *Caſt.* Sampſuchus, *Lob.* Majorana vulgo, Maron, *Dioſc.* Majorana ſive amaracus major, *Tab. Ger.* Amaracus ſylveſtris annua, *Cam.* Majorana vulgaris, *C. B. 5.*

Gaudet ſolo umbroſo, ſtercorato humido. Floret Julio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. initio 3. eſt partium tenuium, digerit, attenuat. Uſus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, hinc & uteri & ventriculi: ciet menſes (in peſſario.) Confortat cerebrum, ejusq; flatus diſcutit: errhina eſt & apophlegmatiſans.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis recentibus in MB.

N. *Præſtat gemmas cum vino deſtillare.*

2. *Conſerva.* Ex foliis ſeu ſummit.

3. *Confect. Sem.*

4. *Ol. ſtillat.* Ex foliis.

5. *Balſamus.* Fit ex oleo deſtill.

CXCVIII. *Malabatrum.*

Μαλάβαθρον, Malabathrum, *Matth.* (cui & Folium,) *Lob. Tab.* Folium Indi ſeplaſiariorum, *Trag.* Caſſiæ folium, *Cord. in D.* Tamalapatra, *Garz. Cluſ.* Cadegi Indi, i.e. folium Indum, Arabibus, *C. B. 1.* German. Indianiſch Blat.

Dioſcorides folia hæc in aquoſis creſcere locis aquisque innatare ſcribit, uti lens paluſtris, Garcias ab horto autem eſſe folia arboris ait, invenirique copioſe in India ac maxime in Cambaja, procul ab aquis. Utrum ergo folium modernum cum veterum idem ſit, eſt de quo ambigitur.

Eligenda ſunt recentia, viridiuſcula (non nigra.)

Vires. *Isdem facultatibus pollent, quibus ſpicanardi, ſed fortioribus: urinam potenter movent.*

CXCIX. *Malva.*

Malva { Sylveſtris { folio rotundo } *hujus loci.* / folio ſinuato } *hujus loci.* ; Hortenſis ſeu arborea, *Loci ſequentis.*

Appellatur Malva, *Brunf. Matth. Caſt.* Malva vulgatiſſima, *Trag.* Malva ſylveſt. pumila, *Fuchſ. Dod.* Malva ſylv. repens pumila, *Lob. Ger.* Malva ſylv. ſupina, *Cord. hiſt.* Malva minor, *Lon.* ſylv. minor, *Tab.* vulgaris minor, *Cam.* Malva ſylveſt. folio rotundo, *C. B. 1.* Græc. μαλάχη, Germ. Pappeln/ Käßpappeln/ Haßpappeln.

Creſcit paſſim inculta, gaudet ſolo pingui ac humido: Floret Majo ac ſeq.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Semen, Radix.

Vires. Herba (*folia & flores*) *moderatè calf. (aliis refrig.) humect. emollit, lenit dolores, laxat alvum, urinæ acrimoniam mitigat. Usus præcip. in affectibus pulmonum, Vesicæ, Intestinor. Uteri. E.g. phthisi, tussi, raucedine, calculo, erosione vesicæ ac intestinor. in duritie uteri, febribus, &c. Extrinsecus in tinea capitis (cum urina in lixivium cocta) in tumoribus maturandis, doloribusque sedandis (cataplasm.) in alvo lenienda, dolore nephritico mitigando (clyster.)*

N. *Semen & radix iisdem pollent viribus, sed usus rarioris sunt. Præferuntur nihilominus in medicamentis internis.*

Radix *cocta furfures capitis cadere facit (lotione.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex fol. & flor. Majo collectis.

2. Conserv. flor. Verùm rari usus est.

CC. *Malva arborea.*

Malva rosea folio subrotundo, Malva hortulana, *Brunf* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod. Lob. Ger.* Malv. major, *Matth.* Malv. arborea, *Tab.* Malva Romana, *Gesn.* Malv. major unicaulis, *Matth. Cast.* Malv. rosea frutticosa, *Lob.* Germ. Herbstrosen / Winterrosen / Erndrosen / Gartenpappel / Bawrosen.

Est flore simplici vel pleno, eoque coloris albi, purpurei, incarnati.

Crescit in hortis: Floret in fine æstatis, initioque autumni.

OFFICIN. NAT.

Flores soli.

Vires. *Calf. & hum. minus tamen quam vulgaris malva: subastring. Usus præcip. in tonsillarum morbis, oris putredine (gargar.) in fluxu menstruor. in reliquis, malvæ vulgari similis est.*

CCI. *Mandragora.*

Μανδραγόρας. Arab. Jabora. Hebr. Dudaim. Germ. Alraun / herba est baccifera, radicem habens, *quæ* hominis partes inferiores aliquatenus repræsentant.

Estque mas vel fœmina, ille usualior. Insigniturque Mandragora mas, *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Lob. Cam.* Mandragoras albus seu masculus, *Cord. hist.* Mandrag. mas vel alba, *Cam.* Mandragora fructu rotundo, *C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Cortex radicis, qui ad nos aliunde potissimum ex Italia asportatur.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 1. emollit mire, Narcoticus est ac soporiferus, rari usus intrinsecus. Extrinsecus usus ejus est in oculorum rubore ac dolore, in Erysipelate, in tumoribus duris, struma, &c.*

PRÆPAR.

Ol. Ficis ex decoct. cortic. aliorumque narcoticor. succis, atque oleo. Vide Disp.

CCII.

CCII. Marrubium.

Marrubium { Nigrum Ballote. *Hoc minus usuale.* / Album, *Hoc officinale est.*

Dicitur Marrubium album vulgare, *C.B.1.* Marrubium, *Matth. Cord. in D. Fuchs. Dod. Cast.* vulgare, *Clus. hist. Lob. Tab. Ger.* Marrubium fœmina, *Brunf.* Candidum, *Trag.* Germ. weiſſer Andorn.

Creſcit inultum juxta vias. Floret Julio,

Officin. Nat.

Folia ſola.

Vires, *Calf. 2. ſicc. 3. aper. abſterg. acten ſaporis amari. Uſus præc. in obſtruct. pulmonum Epatis, Lienis, Uteri, adeoq; in Phthiſi, in expuitione ſanguinolenta, in partu difficili, lochiisque remoratis. Extrinſecus uſus ejus varior eſt.*

N. *Veſicæ ac renibus cenſetur noxium, correctum tamen Glyzyrrhiza ac paſſulis nihil nocere dicitur.*

Præparata.

1 ▽ *ſtill.* Ex integra planta, Junio ac Julio collecta.

2. *Syrup. de praſſio.* Fit ex herbis pectoralibus, radic. aperient. emoll. &c. Vide Diſp.

3. *Spec. Diapraſſiu.* Vid. Diſp.

CCIII. Marum.

Planta eſt exotica, Majoranæ, in facultatibus ac figura ſimilis, adeo ut pro una eademque herba à nonnullis habeantur. Quamobrem cum maro hiſce in regionibus deſtituamur, Majoranam vel Dictamnum Creticum ſubſtituere ſolemus.

Præparata.

Pilula Marocoſtina Mindereri. Vide lib. 2.

CCIV. Matricaria.

Arthemiſia tenuifolia, *Tab. Fuchſ.* & noſtras, *Lob.* Parthenium, *Matth. Dod. Cord. in D. Caſt.* Amaracus, *Galen.* Matricaria parthenii 1. ſpecies, *Brunf.* Matricaria, *Trag. Lon. Cam. Ger.* Matricaria vulgaris, *C.B. 1.* Germ. Metram/ Meihran/ Meter/ Meterkraut/ Mutterkraut/ Feberkraut.

Creſcit in hortis, floret Junio, Julio,

Officin. Nat.

Folia cum floribus.

Vires. *Calf. 3. ſicc. 2. attenuat, incid. Uſus præcip. in affectibus Uteri frigidis ac flatulentis, in obſtruct. menſium, in impotentia Veneris, in hydrope (purgat per urinam nonnunquam & per alvum,) &c. in febribus putridis; in calculo renum, in vertigine. Extrinſecus in ſuffocat. matricis (decoct. cum ✣ naribus applicatū) in menſibus ciendis (peſſar.) in duritie mammar. (catapl.) in æſtu febrili mitigando (fricando dorſum) in arthritico dolore ſedando, &c.*

Præparata.

1. ▽ *ſtill.* Fit ex integra herba menſe Majo & Junio,

2. ⊖. Ex cinere,

3. *Syr. de Matricaria.* V.D.

4 *Ol. ſtillat.* raro extat.

CCV. Matrisylva.

Matrisylvæ vocabulum, diversis plantis attribuitur, 1. Epaticæ stellatę, 2. Caprifolio ac 3. Hormino. Vide suis locis.

CCVI. Melilotus.

Melilotus vera, major vulgaris, *Trag.* Lotus Urbana, *Matth.* Sylvestris, *Fuchs. 1co Tab.* officinarum Germaniæ, *C. B. 1.* Melilotum majus, *Brunf.* Melilotus, *Lon.* saxifraga lutea, *Fuchs.* Loti sive trifolii species, *Cord. in D.* Melilotus Germanica, *Lob. Cam. Ger.* Trifolium odoratum, *1. & 2. Dod.* Honigklee/ Steinklee/ edler Steinklee.

Gaudet locis saxosis. Floret integra æstate.

OFFICIN. NAT.

Flores seu integra *Herba*, *Semen.*

Vires. *Calf. 1. emoll. disc. dolores mitigat. Usus creberrimi præcipue extrinsecus, in tumoribus, doloribus, oculis rubicundis, in clysteribus, & sim.*

N. *Quoties simpliciter Melilоti fit mentio, semen recipiendum.*

1. ▽. Ex herba cum flore still.
2. *Emplastrum de Meliloto.* V.D.

CCVII. Melissa.

Μελισσόφυλλον, Melissophyllum, *Matth. Cast. Tab.* Melissophyllum vulgare vel adulterinum, *Fuchs.* Apiastrum, *Matth. Cord. in D. Lob.* Citrago, *Gesn.* Melissa, *Brunf. Dod. Ger.* Melissa domestica vel 1. *Trag.* nostras, *Cam.* hortensis, *Lon. & 1. C. B.* Germ. Melissen/ Ivenblat/ Biensaug/ Mutterkraut.

N. *Est & Melissa peregrina, quæ à loco natali unde asportatur, Turcica, Italica, &c. dicitur, colitурque itidem nonnunquam apud nos in viridariis, sed minus ea est usualis.*

Floret Julio: crescit in hortis.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. 2. sicc. 1. Usus magni est in affectibus cephalicis, cardiacis, uterinis, hinc & in stomachicis, adeoque in Melancholia, in somnis turbulentis, Paralysi, Apoplexia, Epilepsia, Vertigine, Lipothymia, cruditate ventriculi, remoratis mensibus ac lochiis puerperarum, suffocationeque uteri, emendat insuper fœtorem anhelitus. Extrinsecus in uterinis balneis, cataplas. in affectibus venenatis, apum, vesparum, &c.*

N. *Recensentur inter herbas cordiales.*

PRÆPAR.

1. ▽ *still.* Ex herba integra in MB.
2. *Ol.* Ex herba sicca, raro extat.
3. *Extract.* Ex foliis.
4. *Conserva.* Ex floribus.
5. *Syrupus simpl.* Ex succ & sacch. ℥ ij.
6. *Compos.* Fernel. V. Disp. Noriberg.

CCVIII. Melo.

Πέπων, Melo, *Brunf. Tab. Trag. Ger.* Melo sive melopepo vulgi. Cucumis, *Gal. Dod.* Melo vulgi seu cucumis antiquorum, Melopepo Dioscoridis, *Lob.* Melo pepo, *Lon.* Pepo, *Matth.*

Matth. ico, Fuchs. Cast. Pepo, grandis Melo, *Cord. hist.* Melo vulgaris, *C. B. 1.* Germ. Melonen/Pfeben.

N. *Matthiolus majores vocat Pepones, minores, melopepones.*

Gaudent solo aprico & versus meridiem sito, pingui, æstateque serena. Colligendi sunt ante ortum solis.

OFFICIN. NAT.

Semen excorticatum & non excorticatum.

Vires. *Ipse fructus seu pulpa refrig. & hum. nutrimenti est mali, putrescibilis, febribus ac torminibus generandis apti.*

N. *Minus nocet coctus, potuque vini & pipere correctus.*

Semen, *est è 4. seminibus frigidis majoribus, aperit ac abstergit, Epaticum est & nephriticum, ea propter confert tussi, phthisi & febribus medetur strangu-riæ, ardorem urinæ, sitimque sedat, &c. Vide & reliqua semina frigida majora, cum quibus in omnibus convenit.*

PRÆPAR.

Melones condiri. Inciduntur meloues nondum maturi, secundum longitudinem, maceranturq; in ☩o dies aliquot (10) hinc effuso ☩ recens affunditur, maceranturq; denuo. Tandem exempta ac siccata in melle vel saccharo syrupisato sensim coquuntur admistis aromatibus pro libitu.

CCIX. Mentha.

Μίνθη, ἡδύοσμος, Münz/ Balsam.

Est { sativa { Acuta, Crispa } *hujus loci.* Sarracenica. *Vide loco sequenti.* / Sylvestris. Mentha caballina, mentastrum; *minus officinalis est.* / Aquatica. *Vide sisymbrium.* / Cattaria. *Vide Nepeta.*

Etsi mentha utraque tàm acuta, quàm crispa earundem virium adeoque officinalis utraque sit, præfertur tamen à nonnullis Crispa ceu nobilissima, sive verticillatam velis sive spicatam & potissimum cujus caulis ad rubedinem inclinat, rubra inde vulgo dicta.

Videatur Mentha sativa seu crispa, *Trag. Cord. in D.* Mentha sativa altera, *Matth. Fuchs. Dod.* Crispa, *Lon. Cam.* sive Balsamita. Mentha rotundifolia altera flore spicato, sive cruciata Mentha, *Lob.* Mentha sativa minor, *Cast.* Mentha rotundifolia crispa spicata, *C. B. 5* Germ. Krauseminz.

Mentha angustifolia spicata, *C. B. 7.* Mentha, *Brunf. 1. Matth. Cast.* sativa vel hortensis 3. *Dod. Fuchs.* acuminata, *Lon.* acuta, *Tab.* Roman. *Lob.* cruciata, *Ger.* odorata angustifolia, *Cam.* Germ. Spitzminz.

N. *Hæc foliis est tum lattaribus, tum angustissimus & longissimis.*

Colitur in hortis: gaudet locis apricis, non pinguibus quidem, sed humidis, Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires, *Calfac. & sicc. in princ. 3. partium est tenuium, subastring. Usus præcip. in ventriculi imbecillitate, cruditate, singultu, vomitu, flatibus, ardore. Epatis obstructione, intestinor. dolore, capitis vertigine, lactis coagulationem impedit. Extrinsecus corrigit ventriculi imbecillitatem doloresque colicos sopit (cataplas.) duritiem mammarum lactisque coagulationem, capitis achores sanat, &c.*

N. *Mentha aquatica easdem cum sativa vires habet, adeoque in defectu substituipoterit.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba.

N. *Mulierculis usitatissima est, ad tormina ventris in infantibus compescenda.*

2. *Syrup. de mentha minor.* Ex succis menthæ granatorumque aā. Vide Dispens.

3. *Syrup de mentha major.* V. D.

4. *Conserva.* Ex foliis.

5. *Oleum stillat.*

6. *Oleum infus* Ex mentha crispa.

7. *Balsamus,* Rarus est.

8. ⊖ Ex cinere.

CCX. *Mentha Sarracenica.*

Balsamita, *Brunf.* Mentha Sarracenica, *Cord. in D. Lon. Cam.* Mentha corymbifera major, *Cord. hist.* Costus hortorum, *Lob.* M. Græca, *Matth. Cast.* Alisma, *Trag.* M. hortensis Corymbifera, *C. B. 1.* (& 2 aliis mentha Romana, Mentha S. Mariæ, Germ. Frawenmünz/ Martenmünz/ Pfannekuchenkraut.

Colitur in hortis & cæmiteriis. Floret Junio, Julio.

Officinalis quidem est, sed rarissime, non è re tamen esset, asservare *folia* grati odoris & saporis, ut & *Radices.*

Vires, *Calf. sicc. aper. atten. discut. absterg. auxiliatur uterinis affectibus, menses ciet, jecur corroborat, peculiarique vi opis aliarumve venenorum malignitatem retundere statuitur.*

Dosis ad ʒij. præcipuè radix.

Extrinsecus adhibetur in balneis ad ciendos menses, &c.

CCXI. *Mercurialis.*

Anēzeris, Germ. Bingelkraut/ nostratibus, Wintergrün.

Mas testiculata, *C. B. 1.*	*usurpantur promiscuè.*
Fœmina spicata *C. B. 2.*	

Mas insignitur Mercurialis, *Trag. Brunf.* M. mas, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger. Cam.* Mercurialis mascula, *Cord.* Phyllon arrhenogonon Theophr. *Cord. in D.* Mercurialis testiculata sive mas, *Dioscor. C. B. 1.*

Fœmina dicitur: Mercurialis

garis & 1. Trag. M. fœmina, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* M. spicata seu fœmina, *C. B. 2.*

Nascitur in campestribus cultis, vinetisque. Floret per integram æstatem.

N. *Est & mercurialis sylvestris seu montana, sed minus usualis.*

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Mercurialis calf. & sicc. 1. abstergit, alvum movet (bilem ac ▽as purgat.) Extrinsecus vulvæ adhibita menses & secundinas trahit, tumores emollit, creberrimi usus est in clysteribus.*

N. *Sunt è nostratibus mulierculis, quæ Mercurialem infantulis cum pappa exhibent: ut alvum solutam retineant, torminaque præcaveant.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba floreſcente.

2. *Syrup. de succo Mercurialis*, & saccharo ℥. Vide Disp.

3. *Mel Mercuriale.* Ex succo & mell. ℔. Vide Disp.

N. *Adhibentur potissimum in clysteribus.*

CCXII. Mespilus.

Μέσπιλος, Mespilus, *Brunf. Trag. Lon. Lob. Dod.* Mespilus altera, *Matth.* Mespeli altera species sponte proveniens, *Card. in D.* Mespilus vulgaris, *Clus. hist. Cam. Epit.* Mespilus vulgaris Germanica folio laurino non serrato, *C. B. 1* sive Mespilus sylvest. Germ. Mespelbaum. Mespelbaum. Mespelbaum.

Crescit in hortis. Floret Junio, Fructus fert Octobri.

OFFICIN. NAT.

Fructus (μεσπιλαι) *Ossicula, Folia.*

Vires. *Fructus*, (*mespila.*) *Refrig. sicc. saporis sunt austeri, astringunt, constipant valide, ventriculo noxia sunt, præcipue dum durinscula adhuc extiterint, emollita enim astringunt levius, nocentque minus, ac facile putrescunt. Usus esse possunt in diarrhœa, dysenteria. Extrinsecus in vomitu, fluxuque alvi sistendo (cataplas. impositi.)*

Ossicula (*lapilli, acini*) *commendantur simul opere ad calculum atterendum & expellendum.*

Folia, *similem vim cum fructibus obtinent, adeoque & iisdem indurationibus inserviunt. Et præcipue in gargarismis, Balneis uterinis.*

PRÆPAR.

Condit. fructus: cum melle.

CCXIII. Meum.

Μῶυ, Officin. Meu indeclinabiliter. Meum, *Matth. Tab. Cam. Ger. Cast. Dod.* Daucus, *Cast.* Tordylium, *Cord. in D.* Meum vulgare tenuifolium, *Clus. hist.* Daucus Creticus, *Trag. Fuchs.* Seseli Creticum, *Fuchs.* Meum foliis anethi, *C. B. 1.* Beerwurtz/ Bärwurtz/ wilder Dill/ Bärendill/ Bärenfenchel/ Mutterwurtz/ Hertzwurtz.

Crescit copiose in sylva hercinia, aliisque locis montanis, ut & in montibus campestribus & apricis: apud

nos

nos non nisi in hortis cultum invenitur, Floret Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. atten. aper. flatus discutit. Usus præcip. in inflatione ac ructu ventriculi, in mensibus ac urina ciendis, in uteri suffocat, in torminibus ventris, in catarrhis tartaroque Pulmonum expectorando. Extrinsecus in balneis, cataplasmatis, &c.*

PRÆPAR.

Multas ingreditur compositiones, ut & ipsam Theriacam.

CCXIV. Milium.

Κέγχρος, Milium, *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab.* Milium aureum & album, *Cam.* Milium semine luteo vel albo, *C. B. 1.* Hirs/ Hirschen.

Gaudet solo arenoso humido. Floret Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac *Farina* seminis.

Vires. *Refrig & sicc. 3. alvum constipat, est difficilis digestionis, plurimi tamen ac laudabilis nutrimenti. Decoctum sudorem ac urinam potenter movet. Extrinsecus exiccat catarrhos, dolores capitis & ventris sedat, (tostum cum ⊖ calide vertici vel ventri impositum) consumit lac, pellit calculum renum (in baln.) Diarrhœam infantum sistit (cataplas. cum decocto sumach.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba florescente.

Insigne præservativum censetur in calculo.

2. *Decoctum D. Ambrosii.* ℞. Milii ℔j. coq. in ▽ ℔iij. ad crepaturam, coletur.

Vires. *Magnarum virium censetur in febribus, inprimis tertiana, si in declinatione paroxysmi exhibetur ad sudorem eliciendum.*

N. *Aliis vinum adhibuisse placet.*

CCXV. Milium solis.

Λιθόσπερμον, Lithospermum, *Brunf. Fuchs. Cord. in D. Lon.* Lithospermum minus, *Matth. Dod. Lob. Cast. Ger.* Vulgare minus, *Cam.* Lithospermum legitimum, *Clus.* saxifraga tertia, *Brunf.* Milium solis sativum, *Trag. Fuchs.* Lithosper. arvense, *Tab.* majus erectum, *C. B.* minus, *Matth.* Germ. Meerhirse/ Steinsamen.

Crescit in hortis, inter fruges inculcum. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Semen, raro *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. calculum insigniter comminuit ac expellit, Renes abstergit, urinas ciet, partum pellit.*

Dosis sem. ʒj. ad ʒij.

N. *Sunt qui pro certo experimento jactitant, in febri quotidiana ante invasionem semen exhibere, idque vicibus iteratis.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* è foliis.

CCXVI. Millefolium.

Στρατιώτης ὁ χιλιόφυλλος, Stratiotes mille-

millefolia, *Fuchs. Cast.* millefolium terrestre majus, *Tab. Cord.* millefolium album, *Brunf.* millefol. vulgare, *Trag.* Achillea, *Lon. Dod.* millefolium, *Cam.* millefol. stratiotes, *Cord. in D.* millefol. album, *C. B. 2.* German. **Garbe/ Tausentblat/Garbenkraut/Schaffgarbe/Schaffripp.**

Crescit passim locis aridis juxta vias in cæmiteriis, &c. Floret Junio.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia cum floribus.

Vires. *Exiccat, astringit cum temperato calore ac amarore: hinc medetur vulneribus, tumoribus ac inflammationibus sine repulsione. Usu itaque interno convenit, in hæmorrhagiis ac fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulnerum, screatu sanguinolento, vomitu, urina retenta, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhœa, hæmorrhoidibus, fluore uterino, mariscis, cruore, vulneribus. Extrinsecus adhibetur feliciter cephalalgiæ, pterigio oculorum, hæmorrhagiæ narium, vulnerum, odontalgiæ (masticando vel Emplastrando) mensibus superfl. fluori albo, diarrhœæ, vulneribus consolidandis, tumoribus hæmorrhoid. Herniæ, ictibus venenatis, contracturis, tumori penis,*

N. 1. *Sunt, qui herbam cum floribus in peste præservanda & curanda, pro secreto peculiari venditant,*

N. 2. *Herba recens naribus indita hæmorrhagiam causatur.*

PRÆPAR.

∇. Ex herba cum floribus.

N. *Medetur putredini gingivarum quam optimè.*

CCXVII. Momordica.

Balsamina, *Matth. Fuchs.* Balsamina cucumerina punicea, *Lob. Tab.* Mas, *Cam. Ger.* Pomum mirabile, *Trag.* Pomum Hierosolymitanum, Balsamina rotundifolia repens seu mas, *C. B. 1.* Germ. **Balsamäpffel.**

Colitur apud nos in hortis.

OFFICIN. NAT.

Folia & *Fructus* (*Poma* dicti.)

Vires. *Refrig. parumque siccat, vulneraria est, dolores ac præsertim hæmorrhoidum mitigat. Extrinsecus sauciatis confert nervis, herniæ, ambustis, &c.*

PRÆPARATA.

Oleum. Fit ex infusione & decoctione fructus (exempto semine) in oleo amygd. dulcium.

CCXVIII. Morus.

Morus, **Maulbeerbaum/** { alba, album ferens fructum. / nigra, celsa, nigrum ferens fructum. *Hæc præfertur.*

Dicitur Morus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Tab. Ger.* vulgaris. *Cam.* Morus nigra, *Cord. in D. Cast.* Morus celsa officinis, *Lob.* Morus fructu nigro, *C. B. 1.*

Maturescit fructus Augusto.

OFFICIN. NAT.

Cortex (præcipuè radicis,) *Folia* & *Fructus* exiccatus sed raro.

Vires. Cortex *radicis calf. & sicc.*

amari saporis est, absterg. adstring. Epar ac Lienem aperit, alvum laxat, tineas latas enecat.

Fructus *nigri immaturi* (*mora immatura*) *refrig. & sicc. 3. valide astring. Usus præcip. in omnibus fluxibus. E. g. diarrhœa, dysenteria, fluxu menstruo, expuitione sanguinis. Extrinsecus in faucium ac oris inflammationibus, ulceribusque.*

Mora *matura refrig. & sicc. parum* (*alias humect.*) *solvunt alvum* (*initio pastus*) *sitim sedant, appetitum excitant.*

N. *Nutrimenti sunt pauci & putrescibilis.*

Folia *vel sola vel cum cortice cocta odontalgiam sedant* (*gargar.*)

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex moris immaturis.

N. *Raro prostat.*

2. *Rob. Diamoron simpl.* Ex succ. & mell. $\frac{1}{2}$. Vide Disp.

3. *Diamoron Compos.* Fit ut simpl. addendo myrrh. croc. omphac. Vid. Dispens.

4. *Diamoron Nicolai* Ex succo moror. Celsi ℔ ß. mororum rubi ℔j. mell. ℔j. sapæ ℥iij. V. D.

N. *Hoc usitatissimum est.*

5. *Diamoron Cordi.* Ex succo moror. Rubi, Rubi Idæi, Celsi, fragor. & melle. V. D.

N. *Mororum succi ex immaturis moris exprimendi sunt.*

CCXIX. *Moschata, Macis.*

Nux moschata & muscata, *Lon. Lob. Frago s Cord. Tab. Acost.* Nux Aromatica, moschocaryon, moschocarydion, Nux myristica seu unguentaria, *Matth. Cast.* N. myristica, *Clus. exot.* Nucista, Nux moschata fructu rotundo, *C. B. 1.* Germ. **Muscatnus.**

N. *Clusius duplices statuit minores* (*fœminas*) *& majores seu oblongas* (*mares.*)

Crescit in Insula Banda Indiæ occidentalis.

Duplici cortice vestita est: altero exteriori & crassissimo, per maturitatem dehiscente, ut in juglandibus; altero tenuiore, necleum proxime instar reticuli ambiente, eoque primum coloris rubescentis, postmodum flavescentis, & hæc officinarum Macis est. Germ. **Mußblühe.**

N. 1. *Macer veterum est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens, ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt à macis quanquam interdum modernis confundantur.*

N. 2. *Est & genus Maceris Insul. Oriental, quod forsan idem cum veterum. Vid.* Christ. Acost. *c.* 12.

OFFICIN. NAT.

Nux ac *Macis.*

Eligenda Nux recens, gravis, pinguis & quæ acu puncta, succum oleosum emittit.

Macis probatur odore suavi, sapore subacri, colore flavo.

Vires. Nux *calf. & sicc. subastr. est stomachica, cephalica, uterina, discutit flatus,*

flatus, coctionem juvat, halitum fœtidum oris emendat, fœtum recreat, lipothymiæ ac palpitationi cordis succurrit, Lienem minuit, alvi fluores compescit, vomitum sistit.

Maci *eadem vires adscribuntur, quia tamen partium tenuiorum ex stit, ideo & operando efficacior & magis penetrans habetur.*

PRÆPAR.

1. Condit. Nuciſt. Condiuntur nuciſtæ virides, integræ ut juglandes, conditæque, ad nos transportantur.

2 Condiuntur sine involucris.

N. *Possunt & apud nos condiri: videlicet.* ℞. *Nuciſtas quoad fieri potest recentissimas, macera in lixivio fortiori, dies (9. 10) ut molleſcant: dein abrade extremam cuticulam, lavaque donec lixivio penitus exutæ sint: hinc ſicca ac cum ſaccharo ſyrupiſato condito.*

2. Confectio Macis.

N. *Conficiuntur ut Nuciſtæ, ſed rariſſimè.*

3. ▽ *Nuciſtæ.* Parari potest ut Cinamomi. *Vide lib. 2,*

4. Oleum Nuciſtæ ſtill. extillat una cum ▽. Prodest in cardialgia, & ſim, *Doſis gr. iij. iiij.*

5. Ol. Nuciſtæ expreſſum. Exprimitur ex nucibus recentibus contusis & in sartagine fervefactis l. communi.

Vires. *Prodest in torminibus ventris ac nephriticis (in liquore calido exhibitum. (Extrinsecus conciliat blande ſomnum (temporibus illitum) tormina infantum ſedat (umbilico inunctum.)*

N. *Ex oleo expreſſo paratur corpus balſamorum.*

6 ⊖ *Nuciſtæ.* Ex remanentia incinerata elixiviatur.

7. Ol. Macis ſtillat. Eodem paratur modo.

Doſis gr. iij. iiij.

8 Ol. Macis expreſſum. Exprimitur itidem ut dixi.

9. Extract. ℞. Ol. Nuciſt. expreſſ. q. v. extrahe ſecundum artem digerendo cum ☿ rectificatiſſimo: decanta, filtra & abſtrahe ad conſiſtentiam olei.

Vires. *Preter utilitates alias, Balſamo nuciſtæ conficiendo inſervit,*

N. *Album corpus poſt extractionem reſiduum, aliquoties* ▽ *calida abluatur, ſerveturque pro corpore Balſamorum, quod præſtat tamen, ſi extractio cum* ☿ ♀ *ſato peracta fuerit.*

10. Balſamus Macis. Fit ex oleo expreſſo additis guttulis aliquot deſtillati olei.

11. Balſamus Nuciſtæ. Fit ſimiliter.

CCXX. *Muſcus.*

Βρύον, Arab. Uſnea, Moos.

Muſcus { Arboreus. *De quo hic;* Terreſtris. *De hoc ſequenti loco.* Saxatilis. *Vide Lichen.* Marinus. *Vide corallina.*

Muſcus qui arboribus accreſcit, figuræ ratione potiſſimum triplicis eſt ſortis, 1. capillaceus, i. e. habens formam capillorum, adnaſciturque

caudici, (*C.B.1.* seu usitatus officinarum.) 2. Fœniculeus, i.e. fœniculi folia æmulans, (*C.B.3.* seu muscus arboreus cum orbiculis, *Tab.*) Muscus ramosus floridus & non floridus. Adnascitur ramis. 3. Crustaceus, habens formam crustarum, (*C. B. 7.* seu muscus pulmonarius, *Tab.* pulmonaria.) Vide pulmonariam arboream.

Ex his hujus loci sunt priores, quorum usualior primus, adeoque usnea officinar. dictus. Hic tùm tenuior est, tùm crassior: alias brevior aut prolixior: omnes candescentes, pauci rutilantes, quandoque nigri. Primæ nobilitatis sunt muscus lariceus, piceus, pineus & abietinus. Hinc populeus, sed candidus (nigricans enim improbatur) utilissimus omnium est quernus.

Videatur Muscus arboreus, *Trag. Matth. Dod. Cast.* Muscus, *Cord. in D.* Musc. arborum, *Lon. Tab.* Musc. quernus, *Lob. Ger.* Muscus arboreus: Usnea officinar. *C.B.1.* inter species musci arborei.

Colligendus est initio veris.

Vires. *Muscus omnis astring. Usus pracip. in Ictero, vomitu, diarrhœa, dysenteria, abortu præcavendo. Extrinsecus in laxitate gingivar. in sanguinis fluxu compescendo.*

N. 1. *Quia signaturam capillor. habet, ideo & capillus muscum dicatum esse volunt.*

N. 2. *Hujus loci est muscus Cranio adnatus, quem peculiari vi commendant in vulnerum hæmorrhagia & consolidatione, adeoque Unguentum magneticum ingreditur. Præstantissimum itidem medicamentum exhibet in dysenteria, & simil. Surrogari autem eidem potest muscus aliis ossibus adnascens.*

CCXXI. *Muscus terrestris.*

Musci terrestris variæ itidem dantur species, è quibus in officinas solùm venit, quæ reperis vocatur, *C.B. 10.* seu muscus terrestris clavatus, muscus terrest. *Trag. Matth. Dod. Cast.* Lycopodium, pes Lupi, *Tab.* Pes Leoninus, *Lob. Ger.* Cui tamen affinis est muscus terrestris ramosus, *C.B. 2* muscus terrestris, *Tab. Germ.* Bärlapp/ S. Johannis Gürtel/ Gürtelkraut/ Neunheil/ Teuffelsklau/ Löwenfuß.

Crescit in sylvis desertis ac myricetis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Muscus, Flos citrinus & Farina.

Vires. *Refrig. & sicc. Usus pracip. in calculo atterendo ac expellendo (laudatur summopere flos ejus citrinus) in fluxu alvi. Extrinsecus in laxitate dentium, in consolidatione & siccatione vulnerum (farina excussa, insperſa.)*

CCXXII. *Myrtillus.*

Myrtillus, *Matth. Lon Cast.* Myrtill. vulgaris baccis nigris, *Clus. hist.* vitis idæa, *Tab* vitis idæa nigra, *Cam.* Myrtillus Germanica, vaccinia nigra, *C.B.1.* seu vitis idæa foliis oblongis crena-

crenatis fructu nigricante. German. Heidelbeer.

OFFICIN. NAT.

Baccæ. Vaccinia seu Myrtilli Germanici.)

Vires. *Refrig. & sicc. & subastring. sedant sitim. Usus rari sunt, adhiberi tamen possunt in febribus, vomitu ac diarrhœa. Alui exiccant inque dysenteria utiliter præpinant.*

CCXXIII. Myrtus.

Μυρσίνη ἡ μακρόφυλλος, Myrtus & murtus. Germ. Myrtenbaum.

E variis myrtorum generibus usualior est Myrtus, *Tab.* M. minor, *Lob.* & Tarentina, *Clusii hist.* M. Tarentina, *Matth. Cast. Cam.* M. minor vulgaris, *C. B.* 9.

Huic substitui poterit. Myrtus foliis minimis & mucronatis, *C. B.* 8. M. prior, *D.* angustifolia 9. *Lob.* M. domestica fructu albo, *Clus. hist.*

Crescit in regionibus calidis Italiæ ac Galliæ Narbonensi juxta ripas maris.

OFFICIN. NAT.

Folia, Baccæ (Myrtilli officinarum) myrta.

Vires. *Utraque refrigerant temperatè, sicc. valdè, astringunt que. Usus internus rarior est, nihilominus tamen adhibentur in fluxu alvi ac expuitione sanguinis. Extrinsecus usus utrinque crebrior.*

Folia *emendant fœtorem sub axillis ac inguinibus* (pulvis aspersus:) *suderem corporis immodicum sistunt* (frictione:) *membris catarrhosis opitulantur, alvi fluxui succurrunt, defensivum exhibent in herpetibus, putredinem oris sanant, hemorrhagiam narium sistunt, polypo medentur* (cum melle ac vino.)

Baccæ *mitigant oculorum inflammationes, juvant luxatos articulos ac ossa fracta, subveniunt procidentia uteri & ani, capitis tineas, furfuraceaque excrementa abigunt.*

PRÆPAR.

1. *Syr. myrtillor. seu myrtinus.* V. D.

2. *Ol. myrtillor.* Ex fol. myrti & ol. communi infusis.

3. *Ol. myrtinum.* Ex fol. myrti & ol. communi.

N.

CCXXIV. Napus.

Bunias { sativa usualis. / sylvestris.

Vid. Napus, *Brunf. Matth. Dod. Cord. in D. Cast. Cam. Lon.* Rapum sativum alterum, & Napus veterum, *Trag.* Napus Bunias sativus, *Fuchs.* Bunias seu napus, *Lob.* Napus sativa, *C. B.* 1. Germ. Steckrüben.

N. *Recensentur Napi in genere Raporum, quod caule, floribus, semineque Rapa æmulentur, quanquam folio & radice Raphanos magis referant. Est autem genus plantar. sativar. notissimum, quod colunt non modo ob radicum usum esculentum, sed & ob seminis oleum expressum, quo tum fercula impinguant, tum lampades instaurant.*

Floret à vere in æstatem.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. sicc. absterg. aper. digerit, atten. & incidit, venenis potenter resistit, (unde & Theriacam Androm. ingreditur) morbillos ac variolas peculiari facultate à centro ad circumferentiam corporis pellit, ideoque in febribus malignis & petechialibus crebri usus est, (in emulsionibus.) Confert & in Ictero, urina remorata, &c.*

Dosis ʒj.

PRÆPARAT.

Oleum expressum ad omnia utile ad quæ semen. Usitatum est plebeis, ad compescenda tormina ventris infantibus exhibere.

CCXXV. *Nasturtium Aquaticum.*

Καρδαμίνη, Nasturtium aquaticum (& 2.) *Trag. Lon. Dod.* Cressio, Laver odoratum, *Cord.* Sysimbrium cardamine, *Fuchs.* Sysimbrium aquaticum primum, *Tab.* Sysimbrium alterum, *Cord. in D.* Sion Cratevæ, sysimbr. 2. *Dioscor.* Sion Cratevæ Erucæ folium, *Lob.* Sium majus, *Ger.* Sisymbrium aquaticum, *Matth. Cast.* Nasturtium aquaticum supinum, *C. B. 1.* German. Brunnenkreß.

Crescit in rivulis vel paludibus. Floret Julio & Augusto. Viret perpetuo, adeoque hyemali tempore acetaria exhibet non vituperanda.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. (exiccatum 3.) atten. aper. Usus præcip. in calculo ac sabulo, obstructione Lienis ac Epatis mensiumque; specificè in Scorbuto commendatur.*

N. *Præstat recens adhibuisse quàm exiccatum, ob ☌ volatile paulatim evanescens.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*

N. *Cum aceto naribus illitus, arcet immoderatas vigilias. Polypum extirpat, succus naribus inditus.*

2. ▽ *stillat.* Ex planta integra collecta Augusto.

3. *Spiritus.* Ex herba contusa addito tantillo fermenti, fermentata.

CCXXVI. *Nasturtium hortense.*

Καρδαμον est { Latifolium. Crispum vulgatum. *Usitatius.*

Nasturtium, *Brunf. Matth. Cast. Tab.* Nasturtium hortense, *Trag. Fuchs. Lob. Dod. Ger.* Nasturtium hortense vulgatum, *C. B. 2.* Gartenkreß.

Colitur in hortis.

Seritur vere: floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Semen.*

Vires. *Semen & herba sicca calf. & sicc. 4. (Herba viridis mitior est) utrumq; attenuat, aperit, absterget. Usus præc. est in tumido Liene, mensibus obstructis fœtuq; mortuo expellendo, ♀ream muci-*

mucilaginem Pulmonum incidit, Scorbuto confert. Vulgo itidem ad expellendos morbillos inservit semen. Extrinsecus usuvenit in apophlegmatis. errhinis, phœnigmis: furfures ac scabiem fœdam capitis aliarumque partium sanat (tritum aut frixum, cumque porci axungia illitum.)

N. *Nasturtium pratense (quem florem cuculi appellant, alibi Iberim, Lepidium vel minus,) ut & Nasturtium montanum seu alpinum nec non & nasturtium hybernum (eruca lutea vel barbarea dicta) officinis incognita sunt.*

CCXXVII. Nepeta.

Mentha felina, *Tab. Ger.* Cattaria, *Dod. Lob.* Mentha non odorifera, Nepeta vulgaris, *Trag.* Nepeta frutescosa, *Cord. in D.* herba gattaria, *Matt. Cast.* Calaminthæ 1. genus, *Fuchs.* Nepeta Germanica, *Cam.* Calamintha montana, *Lon.* Mentha cattaria vulgaris & major, *C. B. 1.* Germ. **Katzenkraut/ Katzennept.**

Crescit ut plurimum in hortis, tùm quoque juxta vias: Floret Junio, Julio, Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium est tenuium, attenuat. aper. Usus præcip. in morbis uterinis (scil. obstruct.) sterilitate, fœtu pellendo, tùm quoque in ♀o pulmonum incidendo, &c. Extrinsecus in balneis pro utero.*

N. *Ob gravem odorem raro intrinsecus exhibetur.*

CCXXVIII. Lignum Nephriticum.

Est ligni genus crassum & enode, aquam infusione cæruleam reddens. Germ. dici potest **Grüßholtz.**

Videatur Lignum nephriticum seu Lignum ad Renum affectiones & urinæ incommoda, *Monard.* Lignum ex novo mundo pyro simile, *Fragos.* Lignum peregrinum aquam cæruleam reddens, *C. B. 4.* Inter genera Fraxini.

Affertur ex nova Hispania.

Vires. *Calf. & sicc. gr. 1. Usus ejus receptus est ad Renum vitia, urinæque difficultates & incommoda. Hinc in Epate & Lienis obstructionibus.*

PRÆPAR.

Infusio, quæ in ▽ fontan. facta, nonnullis potus est sat expetitus, tùm ratione saporis, quem ferè nullum exhibet, tùm quoque coloris cærulei, adeoque amicabilis. Potest illâ dilui vinum.

N. *Adulteratur alio ligno simili, quod ▽m croceo colore inficit.* Monard.

CCXXIX. Nicotiana.

Tabacum, Tobacum, Tabacca, Tubac, Petum. Herba sanctę Crucis, sana sancta, Torna boña. **Indianisch Beinwelle / Indianisch Wundkraut / heilig Wundkraut / Toback.**

N. *Ante annos aliquot ex America primum adferri cæpit, unde postmodum in nostris hortis colitur & copiose ab Hanovien sibus, qui officinas nostrates suo*

Tabaco

Tabaco sufficienter instruunt: Huic tamen Indicum præferendum censemus ex Indica Occid. Insula virginea Florida ceu patria genuina ad nos allatum.

Est { Major { latifolia seu fœmina, C.B. 1. / angustifolia mas, C.B. 2. } / Minor, C.B. 3. / Minima, C.B. 4. }

1. Videatur. Nicotiana, *Lon.* Major, *Tab.* Tabacum (ab ejus nominis Insula,) *Monard. Fragos.* Tabac. latifol. *Cam.* Petum, *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus, *Dod. Cam. Epit.* Sana sancta Indorum, *Lob. Ger.*

2. Tabacum seu herba sancta minor, *Lob. Tab.* angustifol. *Cam.* Petum angustifol *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus alter, *Dod.*

3. Petum 4. *Clus. ad Monard.* Hyoscyam. niger vel 3. *Matth. Cast.* Hyoscyamus luteus, *Dod. Lon. Cam. Ger.* Hyosc. Peruvianus, *Tab.*

4. Tabacum minimum, *Cam.* Tabac. seu sana sancta minima, *Lob.* Petum 3. *Clus. ad Monard.*

N. *Nicotiana dicitur à Nicotio, Regis Galliæ Legato, qui herbam eam Ulissiponæ Zeelandiæ accepit è Florida allatam, postmodumque Gallis innotescere fecit.*

Gaudet solo pingui ac lato, area plana, opaca, aqua mirè delectatur, frigoris impatientissima est. Seritur felicissime tempore verno, in principio April. ☾ crescente, colligitur herba ☉ in ♌. 15. gr. 18. 19. 20. ☾ decrescente. Semen ♍rio & ♂ est dicatum.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba & *Semen.*

Vires. *Herba recens calf. & sicc. 2. siccata 3. (aliis calf. 1. sicc. 2. aliis refrig.) abstergit, incidit, resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini, Sternutatoria est, apophlegmatizans, anodyna, vulneraria, vomitoria, &c. Usus præcipue externi ad catarrhos cerebri exiccandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutiendam, uteri strangulatum compescendum: à peste præservat (in suffitu) sedat dentium dolores, discutit tumorem uvulæ (in gargar.) medetur lichenibus, phthiriasi, porrigini, achoribus ac favo, mundificat ac consolidat vulnera ac ulcera inveterata, sanat ambusta quoquomodo adhibita, (balneatione scil. vel sola impositione foliorum recentium nostratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen prorsus usum quoque subterfugit internum, dum pro vomitorio exhibetur (sat violento) qua ratione curat febres, similesque morbos, sed cautione hic opus est.*

N. 1. *Non adeo proficuus Tabaci usus est juvenibus ac biliosis.*

N. 2. *Novi qui mictionem nocturnam vespertino Tabaci suffitu præcavebat.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis.

2. *Syrupus de Nicotiana.*

Vires. *Et aquam & syrupum cum successu*

succeſſu exhibent in aſthmate, pulmonumque ℞ro, quin & in febribus.

3. Ol. peti ſtillat.

4. Ol. per infuſionem.

5. Sal. Ex Cinere.

6. Unguentum de Nicotiana. Vid. Diſp. Auguſt.

N. *Parari itidem poteſt ex ſolis foliis recenter contuſis, ſeu ſi mavis ex ſucco ac pinguedine.*

7. Balſamum. Vide lib. 2.

N. *Sunt qui folia minutiſſime inciſa* (zerhackt) *in vitro optime clauſo dies* (40.) *tepori, (e.g. ſimi vel acervi formicarum) exponunt, atque hac ratione Balſamum acquirunt.* Wittich.

Peculiarem Tabacologiam conſcripſit Joannes Neander, Medicus olim Bremanus, & inde Alſtedius in ſua Encyclopæd. Satis itidem prolixus in deſcriptione Tabaci eſt Nicol. Monard. in ſimpl. medic. hiſt. c. 14.

CCXXX. *Nigella.*

Μελάνθιον. Gith. melaſpermum, Cuminum nigrum. Germ. ſchwartzer Coriander/ſchwartzer Kümmich/Römiſcher Coriander/Nardenkraut.

- Eſt
  - Arvenſis cornuta, Raden,
  - Hortenſis ſativ.
    - flore cærul.
      - majore
        - ſimplici
        - pleno,
      - minore
        - ſimplici
        - pleno,
    - flore candido
      - ſimplici
      - pleno,
  - Cretica.

Ex his Nigella arvenſis officinas ſubit, & ex his præcipue flore candido minore ſimplici, *C. B. 5.* Melanthium ſativum, *Matth. Dod. Caſt. Tab.* 1. Melanth. 1. *Fuchſ. ico.* Mel. ſeu Nigella Romana odora, *Lob.* Melanthium, *Ger.* Mel. Damaſcenum, *Cam.* Huic tamen & reliquæ ſurrogari non nequeunt

Non niſi Studioſe culta nobis creſcit, gauderque ſolo pingui. Floret Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Semen ſolum.

Vires. *Calf. & ſicc. in prine. gr. 3. attenuat. aper. Uſus præcipuus in mucilagine pulmonum reſolvenda & expectoranda lacte augendo, urina ac menſibus ciendis, morſibus venenatis corrigendis. Specifice in febribus quartanis ac quotidianis. Extrinſecus crebri uſus eſt in cephalalgia ſedanda, catarrhis exiccandis (ſternutando, ſuffiendo,) in cucuphis, Epithemat. &c. applicatum.*

Radix ſiſtit proprietate ſua hemorrhagiam, ſi dentibus maſticetur, naribuſque imponatur.

PRÆPAR.

1. *Semen præparatum.* Maceratur in ☩ atque exiccatur.
2. ▽ *stillat.* Ex semine.
3. ⁘ *stillat.* Ex semine.

CCXXXI. Nummularia.

Centummorbia, Hirundinaria, Serpentaria, Egelkraut / Schlangenkraut / klein Natterkraut / Pfenningkraut.

Est *C.B.* { Major lutea. *Hæc usualis.* / Minor purpureo flore. *Hæc incognita.*

Dicitur Serpentaria 3. & centummorbia, *Brunf.* Nummularia, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob Lon. Cast. Cam. Tab. Ger.* Hirundinaria minor, *Tab.* Nummularia major lutea, *C. B. 1.*

Crescit in campestribus ac locis herbosis, humidisque. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Refrig. sicc. subastring. vulneraria est. Usus præcip. in Pulmonum exulceratione, venis ruptis, tussi sicca infantum: in fluxu cujuscunque generis, diarrhœa, dysenteria, hæmoptoysi. Commendatur in Scorbuto, herniisque omnis generis.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba collecta cum floribus mense Majo.

CCXXXII. Nymphæa.

Νυμφαία, Nenuphar. Arab. Nenufar. Seeblum / Harzwurz / Wasserligen.

Est { Alba floribus albis { major. / minor. / minima. / Lutea, floribus luteis { major. / minor.

Ex his præfertur quidem alba eaque major, quæ intelligenda quoties Nymphææ simpliciter mentio fit. Veruntamen nec negligenda est lutea.

Alba dicitur Nenuphar album, *Brunf.* Nymphæa alba, *Brunf. Matth. Dod. Lob. Lon. Tab. Ger. Clus. h* Nymphæa Candida, *Trag. Fuchs.* Nymphea maj. alba, *Cast. C. B. 1.*

Lutea usitatior est quæ inscribitur Nenuphar luteum, *Brunf.* Nymphæa lutea, *Trag. Matth. Fuchs. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* major, *Clus h.* Nymphæa lutea major, *C. B 1.*

Crescit in lacubus. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen, Flores.

Vires. *Radix & semen refrig. & sicc. gr. 3. astring. Flores & folia refrig. & humect. Singula sunt usus præcip. ad fluxum alvi, ad pollutionem nocturnam, seminis acrimoniam, sanguinis æstum & tenuitatem. Extrinsecus crebro adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopiendas (in lotionibus pedum, in impositione foliorum scil. lumbis, temporibus, plantis pedum.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus albis.
2. ▽ *stillat.* Ex floribus luteis.

3. Syru-

3. Syrupus Nymphææ simpl. Ex infusione florum.

4. Syrupus de Nymphæa compos. sive de Nenuphare. Vide Disp.

5. Conserva. Ex floribus albis.

6. Ol. Ex infusione florum.

7. Unguentū de Nymphæa. Vide l. 2.

O.

CCXXXIII. Olea.

Ἐλαία, Olea, Olivenbaum/ Oelbaum/ { Sativa. Sylvestris, oleaster.

Prior insignitur olea, *Brunf. Trag. Cord. hist. Lon, Dod. Lob, Cam. Bellon.* Olea sativa, *Matth. Cord. in D. Cast, Tab. Ger.* Olea sativa, *C.B. 1.*

Posterior, Olea sylv. *Matth. Tab. Ger.* Olea sylv. seu Oleaster, *Lob. Cast.* Oleaster, *Lon. Clus. hist. C.B. 2.*

Crescit utraque in regionibus calidis, Italia, Hispania, &c. Gaudet locis siccis argillosis. Floret Junio. Fructus decerpuntur mense Novembri & Decembri.

Officin. Nat.

Folia. Fructus (sed conditi.)

Vires. *Folia refriger. & exiccant, astring. Usus externus & præcip. in fluxu alvi, mensium, in herpetibus, & sim. Fructus immaturi siccant & astring. imprimis sylvestres.*

N. *Exhibet itidem (tùm olea, tùm oleaster) lachrymam resinosam, resinæ Elemi non absimilem, sed hac in usu non est.*

Præpar.

1. Condit. Olivæ. Condiuntur muria antequam plane maturuerint, *in* Hispania & Gallia Narbonensi; interdum etiam maturæ & nigræ.

Vires. *Comestæ initio pastus excitant appetitum, movent alvum, humentem ventriculum exiccant ac confortant.*

N. *Rancidæ subvertunt ventriculum.*

2. Oleum, (simpliciter ita dictum.) Exprimitur ex olivis maturis, dicitur-que oleum (simpliciter,) oleum commune olivarum, Baumöl.

Vires. *Calfac. & humectat moderatè.* (N. *Vetus calidius est recenti*) *emollit, digerit, vulnerarium est, alvum laxat* (*cum cerevisia calida assumptum* ℥j.) *aridita tem pectoris corrigit, tormina Ventris mitigat, urinarios meatus laxat, erosos abstergit & consolidat. Extrinsecus creberrimi usus est in clysteribus, tumoribus calidis, &c.*

N. 1. *Cum ▽ tepida assumptum movet vomitum.*

N. 2. *In patria mea Westphalia usitatissimum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum cerevisia calida, quo adeo largè utuntur, ut quoque sudor oleum redoleat.*

4. Oleum omphacinum. Exprimitur ex olivis immaturis.

Vires. *Refrigerat, siccat, astringit, adeoq; multis compositionibus inservit.*

5 Oleum Philosophorum. Fit destillando oleum olivarum, cum lateribus ignitis mixtum ex Retorta. *Aug.*

Vires, *Discutit, maturat, emollit, Prodest tumoribus frigidis duris, &c.*

CCXXXIV. Ononis.

Ἄνωνις, *Dioscor.* Ὄνων, *Theophr.* Hawhechel.

Est
- Spinosa
  - purpur. (flor.) *Haec usualior.*
  - lutea. (flor.)
- non spinosa
  - purpur.
  - lutea
    - major.
    - minor.
  - luteo variegata.

Videatur Resta bovis, *Trag. Lon.* Ononis seu Ononis, *Matth. Tab.* Anonis, *Fuchs. Dod. Cast.* Ononis, *Cord. in D. Lob.* Anonis, *Ger.* Anonis spinosa flore purpureo, *C. B. 1.*

Crescit in Campestribus, dumetis, arvis, juxta vias. Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix ac potissimum hujus *Cortex.*

Vires. *Calf. & sicc. in princ 3. absterg. atten. discut. Usus præcip. in diuresi, lithiasi, ictero, obstructione Epatis, in carnoso ramice absumendo. Hamorrhoidibus cæcis, marisciſve discutiendis (infusum aliquandu bibitum.) Extrinsecus in putredine oris ac dolore dentium (gargarisf.)*

N. *Antequam spinas protrudit conditur cum sale pro cibario.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex integra planta cum radicibus novellis eruta.

CCXXXV. Origanum.

Origanum, *Brunf.* Orig. vulgare, *Trag. Matth. Lon.* Origanum sylvest. *Dod. Cord. in D. Fuchs. Tab. Cam.* Agri-origanum seu Onitis major, *Lob.* Origanum Anglicum, *Ger.* Origanum sylv. Cunila Bubula Plinii, *C. B. 1.* German. Dosten/ Wolgemuth.

Crescit in locis Campestribus opacis. Floret Junio ac Julio.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia cum floribus seu *Summitates.*

Vires. *Calf. & sicc. 3. aper. absterg. astring. Usus præcip. in obstructione Pulmonum, Epatis ac Uteri & hinc in tussi, asthmate, Ictero, auget lac, ichorosa excrementa per sudorem expellit (ante balneum assumptum.) Extrinsecus usus venit crebriori, eoque in balneis uterinis, cephalicis, totius corporis (contra scabiem.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta cum floribus.

2. *Oleum stillat.* Raro prostat.

3. ⊖ *ex cinere.* Raro itidem paratus.

P.

CCXXXVI. Palma.

Φοῖνιξ, Palma, *Trag. Matth. Dod. Alpin. Cord. in D. Lob. Cast. Cam.* Palma major, *Tab.* Dactyliscum palma elate, *Matth.* Palma elate, *Cord. in D. Dod.* Caryotæ, Carotides, fructus palmæ dactyli, *Cast.* Palmarum fructus sive dactyli, *Lob. Dod.* Palma major, *C. B. 1.* Dattelbaum oder Dactelbaum.

Crescit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, & sim. locis calidis.

N. *Pal-*

N. *Palmas fœminas non sine aspersione pulveris vel florum è palmis maribus parere asserit Alpinus.*

OFFICIN. NAT.

Fructus (officinis.) Dactyli, Palmulæ, Datteln.

Eligendi magni flavi, parum rugosi, molles, pleni, Carnosi carne subdura ad nucleum candicante, ad corticem rubescente, & qui concussi minus sonant, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri & excarnes.

Vires. *Dactylorum maturorum pulpa calf. subastring. (immaturi astringunt fortiter.) asperitatem faucium leniunt, fœtum in utero roborant, fluxus ventris sistunt, vitiis renum ac vesicæ succurrunt. Extrinsecus conveniunt in cataplasmatis astringentibus, & simil.*

N. *Concoctu sunt difficiles, capiti dolorem inferunt, (inprimis exiccati) crassum ac melancholicum humorem generant.*

PRÆPAR.

1. *Species seu Electuarium Diaphænicon.* Fernelii. } Horum basis est Turbith. ac diagrid. Vid. D. & Turbith. infra de purgant.

2. *Diaphœnicum in solido*, i.e. Tabellæ El. diaphœnic. }

CCXXXVII. *Papaver sativum.*

Μήκων, Papaver (simpliciter.) Arab. Thaxthax, Magsamen / Oelmagen / Oelsamen / Mön.

{ Album, *quod tutius intra corpus adhibetur.*
{ Nigrum, *quod non æquè tutum est.*

Videatur prius; Papaver, *Brunf. Lon.* papaver sativum, *Matth. Tab.* papaver album, *Trag. Dod.* papaver album sativum, *Lob. Cast. Ger.* papaver sativum semine candido, *Fuchs.* papaver hortense semine albo, *C. B. 1.*

Nigrum usitatius inscribitur Papaver nigrum, *Brunf. Cast.* Pap. sativum 2. vulgo nigrum, *Cord. in D.* pap. sat. semine atro, *Fuchs.* papav. hortense nigro semine, sylvest. Dioscoridi, nigrum Plinio, *C. B. 2.*

Colitur in hortis. Floret media æstate.

OFFICIN. NAT.

Flores, *Semen* albi & nigri. *Capita* cum & sine semine.

Vires. *Refrig. & hum. 3. (ali. 4. (Usus præcip. in somno conciliando, in affectibus pectoris ac pulmonum & inprimis in tussi, raucedine, phthisi. Hinc & in fluxu alvi. Extrinsecus in dolore leniendo, somno introducendo (capite pedibusve adhibitum.)*

PRÆPAR.

1. *Succus inspissatus.* Ex foliis.

N. *De opio ac Meconio, quæ succi sunt papaverum exoticor. Vide sis infra.*

2. *Extractum.* Ex floribus siccis cum ▽ papav.

N. *Quercetanus in Pharm. Rest. c. 25. parat hoc modo.* ℞. *Capit. papav. q. v. (cum flores expandere incipit, præstatque papaver quod flores fert rubicun-*

dies,) contunde ac digere in MB cum Hydromelite vinoso, vel Vino Canariæ dies (12. 15.) ut liquor intensissimè rubescat. Exprime fortiter, ut omnis virtus gummosa & resinosa eliciatur. Abstrahe l. △ (VB) ad remanentiam gummosæ & resinosæ substantiæ, quam adhuc calentem si voles effunde in frigidam & subito coagulabitur. Et hoc, ait, est verum probatumque opium ac nullo modo sophisticum (intellige Germanicum,) quod loco opii exotici adhiberi potest, de quo classe sequenti.

3. *Aqua*, Ex floribus vel capitibus florentibus.

4. *Syrup simp'*. Ex decoct. capit. papav. utr. c. sem. añ. & penidio. Vide Dispens.

5. *Compos.* Fit cum aliis pectoralibus. Vide Dispens.

6. *Electuar.* 1. *Diacodium simpl.* Ex Decoct. capit. papav. albi & melle, (vel saccharo, vel sapa cum Glyzyrrhiza.

7. 2. *Diacodium Montani, seu Syrupus de Siliquis.* Ex decoct. capit. papav. alb. siliquis. Rad. Althe. & Glyzirrhiza, cum saccharo cando & penidio.

8. 3. *Diacodium Astuarii.* Hoc ex astringentibus.

9. 4. *Diacodium insolido*, i. e. Rotulæ ex Emulsione & saccharo. Vide Disp.

10. *Loboch* Vid. Disp.

11. *Oleum*, Ex semine exprimitur,

CCXXXVIII. *Papaver Erraticum.*

Μήκων ῥοιὰς, Ροῖας, Papaver fluidum. Papaver rubrum, Klapperrose/ Kornrose/ Feldmagsamen/ Grindmagen.

Est { majus. *Hoc officinarum est.* minus. *Inusitatum.*

Dicitur papaver Erraticum, *Matt. Cord. in D. Lon. Dod. Cast. Tab.* Papaver Erraticum primum; *Fuchs* Papaver Rhæas, *Lob. Ger.* Papaver Rhæas sive flore caduco puniceo, *Lob. ico.* Papaver Erraticum majus, *C. B. 10.* inter spec. papaveris.

Crescit in arvis juxta vias ac inter segetes, Floret Majo, Junio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrigerat valdè, somnum conciliat, dolorem sedat. Usus præcip. in febribus, pleurisi (cui specificè prodest.) angina, aliisque morbis (imprimis pectoris) refrigeratione opus habentibus. In inordinato mensium fluore (infus. flor. in V.) Extrinsecus sunt, qui herbā Hepati impositā, hæmorrhagiam narium sistere conantur, quam vim & radici adscribunt.*

N. *Galenus semen multò frigidius esse ait, quam sem. papaveris sativi, unde & interdum ejus usum interdicit.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus.

2. *Syrup.* Ex infusione florum triplici.

3. Con-

3. *Conserv.* Ex floribus.

4. *Extractum.* Cum propria aqua acuata Spir. ♃ris. *Quercet. Ph. Rest. cap 26.*

5. *Acetum.* Ex floribus.

CCXXXIX. *Parietaria.*

Βάλλιτρος. Parietaria, Urceolaris, vitraria, herba muralis, Tag vnd Nacht/ S. Peterskraut/ Glaßkraut.

{Major vulgaris. *Hæc officinar.*
{Minor. *Tragi.*

Dicitur Parietaria, *Brunf. Cord. h st. Dod. Tab. Ger.* Parietaria vulgaris & major, *Trag.* Helxine, *Matth. Fuchs. Lon. Cast. Cam.* Helxine altera, *Cord. in D.* Perdicium, *Lob.* Pariet. officinarum & Dioscoridis, *C. B. 1.*

Crescit juxta sepes, muros ac parietes. Floret Julio.

OFFICINALIA NATIVA.

Folia.

Vires. *Refrig. & humect. parum, emollit, maturat, exterg. subastring. Usus ejus internus licet rarus sit, tamen prodest in pectoris mucilagine & hinc in tussi, in renibus extergendis & hinc in stranguria & calculo. Extrinsecus crebrior ejus est usus, isque in tumoribus, erysipelate, ambustis, vulneribus & ut-plurimum adhibetur in clysteribus & cataplasm.*

PRÆPAR.

▽. *stillat.* Ex integra herba mense Julio collecta.

CCXL. *Herba Paris.*

Herba paris, *Matth. Dod. Cast. Ger.* Paris herba, *Lon. Cam.* Aconitum pardalianches, *Fuchs.* Aconitum sive pardalianches monococcon, *Cord. in D.* Solanum tetraphyllon, *Lob.* Solanum quadrifolium bacciferum seu 10 *C. B.* Aconitum salutiferum, *Tab.* Uva versa, Uva vulpina, Emberr/ Wolffsbeer.

Crescit in sylvis opacis. Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Baccæ raro *Folia.*

Vires. *Bacca ac folia refrig. & sicc. Usus baccarum internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis, venenisque assumptis. (E.g. Arsenico.) Extrinsecus foliorum usus est in bubonibus pestilentialibus, aliisque calidis tumoribus, in paronychia, in inveteratis ulceribus.*

PRÆPAR.

Pulvis Saxonicus. Vid. D. A.

CCXLI. *Pastinaca domestica.*

Pastinaca est tum {Latifolia [Elaphoboscum] {Sylvestris} *minus*
{Sativa} *usuales.*
{Tenuifol. {Sativa seu domestica. *Hujus loci.*
{Sylvestris. *Hæc loci sequentis.*

Est-

Estque Past. sativa { lutea. Carota lutea, gelbe Mohren/gelbe Pastenach/gelbe Ruben. alba. Carota alba, weisse Pastenach/weisse Ruben. rubra. Carota (simpliciter,) rothe Ruben.

Videatur Pastinaca sativa, 1. & 2. *Fuchs. 1.* (& Elaphoboscum,) *Tabern. Lon.* Sativa Dioscor. *Lob. Cord. in D.* tenuifolia (& latifol.) sativa, *Dod. Ger.* Pastin. 3. Daucus staphilynus altilis & hortensis vulgo Carota, *Cam. hort.* Carota ex albo flavescens, (& pastinaca domest.) *Cast.* nostra lutea, *Cam.* Staphylinus 1. & 2. *Trag.* Staphyl. sativus & Daucus domesticus, *Galeno.* Siser alterum, *Matth. Tab.* Pastin. tenuifolia sativa radice lutea vel alba, *C. B. 5.*

De rubra vid. Pastinaca sativa, 2. *Fuchs* sat. rubens, *Dod. Tab.* atrorubens, *Lob.* Carota, *Matth.* radice rubra, *Cast.* vulgaris, *Lob.* Staphylinus 3. *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Semen, raro *Herba*. (Radices culinariæ sunt,)

Vires. *Semen & herba calf. 3 sicc. 3. Usus præcip. in vulneribus, singultu, pleurisi, torminibus ventris, calculo ac mensibus pellendis. Specificum habetur ad uteri suffocationem.*

Dosis seminis 3j.

N. *Raro planta hæc in officinas infertur.*

CCXLII. Pastinaca sylvestris.

Pastinaca tenuifolia sylv. Dioscoridis, vel Daucus officinarum, *C. B. 1.* Daucus agrestis Galen. Dauc. vulgaris, *Clus. hist.* Pastinaca erratica Plinio, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Staphylinus sylvest. *Trag.* Pastinaca sylv. *Matth. Lon. Cast.* sylv. tenuifolia, *Dod. Ger.* sylv. genuina Dioscor. *Lob.* Pastinaca 4. *Cam.* Germ. Vogelsnest.

Crescit passim locis campestribus siccis & arenosis. Floret Julio & Augusto.

Semen, raro *Radix* & *Herba*.

Vires. *Eisdem prædita est virtutibus quibus Daucus Creticus, cujus quoque loco, in compositionibus adhiberi commodè potest. Semen calfacit & sicc. 3. radix paulo imbecillius, herba adhuc minus; atten. aperit. Usus præcipui in tussi, pleurisi, stranguria, referat Epar. Lienem, utereres, ciet menses & molas, sedat matricis suffocationes, stimulat Venerem. Extrinsecus convenit radix pessariis, exiccat herba catarrhos (in lotionibus capitis) parturientium partum promovet (in suffitu.)*

PRÆPAR.

1. *Confect. sem.* sed raro.

2. ▽ *stillat.* Ex tota herba cum floribus ac radicibus Julio collecta.

3. *Ol stillat.* Ex semine.

CCXLIII. Perfoliata.

Perfoliata vulgatissima seu arvensis, *C. B. 1.* Perfoliata, *Brunf. Matth. Fuchs Dod. Cord. in D. Lon. Tab.* major, *Trag.*

Trag. perfoliatum vulgare flor. luteo, folio umbilicato, *Lob.* perfoliata vulgaris, *Ger.* Germ. Durchwachs/ Druchwurtz.

Crescit in locis sabulosis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Calf. & sicc. (amari saporis) vulneraria est. Usus praecipus in vulneribus recentibus, Enterocelis (inprimis umbilici) tumidis artubus strumis, sive intrinsecus sive extrinsecus adhibere volupe sit.*

OFFICIN. NAT.

▽ *stillat.* Ex integra herba florente.

CCXLIV. *Malus Persica.*

Persicus, *Brunf* persica, *Fuchs Cam.* persica malus, *Lob. Tab. Ger.* malus persica, *Dod.* persica arbor & ejus 1. genus, *Trag.* persica molli carne & vulgaris viridis & alba, *C. B. 1* persicus alba & popularis, *Lon.* persica viridia & alba, *Matth. Cast.* German. Pfersichbaum

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Nuclei, Fructus sed raro, quippe hi facile putrescunt.

Vires. Fructus (*mala persica, Arab. Sanch.*) *reffrig. & humect. 2. nutrimentis sunt pauci, facileque putrescunt. Verum initio pastus laxant alvum. Exsiccata constipant, laudanturque in fluxu alvi, &c.*

Flores, Folia *ac* Nuclei, *calfac. & sicc. absterg. Usus praecip. (florum) in lumbricis infantum, in alvi laxatione, mesenterii obstructione, seri purgatione, & sim. (Nucleorum) in diureticis ac lithontripticis, in obstructione Epatis, ardore Stomachi. Extrinsecus adhibentur crebro in Emulsionibus dolori capitis dicatis, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. fructus,* subtrahitur sc. exterior cuticula, hinc condiuntur, l. a.

N. *Aptiora ad condituram censentur mala minora quàm praecocia.*

2. ▽. Ex floribus.

N. *Alvum infantum lubricam reddit, lumbricosque educit.*

3. ▽ *diuretica.* Vide l. 2. c. 38. ▽ diuretica ex nucleis.

4. *Syrup. de floribus persicae.* Fit ex iteratis infusionibus, ut syr. ex infusione violarum.

Vires. *Bilem ac serosos humores educit, mesenterium reserat, vermes enecat.*

Dosis ad ℥ij.

5. *Conserva florum Persicae.*

6. *Oleum.* Fit expressione.

Vires. *Sedat aurium, haemorrhoidumque dolores ac tumores, colicos juvat (assumptum)*

CCXLV. *Persicaria.*

Persicaria est *C. B.*
1. mitis maculosa & non mac.
2. urens, hydropiper. *Hoc officinale.*
3. angustifolia.
4. minor, pulicaria pumila.

Dicitur ὑδροπίπερι, Hydropiper, *Fuchs. Dod. Matth. Cord. in D. Cam. Cast. Ger.* perficaria *1. Trag. Tab.* Mas, *Lon.* mascula, *Brunf.* Pers. urens, *Lob.* aliis pulicaria. Germ. Flöhkraut/ Wasserpfeffer/ Muckenkraut.

Crescit locis udis ac palustribus. Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Hydropiperis *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. Usus præcipui extrinsecus in vulneribus, tumoribus induratis, ulceribus inveteratis (in cataplasm.)*

N. 1. *Persicaria mitis habetur frigida, sed officinis insitata est, ut species reliquæ.*

N. 2. *Paracelsus in Hydropiperis descriptione admodum prolixus est.*

N. 3. *Sunt qui hac herbà ad transplantationem morborum, præsertim incantatione introductorum utuntur.*

CCXLVI. Petasites.

πετασίτης, Pestilentzwurtz/ Regenkrafft.

Major, mas flore luteo. *Hac usualis est.*

Minor, fœmina, flore albo.

Dicitur Petasites, *Trag. Fuchs. Dod. Cord. Lob. Lon. Tab. Ger.* mas. *Cam.* major, *Matth. Cast.* major & vulgaris, *C. B. 1.*

Crescit in locis humidis. Floret initio veris.

OFFICIN. NAT.

Radix quæ gummosa est.

Vires. *Calf. & sicc. 2. part. est tenuum, amari saporis: atten. aper. sudorifica est ac alexipharmaca in peste, in lipothymia uterina, morbis pectoris, à mucilagine ♀rea oriundis. E. g. tussi, asthmate. Extrinsecus commendatur ad bubones & ulcera maligna.*

N. *Substitui potest costo, quippe viribus eidem æquipollere compertum est.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex Radicibus vel ex tota h.

2. *Oleum stillat.* sed rarum est.

3. *Extractum.*

CCXLVII. Petroselinum.

Apium hortense seu petroselinum vulgare, *C. B. 1.* Petrosel *Trag. Brunf. Cord.* vulgare seu nativ. *Lob.* hortense, *Matth. Lob. Dod. Cast. Ger.* sativum, *Tab.* Apium selinum Dioscor. Petroselinum, persilium oreselinum, *Fuchs.* Arab. Karphi, Peterlin/ Petersilg/ Gartenheppich.

N. *Petroselinum verum seu veterum est petros. Macedonicum (quod sequitur.)*

Gaudet solo humido, colitur in hortis. Floret Junio, Julio & Aug.

OFFICIN. NAT.

Radix, (colligitur vere.) *Semen*, (colligitur August.) & *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. in princ. 2. atten. aper. exterg. diuretica sunt, Epatica, &c. Usus præcip. in obstructione Pulmonum Epatis, Lienis, Renum ac Vesicæ, & hinc in tussi, Ictero, Cachexia, calculo, sabulo, mensibus obstructis, asthmate, &c.*

&c. Extrinsecus resolvunt humores calidos (inprimis oculorum fugillationes) impediunt capillorum casum (cum Abrotan.) imminuunt lac (mammis imposita) adeoq; mulierculis nostratibus usui sunt in ablactatione infantum.

N. *Forest. l. 16. 6. commendat ad tussim puerorum.* ℞. *Succ. Petr.* ℥ß. *Lact. muliebr.* ℥j. *Cumin.* ℈j. *M. da tepide.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex integra planta cum radice, coll. initio veris.

CCXLVIII. *Petroselinum Montanum.*

Ὀρεοσέλινον, *Dod. Lob. Clus. in D. l. 1. Tab.* Apium montanum, *Cast.* folio ampliore, *C.B. 6* Elaphoselinum, polychreston, *Cord.* Bergpeterlein/ Bergeppich/ Hirschpeterlein/ wilde Peterssilien.

Crescit in locis montanis, sabulosis, ut & in hortis.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen.*

Vires. *Calf. & sicc 3. est alexipharmacum, sudoriferum, diureticum, discutiens. Usus præcip. in calculo Renum & vesicæ, in Peste (sudorem eliciendo) in morbis & flatibus, in stranguria.*

CCXLIX. *Petroselinum Macedonicum.*

Πετροσέλινον Macedonicum, *Matth. Lob. Cast. Dod. Tab.* aliàs Apium saxatile, Peterlein/ Steineppich/ Steinpeterlein.

Colitur apud nos in hortis. Gaudet solo sabuloso ac saxoso.

OFFICIN. NAT.

Semen raro *Radix.*

Vires. *Calfac. sicc. (3.) absterg. atten. aper. alexipharmacum est, unde & Theriacæ compositionem ingreditur. Usu præcip. in urina ac mensibus ciendis; in reliquis cum viribus petroselinorum speciebus adscriptis convenit. Adhibetur & morbis veneficio introductis.*

CCL. *Peucedanum.*

Πευκέδανος, Peucedanum, *Trag. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Ger. Tab. 1. Cam. Matth. Cast.* Peucedanum, *C.B. 1. & 2.* aliis Fœniculum porcinum. German. Haarstrang / Sáwfenchel/ Schwebelwurtz/ Himmelgall.

Crescit in montibus opacis. Colitur & in hortis; Floret Julio.

N. 1. *C.B. duplex facit Peucedanum alterum Italicum, alterum Germanicum: Verum enimvero promiscue in usum accersiri poterunt.*

N. 2. *Radicem Peucedani officinis usualem, non esse legitimam. Vid. ap. Matth. & Castor.*

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda, vere Autumnove.

N. *Radix impregnata est succo resinoso, qui tamen in usum medicum nondum venit, licet alias magnifiat.*

Vires. *Calf. & sicc 3. aper. atten. expectorat, mucilagine tartaream bilemque educit. Usu præcip. in affectibus pe-*

ctoris, tussi, inflationibus (so die Lung in den Hals steiget) *& sim. in obstruct. Epatis, Lienis, Renum, ciet urinam, calculum atterit & expellit. Extrinsecus in Hemicrania, aliisque generibus cephalalgiæ à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus remittentibus, ulceribus inveteratis mundificandis, promovet capillorum proventum, &c.*

PRÆPARAT.

1. Sal. } quæ raro pro-
2. Oleum stillat. } stant officinalia.

CCLI. *Pimpinella, Bipenella.*

Τραγοσέλινον, Bibinella, Bimpinella, Bibernell / Bibinell / Steinpeterlein / Bocksspeterlein.

Bibinella { saxifraga { major } *promiscuè* / minor } *usuales.* ; sanguisorba, Italica. *Vide suo loco.*

Major est Pimpinella saxifraga major candida, *C. B. 1.* Pimpinella, *Cord. Lon. Trag. Fuchs. Lob. Cast.* Pimpinella saxifraga, *Matth. Cam.* Pimp. Saxifraga major, *Dod.* Tragoselinum majus, *Tab.*

N. 1. *Hujus radici adnascitur quibusdam in locis granum rubeum, quo utuntur Tinctores ad colorem Carmesinum, unde sunt qui pro cocco habent.*

Minor, est pimpin. minor, *C. B. 4.* minor, *Fuchs.* pimp. saxifrag. minor, *Cam.* Tragoselinum petræum, *Tab.* saxifrag. parva, *Dod.*

N. 2. *Hæc præstantissima est, petroselini Macedonici loco compositiones ingredi potest, sed deficiat.*

Gaudent solo pingui, sed inculto: Florent Julio, Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen.

Vires. *Calf. & sicc.* (*major in prine. 3. minor, compl. gr 3.*) *atten. aper. absterg. sudorifica est, lithontriptica vulneraria, &c. saporis acris. Usus præcip. in præcavendis ac curandis venenis ac contagiosis morbis, in reserandis obstructionibus hepatis, Renum, Pulmonum, mensium. In arena, calculo ac stranguria, in colocis doloribus, tussi, asthmate, peripneumonia: in cruditate ac imbecillitate ventriculi: in lue venerea: Antidotus item est argenti vivi. Extrinsecus valet: in maculis faciei abstergendis: in odontalgia: auget lac, maturat bubones, cancrososque tumores, mundificat ac consolidat vulnera, tam recentia, quàm inveterata.*

PRÆPARATA.

1. Condit. Ex Radice.

2. Confect. Ex radice vel ex semine.

3. Conserva. Ex semine.

4. ▽ stillat. Ex radice ac integra herba florente Junio mense collecta.

5. Oleum stillat. Ex tota planta cum Radice.

N. *Sunt qui in vino rubello semen macerant, rursum exiccant atque hinc oleum exprimere conantur.*

6. Sal. Ex cinere.

CCLII.

CCLII. Pinaster seu pinus sylvestris.

Pinus { Sativa. *Vide loco sequenti.*
Sylvest. { montana { 1. Fructifera. 2. 3. Steriles. } promiscue usuales.
maritima major & minor, &c. }

Videatur Pinus sylv. *Brunf. Trag: Lob. Matth. Cast. Dod. Tab. &c.*

OFFICIN. NAT.

Cortex, Folia, Nuces, Resina.

Vires. *Cortex & folia refrig. & sicc. adstringunt. Usus præcip. (externi) in dysenteria, fluore mensium (suffiendo,)*

PRÆPAR.

1. ▽ *still.* Ex conis viridibus.

Vires. *Rugas faciei delet & mammas admodum in virginibus extuberantes cohibet (impositæ cum linteolis.)*

2. Oleum. Fit ex ligno per descensum igne leni, ut oleum ex abiete.

N. *Forsan hoc oleum est officinis Templinum dictum.*

Vires. *Impetigines sanat inunctum: Verrucas consumit vulneratis verrucis inditum.*

CCLIII. Pinus & Pineæ.

Πίτυς, Pinus, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cast.* Pinus domestica, *Matth. ol. Tab.* Pinus sativa, *Ger.* Pinus vulgatissima, *Lob.* Pinus Italica, *Cam.* Pinus sativa, *C. B. 1.* Arab. Sonabar. Fichtenbaum/ Harzbaum/ Kinholtz/ Forenholtz.

OFFICIN. NAT.

Nuces Pineæ, *Cortex* & *Folia,*

Vires. Nuces *Pineæ (strobili, Coni coccali & conaria veteribus) caliditate temperata sunt & humida, maturant, leniunt, agglutinant, resolvunt, impinguant, adeoque nucleorum Usus præcipus est in phthisi, (quia nutriunt bene) tussi, stranguria ac acrimonia urina mitiganda: segnem excitant Venerem, ulcera Renum mundificant, &c.*

Cortices & folia *viribus conveniunt cum cort. & fol. pini sylvest.*

PRÆPAR.

1. Oleum. Exprimitur ex nucleis,

2. Confect. nucleorum.

CCLIV. Piper.

Πίπερι, Arab. Fulfel, Filfel, Pfeffer.

{ Rotundum { Album: *hoc omnium præstantissimum.* Nigrum: *succedit albo.*
Longum. Macropiper { Orientale minus, *Tab. Hoc usuale.* Occidentale majus. *Tab.* }

Album, dicitur piper album. *Matth. Lob. Fragos. Cluf. Cast. Tab.* Piper rotundum album, *Cord. hist.* Piper rotudum album, *C. B. 2.*

Crescit rotundum in Malavar ac finitimis Insulis Javæ, Sunda, &c. fructusque est plantæ cujusdam, quæ arboribus instar convolvuli circumducitur.

Eligendum recens, ponderosum plenum, acre non carioſum.

N. 1. *Calf. & ſicc. 3. incid. atten. aper. reſol. Uſus præcip. in frigiditate ac cruditate ventriculi, colicis doloribus (præſtat album) in viſus imbecillitate (quia flatus diſcutit.) Extrinſecus in apophlegmatismis, gargariſmis, ſternutatoriis, ſedat odontalgiam, columellam tumidam imminuit, nervorum affectus frigidos juvat.*

N. 1. *Vis piperis volatilis valde eſt. Vitentur ergo præparationes in quibus volatile evaneſcit, e. g. Extractorum præparationes.*

N. 2. *Vulgus piper longum in paroxyſmis febrium exhibere ſolet, id quod non niſi in principio locum habere poteſt.*

PRÆPAR.

1. *Spec. diatrion pipereon.* V. D.

2. *Tragea ſeu ſpecies fortes.* V. l. 2.

3. *Oleum piperinum ſtillat.* Fit ex nigro, ad modum, quo ex reliquis aromatibus.

N. *Piper parciſſimè oleum dat (ſcil. ℔j. dat ʒj. circiter) ideoque ▽ deſtillata aliquoties ſuper remanentiam ſeu caput mortuum refundenda erit.*

Vires. *Admodum penetrabile eſt, flatus diſcutit, paroxyſmū tertianæ præcavet, ſi hor. 2. ante paroxyſmum exhibeatur, purgato tamen corpore. Extrinſecus admiſcetur inunctionibus dorſi in febribus.*

Doſis gr. ij. iij. iiij. &c.

4. *Ol.* de piperibus. V. D.

CCLV. *Piſtacia.*

Πιστακία, Piſtacia, *Matth. Cord. Lon. Dod. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.* Terebinthus Indica Theophraſti, *Lob. C. B. 1.* Arbor eſt Indicæ Terebintho ſimilis.

Naſcitur in Perſia, Arabia, Syria, India. Quin & Italiæ indigena facta eſt.

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Piſtacia*, phiſtacia, Πιστακία, Fiſtici, Pimpernüßlein.) Sunt nuclei duplici veſtiti putamine, primò exteriore coriaceo, hinc lapideo, quod nucleum proxime continet, membranula rubella circumdatum.

Eligendi nuclei recentes, ponderoſi, extrinſecus albidi, intrinſecus virides, non rancidi, in apice aliquantulum patentes.

Vires. *Calf 2. hum. 1. atten. aper. Uſus præcip. in mucilagine pulmon. obſtruct. Epatis, roborant ſtomachum, arcent nauſeam ac vomitum, excitant appetitum, bonum ſuppeditat nutrimentum.*

PRÆPAR.

Oleum exprimitur ex nucleis.

CCLVI. *Plantago.*

Ἀρνόγλωσσον, Wegerich.

Species plantag. uſualiores ſunt tres.

1. Dicitur plantago latifol. ſinuata, *C. B. 2.* rubra, *Trag. Brunf.* major & 1. *Lon.* major, *Matth. Fuchſ. Dod. Caſt. Tab. Cam.* latifolia, *Cord.* latifol. levis, *Lob.*

2. Plantago latifolia incana, *C. B. 3.*

Plant.

Plant. major, *Matth. Lon. Cam.* latifol. minor Dioscoridis, *Tab.* major incana, *Lob* Plantago media, *Fuchs. Dod.*

3. Plantago angustifolia major, *C. B. 1.* plant. minor, *Fuchs Dod. Lon.* media, *Cast.* plantago lanceolata, *Trag. Tab.* plantago longa, *Matth.* plantago quinquenervia, *Lob.*

Crescunt locis herbosis, Florent Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia, Radix.

Vires. *Refrigerant & sicc. 2. absterg. incrass. epaticæ sunt ac vulnerariæ. Usus præcip. in fluxionibus cujuscunque generis. E.g. alvi, expuitione sanguinolenta, gonorrhœa, mictione involuntaria in mensium profluvio, in febribus, & sim. Extrinsecus in mundificandis consolidandisque vulneribus ac ulceribus inveteratis.*

PRÆPAR.

1. *Succus inspissatus.* Extractus ex foliis.

2 ▽ *stillat.* Ex herb. integra.

3. *Syrupus de succo.*

CCLVII. Pæonia.

Παιονία. Arab. Feonia, Pœonien/ Beutgrosen/ Pfingstrosen/ Gichtrosen/ Königsblum.

- Mas, *C. B. 1. Hæc præpollet.*
- Fœmina
  - flor. simpl. *C. B. 2. &c.*
  - flor. pleno, *C. B. 2. &c.*

Mas dicitur: Pœonia nobilior vel 2. *Trag.* pœonia mas, *Matth. Cord. in D. Lob. Dod. Tab. Ger.* Pœonia folio nigricante splendido, *C. B. 1.* Fœmina nuncupatur pœonia, *Trag. Lon.* pœon. fœmina, *Brunf. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cam.* pœonia fœmina altera, *Dod.* pœonia vulgaris fœmina. *Clus. hist.* pœonia communis vel fœmina, *C. B. 2.*

N. *Discernuntur invicem Mas & Fœmina foliis & radice. Mas est foliis nigricantibus splendidis, juglandis folia æmulantibus, radice digitali crassa, alba, seu mas non una radice nixus est, sed plures habet, Fœmina variat colore foliorum. Est folio utrinque virente & glabro, calice hirsuto, flore vel simplici, vel pleno, foliis helleborum æmulatur, radicibus ceu balani longiores circiter octo aut sex adhærent. Mas plures habet, &c.*

Coluntur in hortis. Florent Majo,

OFFICIN. NAT.

Radix, Semen seu grana: *Flores,*

Radix effodienda est vere, ☾ decrescente (☽ ante novilunium.) Alii effodiunt ☉ existente in ♌ dieque ac hora solaribus, ☾ decrescente. Flores colligendi sunt Majo. Semen Augusto.

N. *Pæonia flore multiplici raro semen producit.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. saporis est subdulcis ac subacris, seu amari; subastringit. Usus præcip. in affect. bus* Cephalicis, *Epilepsia, incubo, &c,* Uterinis, *mensibus obstructis, lochiis purgandis, doloreque post partum mitigando, Epatis obstructione, Extrinsecus suspen-*

dunitur

duntur grana ac radix de collo pro arcenda Epilepsia.

PRÆPAR.

1. ▽ Ex floribus additaque, si placet radice.

2. *Syr.* Ex infusione florum.

3. *Extract* Ex floribus exiccatis.

4. *Conserv.* Ex floribus.

5. ⊖ Ex incinerata integra planta.

6. *Fecula*, Ex radice, l. a.

7. *Oleum stillat.* Ex granis elicitur cum ▽ fermentat. l. comm.

CCLVIII. Polygonum.

Πολύγονον { Majus, varii generis est, *è quibus usuale latifolium*, C. B. 1. / Minus, variorum itidem generum, *quæ cuncta minus usualia sunt*.

Dicitur centumnodia, *Lob. Brunf.* Polyg. mas, *Matth. Fuchs. Dod. Cord. Cast. Trag.* vulgare, *Cam.* majus, *Lon. Tab.* German, Weggraß / Wegdritt / Dennegraß / Blutkraut.

Crescit locis incultis, aridis ac juxta vias. Floret integra ferè æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Refrig. 2. (al. in prine 3) sicc. astring. vulneraria est, Usus præcip. in sistendis fluxibus quibuscunque, diarrhœa, dysenter. fluxu uter. vomitu, Hemorrhagia narium. Extrinsec. prodest vulneribus, ulceribus, inflammationibus oculorum, mammæ tumoribus, febri tertianæ (carpis imposita.)*

PRÆPAR.

▽ *still.* Ex herba collecta in principio Augusti.

CCLIX. Polygonatum.

Est { Latifolium, varii generis, *è quibus usuale vulgare*, C. B. 1. / Angustifolium, varii generis, *quæ minus usualia*.

Dicitur Sigillum Salomonis, latifolium, *Trag* polygonatum, *Matth. Cast.* vulgare, *Cam.* latifolium, *Fuchs. Dod. Tab. Lob.* majus, *Lon.* German, Weißwurtz.

Crescit in sylvis & collibus. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, raro *Folia*, raro *Baccæ*.

Vires. *Temperamenti est mixti, subastr. exterg. saporis est subamari ac subacris. Usus interius est in fluore albo mulier, Baccæ purgant ac mucilaginosam per vomitum ac secessum educunt. (Dos. n. 14-15.) Idem dicitur & de radice (℥j.) ac de folus. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, resolvit fugillationes ac tumores rententes, lotione fugat lenticulos capitis, scabiemque infantum exiccat, cicatrices maculasque morbiller. emendat, &c.*

PRÆPAR.

▽. Ex radice cum foliis ac floribus.

CCLX. Pomum.

Μῆλα, Malus, Apffelbaum.

Poma

Poma sunt { Domestica { acida. dulcia. subacida. } Sylvestria.

Vires. Acida *sunt naturæ frigidioris ac astringentis. Verum cum butyro coctacibum febricitantibus præbent commodum.*

Dulcia. *Sunt naturæ calidioris ac laxantis.*

Subacida *seu vinosa, naturæ sunt mixtæ, conveniuntque Ventriculo & Cordi.*

Sylvestria. *Astringunt.*

Extrinsecus (dulcia sub cinere cocta) sedant dolorem oculorum, pleuritidis (cum myrrha imposita.)

PRÆPAR.

1. Succus fermentatus, seu vinum pomorum, pomaceum.

N. *Vulgatissimum est in Normannia Galliæ Provincia, adeò ut non modo potus loco habeant, sed & ex eodem ▽m vitæ destillent, & aceta conficiant, quæ vel cum Spiritu ac acetis ex vino, certare videntur.*

2. Syrupus de pomis simpl. Ex succis pomor. dulcium ac vinosorum.

Vires. *Succurrit affectibus cordis, syncopæ, palpitat. ac aliis ab atrabile ortis. Ventriculo gratus est, sedat sitim, febribus auxiliatur.*

3. Syrup. de Pomis Regis Saborum, V.D. & infra de Sena.

4. Extract. seu succus inspissatus pomorum dulcium fragrant.

5. Extract. è radice arboris fructus acidos ferentis, fit l. a. cum ▽ ex pomis propriis destillata.

Vires. *Summum est medicamen. contra omnia ventris profluvia, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, fluxum epaticum. Quercet. P.R.c.26.*

CCLXI. *Populus.*

Est { alba latifolia, weiß Pappelbaum/ Aspen. nigra, schwartz Pappelbaum. *Hæc usualis.*

Alba dicitur, Pop. alba, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* Populi albæ aliæ species, *Trag. C.B.1.*

Nigra dicitur: Populus alba, *Trag. Lon.* Populus nigra, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger. C.B.3.*

OFFICIN. NAT.

Cortex, Pop. albæ, sed raro, *Oculi.* Pop. nigræ.

Vires. *Utraque naturæ est mixtæ, (sed humido siccæ) cæterum ad frigiditatem inclinantis, abstergitque. Cortex pop. albæ præcipue adhibetur in dolore sciatico intus & extra, in stranguria, in ambustis. Oculi seu gemmæ (σπέρματα) pog. nigr. adhiberi solent à sexu muliebri ad capillos ornandos & promovendos, prosunt itidem ad dolores sedandos.*

N. 1. *Est & Gummi pop. nigræ, quod calfac. 2. sed minus id usuale est.*

N. 2. *Succus in foraminibus populi collectus, Verrucas ac impetigines curare creditur.*

PRÆPAR.

1. Oleum populinum. Ex oculis pop. nigr.

nigr. (primo vere collectis) & oleo veteri. Vide Disp.

N. *Alii addunt quoque vinum & coquunt ad hujus consumptionem.*

2. *Unguentum populeon.* V.D.

Vires. *Refrigerat, somnum conciliat.*

CCLXII. Porrum.

Πράσιον Lauch
- Domesticum
  - capitatum, Aeschlauch.
  - sectile, Schnittlauch.
- Usuale sylvestre.

Dicitur Porrum, *Brunf. Cord. in D. Dod. Cast. Tab.* Porrum commune, *Matth.* vulgare, *Lob.* porrum capitatum, *Fuchs.* por. capitatum vulgare, *Cam.* porrum commune capitatum, *C. B. 1.*

N. *Capitatum & sectile non differunt genere, sed solum cultura. Sectile enim dicitur, quod detondetur ad culinares usus: capitatum, quod sine detonsione linquitur & autumno transplantatur, ut capitatum fiat.*

Gaudet solo pingui. Seritur Martio & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Radix, Herba, Semen.

Vires. *Porrum calfacit insigniter siccatque, atten. aper. incidit, resolvit. Usu prae. in serpentium morsibus & ustionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu ac suppurationibus, in venis haemorrhoidum tumidis ac dolentibus, &c. Semen urinam ciet.*

N. *Frequens ejus usus, somnos turbulentos inducit, visuique officit.*

CCLXIII. Portulaca.

Ἀνδεάχνη, Arab. Backaleancha, Porcellana, Burtzel/ Borgel/ Gensel.

- Latifolia sativa. *Haec praefertur.*
- Angustifolia sylvestris.

Inscribitur Portulaca, *Lon. Cord.* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod* domestica, *Matth. Lob. Cast. Tab. Ger.* major, *Cam.* Portulaca latifolia seu sativa, *C. B 1.*

Floret Junio: Crescit locis arenosis & sabulosis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 2. adstring. pauci nutrimenti est, lumbricos fugat & expellit. Usus pracip. in mitigando fervore bilis, & hinc in febribus putridis ac malignis, ardore urinae, ut & in scorbuto, apprimè succurrit febricitantium aestui (folia recentia applicata Iecori, Renibus, &c.)*

N. *Intabe prodesse, succulentia & crassities foliorum arguunt.*

PRAEPAR.

1. *Succus inspissatus.*
2. ▽ *stillat.* Ex herba.
3. *Syrupus simpl.* Ex succo.
4. *Compos.* Vide Disp.

N. *Solet & condiri ad modum quo Capparis condiuntur.*

5. *Conserva.* Ex foliis.

CCLXIV. Primula veris.

Ὁλοκλής. Herba Paralysis, *Cast. Brunf.* vulgaris, *Trag.* primula veris, *Matth.*

Tab.

Tab. major, fl. luteis odoratis, *Dod.* primula pratensis, *Lob.* verbasculum odoratum, *Fuchs.* Arthriticum, *Gesn.* simplex luteo flore, *Cam.* verbasculum pratense odoratum, *C.B.I.* German. Schlüsselblumen / Himmelschlüssel / S. Peters Schlüssel / weiß Betonien.

Crescit in campestribus ac sylvis, Floret April.

OFFICIN. NAT.

Flores ac Folia.

Vires. *Calfac. leniter, siccat fortius, saporis est subacris ac subamari, subastring. Anodyna est. Usus precip. in affect. capitis Apoplexia, Paralysi. In articulorum doloribus, Extrinsecus in Arthritide ac tumoribus qui ictum venenatorum animalium subsequuntur.*

N. *Acetum radicibus impregnatum ac loco errhinis in nares attractum, odontalgiam mirabiliter sedat.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra herba (caule, foliis ac floribus.)

2. *Conserva.* Ex floribus.

CCLXV. *Prunella.*

Brunella, *Dod. Brunf. Lob.* Brunella vulgaris & 6. *Trag.* consolida minor, *Matth.* minima, *Cam* Prunella, *Fuchs Cam. Tab. Ger.* symphytum petræum, *Lob. ico. Cord. in D.* German. Brunellen / Gottheil / S. Anthonikraut.

Nomen ducit ab Angina, quam Brunellam alii vocant.

Crescit in campestribus ac locis herbosis. Floret Junio & hinc ferè integra æstate.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Calf. & sico.* (*subamara est*) *abstergit, consolidat, vulneraria est. Usus precip. in vulneribus imprimis Pulmonum, in sanguine coagulato. Extrinsecus in vulneribus & creberrimè in angina, aliisque affectibus oris ac faucium* (*gargaris.*)

N. *Author est Crollius, radicem aridam dentis dolenti affrictam, ut sanguinem susceperit, magnetica vi dolorem sepire, si salici indatur perforatæ, foramenque mox tubulo ex salice obturetur.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta Augusto collecta.

2. *Conserv.* ex florib.

CCLXVI. *Prunus.*

Prunus { Domestica sativa, *hujus loci,* / Sylvestris, *vide Acacia.*

OFFICIN. NAT.

Κοκκύμηλα, *Pruna*, Pflaumen / (fructus pruni.)

Varii sunt generis colore, sapore, figura & magnitudine differentia. sunt enim dulcia, subacida, acida. Sunt purpureo-nigra, rubra, lutea, (cerea, Spilling /) alba: sunt oblonga, rotunda: sunt denique majora, minora, &c. In officinis autem usitatiora sunt pruna Damascena (Zwetschen /) cujus vicem subeunt prúna Ungarica, tùm quoque nostratia dul-

ciora in clibano exiccata. Præterea sunt & Pruneola, (pruna de Brignioles, è loco natali in Galliis,) quæ enucleata & exiccata afferuntur, *C.B.15.* pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima. Germ. **Pflaumen/ Prunellen.**

Palma datur Damascenis, quæ ex Syria Venetias sicca afferuntur, nucleoque sunt longo & plano potius quam rotundo. Secundo loco sunt, quæ ex Pannonia (unde Ungarica, dicta sunt, aliis etiam Damascena, *Cord. in D.* & Transylvania adferuntur, at *Dod.* Moravica magis ad alvum leniendam probantur. His 3. subjungi poterunt & nostratia, sed viribus ea minora sunt.

N. *Est & gummi prunor. ad calculum atterendum utile, sed rari usus.*

Vires. *Pruna natura refrig. & humect. Recentia cruda, emolliunt alvum quidem, verùm facilè putrescunt & proin minus commode (imprimis post cibum) esitantur, maximè si immoderatior usus sit. Pruna Damascena esui aptiora sunt, laxant, acrimoniam humorum obtundunt, linguam (macerata in frigida ac ore retenta) humectant, sitim mitigant.*

Pruneola (seu prunella dicta) refrigerant magis quam reliqua, humectantque, sed citra alvi commotionem, adeoque esui aptiora censentur, gratumque refrigerium in febribus exhibent.

PRÆPARATA.

1. *Condita pruna* (cerea) cum mell. p. ij. & Vini p. j.

2. *Pulpa prunor.* Ex magnis acidis & vinosis fit, coctis scil perque setaceum trajectis & cum saccharo $\frac{1}{3}$. circiter inspissatis.

3 *Electuarium Diaprunis simpl.* Eodem modo paratur, ex pulpa & sacchar. $\frac{1}{2}$.

4. *Diaprunum compositum*, lenitivum Diadamascenon. *Vide Dispensat.*

5. *Diaprunum non laxativum*, V. D. Norib.

CCLXVII. Ptarmica.

Ptarmica, *Matth. 1. Fuchs. Lon. Cast. Lob.* folio Taraxaconis, *Lob.* Pratensis, *Cam. Ger.* Draco sylvestris s. ptarmica, *Dod.* Tanacetum album seu acutum, *Trag.* (& millefolium 3.) *Tab.* Pyrethrum, *Brunf. ico*, aliis Pseudopyrethrum. Dracunculus pratensis serrato folio, *C.B.2.*

Crescit in pratis, ut & arvis etiam incultis, aliisque locis saxosis. Floret Majo, Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Calfac. & sicc. sternutatoria sunt (ob acrimoniam,) sed rarioris usus.*

CCLXVIII.

CCLXVIII. Pulegium.

γλήχων, βλήχων, Pulegium
- Latifolium
  - fœmina. *Hoc usitatius.*
  - mas. *Hoc subjungitur.*
- Anguſtifolium Cervinum, cui ſubjungitur Creticum & Maſſilioticum, quæ *minus usualia.*

Inſignitur pulegium, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ Cord. Dod. Lon. Caſt. Cam.* Pulegium Regium, *Lob.* Pulegium, latifolium, *C. B. 1.* Germ. Poley/ Flöhkraut/ (quia fumus ejus pulices fugare creditur.)

Creſcit locis cultis & incultis, humidis ac campeſtribus. Floret Julio & Auguſto.

Officinalia Nativa.

Folia, quæ eligenda caulibus ad rubedinem inclinantibus.

Vires. *Calf. & ſicc. 3.* (*ſaporis ſubacris & ſubamari*) *partium tenuium, atten. incid. aper. reſolv. Uſus præcip. in menſibus ciendis, fluore albo, fœtu ejiciendo, confert Epaticis ac pulmoniacis: nauſeam ac tormina ventris diſcutit, calculum ac urinam pellit. Ictero ac Hydropi medetur. Extrinſecus prodeſt capiti, ſomnum arcet, vertiginem diſcutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abſtergit, pruritum cutis curat, &c.*

Præpar.

1. *Conſerv.* è ſummit.
2. ▽ *ſtillat.* Ex herba.
3. ▽ *bis deſtillata.* Ex herba.
4. *Ol. ſtillatitium.*

CCLXIX. Pulmonaria.

Lungenkraut/ Pulmonaria
- Latifolia.
- Anguſtifolia
  - vulgaris, Schmalblätterich Lungenkraut.
  - Plinii, Schmalblätterich Hirſchmangolt.

Creſcunt in dumetis opacis ac umbroſis. Florent Aprili.

Eligitur præ cæteris latifolia. Hæc inſignitur ſymphytum maculoſum ſeu Pulmonaria latifolia, *C. B. 1.* Pulmonaria altera, *Matth. Caſt.* maculoſa, *Lob. Cam. Tab.*

N. *Foliis variat, quæ aliquando albis*

Pulmonaria arborea.

Muſcus pulmonarius, *Lob. C. B. 7.* pulmonaria, *Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Tab.* prima, *Caſt.* Germ. Lungenkraut.

Adnaſcitur arboribus præſertim, v. g. Quercui & aliis: tum & petris; ſed hic candidior eſt. Vide Lichen Petræus.

Vires. *Refrig. & ſicc. moderatè* (*aliis calefacit.*) *Uſus præcip. in affectibus pulmonum ſcil. eroſione, tuſſi, aſthmate, in profluviis alvi, ac Uteri. Extrinſecus in vulnerum ſanguine compeſcendo. Vide & Lichenem cum quo, ut figura, ita & viribus ferè convenit.*

punctis notantur, aliquando carent: Floribus est communiter cæruleo-rubentibus, varius albis. Sunt qui in marem & fœminam distinguunt.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refr. & sicc. consolidant, conglutinant (al. calf.) Usus præcipuus in affectibus pulmonum phthisi, expuitione sanguinis. Extrinsecus in vulneribus.*

CCLXX. Pyrethrum.

πύρεθρον. Pyrethrum flore bellidis, *C.B.1.* pyrethrum, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. 2 Matth. Cam. Tab.* majus, *Lon.* verum, *Cast.* officin. *Lob.* Germ. Bertram Zahnwurtz/ Speichelwurtz. Geiferwurtz.

Crescit in Italia, aliisque locis calidis ac orientalibus, ut & in Helvetia, apud nos non nisi in hortis colitur.

N. *Pyrethrum Germanicum seu pseudopyrethrum. V. Ptarmica.*

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calf. & sicc. ultra 3, atten. incid sudorem valide movet. Usus præcip. sed rarius in viscoso phlegmate corporis, ac præcipue pulmonum, quod attenuat atque per expuitionem ac urinam expellit, ad Venerem stimulat, quartanam curat. Extrinsecus in Odontalgia frigida, in Batracho apophlegmatizans insigne est: juvat & in Hemicrania: Paralysin ac stupida membra sanat, rigores febris præcavet (inunctum dorso ac plantis pedum.)*

CCLXXI. Pyrola.

Pyrola rotundifolia major, *C.B.1.* Pyrola, *Matth. Brunf. Dod. Lob. Cast. Tab.* Limonium, *Fuchs.* sylvestre, *Trag.* Limonium & Pyrola, *Lon.* German. Winterarün/ Waldmangolt.

Crescit in sylvis humidis, Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. astring. consolidant, vulneraria sunt. Usu interno & externo celeberrima.*

CCLXXII. Pyrus.

Ἄπιος, ἀπίδιος. Birnbaum:

1. Pyra { Domestica. } 2. { Dulcia, Acida, Acerba, } Sylvestria.

Vires. *Refrig. astring.* δύσπεπτα *sunt. Cocta vero melioris notæ censentur, & ut schola Salernitana habet.*

Cruda gravant Stomachum, relevant pyra cocta gravatum.

Differre tamen viribus, prout sapore differunt, non difficile est colligere, dulcia laxant, acida & acerba adstringũt, &c.

N. *Arefacta* cocta & comesta *commendantur in fluxu alvi.*

PRÆPAR.

Ex pyris vulgaribus fit, 1. Pyraceum vinum, German. Birnwein/ quod rusticis nostratibus loco vini inservit, paraturque ad modum quo Vinum.

2. Ex eodem pyraceo fit acetum rusticis nostratibus vulgatissimum.

3. Con-

3. Condita pyra muscatellina cum decocto proprio.

Q.

CCLXXIII. Quercus.

Δρῦς, Quercus, *C.B.4.* Quercus, *Matth. Fuchs. Dod. Trag. Lon. Tab.* vulgaris, *Lob. Cord.* Germ. Eichbaum.

OFFICIN. NAT.

Folia, Glandes, earumque *Capulæ, Cortex, Viscum, Fungus.*

Vires. Folia, Glandes, Cortex, Capulæ *glandum refrigerant, sicc. astring. Usus in fluxu alvi, uteri, seminis. Extrinsecus in Odontalgia, profluvio uterino, &c.*

Viscum, (*quod præ reliquis visci generibus probatur,*) *calfac. moderatè, sed paulatim emollit, discut. Usus præcip. ac specificè in Epilepsia. Extrinsecus maturat tubercula, parotides, caterosque abscessus (cum Resina ac cera mixtum.)*

Fungus *quercinus, hæmorrhagiam narium ac sanguinem vulnerum, non minus ac betulinus cohibere dicitur.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex foliis quercuum novellar. Majo collectis.

2. *Gluten*, i.e. Extractum viscosum è viscо (Vogelleim) quod ingreditur nonnulla Emplastra.

CCLXXIV. Quinquefolium.

Πεντάφυλλον, Quinquefolium majus repens flore luteo, *C.B.1.* pentaphyllon minus, *Brunf.* vulgare, *Trag.* Dioscor, *Tab.* luteum majus, *Dod. 1. & 2. Lon.* repens, *Cam.* Quinquefolium, *Matth. Lob.* Germ. Fünfffingerkraut/ Fünffblat.

Crescit passim locis arenosis, campestribus. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba colligenda cum floribus. *Radix* colligenda vere.

Vires. *Temperatum est caliditate & frigiditate, sicc. 3. astring. vulneraria est. Usus præcip. an affectibus à catarrhis orundis, paralysi, phthisi, arthritide, in uteri humiditate corrigenda, in sanguinis expuitione ac tussi, in Ictero, in obstructione Epatis & Lienis, obtundit acrimoniam bilis aduste, sistit fluxus alvi, hæmorrhoidum, hæmorrhagiam narium. Prodest in calculo ac erosione Renum, in Hernia, in febribus. Extrinsecus prodest in oculis inflammatis (succus instillatus) in oris putredine, laxitate dentium, abstergit ulcera etiam maligna.*

N. 1. *In febribus tertianis exhibent folia trina, in quartana quaterna, &c.*

N. 2. *Sunt qui radicem pugno detentam ad hæmorrhagiam narium sedandam commendant,*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Fit ex herba collecta Majo.

R.

CCLXXV. Raphanus.

Raphanus { major orbicularis vel Raph. rotundus domesticus. *Hujus loci.* | niger. *Idem hic cum priori.* | minor oblongus. *Est esculentus & minus officinalis.* | Rusticanus seu marinus. *Vide in sequenti.* | aquaticus. *Non est in usu.* | sylvestris. *V. Armoracia.*

Ῥαφανὶς, ραφανὶς. Arab. Fugell. Raphanus magnus, *Lob.* Raphanus sativus, *Fuchs. Cast* Raphanus rotundus, *Lon. Tab* orbiculatus, *Tab* & *Ger.* Radicula sativa, *Dod.* Raphanus major orbicularis vel rotundus, *C. B. 1.* Rettich.

Crescit in hortis, gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Semen Radix, sed raro, quia culinaris potissimum est

Vires. *Calf 3. sicc. 2. aper. absterg. atten. Usu præcip. in calculo atterendo ac expellendo, urina ac mensibus ciendis, in obstructionibus Epatis ac Lienis, attenuat mucilaginem viscosam in ventriculo, conferique ad distributionem chyli, chymique. Extrinsecus apponitur plantis pedum in febribus, sicuti & Cervici in capitis dolore febrium malignarum comite.*

N. *De usu interno notandum quòd nauseam & ructus ciere soleat.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex radicibus.

CCLXXVI. Raphanus marinus seu Rusticanus.

Raphanus Rusticanus, *C. B. 5.* sylvestris Dioscor. *Fuchs.* Armoracia aut Raphan. major, *Brunf.* Raphan. major, *Trag.* marinus, *Tab.* vulgaris & rusticanus, *Matth.* Radicula magna, *Dod.* rustican. *Lob. Cam.* Germ. Märrettich.

Gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Radix, effodienda Martio,

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 3 incidit, atten. eademque cum priori qualitates habet, sed fortiores; tartaream mucilaginem incidit, ciet vomitum, (si succus vel infusio in aceto cum melle tepide assumatur & aqua superbibatur) specificè scorbuticis prodest. Calculum pellit, menses ciet. Extrinsecus prodest in febribus (tertiana & quartana) succus cum ol. piperino dorso inunctus, pulsibusve cum ⊖ impositus, vel umbilico applicatus, donec sentiatur pruritus.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* è radicib.

CCLXVII.

CCXLXXVII. Rapum & Rapa.

Γογγύλη, Rüben/Arab. Seliom, Selgem, Selgrem. Rapum Dioscor.

Est { longum, fœmina. / rotundum, mas. / sylvestre, quod *minus usitatum*.

N. *Nomen Rapi omnibus usuale est.*

Vires. *Calf. 2. sicc. 1. Seminis usus præsus præcip. in antidotis, Venerem ciet, morbillos expellit*, Dosis ʒß. *Radix magis culinaria est, sed ventriculo flatulenta. Succus & Decoctum, leniunt acrimoniam bilis ac asperitatem bronchiorum, asperæque arteriæ, &c. Extrinsecus imponitur Pernioni (cocta) adhibeturque in gargaris. Vide & Napum.*

CCLXXVIII. Rhodia Radix.

Ῥοδία ῥίζα, Radix Rosea, *Trag. Matthiol. Dod. Cord. Cam. Fuchs. Lon. & Tab.* Germ. Rosenwurtz.

Crescit sponte in alpibus, solo gaudet umbroso.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Naturæ censetur temperatæ (Fuchs. calf. & sicc. 2.) cephalica est. Usus præcip. in dolore capitis (cum ▽ ros. contusa.)*

CCLXXIX. Rhodium Lignum.

Aspalathus, Rodischer Holtz.

Aspalathorum 4. quidem modernis innotuerunt genera. 1. Cortice cinereo, Ligno purpureo seu Dioscoridis. 2. Asp. colore buxi. 3. Aspalat. albicans torulo citreo. 4. Aspal. rubens. Verum officinis nostratibus non nisi secundum & tertium suppetunt. Prius est Aspalati 1. genus, *Lob.* Posterius dicitur Rhodium Lignum, quibusdam Agallochum, oleaq; Æthiopica; *Cord. in D.* Agallochum forte, i. e. xyloaloe solida, quibusdam Lignum Rhodium, Rhodisium & aspalathum, aliis oleastrum lignum, *Cord. hist.* Aspalathus roseus seu 3. *Lob.*

Vires. *Dioscoridi & Galeno calfac. & sicc. & astringit, unde commendabile ad ulcera oris, ad nomas genitalium & sordida ulcera, ad alvi fluxus. Verum enim verò an hæc nostrati conveniant, cuivis licet experiri. Vix enim modernis practicis in usu est, nisi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquatur.*

PRÆPARATA.

Oleum still. quod communiter pro oleo rosarum habetur.

CCLXXX. Rhaponticum vulgare.

Rhaponticum seu Centaurium majus { folio in lacinias plures diviso, *C. B. 1.* / folio non dissecto, *C. B. 2.* / Alpinum luteum, *C. B. 3.*

Ex his usualius est primum, quod insignitur Rhapontica, quæ hodie centauria major, *Trag. Cord.* Centaurium

rium majus, *Lon. Lob.* magnum, *Matthiol. Dod. Cast.* Cent. majus seu Rhaponticum pharmaceuticum, *Cord. in D. Cam. Tab.* Germ. groß tausent gulden Kraut/Rhapontic.

Crescit in alpibus & vallibus pinguibus apricis, Apuliæ, Sabaudiæ.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Naturæ est temperatæ sicc. astring. vulneraria est, saporis subdulcis ac subacris. Usus in fluxibus alvi, Dysenteria: ciet menses, profluviumque è contrario sistit: prodest in hernia, sanguine coagulato, expuitione sanguinis, in febribus stomachicis: Epar aperit ac roborat, summopere laudatur à nonnullis in obstructione venarum meseraicarum, & in morbis hinc ortis.*

CCLXXXI. Rhaponticum verum.

Rheum, Rha. Dioscoridis, *C.B.3.* Ponticum Rha antiquorum, *Lob.* Rhapont. verum officin. Germ. Rhapontic.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ ad nos ex Asia advehitur.

Eligenda quæ non carnosa, rubescens, in ore lentorem referens.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. seu mixturæ temperatæ est, terrestris & igneæ, saporis subacris, Stomachica, splenica ac hepatica. Usus præcipui in doloribus arthriticis, febribus, venenatorum animalium ictibus, &c.*

PRÆPAR.

Extract. f. l. c.

Vires. *Summum est Cardiacum. Quercet. Phar. Rest.*

CCLXXXII. Rhus.

Rhus folio ulmi, *C. B. 1.* Rhus, *Matth. Tab.* Rhus coriaria, *Dod* Rhus obsonior, *Lob Cam.* Sumach Arabum, *Lon. Cast* Rhu, Rhoe, Rhus culinaria. Germ. Gerberbaum/Schlingbaum.

Gaudet solo petroso. Floret Julio. Fructus fert autumno.

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 2. astring. Usus præcip. in fluxu alvi, uteri seu mensium: hæmorrhoides compescit, bilem obtundit. Extrinsecus resistit putrefactioni ac Gangrenæ in paronychio.*

N. *Gummi dentibus inditum odontalgiam sedat.*

PRÆPARATA.

Succus Sumach, i. e. Pulpa sine osseis seminibus.

N. *Alii &c. Decoct. Rhois ex ramusculis & Tamarind. conquassatis macerant ac coquunt ad consistentiam.* Tabern. in Herbario.

CCLXXXIII. Ribes.

Grossularia multiplici acino seu non spinosa, hortensis rubra seu ribes officinar. *C.B.5.* Ribes hortense, *Trag.* vulgaris domestica, *Matth. Cast.* Ribes, *Fuchs. Lon. Tab.* Uva Ursi, Ribesium fru-

um fructu rubro, *Dod.* Ribes Arabum, *Lob.* Germ. Johannisbeerlein.

- Rubra. *Hujus baccæ officinales.*
- Nigra. *Usualis non est.*
- Alba. *Et hujus baccæ in officinas inferuntur, gratioresque sunt gustu ipsis rubris.*

Coluntur in hortis, matureſcunt circiter Feſtum S. Joannis.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. partium tenuium: ſubaſtring. ventriculo conveniunt. Uſus præcip. in profluviis alvi, dyſent. choleram ſedant, in febribus biliosis proſunt, putredini reſiſtunt, ſitim reſtringunt.*

N. *Albæ ut minus acidæ, ita minus frigidæ cenſendæ ſunt.*

PRÆPAR.

1. *Condita baccæ*, cum decocto proprio & ſacch.

2. *Rob. de Ribib. ſimpl.* Eſt ſuccus inſpiſſatus ad mellis conſiſtentiam

3 *Rob. de Ribib. compoſ.* Eſt ſyrupus ex ſucco & ſaccharo ℥ ij.

4. *Vinum*, i.e. ſuccus liquidus.

CCLXXXIV. Roſa.

- Domeſtica ῥόδον. Roſen / *hujus loci.*
- Sylveſtris, κυνόῤῥοδον, κυνόσβατον. *Vide Cynosbatos.*

Roſarum varia ſunt genera, coloribus ac foliorum multiplicitate differentia. Sic eſt Roſa (Milleſia) rubra, rubra pallidior, ſaturatius rubens, purpurea (hæc colorem carnis referens Zebetina dicitur.) Verſicolor, alba, moſcata ſeu Damaſcena, ſpinis carens, ſubviridis, &c. In officinis autem tria præcipue genera uſualia ſunt. Roſæ ſcil. rubræ (quæ præſtantiſſimæ) pallidæ (quæ rubris ſuccedunt) & albæ, quæ infimæ ſortis. Omnibus tamen laudem præripiunt Roſæ moſcatæ ſ. Damaſcenæ.

Florent Majo & Junio. Coluntur ubivis in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores (rubri & pallidi aſſervantur exiccati,) *Anthera, i.e. capillamenta.*

Vires. *Roſa ut variant generibus; ita & qualitatibus. Sunt enim qui non ſine cauſa roſas partim calidas & acres, partim frigidas volunt, caloremque reſidere in ſuperficie à frigore ſcil. eo expulſum, qui in marceſcentibus evaneſcat, in genere tamen omnes refrig. 1. ac aſtring. ſpiritus vitales animalesque recreant, ac roborant.* Pallidæ ſeu incarnatæ *laxant.* Rubræ *ac* albæ *aſtringunt* (*alba levius, rubra fortius.*) *Uſus præcip. in fluxionibus, febribus, ſiti, appetitu proſtrato, &c. Extrinſecus in vomitu, cephalalgia, vigiliis, dolore aurium, gingivar. ſedis, recti inteſtini* (*cum Vino coctæ & impoſitæ:*) *in ulceribus & inflammationibus oris, faucium, oculorum.*

Floſculi lutei capillamentis in medio florum adhærescentes, (Anthera offic.) exiccati *immiſcentur dentifriciis ad gingivarum aſtrictionem, fluxionumque exiccationem.*

PRÆPAR.

1. *Acetum*, è flor. rubris.

2. ▽ *stillat.* è florib. pallidis (præferunt ad oculor. morbos.)
3. è florib. rubris.
4. albis.
5. *Balsamus.* Ex ol. stillat. & cera depurata.
6. *Conserva,* 1. *ros. rub. recens.*
7. 2. *antiqua.*
8. 3. *Ros. Rub.* ☉*ta.*

N. *Præstat ex tempore* ☉*tam hanc conservam conficere, affusione scil. gutularum aliquot, quippe quæ ad tempus asservatur, & amittit colorem & saporem mutat.*

9. 4. *Conserv. ros. pallid.*
10. *Elect.* 1. *Rosatum Mesuæ.* V. D.
11. 2. *de succ. Ros. solidũ* } Aug.
12. 3. *liquidũ* }
13. *Morselli, i. e. saccharum rosat.* Ex succo & sacchar.

N. *Morsuli de spec. è succo rosar. sunt idem quod Elect. solidius.*

14. *Rotulæ Manus Christi,* officinis dictæ, simplices & perlatæ.
15. *Ol. stillat.* ascend. cum spiritu.
16. *Ol. infusum* 1. *vulgare.*
17. 2. *omphacin.*
18. 3. *Compos.* Aug.
19. *Pilulæ Rosatæ, i. e. de aloe rosata.*
20. *Spec. Elect. de succ. rosar.* Aug.
21. *Aromatic. r. s.* Aug.
22. *Diarrhod. Abb.* Aug.
23. *Rosat. novell.* Aug.
24. *Spiritus,* è rosis rubris fermentatis.
25. *Syrupi,* 1. *rosatus simplex, seu laxativus simplex,* Ex infus. ʒ. ros. rub.
26. 2. *rosat. solutivus Muscharum,* (è Damascen.) Aug.
27. 3. *Laxativ. compos. seu elleboratus.* Aug.
28. 4. *sine elleboro.* Aug.
29. 5. *de rosis siccis.*
30. 6. *Rosatus regius seu Iulep Rosatum.*
31. *Mel Rosatum Mesuæ.*
32. *simplex.*
33. *Citratum.*
34. *Laxativum:* fere idem est cum syr. simplici.
35. *Tinctura.* Fit ex ros. rub. sicc. ℥j. infusis in ▽ rosar. (vel fontanæ) tepefact. ℔iiij additis spir. ☉ vel ♀ris ℥ij. facta digestione F. Expressio & si opus sit filtratio.
36. *Trochisc. Diarrhod.* Aug.
37. *Unguentum rosatum.*

CCLXXXV. *Ros solis.*

Rorella, Salvara, **Sonnendaw/ Sontham.**

Est { folio rotundo. / folio oblongo.

Ex his usualis quidem, veruntamen non nisi rarissimè major, qui inscribitur Ros solis, *Dod. Lon. Cast.* Rorida sive Ros solis major, *Lob.* Rorella minor, 1. *Tab.*

Crescit locis, campestribus & palustribus, inter muscum albicantem & subrubentem. Floret Majo.

OFFICINALIA NATIVA.

Herba colligenda quando ☉ in ♌ (medio ♌ is) ☾ crescente, die sereno

ac

ac calido: asservaturque sine lotione. Item *succus* foliis instar sudoris adhærescens.

Vires. *Dodonæus facit calid. & sicc. 4. unde internum ejus usum vetat: verum enim vero, sunt qui è contra magni faciant, maximopereque commendent ad Phthisin a (quia calidissimo etiam tempore sudat) ad pestem, ad vulnera (in potu, &c.) ad Epilepsiam arcendam & præcavendam. Extrinsecus promovere dicitur partum in puerperio (abdomini imposita) odontalgiam sedare (in ore detenta (affectum mitigare maniacum (collo appensa) curare quartanam (pulsibus 6. horis applicata ac dein hor. 6. aquæ imposita: vicissim pulsibus applicata, idque multoties (10. vices.)*

a Forest. *lib. 16 58.*

N. *Novi qui infusionem Rorellæ in aqua vitæ factam, pro cordiali usitato habet.*

Succus dicitur humiditas, quæ instar sudoris diebus quoque calidissimis, imò in majori copia, quàm aliàs herbæ adhæret, atque concutiendo in patellam suppositam colligitur.

Vires. *Confortat Cor, Epar ac ventriculum: capitis dolorem à causa calida sedat, pestem præcavet ac curat. Extrinsecus adhibetur in affectibus oculorum, dolore, scil. inflammatione, &c.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* ex tota herba.

CCLXXXVI. *Rosmarinus.*

Λιβανωτὶς, στεφανωματικὴ, Rosmarinus, *Brunf. Trag. Fragos. Lon.* Rosmarinum coronarium, *Matth. Lob.* Rosmarinus coronarius, *Cam.* Rosm. coronaria, *Dod.* Hortensis angustiore folio, *C. B. 1.* Libanotis coronaria, *Cord. in D.* Germ. **Rosmarin.**

Crescit in locis apricis. Floret Majo, Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores (specialiter Anthos offic.) *Semen.*

Vires. *Cal. & sicc 2. lenta incidunt, saporis sunt mixti acris, amari: subastring. cephalica sunt è præcipuis, ut & uterina. Usus præcip. in affectibus Capitis ac Nervorum, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, Vertigine, Caro, &c. Visum acuunt, fœtorem anhelitus emendant, Epatis, Lienis ac Uteri obstructionns resolvunt, Ictero ac fluori albo mulierum medentur, corque confortant. Extrinsecus prosunt, in catarrhis (suffitu) & exinde natis affectibus. In utero corroborando, &c.*

N. *Flores asservari possunt per biennium.*

PRÆPAR.

1. ▽. E planta integra.
2. *Ol. stillat.* Una cum ▽ exstill.
3. *Balsamus.* Fit ex oleo l. c.
4. *Conserva.* Ex floribus Anthos.
5. *Species Diamthos.*

CCLXXXVII. *Rubia.*

Ἐρυθρόδανον, Rubia tinctor. sativa, *C. B. 1.* Rubia, *Cord in D. Dod. Lob. Clus.* Rub. sativa, *Brunf. Matth. Fuchs. Lon.*

Cast. Germ. Rothe/ Ferbertöthe/ Ferberwurtz.

Adfertur ad nos ex Silesia, ubi copiosè seri colique solet. Gaudet solo pingui; floret, semenque fert æstate.

OFFICIN. NAT.

Radix sola, collecta Majo ac Junio.

Vires. *Calf. 2 sicc 3 (al. refrig.) aperit. disc. dissol. subastr. Vulneraria est. Usus præcip. in obstruct. Epat. Lienis & inprimis uter', Proin in Ictero, Hydrope, Urina obstructa, sanguine coagulato. Extrinsecus in obstructione mensium (in pessis.) &c.*

N. *Adhibetur & à Tinctoribus ad coloris rubri præparationem.*

CCLXXXVIII. Rubus.

Rubus officinalis est { vulgaris. *Hujus loci.* idæus. *Loci sequentis.*

Insignitur: Rubus vulgaris seu rubus fructu nigro, *C. B. 1.* βάτος, græc. Sentis Latin. Rubus, *Dioscor. & Plinio.* Rubus, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast.* Rubus grandis & secundus, *Trag.* Rub. arvensis, *Tab.* Germ. Brombeer/ Bromen.

Crescit inter dumeta. Floresçit initio æstatis, matureseit in fine ejusdem.

OFFICIN. NAT.

Folia Fructus (*Mora* rubi, *mora batı*, bati, βάτια) *Radix*. sed raro.

Vires. Folia *ac* Fructus *immaturus refrig. sicc. astring. potenter. Fructus verò maturus calidstate est temperatus ac subastringens. Usus præcip. in quibuscunque profluviis, vomitu, fluxu alvi, uteri, narium. Extrinsecus in aphthis, aliisque oris affectibus abstergendis, in vulneribus astringendis, capillos nigrat, scabiem curat.*

Radix *lithontriptica censetur, sed rari usus est.*

PRÆPAR.

1. *Rob. Diamoron. simpl.* Ex succo fructuum immaturor.

2. *Diamoron. compos.* V. Disp.

3. *Diamoron Nicolai usitatum.* Vid. Disp.

CCLXXXIX. Rubus idæus.

Rubus idæus { spinosus. *Hic usualis.* lævis.

{ fructu albo.

Inscribitur rubus idæus spinosus, *C. B. 3.* βάτος, *idæa*, rubus idæus, *Trag. Matth. Dod. Lob. Lon. Cast. Tab.* Rubus idæus exilibus spinis, *Cord. in D.* Rubus id. vulgaris, *Clus.* German. Hindtbeer.

Crescit itidem inter dumeta. Floret initio æstatis, matureseit Augusto, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus.

Vires. *Easdem vires obtinent, quæ præcedentia mora, cordiales tamen præ eis peculiariter censentur.*

PRÆPAR.

1. ∇ ex baccis.

2. *Syrup.* Ex succo fructus & saccharo.

3. *Acetum.* Ex fructibus infusis.

CCXC.

CCXC. Ruscus.

Ὀξυμυρσίνη, Ruscus, *Matth. Trag. Cord. in D. Lob. Cast. Cam. Tab.* Ruscum, *Dod.* Myrthacantha, *Lob. (icon.)* aliis Bruscus & Bruscum. German. **Mäußdorn.**

Crescit copiosè, in Italia, ut & quibusdam locis Germaniæ. Locis gaudet asperis. Primo vere turiones promit, autumno semen.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. & sicc. temperatè, saporis est austeri & subamari, incid. atten. aperit. Usus præcip. in obstructione Epatis, Urinæ, (stranguria.) Mensium, &c.*

N. *Recensetur inter 5. Radices aperientes.*

CCXCI. Ruta.

Πήγανον, Ruta hortensis, **Rauten/ Weinraut.**

Ruta est *C.B.*
- Hortensis
  - 1. latifolia. } *hujus loci.*
  - 2. tenuifolia. } *hujus loci.*
- Sylvestris
  - 3. major. } *inusitata.*
  - 4. minor. } *inusitata.*
  - 5. flore magno albo. } *inusitata.*

Ornat officinas hortensis utraque, è quibus vulgatior quidem est latifolia, eaque major, cœsiique coloris: præstantior verò tenuifolia minor & nigricantior.

Latifolia inscribitur Ruta, *Brunf. Matth. Cast.* Domestica, *Trag.* Hortensis, *Fuchs. Lob. Cam.* sativa, *Cord. in D.* graveolens hortensis, *Dod.* latifolia, *Tab.* Ruta hortensis latifolia, *C.B. 1.*

N. *Hæc diligenti cultura arborescere solet, cujus exemplum nobis præbuit hujus Civitatis civis è primariis Phi* **Leuwein.**

Angustifolia insignitur Ruta hortensis altera, *C.B. 2* Ruta hort minor, *Trag* Ruta sativa tenuifolia, *Cord. in D.* Ruta tenuifol. *Tab.*

Gaudet solo arido ac calido: Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba ac *Summitates* cum seminibus.

Vires. *Calf. & sicc. 3. incid. atten. diger. discut. est alexipharmaca, cephalica ac nervina. Usus præcip. in variis morbis, peste aliisque affectibus malignis præservandis ac curandis, veneno arcendo, visu acuendo, lascivia reprimenda, pleuritide curanda, imbecillitate ventriculi corrigenda, colica discutienda, morsu canis rabidi debellando, &c. Extrinsecus in ictibus serpentum, carbunculis, in febrium paroxysmis arcendis (inunct. dorsi.) Cephalalgia ex crapula, hemicrania, in febribus malignis (pro Epithemate pulsuum cum ⊖ & ✣) in dolore capitis febrium ardentium & malignarum (similiter pedum plantis adhibita.)*

N. *Nimius usus internus officit gravidis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *still.* Ex planta cum caulículis Majo collectis.

2. *Oleum*

2. *Oleum stillat.* Cum ▽.

3. *Oleum infusum.* Ex infusa herba in oleo communi

4. *Sal.* Ex herba incinerata.

5. *Acetum.* Ex infusione.

6 *Balsamus.* Ex ol. stillat.

CCXCII. *Ruta muraria.*

Ruta muraria, *C.B. Dod Ger.* Capillus ♀is, *Brunf. Trag.* Adiantum candid. *Cord. in D. & hist.* Ad. album, *Lon. Cam. Tab.* Adian. nigrum, *Cæsalp. Gesn.* Saxifraga seu Empetron, *Fuchs.* Paronychia, *Matth. Cast.* Salvia vitæ, *Lob.* Germ. **Maurrauten / Steinrauten / Venushaar.**

Nascitur in parietibus ac muris juxta aquas, locis videl. irriguis & non apricis. Vivax est toto anno, æstate tamen amplius viret, flore & semine caret.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum caule.

Vires. *Calid. & frigid. temperata est, siccat, digerit, discutit. ♀eam & viscosam mucilaginem in Pulmonibus, &c. incid. Usus præcip. in tussi, asthmate, pleuresi, Vero, obstruct. splenis. Valet ad Renum & vesicæ dolores, urinam clementer cit, calculosque expellit. Peculiariter præstare eam perhibet Matth. ad Enterocelas puerorum (♂ 40. pulvis exhibitus & sim.)*

Extrinsecus capillos crescere facit, ulceraque manantia capitis abstergit, strumas & abscessus digerit.

N. 1. *Ubi Adianthum verum & Trichomanes desunt, aut vetusta sunt, hac uti licet. Hæc sumenda quoque ubi Medici recentiores Adianthum præscribunt à capillo ♀ diversum, C. B.*

N. 2. *Matthiolus hanc Paronychiam Dioscoridis esse disputat contra Dodonæum, qui id negat.*

S.

CCXCIII. *Sabina.*

Βράθυς, Savina, **Sevenbaum / Stebenbaum.**

Sabina folio { Tamarisci. *Hæc usualis.* Cupressi. *1. & 2.*

Dicitur Sabina, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lob.* vulgaris, *Cam.* Sabin. Myrtifolio, *Cord. in D.* Savina, *Lon.* Savina mas, *Tab.* Sabina folio Tamarisci Dioscorid *C.B. 1.*

Colitur in hortis: Viret perpetuo.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf & sicc. 3, partium tenuium, incid. atten. discut. Usus præcip. in mensibus fortiter ciendis, fœtu ejiciendo, urina pellenda, asthmate medendo. Extrinsecus in affectibus uterinis, ulceribus serpentibus arcendis, scabie præcipue capitis infantum exiccanda ac curanda (cum cremore lactis,) in maculis faciei abstergendis.*

PRÆPAR.

▽. Ex foliis,

CCXCIV. *Salix.*

Ἰτέα, **Weiden / Weidenbaum.**

Salix multorum est generum, quæ sine

sine discrimine in usum medicum accersi poterunt.

Crescunt in locis udis: Florent Majo & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia, Iuli, Cortex & Viscum.

Vires. Folia *refrig. & sicc. subastring. citra morsum. Usus præcip. in libidine arcenda.* (*Decoctum potum.*) *Extrinsecus in lotionibus pedum pro vigiliis ac æstu febricantium arcendo, in hæmorrhagia vulnerum, narium, & sim.*

adstringenda. In aëre refrigerando (*strata in pavimento.*)

Juli *sistunt hæmorrhagiam quamcunque* (*impositi.*)

Cortex *similem facultatem habet. Insuper verrucas & clavos pedum corticum cinere* (*cum impositio*) *extrahi tradit Dioscor.*)

Viscum *commendatur præ aliis ad partim facilitandum.*

PRÆPAR.

▽ *stillat. è foliis.*

CCXCV. Salvia.

Ἐλελίσφακος, Arab. Æliffacos, Salbey.

Est { Major, Breitsalbey. / Minor acuta, nobilis, Spitzsalbey/Creutzsalbey/Edelsalbey. } *sunt usuales, sed minor præstantior est.* / Sylvestris. *Hæc officinis ignota, aliàs convenit viribus cum Hormino.*

Major inscribitur, Salvia latifolia, *Trag. Lon. Clus. Cam.* Salvia major, *Matth. Fuchs. Dod. Cast. Tab.* Salvia, *Cord. in D.* major scabrior. Dioscor. *Lob. C. B. 1.*

Hæc variat in foliis & floribus: foliis est viridibus, iisque crispis & non crispis, purpurascentibus, versiculoribus: sic vel totis vel partim albidis, floribus communiter cæruleis, rarius candidis.

Minor vocatur. Salvia minor aurita & non aurita, *C. B. 2.* Salvia nobilis, *Brunf.* angustifolia & minor, *Trag.* Salv. minor, *Matth. Fuchs. Cord. in D. Lob. Tab.* pinnata *Penæ*, Salvia acuta, *Lon* angustifol. *Clus.* Salv. tenuifolia auriculat. *Cam.*

Variat foliis auritis vel pinnatis & non auritis: foliis aliquando Lavendulæ concoloribus, sed latioribus & gravioris odoris: rarius luteolis: flore cæruleo, rarius albo.

Gaudet solo fœcundato argilla, &c. Floret Julio ac Augusto. Transplantatur Martio, cum ruta intermixta, quâ Serpentes & Bufones salviæ viciniam amantes arceantur.

OFFICIN. NAT.

Folia. Flores.

Vires. *Calf. 1. sicc. 2. subastring. absterg. Usus præcip. & diureticus: menses ob crassitiem remoratos ciet, nimios emendat. Prodest in paralysi, vertigine, tremore, catarrhis. Extrinsecus aphthas oris absterget* (*in gargaris.*) *&c.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex herba cum floribus.
2. *Oleum stillat.*
3. *Sal.* Ex herba incinerata.
4. *Conserva.* Ex floribus.

CCXCVI. *Sambucus.*

Ἀκτὴ. Sambucus, Holderbaum/Hollunder.

{Vulgaris. *Hujus loci.*
{Humilis. *Vide Ebulus.*

Insignitur, Sambucus fructu in umbella nigro, *C. B. 1.* Sambucus, *Brunf. Matth Fuchs. Dod Lon. Lob. Tab.* Sambucus vulgaris, *Trag.* Domestica; *Cast.* Sambucus Campestris seu vulgaris, *Cam.*

Gaudet locis opacis, sepibus, pomeriis & asperis vallibus. Floret Majo, Junio, Julio. Baccæ matureſcunt Augusto.

OFFICIN. NAT.

Flores, Baccæ, Liber, Spongia, Turiones.

Vires. *Sambucus integra calfacit & siccat, resolvit, hydropicos juvat.*

Flores *discutiunt insuper, emolliunt, resolvunt, sudoriferi ac anodyni sunt. Usus præcip. intrinsecus in Erysipelate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinsecus in colico dolore, in Erysipelate, combusti, &c. (impositi.)*

Baccæ *sudoriferæ iisdem sunt ac alexipharmacæ.*

Liber (*cortex interior*) *educit serosos humores. Extrinsecus easdem vires habet, quas flores.*

N. *Eligendi cortices radicis.*

Turiones & Gemmæ *adhibentur in acetariis, alvumque movent & nonnunquam etiam vomitum; præcipue si sursum decerpantur: idem facit & pulvis.*

Spongia (*Auricula Judæ*) *oculorum affectibus medetur (macerata in ▽ appropriata & imposita.)*

N. 1. *Sunt qui infusum spongiæ bibunt ad hydropis curam.*

N. 2. *Sambucum, visci instar, in salice nascentem, propeculiari commendant antiepileptico.*

PRÆPAR.

I. E FLORIBUS.

1. ▽ *stillat.* Ex flor. l. a.

2. *Spiritus.* Fit rectificatione ▽ stillat. vel ex floribus in dolio querno fermentatis.

3. *Vinum.* ℞. flor. in umbra exiccat. ℔j. circiter, infundantur musti mensuris 8.

4. *Oleum infusum.* In ol. cydon.

5. *Oleum stillat.* Cum ▽ extillat, sed raro prostat.

N. *Potest idem elici hoc modo.* ℞. *Flor. q. v. macera cum Vino Malvatico vel Hispanico vitro bene occluso calore solis per tempus (septim. 6.) hinc exprime fortiter, ac moderatè calfacito: sic supernatabit oleum.* Blochwitz.

II. E BACCIS.

1. *Rob. Sambuci.* Est pulpa baccar. maturarum.

Usus est frequentissimus ad sudorem ciendum. Prodest & peculiariter in affectibus uterinis, assumptum. Extrinsecus

secus imponitur ad refrigerandum: quin & plantis pedum in febribus inungitur.

2. Tinctura ac Extractum. Fiunt ex Rob. Sambuci (Quercetanus ℞. baccas umbra exiccatas) beneficio ☿ (qui acidulus redditus sit cum liquore acido aut ☉i aut ♃is.)

N. *Dicitur Tinctura antequam ☿ fuerit separatus, Extractum si idem ☿ abstractus sit.*

Vires. *Suffocationi uterinæ succurrit. Dosis tincturæ, cochlear ß. Extracti ʒj.*

3. Spiritus. Fit è succo ex baccis maturis expresso vel ex baccis ipsis saltem contusis & fermentatis, l. a.

N. *Sunt qui baccis exiccatis eraſſeque contusis farinæ hordeac. ½. addunt, affusaque ▽ fervente digerunt.*

4. Oleum. Ex arillis baccar. post succi transcolationem in filtro relictis; videlicet hæ benè elotæ & in aëre exiccatæ, Vino albo irrigantur ac fortiter exprimuntur.

Vires. *Est vomitivum egregium.*

Dosis ʒj. *vel* ʒjß. *in cerevisia tepida, &c.*

N. *Non est officinale.*

His 5. addi potest *Tragea granorum Actes*, Quercetani: ℞. succum baccar. maturar. expressar. q. v. adde farinam fecalinam, fac pastam & exinde panes exiguos, in furno ad duritiem bisco cti coquendos. Hos pulverisa, pulverem cum eodem succo iterum impasta, atque ut prius in furno coque, idque tertiò repetatur. Tandem pulverisa ac serva.

Vires. *Specificum est arcanum adversus dysenteriam.*

Dosis ʒj. *cum Nucistæ* ʒj.

N. *Anatomiam Sambuci conscripsit Martinus Blochwitzius, M. D. in qua & preparationes & usus sambuci in plurimis affectibus curandis exhibet.*

CCLXCVII. Sanguisorba.

Pimpinella sanguisorba. Sorbaria, Welsch Bibenell,

Major,

Minor { Hirsuta. *Hæc sola officinis cognita.* / Lævis,

Dicitur Pimpinella sanguisorba minor hirsuta, *C. B. 7.* Pimpinella, *Lob.* Italica, *Trag. Lon.* minor Pimp. sanguisorb. *Dod.* minor, *Matth. Cast. Cam.* sanguisorba minor, *Fuchs. Cord. hist. Tab.*

Colitur nobis in hortis, Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus. *Radix.*

Vires. *Refrig. moderatè, sicc. astring. Vulneraria ac pulmonica est, saporis grati. Usus præcip. in catarrh. affectibus pulmonum, phthisi ex erosione, in morbis malignis, in profluviis, alvi, hæmorrhoidum: præcavet abortum. Extrinsecus in hæmorrhagia quacunque utiliter adhibetur.*

PRÆPAR.

1. ▽ stillat. Ex integra planta cum radice ac floribus collecta Junio.

2. *Syrupus.* Ex ſucco & ſaccharo.
3. *Conſerva* ex floribus.

CCXCVIII. *Sanicula.*

Sannicula officinar. *C. B.* Sanicula, *Trag. Brunf. Cam. Tab. Dod. Lon.* Diapenſia, *Brunf. Matth. Caſt.* San. mas, *Fuchſ.* Sanic. & diapenſia, *Lob. Ger.* Germ. Sanickel/Sanickel.

Creſcit in montibus ac vallibus: ſolo gaudet pingui ac opaco: colligitur Junio menſe cum floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia raro *Radix.*

Vires. *Calf. & ſicc. aſtring. ſaporis eſt amari, vulnerari aque una ex præcipuis, utilis in conſolidandis ulceribus, fiſtulis, rupturis, eroſionibusque, tàm internè quàm externè adhibita.*

PRÆPAR.

▽. Ex herba florente.

CCXCIX. *Lignum Santalum.*

Σάνταλον, Sandel/ { Album. *Matth. Lon. Cord. hiſt. Caſt. Garz. Tab.* Rubrum. *Matth. Lon. Caſt. Garz. Tab.* Citrinum. *Cord. hiſt. Lon.* Flavum, *Tab.* Pallidum, *Matth. Garz.*

Ligna ſunt exotica ex Indiis ad nos tranſportata.

Præſtantiſſimum eſt, citrinum, ſuccedit album, infimas tenet rubrum, planè inodorum. Eligendum autem citrinum ſuaviter fragrans, magnam habens medullam, grave, nodoſum. Hujus in defectu recipi poteſt album.

Vires. *Refrig. 3. (al. 2.) ſicc. 2. aperiunt, Epatica ſunt, ac cardiac. Uſus præcip. in lipothymia, palpitatione cordis, obſtructione Epatis, &c. Extrinſecus in catarrhis, Cephalalgia, Vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithemat. &c.)*

N. *Santalum rubrum magis refrigerat ac aſtringit, quam reliqua.*

PRÆPARAT.

1. *Extractum Gummoſum.* Fit ut aliorum lignorum extracta cum ☿.

N. *Quercetanus parat cum ▽ aliqua Epatica. E. g. Agrimonia.*

2. *Spec. Diatrionſantal.* V. Diſ.
3. *Unguentum ſantalinum.* V. D.
4. *Cerotum ſeu Emplaſtrum ſantalinum.* Vide Diſp.
5. *Trochiſci de Santalis.* V. Diſp.

CCC. *Santonicum.*

Abſynthiacum ſantonicum, Wurmkraut eſt *C. B.* { Judaicum. Alexandrinum. *Hujus ſemen officinale ſolum.* Ægyptiacum. Gallicum.

Inſignitur Semen ſanctum ſeu Sementina, *Matth.* & Semen Zedoariæ, *Lob. Caſt.* Abſynthium Seriphium, Alexandrinum. Semen Cinæ, *Cord.* Sementina, *Dod. Tab.* (cui & ſantonicum.) Santonicum & ſemen ſanctum, *Lon.* German. Zidwenſamen/ Wurmſamen.

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria Ægypti.

N. *Sunt*

N. *Sunt qui & ex absynthio (santon.) Ægyptio, semen Zinæ colligi volunt. Hoc videatur apud* Matth. Dod. Lob. Tab.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis amari est. Usus in lumbricis cujuscunque generis enecandis, fugandis & expellendis.*

PRÆPAR.

1. Semen santonicum præparatum. i. e. in ☌☌♌ (4. 5.) maceratum atque exiccatum.

2. Confectio seminis Cinæ, vberzogen Wurmſamen.

CCCI. *Saponaria.*

Στρούθιον, *Dioſc. Fuchſ. Lon.* Saponaria, *Trag. Dod. Lob. Tab. Cam. Ger.* viola agreſtis, *Trag.* Saponaria major lævis, *C. B. 1.* German. Seiffenkraut/ Speichelwurtz.

Creſcit paſſim juxta rivulos & vias: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia ſed raro & *Radix.*

Vires. *Calf. & ſicc. ſtrenuè attenuat, aperit, ſudorifera eſt. Uſus in aſthmate, utero, menſibus ciendis, lue Venerea. Extrinſecus pharmica eſt, tumores ac præcipue panos diſcutit.*

CCCII. *Sarſa parilla.*

Salſa parilla, ſmilax aſpera Peruviana, *C. B 4. Tab. Ger.* Zarzaparilla, *Matth. Mon. Garz.* Zarzaparilla Peruviana, *Dod.* Zarza ſeu ſarſaparilla, *Caſt.* farſa parilla, *Lon. Trag. Lob.*

Nomen accepit à ſimilitudine quam cum ſmilace aſpera (Hiſp. Zarza parilla) habet.

Triplex eſt ea. (Nicol. Monardo monente) adfertur ſcil. 1. Ex Hiſpania nova, quæ candidior ad pallorem tendens & gracilior. 2. Ex Provincia Honduras, quæ cinerea nigrior & craſſior, priorique melior eſt. 3. Ex Provincia Quitto, locis Urbi Guajaquil vicinis (unde Zarzaparill. Guajacillana dicitur,) quæ ex cinereo nigricans, major & craſſior adhuc eſt cæteris.

OFFICIN. NAT.

Radix lignoſa, prælonga, fibroſa, uniformis.

Eligenda quæ coloris aliquantulum nigri, recens, (non carioſa,) gravis, flexilis, nec frangibilis.

Vires. *Calfac. moderatè ſicc. partium tenuium ſudoriferaque. Uſus præcip. in lue venerea, quam ſpecificè curat, in Catharris atque inde natis affectibus, E. g. Arthritide, &c.*

CCCIII. *Saſſafras.*

Arbor eſt prægrandis, naſcens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fulvo nigricante, aliquantulum acri ſapore, ſed aromatico, odore fœniculum redolente.

Dicitur pavame ſeu ſaſſafras, *Mon. Frag.*

OFFICINALIA NATIVA.

Lignum & Cortex, qui præfertur ligno, maxime ſi ex radice ſit, quippe radix reliquis partibus prevaler, adeoque & ejus cortex.

Vires. *Cortex calf. & ficc. ad gr. 3. Lignum calf. & ficc. 2. atten. aperit. discut. sudores movet. Usus præcip. in omni morbor. genere, præsertim obstructionibus tollendis, partibus internis roborandis, in sterilitate emendanda & venerea lue curanda.*

N. *Instar Panaceæ in Catarrhis habetur.*

PRÆPARATA.

1. *Extract.* Fit. l. a. Vid. l. 2.
2. *Ol. stillat.* Vid. l. 2.

CCCIV. Satureia.

Θύμβρα, Σύμβρον, Satureyn/Sengenkraut.

Satureia est C. B.
1. Hortensis seu cunila sativa. *Hæc usualis.*
2. Montana.
3. Spicata.
4. Cretica.
5. Thymi folio.

Insignitur Hyssopus agrestis, *Brunfels.* Satureia, *Trag. Lon. Dod. Lob. Tab. Cam.* Sat. altera, *Matth* sativa, *Fuchs. Cord.* sylvestris, 2. *Cast.*

Colitur in hortis. Floret integra ferè æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum *floribus.*

Vires. *Saporis ac odoris est acris ac calidi, unde & calida ac sicca censetur gr. 3 atten. aperit. disc. Usus in affectibus* ventriculi: *cruditate, anorexia, &c.* Pectoris: *asthmate, uteri, mensibus obstructis: visum acuit. Extrinsecus discutit tumores, dolores que aurium sedat.*

N. *Pulices necare dicitur strata in Cubili.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba florente.
2. *Oleum stillat.* cum ▽a.

CCCV. Satyrium seu Orchis.

Satyrium seu Orchis, Germ. Knabenkraut/ Stendelwurtz.

N. *Dioscor. distinguit inter Orchides & Satyria, orchides que vocat, quæ radicem bulbosam habent, eamque geminam: Satyrium, quod unicam. Plinius vero utraque confundit.*

Genera Orchidum seu Satyriorum passim quam plurima nascuntur, quæ etsi promiscue in usum accersi queant: attamen eligunt officinæ præ reliquis cynosorchim.

Crescunt in Campestribus, Sylvis ac Vineis: Florent Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix cujus bulga distentior eligenda, rejecta flaccidiore. Colligitur ineunte vere vel exeunte Autumno.

Vires. *Calf. & hum. saporis dulcis. Usus præcip.* (*ex signatura lasciva*) *ad virilem fortitudinem restaurandam. Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere.*

PRÆPAR.

1. *Condita Radix.* ℞. Orbiculum distentiorem, purga bene ac coque: hinc exicca ac confice saccharo.
2. *Electuar. Diasatyrion.* V. D.
3. *Extractum seu sanguis:* Fit ex radice

dice conquassata & cum pane atque vino (♈) digesta. Vide l. 2. & Quercet. in ph. R. c. 26. Ab Heer. observ. 8. qui ita parat: ℞. Rad. Satyr. aquæ injice, duobus quibus constant orbiculis divulsis, quæ fundum petierint (abjectis quæ supernatant,) contunde ac adde sensim micas panis alb. ac propter lentoris dilutionem ♈ è malvatico, ut irroretur. Dein digere in ℳ vase clauso septim (6.) Tum exprime, expressum iterum per mensem digere. Innatabit liquor rubicundus, hunc inclinando collige abjectis fecibus. Hinc paratur Extractum compositum. *Vid. l. 2.*

CCCVI. *Saxifraga.*

Saxifraga, *Lon.* alba, *Trag. Dod. Fuchs.* (*icon.*) *Cam. Tab.* Saxifraga, *Brunf.* major, *Fuchs.* Saxifraga alba chelidonides, *Lob.* Saxifr. alba tuberosa radice, *Clus. hist.* German. **Steinbrech.**

Crescit in locis asperis ac sabulosis: Floret Majo.

N. *Sunt & alia saxifragarum genera, verum officinis vel alio nomine veneunt, vel inusitata sunt. Sic est saxifraga lutea. 1. Melilotus rubra. 2. Filipendula saxifraga. Pimpinella. Vide suo loco.*

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, *Radix* quam *Semen* vocant.

Vires. *Calfac. & sicc. evidentissimè (3.) diuretica est, aperit. Usus præcip. in sabulo ac calculo Renum ac Vesicæ atterendo, & expellendo, tum & in mucilagine eorundem attenuanda: in mensibus obstructis. Extrinsecus in balneis diureticis.*

PRÆPAR.

▽. Ex planta integra, Majo collecta.

CCCVII. *Scabiosa.*

Scabiosa *C.B.* est
- Pratensis & arvensis, variarum specierum, ex quibus *usitata est, C.B. 1.*
- Montana. Variarum specierum.
- Capitulo globoso. Variarum specierum.
- Stellata. Variar. spec.

Dicitur scabiosa pratensis hirsuta, *C.B.* Scabiosa, *Lon.* vulgaris, *Fuchs.* major, *Cast.* arvensis, *Tab.* (cui & major flore cæruleo purpureo.) Scabiosæ 1. genus, *Trag.* Scab. segetum, *Ger.* German. **Scabiosen / Apostemkraut / Grindkraut.**

Crescit in arvis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix (colligenda vere.) *Folia, Flores.*

Vires. *Calf. & sicc. usque ad 2, absterg. atten. discut. sudorifera, alexipharmaca ac pulmonica est. Usus præcip. in apostematibus (unde & nomen habet) pleuresi, angina, tussi, asthmate, peste, fistulosis seu manantibus ulceribus (mammarum, crurum, &c.) Extrinsecus in scabie, pruritu, impetigine ac præcipuè*

in achoribus ac tinea capitis (Erbgrind) *in furfuribus ac lendibus capitis, in ſuggillatis, maculis faciei, dolore hæmorrhoidum* (*in ſuffitu vaporoſo.*)

N. *Radix ſcabioſæ majoris flore purpureo, ſpecifice curare dicitur L. veneream adeò, ut ſalſæ parillæ vel parum, vel nihil cedere cenſeatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex integra planta cum radice ac floribus.

2. *Syrupus.* Ex ſucco & ſaccharo.

3. *Conſerva* Ex floribus.

4. *Sal.* Ex planta incinerata.

CCCVIII. Schænanthum.

Σχοῖνος, Σχοινάνθος, *Lon.* Juncus odoratus, *Matth. Lob. Cluſ. Caſt.* Squinanthum officin. fœnum Camelorum. Stramen Camel. Camelshew / Camelſtroh.

Affertur ex Arabia.

OFFICIN. NAT.

Culmi ſeu ſurculi (ſtramen) *Flores, Radix.*

Vires. *Calfac. ſubaſtr. tenuium eſt partium, diſcutit. Uſus præcip. in obſtructis menſibus, Epate, Liene, in Ventriculi inflatione, vomitu ac ſingultu, in urinæ difficultate, Renum, Veſicæ ac Uteri dolore. Extrinſecus corrigit fœtorem oris, roborat caput* (*lotione*) *diſcutit uvulæ tumorem, roborat ventriculum, &c.*

CCCIX. Scolopendrium verum.

Ἀσπλήνιον, ἀσπλήνιον, Arab. Scolopendrion, Ceterach Officinis, Scolopendrium, *Cord.* vera, *Trag. Lon.* Aſplenum & nion, *Matth. Lob. Caſt. Cam. Dod. Cord. in D.* Germ. Milzkraut.

§ Scolopendria vera. *Hic deſcribitur.*
§ Vulgaris. *Loci ſequentis.*

Creſcit in rupium fiſſuris, locisque aſperis ſine floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia collecta Septembri.

Vires. *Calfac. & ſicc. ſaporis acerbi, abſterg. ſpleneticum eſt. Uſus præcip. in duritie Lienis, Ictero, febri quartana: urinam movet, calculum comminuit, menſes ciet, ſemen imminuere creditur* (*illuni nocte effoſſum.*)

N. *Dioſcorides folia in ☩ ferve facta ac per dies 40. pota, Lienem abſumere ſcribit.*

PRÆPAR.

Syrupus de Scolopendria. Ex meris ſplenicis fit V. D.

CCCX. Scolopendria vulgaris.

Φυλλίτις. Lingua cervina officin. *C. B.* Scolopendrium, *Brunf.* Scolop. vulgare, *Matth. Dod. Cord. Lob.* Hæmonitis, *Fuchſ* phyllitis ſeu lingua cervina, *Tab.* Germ. Hirſchzung.

N. *Scolopendria vulgaris vel lingua cervina dici poteſt, ad differentiam Ceterach.*

Creſcit in ſylvis, locisque umbroſis ac opacis, in puteis. Viret per totum ferè annum.

OFFICIN. NAT.

Folia,

Folia.

Vires. *Refrig. ac ficc. subastring. atten. Splenica itidem ac Epatica sunt, Usus præcip. in Liene tumido, fluxu alvi, expuitione sanguinis. Extrinsecus mundificant vulnera ac ulcera.*

PRÆPAR.

▽. Ex foliis.

CCCXI. *Scordium.*

Σκόρδιον, Scordium, *C. B. 1. Trag. Matth. Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab.* minus, *Ger.* Germ. Wasserbathenig/ Lacken Knoblauch.

{ Majus, *quod usitatius est.*
{ Minus.

Crescunt in locis humidis. Florent Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & sicc. 2. absterg. atten. incid. putredini resistit, alexipharmacum ac sudoriferum est. Usus præcip. in peste, pestilentialibusque morbis, febribus malignis (tàm præservando, quàm curando) in obstruct. Epatis ac Lienis, in Pulmonibus purulentis ac mucilagine refertis. Extrinsecus mundificat vulnera ac ulcera: Lenit dolores podagricos.*

N. *Sunt qui in mensium profluvio cum successu exhiberi velint.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.*
2. *Succus inspissatus.*
3. *Syr. de scordio simpl.* Ex succo & saccharo.
4. *Compos.* Hier Mercurialis. Vide Disp.
5. *Conserv.* ex fol.
6. *Elect. Diascordium, Fracastorii.* Vide Disp.

Dosis à ʒj. *ad* ʒij.

7. *Sal.* Ex cinere.

CCCXII. *Scorzonera.*

Scorzonera { Latifolia { 1. Hispanica. *Hæc usualis.* 2. Germanica, *Tab.* Boemica, *Matth. Lob.* 3. Foliis nervosis, Germanica angustifol. 4. Humilis nervosa, Pannonica, *Tab.* ; Angustifolia.

Dicitur Scorzonera, *Dod. Lon. Lob. Cam.* Hispanica, *Matth. Cast. Tab.* (cui & Germanica 1.) Scorz. latifolia sinuata, *C. B. 1.* aliàs Viperaria, Schlangenmord.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. hum. 1. alexipharmaca est. Usus præcip. in morsibus serpentum, peste, melancholia, epilepsia, vertigine, &c. Quin commendatur maximopere ad uteri suffocationem.*

PRÆPAR.

1. ▽ è radice.
2. *Extractum.*
3. *Condita Radix.*

CCCXIII. Scrophularia.

Scrophularia, *Matth. Dod. Cast.* major, *Brunf. Lon. Lob. Cam. Tab. Ger.* nodosa fœtida, *C. B. 1.* Ocymastrum, *Trag.* Galeopsis, *Fuchs.* Aliis Ficaria, Ferraria, mille morbia, Castrangula, **Braunwurtz / groß Feigwartzenkraut/ Knodenkraut/Sawwurtz.**

Crescit in locis umbrosis, juxta sepes ac in cæmiteriis. Floret Junio ac Julio.

N. *Est & fœmina dicta quæ non nisi in locis palustribus nascitur, sed priori bonitate cedit.*

OFFICIN. NAT.

Radix nodosa.

Vires. *Calf. & sicc. digerit, incidit, saporis amari. Usus præcip. in strumis seu scrophulis, sicis & mariscis ani (unde & nomen accepit) in cancrosis ac similibus serpentibus ulceribus, malignaque scabie. Extrinsecus in tumoribus rententibus, malignisque molliendis. E. g. scrophulis, & simil.*

PRÆPAR.

△ *stillat.* Ex herba cum radice.

CCCXIV. Scylla.

Squilla, *Brunf.* Scilla, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Lon. Cam.* major Pancratium, *Dod. Tab.* rubentibus tunicis, *Lob.* Arab. Haspel. German. **Meerzwibel.**

Crescit copiose in Apulia, Sicilia, Portugallia.

OFFICIN. NAT.

Radix bulbosa, quæ eligatur recens succi pleni, collecta Julio.

Vires. *Calfac. sicc. 2. saporis acris & amari, atten. incid. absterg. discut. putredini resistit, diuretica est. Usus præcip. in obstructione Epatis, Lienis, meatus bilarii, mensium, urinæ: in mucilagine pulmonum, tussi, &c. Extrinsecus in achoribus capitis (infus. in ol.) in pernione.*

N. *Veneficia ac incantationes arcere dicitur.*

PRÆPARATA.

1. *Præparata radix.* Involvitur massæ panis atque cum eadem in Clibano coquitur: hinc eximitur atque exiccatur. Vide Disp.

N. *Præparatio hæc instituitur ad obtundendam acrimoniam.*

2. *Syr. Oxymel. scyllitic. simpl.* Ex ☩ scyllitico & melle.

3. *Oxymel compositum.* Vide Disp.

4. *Loch. de scylla. Loch. ad asthma.* Ex succo ac melle.

5. *Acetum scyllitic.* Ex infusione radicis in aëre exiccatæ (♂ ℘ 40.)

6. *Fecula.* ℞. Syllæ Cor incide minutim vel conquassa, digereque aliquod temporis spacium in MB. Hinc transcola & inspissa. Quercet. Ph. R. cap. 24.

7. *Extractum.* Vide Querc. Ph. R. c. 24. ubi & Saccharum seu conservam Scyllæ parare docet.

CCCXV. Sebesten.

Sebesten, *Trag.* Prunus Sebesten, *Matth.* Sebestena, Myxæ, Myxaria, *Tab. Alpina,*

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Μυξάρια, μύξα, myxæ, myxaria Sebesten Brustbeerlein. Sunt fructus arboris pruno similis, assimilati parvis prunis, referentes nucleum cortice triquetro lapideo inclusum.

Asportatur ex Syria ac Ægypto.

Vires. *Sebesten inter caliditatem ac frigiditatē temperata sunt, humectant, emolliūt, acrimoniam humorum obtundunt. Usus præcip. in catarrhis acribus, urina acri, febribus biliosis, alvi obstructione; summatim ut figurata & viribus pruna Damascena æmulantur.*

PRÆPAR.

Electuar. de Sebesten. V. D.

Vires. *Purgat leniter, obtunditque acrimoniam humorum.*

Dosis à ʒß. ad ʒij.

CCCVI. Secale.

Farrago Rogga, Siligo, Briza, German. Rogken Korn (nostratibus.)

Est { Hybernum vel majus, *C. B* 2. / Vernum vel minus, *C. B* 3.

1. Dicitur, Rogga sive secale, *Dod.* Siligo, *Brunf. Lon.* Veterum & Secale, *Trag.* Secale (Secla,) *Matth. Fuchs. Lob. Tab. Ger.* Secale & Farrago Plinii, *Cast.* Olyra, *Cord. in D.* Tipha cerealis Portæ, *C. B.*

2. Appellatur. Rogga seu Secale æstivum, *Dod.* Siligo æstiva, *Trag.*

N. *Veterum siliginem à secali nostro esse differentem, vide fis apud Tabern. l. 1. f. 7. c. 1.*

Floret Junio.

OFFICINALIA NATIVA.

1. *Farina.* 2. *Furfures.*

Vires. *Secale calefacit, moderate, minus tamen quam triticum, magis vero præ hordeo. Usus ejus potissimus culinaris est, adhibetur tamen non raro farina extrinsecus ad tumores & dolores discutiendos, adeoque imponitur Erysipelati, podagricis doloribus, & sim.*

Furfures *abstergunt, emoliunt, discutiunt, (calidi impositi in sacculo.)*

PRÆPARAT.

1. *Panis.* Adhibetur in doloribus capitis & aliarum partium (impositus) in ventriculi imbecillitate, in cordis palpitatione, in fœtu roborando (tostus & Vino aliove liquore cōvenienti imbutus, vel in micas redactus, & cum aliis impositus,) in tumoribus maturandis (masticatus cum butyro & impositus) in dentifriciis (crusta tosta & trita.)

2. ▽ *Still. è pane.* Fit è micis panis vi MB.

N. *Commendatur in Diarrhœa & Dysenteria.*

3. ▽ *Siliginis officinarum.* Fit è gramine MB.

4. *Emplast.* de Crusta panis. V. D.

CCCXVII. Sedum.

Sedum { Majus { majus arboreſcens, *inusitatum.* / vulgare, *hoc usuale.* } Minus Hæmatoides, &c. *Officinis incognitum.* / Minimū. *Vide vermicularis.*

Insignitur sempervivum majus, *Brunf. Matth. Ger. Lob.* Sedum majus, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Semperv. majus 1. *Lon.* Semperv. majus 2. seu Jovis barba, *Dod.* Aizon majus, *Cam.* Sedum majus vulgare, *Clus.* German. Haußwurtz / Donnerbart / Maurpfeffer.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. 3. astring. incrassat. Usus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat sitl. sitim, compescit ardorem. Extrinsecus in Angina, &c.*

N. *Vulgare est plebi nostrati, expressum succum cum saccharo in febribus morbisque calidis propinare.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis stillat.

2. *Succus ex folio* expressus.

N. *Adhiberi solet recens in febribus malignis & biliosis.*

CCCXVIII. Senecio.

Senecium ἡρυγέων herba pappa Germ. Creutzwurtz / Grindkraut.

Est C.B. { 1. Senecio minor vulgaris, 2. Senecio minor montana, } *indifferenter usuales.*

1. Appellatur Senecio, *Matth. Fuchs. Cord. in D. Lon. Lob* minor, *Cast.* vulgaris & 1. *Trag. Tab.* Erigerum minus, *Dod.* Verbena fœmina, *Brunf.*

2. Senecio 2. *Tab.* Erigetum, *Ger.* majus, *Dod.*

Nascitur passim in hortis, in agris secus vias, &c. majus sylvosis gaudet & arenosis. Vere florere incipit, floresque per totam æstatem producit, alias hyberno quoque tempore viret.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus & caule.

Vires. *Mixtas vires habet, refrig. ac simul modice discut. consolidat. Usus præcip. in cholera, Ictero, intemperie calida Epatis, lumbricis, vomitu & expuitione sanguinis. Ischiatico dolore, fluore muliebri. Extrinsecus in mammis inflammatis, scabie (capitis) struma, dolore ventriculi, Urina remorata, arthritide, vulneribus.*

▽ *still.* Fit è sol. flor. ac caule, tota æstate.

CCCXIX. Serpillum.

Ἔρπυλλον, *Dioscor.* Serpyllum, *Brunf. Trag. Fuchs. Lon. Lob.* vulgare, *Dod. Ger.* Serpyllum sylvest. *Matth. Cord. in D.* sylvestre alterum, *Cast.* Serpillum minus fl. albo & fl. purpur. *Tab.* Serp. vulgare repens, *Clus. hist.* Serp. vulgare minus, *C. B. 6* Germ. Quendel / Künim / Hünerköl / wild Poley.

N. *Sunt species plures, sed hæc officinis usitatior.*

Crescit locis sabulosis, apricis. Flores Majo mense protrudit, integraque æstate fovet.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. princ. 3. saporis acris, atten. aperit. Cephalica est. Uterinaet stomachica. Usus præcip. in men-*

sibus

sibus ac urina cienda (balneo) in exputione sanguinis, spasmo, &c. Extrinsecus arcet vigilias, cephalalgias, vertiginem. Ciet menses (balneo.)

PRÆPARAT.

▽ *stillat.* Ex planta cum floribus Junio collecta.

CCCXX. *Sesamum.*

Σήσαμον Veterum, *C. B.* Sesamum, *Alpin. Matth. Lob. Dod. Cast. Tab.* verum, *Cord. in D. Cam.* Germ. Leindotter. Flachsdotter.

N. *Est & Sesamum, Myagrum dictum, ac officinis inusitatum.*

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria, Creta & Sicilia.

Vires. *Calfac. modicè humect. emollit, paregoricum, viscosum pingue, adeoque & Emplasticum est: nervorum duritiem illitu discutit, colì doloribus medetur.*

PRÆPAR.

Ol. Expressum: Hoc eligatur candidum, syncerum: adulteratur enim oleo Nucum & Papaveris, qui dolus tamen odore & sapore facilè dignoscitur.

N. *Olim solum ex Alexandria Ægypti Venetias atque inde ad nos comportabatur. Hodie & apud nos ex sesamo paratur.*

Vires. *Moderatè calf. itidem emollit, maturat, pulmonicum est. Usus præcip. in tussi ac asperitate pulmonum (linctum) in pleuritide: impinguat, semen genitale auget. Extrinsecus in duritie nervorum, aurium doloribus, in ulceribus serpentibus ac malignis.*

N. *Quia nauseam excitare solet, raro internum usum subit.*

CCCXXI. *Seseli Officinarum.*

Λιγυστικὸν, *Dioscor.* Λιβυστικὸν, *Gal.* Ligusticum quod seseli officinar. *C. B. 1.* Siler montanum, *Trag. Lob. Dod. Cl. s. hist.* Ligusticum, *Matth. Cast.* verum, *Tab.* Seseli Massilioticum, *Cord. in D.* Seseli Italicum, *Cast.*

Crescit copiosè in Liguria Italiæ.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. sicc. menses & urinas ciet, flatus discutit.*

CCCXXII. *Seseli Massilioticum.*

Σέσελι, σεσελὶς, *Hippocr.* σίλι, σίλι, Siselios indeclinabiliter, Germ. Sesel/ Seselkraut/ Marsilischer Sesel/ Roßkümmel/ Zirmet/ Silermontan.

Est { ferulæ folio } promiscue usuata
{ fœniculi folio } ta.

1. Dicitur Seseli Massilienſe, *Matt. Lon. Cast. Tab.* nuperorum, *Lob.* Seseli Mass. ferulæ aut Dauci Cretici facie, *Lob.* Siler montanum, *Ger.* (B 8.

2. Seseli Massil. fœniculi folio, quod Dioscor. censetur, *C. B. 9. Lob.* Ses. Massil. *Dod. Dioscor. Clus. hist.* nonnullorum, *Cam.* Fœniculum petræum, *Tab.*

Crescit sponte in Gallia ac Italia,

apud nos non nisi in hortis colitur; solo gaudet sabuloso.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen*, quod verum in modernis officinis prostat, secus ac antea, ubi semen brancæ ursinæ, monente Tabernemontano, ejus loco venum ivit.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. usque 3. incid. aperit, discut. Usus præcip. in morbis capitis, Epilepsia (cui tota sua substantia resistit.) in imbecillitate visus, spasmo, &c. in Pulmonum ac pectoris affectibus, tussi, catarrhis; in Epatis obstructione, Hydrope, ventriculi cruditate ac inflatione; in calculo Renum ac Vesicæ: in mensibus obstructis. Specifica antidotus est cicutæ. Extrinsecus in spasmo, contracturis, in lacte mammarum coagulato, in uteri impuritate, ac obstructione.*

CCCXXIII. Seseli Creticum.

Τορδύλιον, *Dioscor.* Seseli Creticum minus, *C. B. 4. Cam.* Seseli Creticum, *Lob. Dod. Cast. Tab. Ger.* Pimpinella Romana, *vulgo Arab.* Atturtilon, Cretischer Seseli, Candischer Sesel.

Crescit sponte in Provincia Galliæ, apud nos non nisi in hortis.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. & sicc. 2. est nephriticum, uterinum pulmonicum. Usus præcip. in stranguria, & urina remorata; dolores discut. menses ciet, catarrhorum expectorationem promovet.*

CCCXXIV. Sideritis.

Σιδηρῖτις. Sideritis 1. *Fuchs. Cord. in D.* vulgaris, *Cam. in Matth. 2. Clus. hist. 4. Lon.* Sid. Heraclea, *Cord. hist. Tab.* Sideritis seu ferruminatrix, *Lob.* Sid. vulgaris hirsuta erecta, *C. B. 4. Arab.* Tetrahit, Sidrichis. German. Gliedkraut.

N. *Matthiolus Marrubiastrum pro Siderite Dioscoridis habet, cui contrariatur Tabern.*

Crescit locis apricis montanis sabulosis: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba sed raro.

Vires. *Absterg. astring. vulneraria est intus & extra adhiberi apta. Usus præcip. in herniis.*

N. *Adhibetur itidem in morbis incantatione introductis.*

CCCXXV. Siliqua.

Κερατία, Siliqua edulis, *C. B. 1.* Siliqua, *Matth. Cord. in D. Lon. Cast. Cam.* Ceratonia, *Dod.* Cerata vel Siliqua, *Lob. Tab. Ger. Clus hist.* Sil. dulcis Carub & Carnub. vocata, *Alpin.* Germ. Johannsbrodt.

Crescunt in Regno Neapolitano, tum in Insula Creta & Syria.

OFFICIN. NAT.

Fructus (scil. siliquæ, cujus succus melligineus in usum solùm venit.

Vires. *Siccat & astringit. Usus præcip. in ardore stomachi, tussi, &c. alias cæterùm est difficilis.*

CCCXXVI

CCCXXVI. Sinapi.

Σίναπι, ἄπεως. Arab. Cardel, Senff.

Sinapi
- Hortense
  - rapifolio: *Hujus semen purpureum & usuale potissimum,*
  - apii folio: *Huius semen rubescens, & minus usuale.*
- Sylvestre, &c.

Dicitur Sinapi, *Cast. Matth.* Sinapi hortense, *Cord. in D. Lon.* sativum prius, *Dod.* Sin. sat. Erucæ aut rapi folio, *Lob. Tab.* seu album, *Cam. C. B. 1.*

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. & sicc. 4. incidit atten. attrah. rubificat. Usus præcip. in appetitu excitando chylificatione promovenda: in affectibus hypochondriacis ac quartana ex mucilagine tartarea, item in quotidiana (ante paroxysmũ Dos. ℈j. exhibita) in calculo: caput purgat. Extrinsecus in sinapismis, in arcendo caro, (naribus inditum vel in sinapismo adhibitum) tumores maturos aperit, sternutationem movet.*

PRÆPAR.

Oleum Ex semine expressum.

Vires. *Nervorum affectibus frigidis confert.*

CCCXXVII. Sisarum.

Σίσαρον, Sisar, Siser, *Brunf. Matth. Cord. in D. Lon. Cam.* sativum, *Fuchs.* sisarum, *Trag.* (& Rapunculus hortensis,) *Dod. Lob. Tab. Ger.* Sisarum Germanorum, *C. B. 1.* Germ. Gierlein/ Görlin/ Klingel Rüblein/ Zuckerwurtz.

Colitur in hortis: solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. 2. saporis subamari, subastring. ventriculo convenit, appetitum excitat, diuretica ac lithontriptica est, bene nutrit, facilè concoquitur, specifica antidotus censetur ☿ vivi.*

N. *Est usus potius culinaris quàm officinalis.*

CCCXXVIII. Solanum.

Στρύχνος. Solatrum, Nachtschatten/ Sawkraut.

Solani varia occurrunt genera, quorum alia baccifera sunt, alia pomifera. Verùm officinis quod usitatius Solani Titulo, est solanum officinarum, *C. B. 1.* Solatrum, *Brunf.* vulgare, *Trag.* Solanum, *Lon.* hortense, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cam. Ger.* sativum, *Tab.* Solanum nigrum, *Cord. in D.*

Crescit juxta sepes ac vias: floret æstate integra.

OFFICIN. NAT.

Herba, bacca.

Vires. *Refrig. 2. reliquis temperata sunt, adstring. appellunt. Usus præcip. externè in Erysipel. in dolore capitis, in æstu febrili mitigando (capiti ac pedibus applicata) in parotidibus.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex herba cum floribus.

N. *Suns*

N. *Sunt qui ante Biennium exhibere vetant.*

CCCXXVIII. *Sorbus.*

Ὄρον, ου. Sorbus, Sperberbaum.

Sorbus { sativa. *Hæc officinalis.*
C.B. { sylvestris.

Insignitur sorbus, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Tab. Ger.* Sorb. Domestica, *Matth. Lob. Cast.* Sorbum ovatum, *Fuchs.* Sorbus legitima, *Cluf. hist.* esculenta, *Cam.*

Crescit in hortis: maturos fert fructus autumno.

OFFICIN. NAT.

Fructus, (*Sorbum*, Speyerling/ ὄον.)

Vires. *Refrig. & sicc. astring. Vsus præcip. in fluxionibus alvi, uteri, &c. Extrinsecus adstringit vulnera* (*fructus pulverisatus.*)

N. *Sorba colligunturpotissimum immatura, exiccanturq; tùm in aëre, tùm in Clibano: siccata pulverisantur pro usu Medico, pauci enim sunt nutrimenti.*

PRÆPAR.

Condit. Fructus cum melle.

CCCXXIX. *Spica.*

{ Spica mas.
{ Spica fœmina. Lavandula.

Non discrepant nisi magnitudine, quæ tàm flor. quàm foliorum in Spica major est, in Lavandula minor: odor itidem Spicæ gravior est, Lavandulæ gratior, ideoque promiscuè usurpari possunt.

Mas insignitur Lavandula latifolia, *C. B. 1.* Spica nardus Germanica, *Trag* Nardus Italica, *Matth. Lob.* Germanica, *Lon.* Lavandula, *Dod.* major, *Cord.* Pseudonardus, *Matth. Cast.* mas, *Fuchs.* at in ico; fœmina, Lavandula latioribus foliis 1, *Cam.* 2. longiore folio, *Cluf.* Lavendel.

Fœmina dicitur Lavandula angustifolia, *C.B. 1.* Lavandula, *Trag. Matth.* vulgaris, *Cord. in D.* minor, *Cord. hist.* Pseudonardus fœmina, *Matth. Fuchs.* (at in icon, mas) Lavandula, *Lob.* Spica nardi, *Cam.* breviore folio & Spica, *Cluf.* Spiçanard.

Colitur utraque in hortis, nobisq; vulgatior est Spica fœmina: Floret Junio ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Flores utriusque,

Vires. *Calf. & sicc. 3.* (*prævalet tamen Spica*) *saporis subacris ac subamari, partium tenuium, cephalica est ac nervina. Vsus præcip. in catarrhis, paralysi, spasmo, vertigine, lethargo, tremore artuum. In urina, mensibus ac fœtu pellendo* (*unde & parturientibus exhiberi solet*) *in tormin ibus ventris flatulentis. Extrinsecus in lixiviis, capitis ac artuum, in Masticatoriis* (*pro catarrho exiccando ac revellendo ad palatum, ne ad pulmones defluat.*)

N. *Odore suo fugat pediculos.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Flor. Lavendulæ.

2. *Confect.* Flores.

3. ▽ *stillat.* Ex floribus irrigatis sc. vel vino vel aqua.

4. *Ol.*

4. *Ol. spicæ stillat.* cum ▽ ascendit.

N. *Asportatur ad nos sat copiosè ex Provincia Galliæ regione, ubi copiosè crescit, uteri motus ac dolores compescit umbilico illitum.*

CCCXXX. Spica Celtica.

Nardum Celticum, *Matth. Cord. hist. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Nardum Celticum Dioscord. *C. B. 4.* Nardus alpina seu Celtica, *Clus.* aliis, Romana, Galatica, Saliunca, Germ. Celtischer Narden.

Crescit in Liguria: in Carinthia, Styria, in alpibus Tyrolis, &c.

OFFICIN. NAT.

Radicula cum adnatis, colligenda Julio & Augusto.

Eligenda recens, jucundi odoris, radiculis numerosis, cohærens, non fragilis, & plena.

Vires. *Calf. & sicc. viriumque earundem est cum spica Indica, sed imbecilliorum, majore tamen cum utilitate adhibetur in urina ciendâ, ventriculo corroborando, flatibus discutiendis. Extrinsecus additur malagmatis, unguentisque calfacientibus.*

CCCXXXI. Spica Indica.

Nardus *Cord. in D. Lob.* Nardus Indica, *Matth. Cord. hist. Lon. Cast. Ger.* Nardus seu Spica Indica, Spica nardi officin. *C. B. 1.* Arab. Stumel, Indianisch Spicanarden.

Radix est *officinalis* ex India Alexandriam, atque inde Venetias & in Germaniam transportata. Dicitur autem Spica, quod spicæ similitudinem habeat.

N. *Est & Nardus spuria Narbonensis, ut & Nardus montana, valerianæ non absimilis; Verùm officinis nostratibus peregrinæ.*

Eligenda recens, levis, longam comam habens, spicam vero brevem, colore flava, aliquantulum redolens Cyperum, sapore amaro ac linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permanet.

N. *Madefacta dolosè vendi solet, quæ fraus deprehenditur, quod Spica sit candida, squalida, nulloque pulvere obsita, filisve lanæ instar crinita.*

Vires. *Calf. 1. sicc. 2. atten. astring. nephritica & stomachica est. Usu præcip. in urina ac mensibus ciendis, in ventriculi rosione, inflatione, in Ictero, &c. Extrinsecus in lixiviis Cephalicis, balneis uterinis, &c.*

PRÆPAR.

1. *Oleum Nardinum simplex.* Fit ex coctione in ol. communi, Vino ac Aqua.

2. *Oleum Nardinum compos.* Fit ut simplex additis nonnullis aromatibus.

CCCXXXII. Spinachia.

Spinachia, (Spinacia,) *Brunfels. Fuchs Dod. Tab. Lon. Cast. Matth. Lob. Ger.* mas, *Cam.* vulgaris, *Trag.* Lapathum hortense seu spinachia semine

spinoso, C. B. 2. German. Binetsch/ Spinat.

Colitur in hortis: Floret ut plurimum Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia seu Herba. *Potissimum culinaris est.*

Vires. *Refrig. & hum. 1. utilis cibus in omnibus morbis, laxat alvum, lenit asperitatem pulmonum. Extrinsecus refrigerat ventriculū ac Epar (impositа.)*

N. *Continuus usus melancholicum generat sanguinem.*

CCCXXXIII. Staphisagria.

Staphisagria, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Cam.* Herba pediculāris, *Cord. in D.* Arab Alberas, Leußkraut / Speichelkraut / Bißmünz / Mäuß- vnd Rattenpfeffer.

Crescit in Apulia, Calabria, Dalmatia, Istria.

N. *Crescit & apud nos species quædam, verum minus illa usitata est.*

OFFICIN. NAT.

Semen triquetrum & asperum.

Vires. *Internus usus purgatorius est, sed rarus. Extrinsecus ejus usus est apophlegmatisans in masticatoriis, gargarisi. odontalgicis (cum ✝) ac abstergentibus in ulceribus ac papulis, &c. Adhibetur & in phthirsasi.*

CCCXXXIV. Stœchas.

Στοιχάς, Stœchas, *Trag. Matth. Lob. Lon. Cast.* (Stichas) *Fuchs. Dod.* Stich. Arabica, *Cord. in hist. Cam.* St. brevioribus ligulis, *Clus. hist.* St. purpurea, *C. B. 1.* Arab. Astochodas, Römischer/ Welscher/ frembder Kümmel oder Thymian/ Stechasskraut.

Crescit copiose in Insulis Galliæ, quæ Stœchades dicuntur, optima tamen censetur Arabica (unde ad compositiones recipere monent Arabicam.) Huic succedit Cretica.

OFFICIN. NAT.

Flores seu potius spicæ compressæ, inter florum ac seminum proventum collectæ.

Eligendæ spicæ recentes odoratæ, & subamaræ, si haberi possunt Arabicæ.

Vires. *Calfac 2. & sicc. 2. absterg. attenu. aperit. Usus præcip. in affectibus capitis & nervorum, scilicet vertigine, Apoplexia, Paralysi, Lethargo: In morbis pectoris itidem præstat quod Hyssopus; insuper urinam & menses ciet, venenis resistit, affectibus hypochondriacis succurrit. Extrinsecus in lotionibus capitis, suffitu, &c.*

PRÆPAR.

1. Syr. de Stœchade simplex V. D.
2. Syr. de Stœchad. comp. s. V. D.
3. Syr. de Stœchad. Fernelii. V D.

CCCXXXV. Stœchas Citrina.

Ἐλίχρυσον, Elichrysum seu Stœchas citrina angustifolia, *C. B. 4.* Stœch. citrina, *Matth. Gesn. Dod. Cast. Tab.* Amaranthus luteus, *Fuchs. Lon.* Coma aurea, *Lob.* aliis Tinearia (quod tineas abigat,) Germ. Rhombkraut / Mottenkraut.

Crescit

Crescit locis aridis & sabulosis, & convallibus frequens juxta Rhenum. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calf. & sicc. incid. aperiunt diuretici ac vulnerariis sunt. Usus præc. in obstructione Urinæ, Epatis, Lienis, mensium: coagulatum sanguinem resolvunt, catarrhos exiccant, menses nimis fluentes siccando sistunt, lumbricos fugant: commendantur & inprimis ad exiccandas defluxiones acres Pulmonum, &c. Extrinsecus faciunt ad emolliendam uteri duritiem, (in balneo) lendes abigunt (in lixivio capitis) defluxiones siccant & discutiũt (suffitu,) &c.*

N. *Sunt qui amuleti loco de collo suspendunt, lumbricosq; ventris eo fugari volunt. Dn. D. Arnold. Weichard. in Thesauro pharmaceutico.*

CCCXXXVI. Succisa.

Succisa, *Matth. Fuchs. Dod. Cast.* glabra, *C.B. 1.* Jacæa nigra, *Brunf.* Morsus Diaboli, *Trag. Lob. Lon. Tab.* Germ. Abbiß/Teuffels Abbiß.

Crescit passim in campestribus, pratis ac juxta arva: Floret Julio, Augusto, Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix, Flores; nonnunquam & *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. amara, alexipharmaca ac vulneraria est, ut Scabiosa, cum qua & reliquis facultatibus convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, Peste, Uteri dolore, sanguine coagulato, abscessibus occultis, lue venerea, ejusque ulceribus, in vulneribus recentibus, &c. Extrinsecus in angina, tumoribus tonsillar. diuturnioribus, qui ad suppurationem ægrè perveniunt (gargaris.) in sugillationibus, bubonibus, &c.)*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex integra planta (cum rad. & flor.) collecta in fine Julii.

CCCXXXVII. Symphytum.

Symphytum
- Officin. *Hujus loci.*
- Majus tuberosa radice
- Minus tuberosa radice
- Minus borraginis specie
- Maculosum, *vide Pulmonaria.*
- Petræum *minus usuale.*

} *Minus usualia.*

Insignitur consolida major, *Brunf. Trag. Cam. Ger.* symphytum, *Lon.* majus, *Matthiol. Cord. hist. Cam. Cast. Tab.* magnum, *Fuchs. Dod.* alterum, *Cord. in D.* Symphitum Alum & Alus, *Lab.* Consolida vulgo, Solidago, German. Wallwurtz/Schwartzwurtz/Schmeerwurtz/Beinwell.

Crescit in pratis, & hortis, gaudet loco humido: Floret Majo & Junio, floresque fert purpureos vel albos: illud marem vocant, hoc fœminam, quæ hoc tractu vulgatior crescit.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores.

Vires. *Caliditate temperatum est, sicc. 2. vulnerarium est è præcipuis celeberrimum, mucilaginosum, incrassans, acrimoniamque humorum obtundens, imò & incidens, adeoque partium mixtarum. Usus præcip. in fluxionibus quibuscunq; inprimis alvi, in Erosione Pulmonum ac phthisi, in hernis, ruptis venis fractis ossibus, &c. Extrinsecus vulnerum sanguinem sistit, fracturas ossium ac vulnera consolidat.*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum radice.

2. Conserv. Ex floribus.

3. Condita Radix. V. Renodæum.

4. Syrup. de Symphyto. V. Disp.

5. Extract. Symphyti. ℞. mucilaginem radicis coctæ inspissatam. Extrahe cum ▽ ac abstrahe.

6. Extractum sanguineum. Sanguis. ℞. Rad. recent. symph. maj. & min. conquassa in formam pultis. Hinc adde panis ℔ ¼. (scil. secalini vel triticei.) M. ac irriga cum Vino generoso, inde Phiolæ vitreæ occlusæ cera Hispanica, digere aliquandiu in fimo vel ♍. Hinc exprime, digere, fecesque subsidentes separa, reliquum inspissa. Vide Quercet. Ph. R. c. 26.

Vires. *Præstat ad hernias & ulcera omnia.*

Dosis ℈j. *ad dies plusculos.*

7. Oleum stillat. Ex radice sicca per Retortam elicitur.

N. *Oleum hoc ut per paucam elicitur, ita viribus pretiosum est in herniis curandis intus & extra adhibitum.*

T.

CCCXXXVIII. Tamariscus.

Tamariscus C. B. est
1. Germanica. *Hæc usualis.*
2. Gallica.
3. Ægyptia.

Dicitur Tamariscus, *Brunf. Lon.* fœmina, *Cord. hist.* Myrica, *Trag. Clus.* sylvestris seu Tamaryx, *Matth. Cæs. Dod. Tab.* Tamaryx sylvest. fœmina, *Fuchs.* Tam. humilis, *Cord. in D.* Myr. sylv. altera, *Clus. hist.* Myr. altera in Germania, *Cam.* Tam. fruticosa folio crassiore, *C. B. al.* Murica. Arab. Tarfa, Tamariscenholtz.

Frutex est arborescens similis Sabinæ, in tantam excrescens magnitudinem, ut doliola inde fiant mensur. i. capientia, quæ vulgaria sunt nostratibus.

Nascitur juxta Rhenum & Danubium, tum quoque secus paludes, solo gaudet saxoso.

OFFICIN. NAT.

Lignum. Radix, Cortex, (qui maximè usualis est, inprimis radici detractus.)

Vires. *Cortex calfac. & sicc. 2. (lignum ad frigidiusculum.) attenuat. aperit. absterg. subastring. diureticus est ac splenicus. Usus præcip. in obstructione ac tumore Lienis (quem absumere scribit Dioscorides) in morbis ab atra bile ac seroris undis,*

undis, ut scabie, pruritu, in Ictero nigro, profluvio albo mulierum, &c. Extrinsecus inprimis in tinea capitis, & obstr. mensium (insessu.)

PRÆPARATA.

1. Extract. è corticibus fit l.a. cum ☿ vel ▽. v g. flor. geniſtæ, ſcolopendriæ, & ſim. Querc. Ph. R.

2. Sal. Ex incinerato ligno, l.a.

CCCXXXIX. Tanacetum.

Tanacetum *C.B.*
- Odoratum
  - 1. vulgare luteum. *Hoc uſuale.*
  - 2. foliis criſpis.
  - 3. minus, album.
  - 4. alpinum.
- Inodorum
  - flore minore.
  - flore majore.

Dicitur Tanacetum, Matricariæ 2. Species & parthenium, *Brunf.* Tanacetum vulgare, *Trag.* Tanacetum, *Matth. Lon, Dod.* Artemiſia tenuifolia, *Fuchſ.* Ambroſia quibusdam, *Cord. in D.* Tanacetum millefolii foliis, *Lon* Athanaſia ſeu Tanacetum, *Caſt.* Artemiſia Dioſc. *Tab.* Græcè Ἀρτεμισία λεπτόφυλλος, Athanaſia, Tanaſia. Germ. Reinfarn/ Wurmkraut.

Naſcitur locis arenoſis incultis: Floret Junio & Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, *Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. incid. diſcut. vulnerarium, uterinum & nephriticum eſt. Uſus præcip. in lumbricis, torminibus ventris, calculo impuritateque Renum ac Veſicæ, menſibus obſtructis, flatibus, hydrope, &c. Extrinſecus iisdem affectibus adhiberi poteſt, lavando, cataplaſſando, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽ ſtillat. Ex tota planta florente.

2. Oleum ſtillat. quod raro proſtat.

CCCXL. Taraxacum.

Dens Leonis, *Brunf. Matth. Dod. Lob.* (& corona, caput Monachi,) *Tab. Ger.* Hieracium majus, *Trag.* parvum, *Cord. in D.* Hedipnos major, *Fuchſ.* Taraxacon minus, *Lon.* Dens Leonis latiori folio, *C.B. 1.* German. Pfaffenblat/ Münchskopff

Habetur & major & media, quæ vulgatior eſt folio acutiore, aliquando obtuſo.

Creſcit in herboſis locis: Floret Aprili, Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. ſaporis amari, abſterg. aperit, Epaticum eſt, cum Endivia conveniens, quâ tamen potentius operatur. Uſus præcip. in febr. putrid. inveteratis, &c. Extrinſecus maculas abigit oculorum (lac ex diſrupto caule, ter quotidie oculis inditum,) vulnera ac ulcera abſtergit, &c.*

N. *Radix amuleticè curare dicitur affectus oculorum, peculiari tamen modo, ut volunt collecta. Nimirum, ſunt qui infrorſum per foſſam ſubtus factam evellunt. Sunt qui quoquo modo foſſam in novem ſecant fruſta, novemque diebus de collo ſuſpendunt. Alii integram ra-*

dicem adhibent. Idem Amuletum & tertianam fugare dicitur.

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex planta cum radice, foliis ac floribus collecta initio Maji.

CCCXLI. Thlaspi.

Bawrenſenff. Genera varia ſunt, eaque promiſcue uſualia. Præferuntur tamen arvenſia.

Nomen Thlaſpi Botanicis fere omnibus vulgare eſt.

Naſcitur in locis incultis, ſaxoſis, apricis, parietibus ac tectis. Floret Majo, matureſcit Junio.

OFFICIN. NAT.

Semen & Herba.

Vires, *Calf. & ficc. 4. abſtergit. Uſus præcip. in internis abſceſſibus rumpendis, menſibus ciendis, Iſchiaticis affectibus curandis, Extrinſecus abſtergit ulcera quæcunq; manantia, inſuperque pharmicum eſt, ſed minus vulgare.*

N. *Gravidis quia fœtum necat, infenſum cenſetur.*

CCCXLII. Teucrium.

Teucrium, *Fuchſ. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt* Teucrium 1 *Tab. & C.B. 2. Matth.* chamædrys 2. ſeu aſſurgens, *Dod.* Teucrium vulgare fruticans ſeu 1. *Cluſ. hiſt.* Teuſcr. latifolium, *Ger.* Germ. groß Bathengel.

Creſcit locis herboſis aſperis, aridis apricis: Floret Aprili, Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, vel & herba antequam flores eruperint collecta.

Vires. *Calf. & ficc. 2. Epatica eſt, ſaporis amari, viribus omnino conveniens cum chamedri.*

CCCXLIII. Thymus.

Thymus *C.B.*
1. Vulgaris, folio tenuiore. *Hæc uſualis.*
2. Vulgaris folio latiore.
3. Capitatus.
4. Inodorus.

Dicitur Thymus, *Brunf. Trag. Matthiol. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon.* Thymus durior, *Cam.* noſtras, *Cord. in D.* Serpillum hortenſe, *Dod* alias Thymum, Arab. Haſce. Germ. Römiſcher/Welſcher Quendel/Thymian.

Creſcit noſtratibus *in hortis*: Floret Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu *Folia & Semen.*

Vires. *Calf & ficc. 3. ſaporis ſubacris, atten. incidit, diſcutit. Uſus præcip. in affectibus Tartareis. 1. Pulmonum, ut aſthmate, tuſſi. 2. Artuum, ut podagra, omnia viſcera reſerat, appetitum excitat. Extrinſecus in tumoribus frigidis, ſugillationibus, inflationibus ventris, doloribus arthriticis.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba cum floribus.
2. *Spiritus.*
3. *Oleum ſtillat.*

CCCXLIV. Thymiama.

Thymiama (*officinis* corrupte Thymiana vel Thuris cortex, vel Thus Judæorum, quod Judæi in ſuffumigiis

giis frequenter eo utantur) corticolum quid est ex India allatum Videatur Styrax rubra, *Bellon* Nascaphtum, *Cord. hist.* Storax rubra officinarum, *C.B. 3.*

Vires. *Constructionibus vulvæ ex suffitu prodest. Odores jucundi gratia & suffimentis immiscetur. Vide Thuris cortex. Class. 2.*

N. *Sunt & qui Ammoniacum electum, Thymiama appellitant.*

CCCXLV. Tilia.

Tilia, Sinbenbaum/
- Mas & sterilis. *Hæc nobis insitata.*
- Fœmina, flores ac semen proferens.

Dicitur Tilia fœmina, *Brunf. Matthiol. Fuchs. Lon. Tab.* Tilia, *Lon. Dod.* sativa, *Trag.* Phyllirea, *Cast.* Tilia fœmina fol. majori, *C.B. 5.*

N. *Est & folio minori Tilia sylvestris*, Trago, *quæ priori per omnia similis, nisi quod sit minor & nigrior.*

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia. Cortex. Semen, Lignum.

Vires. Flores *calf. & sicc. partium tenuium, discut. cephalici sunt. Usus præcip. in Epilepsia, Apoplexia, Vertigine.*

Folia ac Cortex *siccant, repellunt, urinam ac menses cient. Externe cus ambustis subveniunt* (mucilago *scil. extracta ac inuncta*)

Semen *fluxionibus quibuscunq; medetur, etiam hæmorrhagiæ narium.* (*naribus scil. inditum*)

Lignum *in tussiones ℥ss aspersione re-*

dactum, sanguinem coagulatum fortiter resolvit.

Extrinsecus adhibentur folia in aphthis ac tumoribus pedum discutiendis: corticis mucilago in ambustis ac vulneribus magni est solaminis.

N. *Humor defluens è medulla dissecta tiliæ capillorum defluvio succurrit.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus.
2. *Conserv.* Ex floribus.

CCCXLVI. Tormentilla.

Tormentilla *C.B.*
- 1. Sylvestris. *Hæc usualis.*
- 2. Alpina
  - major.
  - folio sericeo.

Appellatur Tormentilla, *Brunf. Matth. Doa. Cord. Lon. Lob. Cast. Tab.* (cui consolida rubra,) *Ger.* Heptaphyllum, *Fuchs.* German. Tormentill/ Heilwurtz / Blutwurtz / roth Gunzel/ roth Heilwurtz Ruhrwurtz.

N. *Sunt qui* χυσόγονον Dioscor. *esse velint.*

Crescit passim in herbosis ac arenosis locis: Florere incipit Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Siccat 3. sine insigni caliditate, astringit vulneraria, diaphoretica ac alexipharmaca est. Usus præcip. in peste, morbisque cæteris malignis imprimis si cum fluxu alvi conjuncti sint, in catarrhis exiccandis, in lue venerea, in veneno hausto, in vulneribus. Summatim*

matim non est vegetabile, quod influxionibus quibuscunque (alvi, uteri) usitatius sit, quam hæc tormentillæ radix. Extrinsecus iisdem adhibetur variis in affectibus, in vomitu, vulneribus, & sim.

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba tota cum floribus collectis Majo.

CCCXLVII. Trichomanes.

Τριχόμανες, seu Polytrichum officinarum, *C B* Trichom. *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. hist. Lob. Cast. Cam.* Trichom. mas, *Tab. Ger.* Adiantum rubrum, *Lon.* Polytrichum vulgo *Cæsalp.* alias capillaris Filicula. German. Widertodt.

N. C.B. *Ex Tabern. diversa genera refert, verum promiscue singula in usum accersi possunt.*

Provenit locis humidis juxta aquas in vetustis parietibus ac muris. Virescit perpetuo, sterileque est.

OFFICIN. NAT.

Flores seu herba integra.

Vires. *Adianto (capillo Quis ut & Rutæ murariæ) facultatibus omnibus respondet, ideoque eo recurrendum. Peculiariter tamen monet Tabern. quod ▽ stillat. imprimis proficua sit iis, quibus lecur putrescere incipit.*

CCCXLVIII. Trifolium.

Trifolii quam plurima passim occurrunt genera, nimirum plantę quęcunque foliis ternis germinantes hoc sibi & nominis jure nativo vendicant. Ex omnibus tamen, non nisi species pauças Officinis inservire comperimus: hæ sunt

Trifol.
- Acetosum. *Vide Acetosella.*
- Aureum. *Vide Epatica nobilis.*
- Odoratum. *Vide Lotus & melilotus.*

CCCXLIX. Triticum.

Triticum nobis usitatius est duplex hybernum & æstivum.

1. Dicitur hybernum aristis carens, *C.B.1. Matth.* Triticum, *Brunf. Cord. h. Dod. Tab.* Trit 1 genus, *Trag. Fuchs. Lon.* Siligo spica muticâ, *Lob.* Trit. spica mutica, *Ger.* Τυρὸς. Robus, *Arab.* Henta, Henca, Hantha, Germ. Weitz/ Winterweitze.

2. Appellatur Triticum æstivum, trimestre Setanium, *Galeno.* German. Sommerweitze.

Est & triticum terrestre, *Cord.* aliàs Zea amilea, vel Zoopyrum amyleum, *C B 3.* Trit. 2. *Trag.* Trit. amyleum, *Tab.*

OFFICIN. NAT.

Semen ejusque *Farina & Furfures.*

Vires, *Moderatè calfac. emollit, maturat, discutit, internus ejus usus cibarius est, multum enim ac bonum nutrimentum suppeditat, incrassat & obstruit. Extrinsecus adhibetur (farina in tumoribus molliendis, leniendis, &c, in oculorum inflammationibus ac fluxionibus (cataplasmatis forma imposita) in Erysi-*

Erysipelate, podagricisque doloribus leniendis (sic cafarina imposita.)

Furfures *abstergunt squamulas capitis, lenium dolores, (in cataplas. vel faeculis.)*

Triticum trimestre inservit amylo conficiendo.

PRÆPARATA.

1 ▽ *stillat* Ex pane in MB.

Vires. *Sistit fluxus alvi in infantibus, &c.*

2. *Oleum Tritic.* Parari potest destillando per descensum, ex tritico contuso, sed inusitatum est.

N. *Alii extendunt triticum contusum super laminam ignitam, vel torrent in sartagine ac exprimunt.*

CCCL. *Tussilago.*

Tussilago { Vulgaris. *Hæc usualis.*
Alpina { rotundifolia glabra.
rotundifolia canescens.
folio oblongo.

Dicitur βήχιον, *Dioscor. Cord. hist.* Ungula Caballina, *Brunf. Trag.* Tussilago, (Bechium,) *Matth. Fuchs. Cord. in D. Lon. Dod. Lob. Cast.* vulgaris, *Cam.* aliis Farfara, Farfarella Germ. Huflattich/ Brandtlattich/ Roßhub

Nascitur in amænis ac riguis locis, crepidinesque fluminum amat: Floret Martio.

N. *Dicitur & filius ante patrem, quia Februario & Martio foliis nondum egressis, repente floret, floresque fugaciss. ultra biduum fere cum caule non perstantes profert.*

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix.

Vires. Radices & Folia *virentia temperatis proxima sunt, (al. refr.) siccata verò modicè acria & calida evadunt. Planta est thoracica. Usus præcip. internè in tussi (unde & nomen habet) orthopnœa, vomicisque pectoris, quibus singulis & fumus ejus ore hiante attractus mederi creditur. Extrinsecus prosunt ulceribus calidis & inflammationibus (folia recentia imposita.)*

PRÆPAR.

1. *Syr. de farfara*, è succo foliorum.

2. *Conserva*, è flor.

3. ▽ *stillat.* è foliis.

4. *Succus* 9. diebus bibitus quartanam tollere dicitur.

V.

CCCLI. *Valeriana.*

Valerianæ usuales sunt { Hortensis. Sylvestris { Major. Minor.

Hortensis insignitur, Phu magnum, *Fuchs. Matth. Lon.* majus, *Matth. Cord. hist.* verum, *Cord. in D.* Ponticum, *Tab.* Valeriariana vera, nardus agrestis, *Trag.* Valer. major, *Lob. Cam.* Valer. hortensis, *Dod. Ger C. B. 1* (cui & Phu folio olusatri Dioscoridis) Carpesium, *Cast.* Terdina *Paracelso* groß Baldrian/ groß Garten Baldrian.

Sylvestris major, *C. B. 4.* Dicitur

Phu similitudine Elaphoboſci Dioſcoridi. Valeriana, *Brunf.* vulgaris, *Trag. Cord. in D.* Sylveſtris, *Lob. Dod. Cam. Cluſ. hiſt.* major, *Tab.* Phu parvum, *Matth. Caſt.* Phu Dioſc. *Brunf.* vulgare, *Fuchſ. Tab.* Phu Germanicum, *Fuchſ.* groß wild Baldrian.

Minor appellatur Valeriana paluſtris (ſylveſtris) minor, *C. B.* Valeriana exigua vel 4. *Trag.* Valer. minor, ſylveſtr. *Lob.* minima, *Dod.* ſylveſtr. ſeu paluſtris minor, *Cam.* Phu minus, *Lon. Tab.* minimum, *Matth. Caſt. Cam.* (Epit.) klein Baldrian.

Phu verum colitur nobis in hortis, in Ponto & Creta ſponte provenit, naſciturque in pratis, aliisque locis humidis: minus, in campeſtribus udis: Florent Majo, Junio ac Julio.

Optima cenſetur hortenſis, cui ſuccedit minor, ac demum major.

OFFICIN. NAT.

Radix præcipuè, tum & *Herba* Phu veri.

Vires. *Calf. & ſicc. 2. attenu. aperiunt alexipharmaca, ſudorifera ac diuretica ſunt. Uſus præcip. in imbecillitate viſus, peſte, aſthmate, pleuride, obſtructo Epatis, Lienis, Ureterum, Hernia, Ictero, & ſim. Extrinſecus confortant viſum, maculas oculorum abſtergunt, cephalalgiam ſedant, menſes cient, ſudorem promovent (in balneis) exiccant catarrhos (ſuffitu) bubonum ac anthracum malignitatem corrigunt, globulos ſagittave infixas extrahunt, ulcera inveterata mundificant.*

N. *Sunt qui radicem pro amuleto febris quotidianæ habent, eamque de collo ſuſpendunt.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta (radice, caule ac foliis) in fine Maji.

2. *Extract.* Itidem ex integra planta vel radice ſola paratur.

CCCLII. *Verbaſcum.*

θλόμος. Candelaria, Candela regis, Lanaria, Wullkraut/ Kerzenkraut/ Brennkraut/ Himmelbrand/ Unholdenkerzen/ Königskerzen.

Verbaſcum *C. B.*
- Album
  - mas
    - latifolium luteum, *C. B.* 1.
    - anguſtifolium pallidum, 2.
  - fœmina
    - flore luteo magno, 3.
    - flore albo, 4.
    - lychnitis flore albo parvo.
- Nigrum
  - fol papav. cornieulati.
  - flore ex luteo purpuraſcente.
- Salvi folium. Hoc ſingulare & rarum ſpeciebus, 4.

Ex his uſualiora ſunt: Verbaſc. mas latifolium luteum, cujus Vicarium eſt, Verbaſc. fœmina flore luteo. Prius inſignitur Verbaſcum, *Matth. Cord.*

Cord. in D. Verbascum mas, *Lob. Cast. Tab.* Verbascum candidum mas, *Lon.* Verbascum latius, *Dod.* Tapsus barbatus, *Ger.*

Posterius, Verbascum seu candela regia, *Trag.* Verbasc. nigrum, *Fuchs. Lon.* Verbascum maximum album fœmina flore subpallido, *Lob.* Verbasc. luteum, *Tab.* Verbasc. lichnite minus, *Ger.*

Crescunt locis arenosis: Florent Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Radix, sed raro,

Vires. *Calf. moderate ac sicc. emoll. discut. dolores lenit. Usus præcip. in morbis pectoris, tussi, exputitione sanguinolenta, torminibus ventris,*

N. *Radix hæmorrhoidum fluxum & dolorem sistere dicitur (dieb. 9. vel 10. continuis assumpta.*

Extrinsecus sunt flores ac folia præcipuæ æstimationis, in sopiendis doloribus quibuscunque & inprimis in affectibus ac tumoribus ani (hæmorrhoidibus:) in capillis luteo colore tingendis.

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus.

2. *Oleum.* Ex infusione iterata flor. in ol. oliv.

N. *Matthiolus oleum parat ex floribus solis, quibus vitrum repletum, beneque obturatum exponit soli, qua ratione flores aliquatenus liquescunt.*

CCCLIII. *Verbena.*

Peristereum, Verbenaca, Verbena. Arab. Beneran, Albea, &c. Eisenkraut/ Eisenrich/ Eisenhart/ Daubenkraut.

Verbena
1. Communis. *Hæc usualis.*
2. Tenuifolia Verbenaca supina, *Tab.*
3. Fœmina. *V. Erysimon.*

Dicitur Verbena, *Lon.* recta, *Trag.* mascula, *Brunf.* communis & sacra recta, *Lob.* Verbenaca, *Matth. Cast.* supina (& fœmina,) *Fuchs. Cord. in D.* recta, *Dod. Tab.* fœmina, *Cam.* vulgaris, *Clus. hist* al. Columbaris. Verbenaca communis cæruleo flore, *C. B. 1.*

Crescit passim juxta muros & vias: Floret Julio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba seu *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. saporis amari, astring. Cephalica ac vulneraria est. Usus præcip. in dolore, aliisque affectibus capitis (a frigidis humoribus) in affectibus oculorum, pectoris, in tussi inveterata, in obstruct. Epatis ac Lienis, Ictero, torminibus ventris, dysenteria, inprimis; atterit ac expellit calculum, libidinem coercet, febrim tertianam fugat, arthritidem mitigat, vulnera sanat, partum facilitat. Extrinsecus in cephalalgia, odontalgia, alopecia, melancholia, in oculorum lippitudine, imbecillitate, rubore, in Angina, in raucedine (collo circumplasmatizata) in tumore glandularum, in faucibus (gargaris.) in dolore Lienis (cum axung. porci) ac podagrico mitigando, in vulneribus astringendis ac putridis abstergendis, in procidentia ani, in marisc. &c.*

N. 1. *Sunt qui febrim tertianam ac quartanam peculiari modo eà curant. Nimirum in tertiana recipiunt geniculum tertium (à terra) idque sursum decerptum propinant: in quartana quartum.*

N. 2. *Amuleticè strumam verbenâ curari, sunt qui statuunt. Modum Marcellus Empyricus edocet: Radicem transversim in partes duas jubet dividere, inferiorem suspendere de collo, superiorem in fumo. Sic arescente parte superiore & strumam arescere ait.* N. *Quod si utraque pars postmodum influentem conjiciatur, malum recrudescere idem asserit.*

N. 3. *In dolore capitis sedando quantum valeat si de collo suspendatur, videre licet apud Forest. lib. 9. observ. 52.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba cum floribus æstate collectis.

2. Est & *Unguentum de Verbena*, aliàs Unguentum Jovis dictum. Vide August.

CCCLIV. *Vermicularis.*

Sedum minimum, *Tab. 3. Fuchs.* Sedũ minus 3. & Vermicularis, *Trag. Lob 3. Matth. Cast* Sempervivum minimum, Illecebra s. Sempervivum, 3. *Dod. Lon* ἀιζοον 3. Dioscor. ἀιζ acre, *Cord. hist* Portulaca 3. *Brunf.* Vermicularis sive Illecebra, *Ger.* German. Mauerpfeffer. klein Haußwurtz.

Crescit in muris, locisque arenosis. Floret maximè æstate integra.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. validè, saporis acerr. bilem per vomitũ insigniter educit. Unde usus præcip. in febribus. Extrinsecus in laxitate dentium (quorum signaturam refert) ac putredine gingivarum scorbutica (gargarism.) rubificat, Vesicatoria est, strumas discutit.*

N. *Sunt qui pro amuleto febrili* ♃ *&* ☌ *de collo suspendunt.*

CCCLV. *Veronica.*

Ehrenpreiß/Grundheil.

Veronica *C. B.*
- Mas
  - 1. Erecta.
  - 2. Supina & vulgatissima. *Hæc usualis.*
- Spicata
  - latifolia.
  - angustifolia.
  - minor.
- Fœmina seu pratensis serpyllifolia.

Insignitur Teucrium, *Trag.* Veronica, *Tab.* Veronica mas, *Fuchs. Lon.* Veronica mas serpens, *Dod.* Veronica vera & major, *Lob.* (cui & major, septentrionalium,) *Cam Ger.* Veronica vulgaris supina, *Clus hist.*

Crescit in Dumetis. Floret Junio, floribusque est subcæruleis, rarius candidis.

Eligenda quæ circa quercuum radices nascitur.

OFFICIN. NAT.

Folia. Flores.

Vires. *Calfac. & sicc saporis amari & astringentis, incidit, vulneraria insi-*

gnis

gnis ac sudorifera est. Usus præcip. in erosione ac obstructione Pulmonum, Lienis, hinc & inprimis in colica, Phthisi scabie, pruritu, peste, vulneribus, &c. Extrinsecus famosissima est in vulneribus abstergendis, astringendis, in duritie Lienis, in colica (clysmat.)

1. Conserv. ex summit.

2. ▽ stillat. Ex herba cum incipit florere.

3. Syr. Ex succo & saccharo.

4. Sal. Ex cinere.

CCCLVI. Victorialis.

{Mas longa. Hæc usualis.
{Fœmina; est species gladioli, C. B. 3.

Appellatur. Allium montanum, latifolium maculatum, C. B. 9. (inter allia.) Allium alpinum, Tab. (cui & Victorialis mas.) Allium anguinum, Matth. Cam. Porta, Serpentinum, Cast. Ophioscoridon, Lob. Victorialis longa, Clus. (cui & major.) German. Siegwurtz.

Crescit in alpibus: Floret cum aliis speciebus allii.

OFFICIN. NAT.

Radix crinita.

Vires. Calf. & sicc. perinde ac allium agreste, cui & in facultatibus aliis per omnia similis existit.

N. Plebi nostrati, Judæisque amuletum est familiarissimum, quo aspectui aereq; infecto se tutos fore persuasi sunt.

CCCLVII. Vinca.

Κλημάτις δαφνοειδὴς, Singrün/ Ingrün.

Clematis Daphnoides, C. B.
- 1. Minor. Hæc usualis.
- 2. Major.
- 3. Flore pleno.

Nominatur Vinca pervinca, Brunf. Lob. Tab. pervinca, Trag. clematis, Matth. Cord. in D. Clem. Daphnoides, Dod. Fuchs. Lob. Cam. Tab. Clus. h.

Solo gaudet fœcundo: Floret Aprili, Majo, viret semper. Flores cærulei sunt, quandoque candidi, rarius rubentes vel subpurpurascentes.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. Refrig. sicc. & astringit (Dodonæo calfacit 1. sic. amplius.) Vulneraria insignis est. Usus præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, Expuitione sanguinis, vulneribus, seroso liquore manantibus. Extrinsecus in profluvio mensium, narium, in laxitate & dolore dentium: lac extinctum revocat.

N. Adhibetur quoque ad profligandos morbos incantatione introductos (in lotionibus, &c.

PRÆPAR.

▽ stillat. Ex Radice foliis ac floribus principio veris collectis.

CCCLVIII. Vincetoxicum.

Ἀσκλήπιας, Dioscor. Hirundinaria, Schwalbenwurtz.

Asclepias C. B.
- 1. albo flore & Gerard. Hæc usualis.
- 2. nigro flore
- 3. Cretica
- 4. Virginea

} minus usualis.

Insignitur Hirundinaria, *Brunf. Trag. Lon.* Vincetoxicum, *Matth. Dod. Cast:* Asclepias, *Fuchs. Cord. hist. Lob. Tab. Cam.*

Crescit in sylvis, locisque petrosis atque arenosis: Floret Julio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, raro *Semen.*

Vires. *Calfacit atque sicc. moderatè, atten. alexipharmaca ac sudorifera est insignis. Usus præcipuus in peste, aliisque venenosis affectibus, in obstructionibus meusium, in palpitatione cordis, ac lipothymia, in Hydrope.* Semen *commendatur ad calculum.* Extrinsecus *usus tàm florum, quàm radicum ac seminis est in ulceribus sordidis ac malignis purificandis, ad ictus insector. venenator. in ulceribus mammarum, &c.*

Dosis rad. ʒj.

PRÆPARATA.

1, ℣. Ex integra planta.
2. *Extract.* cum S. V.

CCCLIX. *Viola purpurea.*

Ex variis violarum classibus, quæ apud Botanicos occurrruns, tres officinis potissimum considerandæ veniunt. Viola purpurea Martia, de qua hîc. Viola lutea, de qua in Cheiri, ac Viola tricolor, de qua in Jacea.

E violis purpureis martiis inferuntur in officinas odoratæ, neglectis inodoris.

Insignitur Viola, *Lon.* Viola sativa, *Brunf.* Viola Martia odorata nigra seu purpurea, *Trag.* Viola purpurea, *Fuchs. Matth Cast.* Viola nigra, *Dod. Cord. in D. Ger. Clus. hist.* Viola martia purpurea, *Tab.* Viola præcox, *Lob.* Viola martia purpurea flore simplici odoro, *C. B. 1.* aliis violaria, German. Violenkraut/ Veilkraut/ braune Violen / Merz Violen.

Eligatur odora.

Solo gaudet umbroso ac aspero, juxta vias, sepes & muros, &c. Floret circiter finem Martii ac initium Aprilis.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Semen.

Vires. *Violaria (præcipue flos) refrig. 1. hum. 2. (flores exiccati refrigerant imbecillius siccantque) emollit, lazat, cordialis est ac pectoralis, expectorationem promovet. Usus præcipui ac creberrimi in bile, præcipue atra mitigandâ, in fervore febrium compescendo, doloreque capitis inde nato, in tussi, asperitate gutturis, catarrhis acribus, pleuritide, &c.*

N. 1. *Flores alvum leniter subducunt. Extrinsecus adhibetur herba crebrò in lotionibus, cataplasmatis, clysteribus, & sim.*

Seminis *usus rarus est, isque in obstructione Renum, ubi emulsioni potissimum inservit, de qua nota, quod plerumque vomitum ac secessum moveat.*

Dosis ʒß. ad ʒj.

N. *Flores locum sibi vendicant inter flores illos cordiales famosos.*

PRÆ-

PRÆPAR.

1. Syrupus violar. solutivus. Ex multip. infusione florũ recentium in ▽.

Vires. *Ex viribus supra enumeratis, maximè lenit alvum.*

Dosis ʒij. ad iij.

2. Syrupus ex succo violar. (syrupus violar. simpliciter dictus.)

3. Syrupus violarum compositus Mesuæ. Ex decoct. flor. ʒj. sem. Cidon. Malvæ, jujub. sebest. aã. N. xx. in ▽ cucurb. ℔. vj.

Syrupus violatus regius, i. e. Julep. violar. ex ▽ flor. & sacchar.

5. Conserv. Ex floribus selectis à parte herbacea (alabastris.)

6. Acetum. Ex infusione florum.

7. Oleum. Ex floribus infusis in oleo omphacino.

8. ▽ stillat. Ex floribus.

9. E tota herba.

10. Tinctura. ℔. flores, macera in propria ▽, leviter exprime & cola.

N. *Addi hic potest spir.* ☉*i ut in Tinctura Rosar. aut* Glückradt: *verùm vereor, ne color inde mutetur, quod tamen viribus nihil derogat.*

N. 2. *Eleganter quoque violarum Tinctura conficitur, si flores phlegmate* ☉*i* (N. *pluries, 8. vel 9. super* ♍ *cohobato) irrorantur, digeruntur ac exprimuntur.*

11. Extractum. Ex succo lentissimo igne inspissato.

℔. Flor. violar. ℔ß. inde cucurbitæ etiam sine conquassatione, affusaque ▽æ ℔j. pone in MB tepidum, ut coloretur: exprime ac procede ut moris: nimirum expressum succum novis floribus affunde, macera, exprime, inspissa.

Dosis ʒj. *Sala.*

N. 1. *Gemmas integras non rejectis alabastris (foliis exterioribus) adhibere licet. 2. Etsi color ultra semestre spatium non durat, nihil tamen inde viribus decedit. 3. Si ex floribus exiccatis idem conficere volueris, ad eundem illum modum id præstare poteris, præterquam quòd major aquæ copia requiratur.*

12. Trochisci. Vide Disp.

CCCLX. *Vitis.*

Ἄμπελος ἀμφέλος, Vitis Vinifera. Arab. Harin. Weinstock / Weinreb.

Loca amata prica: Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Folia, quibus adjungi poterit *Succus* (lacryma) ex amputatis palmitib⁹ extillans, sic & *Vinum*, *Omphacium*, *Tartarus*, *Vvæ*, *Acini* uvarum *Uvæ passæ*, *Vinacea*, quippe hæc omnia absque operatione officinali suppetunt.

Vires. Folia (*pampini*) capreolique *refrigerant, astringunt valide. Usus præcip. in dysenteria, vomitu, pica, expuitione sanguinis aliisque hæmorrhagiis sistendis*, (*succus expressus assumitur.*) *Extrinsecus refrigeram ac leniunt capitis dolores ac æstum, conciliant somnum in lotionibus pedum, ut & ipsi capiti adhibita.*

Succus *ex amputatis palmitibus extillans.* (*Aqua vitis, Lachryma Vitis.*)

Intrin-

Intrinsecus vim habere creditur atterendi & expellendi calculum: oculorum caligini medetur ac rubedini, (oculis inst illata) impetigines sanat si locus affectus nitro antea fricatus, ea lavetur.

N. *De Vino Omphacio, aceto ac Tartaro vide suis locis infra.*

Uvæ immaturæ, (Agrestæ.) *Refrigerant & siccant, astringunt. Proin poterit esse usus earum in febribus ardentibus, excitant scil. appetitum, fluxum ventris sedant, asst sanguinem indigestum procreant. Vide etiam omphacium.*

Uvæ maturæ *calfac. & hum. 1. recenter deglutitæ generant inflationes & cruditates ventriculi, diarrhœam, & sim. magis tamen id faciunt albescentes, minus rufescentes. Exiccatæ uvæ ventriculo commodiores sunt, appetitumque excitant, alvum laxant.*

Uvæ passæ sunt uvæ maturæ vi caloris exiccatæ, sive calore solis exiccatio illa peracta sit, unde passulæ dulciores resultant: sive calore clibani, unde dulcoacidæ. Prostant uvarum passularum potissimum genera tria. Passulæ scil. maximæ, seu Damascenæ Zibebæ dictæ. 2. Passulæ majores Germanicæ Rosinen / è quibus sunt, quas uvas Massilioticas vocant Germ. blaw Rosinen. 3. Passulæ minores seu Corinthiacæ, kleine Rosinen / Corinthen.

Vires. *Omnes calidæ sunt seu temperatæ, leniunt, alvum laxant, acrimoniam hebetant, ventriculo, pulmonibus ac Epati gratæ sunt, tussim mitigant. Zibebæ dictæ exemptis acinis, (gigartis) in ▽ fontan. vel stillat. convenienti infusæ, potum agrotis exhibent sat gratum sitique convenientem. Acini vim habent astrictoriam, conveniuntque in vomitu, alvique fluxu, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeantur (torrentur scil. ac teruntur.)*

Vinacea, *i. e. siliquæ cum acinis in expressione musti residuæ, magnarum virium perhibentur in arthriticis doloribus sedandis. Si membrum affectum Vinaceis per se calescentibus imponatur.*

PRÆPAR.

1. Cinis sarmentor.

Vires. *Adhibetur ad cauteria, & furfures capitis extergendos.*

2. Loch passulatum. Vid. l. 2.

3. Mel passulatum. Vid. l. 2.

4. Condit. passulæ laxativæ. V. A.

CCCLXI. *Virga aurea.*

Virga aurea C. B. est
1. V. A. major seu Doria.
2. V. A. latifolia serrata. *Hujus loci.*
3. V. A. angustifolia serrata. *Hæc & serratæ nica dicitur.*
4. V. A. angustifol. minus serrata. *Hæc Serratæ surrogari apta est.*

Secunda dicitur Virga aurea, *Cam. Epit. Ger.* V. A. serratis foliis, *Tab.* V. A. altera *serrato folio*, *Lob.* V. A. margine crenato, *Dod.* V. A. minor laciniatis foliis, *Cam.* Germ. gulden Wundkraut/ein ander Heydnisch Wundkraut.

Quar-

Quarta dicitur V.A. *Matth. Dod. Lon. Cast.* Villanovani, *Lob.* V.A. foliis non serratis, *Cam. Epit.* V.A. major, angustifolia, *Cam.* Symphytum petræum 3. *Tab.*

Crescit angustifolia ut plurimum in sylvis: latifolia in collibus, agrorumque marginibus & vineis. Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia & Flores.

Vires. *Utraque calf. & sicc. 2. astringit: vulneraria est celeberrima, intrinsecus & extrinsecus adhibita, nec non & lithontriptica diureticaque non è postremis. Confert itidem diarrhœa & dysenteriæ, sanguinis expuitioni medetur, mucilaginem Renum & Ureterum efficaciter abstergit, putredinem gingivarum, dentium q, vacillationem curat.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex herba cum flor. Julio & Augusto collecta.

CCCLXII. *Virga aurea*, aliàs *consolida Sarracenica.*

Solidago Sarracenica, *Trag. Fuchs. Dod. Lon. Lob* Consolida aurea, *Tab.* Herba Doria, *Ger. icon.* Virga aurea angustifolia serrata, *C.B. 3.* Heydnisch Wundkraut.

Crescit in locis montanis, sed magis udis & depressis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Astringit, amara est siccatque evidentissime, vulneraria est insignis usu interno & externo adhiberi apta, medetur & fistulis, ulcera maligna mundificat ac sanat.*

CCCLXIII. *Ulmaria.*

Barba Caprina 1. *Lon.* Barbi Capra, *Lob.* Barbula Caprina 1. *Trag.* Medesusium, *Cord. hist.* Regina prati, *Dod. Ger.* Ulmaria, *Clus. Tab.* Barba capræ floribus compactis, *C.B. 2.* Germ. Geisblat.

Crescit locis udis juxta flumina, & sim. Floret Junio, Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, & nonnunquam radix.

Vires. *Refrig siccat, astringit, sudorifera & alexipharmaca est, proin convenit in fluxibus omnis generis, in diarrhœa, dysenteria, fluxu menstruo nec non in expuitione sanguinis, resistit pesti. Extrinsecus sunt, qui radicem recentem contusam vulneribus imponunt, tum ad sistendum sanguinem, tum ad consolidanda vulnera.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex foliis cum floribus.

2 *Extract* Quod admodum Quercetano probatur in peste. *Ph. Rest. cap. 26.*

CCCLXIV. *Urtica.*

Ἀναλύφη Urtica *C.B.*
- Urens
  - Maxima
  - Minor
  - Romana
  - *Hausales.*
- Fatua est Cannabis sylvestris.
- Mortua, *vide infra.*

Maxima dicitur Urtica major, *Brunf. Fuchs. Lon. Tab.* Urtica vulgatis Urens, 1. *Trag.* Urtic. 2. *Matth. Cast.* Urtica, *Cord. in D.* Urt. urens, *Ger.* Urt. urens altera, *Dod.* Urt. sylvestris asperior, *Lob.* Urt. communis seu major & fœmina, *Lob.* Urtica urens maxima, *C. B. t.* Germ. grosse heisse Brennessel.

Minor insignitur Urtica minor, *Brunf. Fuchs. Cord. hist. Lon. Tab. Ger.* Urtic. 3. *Trag. Matth. Cast.* Urtica urens minima, *Dod.* Urtica minor acrior, *Lob.* Urtica urens minor, *C. B 3.* heiter Nessel.

Romana dicitur: Urtica legitima, *Clus. hist.* Urt. Rom. *Trag. Fuchs. Matthiol.* Romana vel mascula, *Lob. Cam. Tab. Ger.* Urt. 1. *Matth. Cast.* Urtica urens, 1. *Dod.* Germ. Römische Welsche Nessel.

1. & 2. Crescunt passim locis arenosis juxta sepes ac muros, &c. Prior potissimum sylvas amat. 3. colitur in hortis. Omnes vigent æstate.

OFFICIN. NAT.

Urticæ maximæ *Radix. Semen*, (Julio & Augusto colligendum,) *Folia*, minor. *Herba*, Romanæ, *Semen.*

Vires. *Urtica omnis calf. moderatè & sicc. 2. partium tenuium est, aperit, incidit, abstergit, emollit, diuretica est, & hisce contriptica; peculiariterque cicuta adversatur, ut & Hyoscyamo. Radix (urticæ maximæ) commendatur maximoperè ad Ictterum. Herba usus in gangræna (decocta & propinata.) Eadem in olere sumpta solvit alvum, abstergit Renes, calculos expellit, expectorationem; morbillorumque eruptionem promovet. Semen (Romanæ.) Usus crebri est in Pulmonum affectibus, asthmate, tussi convulsivâ, pleuritide, peripneumonia. Extrinsecus reprimit urtica uvam inflammatam (in gargarisi.) sedat hæmorrhagiam narium (urtica minor scil. cõtusa vel & succus ejus expressus naribus inditus.) gangrænam mundificat.*

N. 1. *Noverunt & Chirurgi urentis urticæ fricatu sanguinem allicere, adeoque atrophiæ subvenire.*

N. 2. *Prurigini ab urticâ introductæ medetur oleum olivarum.*

CCCLXV. Urtica mortua seu Galiopsis.

Varia genera & urticæ mortuæ passim observantur, colore, odore, figura, & sim. differentia. Datur fœtida & non fœtida: maculata & non maculata: flore purpureo, albo, luteo. Primas autem præcæteris dant fœtidæ ac præcipue maculatæ, quam genuinam suspicantur Galiopsin Dioscoridis, ex lacteo scil. ductu, qui folia media in longum intersecat. Huic surrogari tamen non nequit & fœtida non maculata.

Maculata insignitur Lamium alba linea notatum, *C. B. 5.* Urtica lactea, *Matth.* Galiopsis Dioscoridis, *Cam.* Milzadella *vulgo* seu Lienaria (quòd lieni conveniat.)

Non maculata est, quæ inscribitur Lami-

Lamium purpureum fœtidum folio subrotundo, seu Galeopsis Dioscoridis, *C. B. 1.* Urtica labeo mas, *Brunf.* Lamium, *Trag.* (vel urtica 8. 9. 10.) *Fuchs.* Galeopsis, *Cord. hist. Lon. 2. Tab.* purpurea, *Cæsl.* Urtica iners altera, *Dod.* non mordax, *Lob.*

Crescunt juxta sepes, parietes, vias, in ruderibus, &c. magna ex parte tota æstate florent.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & siccat. præcipuè commendatur Galeopsis fl. purpureo ad dysenteriam (decoctum propinatum) flores albi ad fluorem album specifice celebrantur. Extrinsecus medetur urticæ pano, &c.*

PRÆPAR.

Conserva. Ex floribus albis.

Z.

CCCLXVI. Zedoaria.

Zedoaria Zitwer/ *C. B.*
- 1. longa } *Has promiscuæ usuales.*
- 2. rotunda }
- 3. tuberosa } *inusitatæ.*
- nigricans }
- 4. Geiduar }

1. Insignitur Zedoaria, *Lon. Matth. Lob.* Zed. radice longa, *Clus. in Coroll.* Zedoaria & veterum Arnabi, 2. species radice longa, *Cord hist. C. B.* Zadura, Zaduar, Zudar, &c. *Fuchs. in comp med.*

2. Dicitur Zerumbet Serapionis, *Lob.* Zurumbethum, *Cord hist.* Zerumbeth & Zedoaria rotunda, *Fuchs. comp.*

N. 1. *Datas has Zedoarias non differre inter se, nisi sola forma, adeoq; ejusdem radicis partes esse, videre licet apud Lobelium in adverss. & observ.*

N. 2. *Tabernæmontanus & Matthiolus Zedoariam Avicennæ nihil aliud esse, quam Antoram modernorum, probare nituntur, Dodonæus Zedoariam officinarum pro Zerumbeth Avicennæ & Serapionis, habet.*

Advehitur è Sinarum regione & ab extremis Indiæ finibus.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Eligitur odorata, albida, amara, ponderosa, non cariosa.

Vires. *Calfac. & sicc 2. incid. flatus discutit, amarissimi est saporis ac alexipharmaca, Usus præcip. in doloribus colicis atque ventriculi: animalium venenatorum morsibus opitulatur, lienteriam sistit, vomitiones reprimit, menses ciet, suffocationi uteri efficaciter succurrit, alvi tineas quascunque enecat, antidotis permiscetur.*

PRÆPARATA.

1. Condit. Zedoaria. Conditur ut Zinziber.

2. Confect. Zedoaria. Fit l. comm.

3. Extract. Fit cum ☿.

N. *Substitui potest decoctum inspissatum.*

4. Oleum stillat. Cum ▽ ascendit.

5. ▽ stillat.

6. Balsamus. Ex oleo & corpore olei nucistæ.

CCCLXVII. Zinziber, Zingiber.

Ζιγγιβερ, Ζιγγιβερις, Γιγγιβερις, Zingiber, *Lob. Monard.* Zingiber & ejus siliqua, *Matth.* Zinziber, *Lon* Gingiber, *Garz. ab H.* Arab. Zingibel seu Lengibel, Germ. Imber/Ingber.

N. *Reperiuntur apud Aromatarios radices albæ & rubentes: hæ rubricâ, illæ sæpè cretâ infectæ, quo à teredinibus quibus candidiores & molliores magis obnoxiæ, præserventur.*

Advenitur copiosum ex Calecut Indiæ Emporio, atque ex Troglodytica Arabica.

Vires. *Calfac. potenter, sed non primo statim occursu, adeoque partium est crassiorum, earumque non terrestrium, sed aquearum, & consequenter humectantium: aperit, incidit, attenuat. Confert ventriculo, thoraci, aliisque visceribus; appetitum prostratum excitat, putredini ac malignitati humorum resistit.*

PRÆPARATA.

1. *Zingiber in India seu China conditum.* Convehitur ad nos ex India, conditum sc. recenter saccharo, vel quodam mellis genere, quod quibusdam è siliquis exprimunt.

2. *Conditum nostrate.* Fit lege commun. Vide l. 2.

3. *Confectio Zingiberis.* Macera radices aliquandiu in ▽ vel lixivio, postea scinde in tenues & oblongas particulas, exiccaque: hinc confice l. c.

4. *Zingiber laxativum.* V. August.

5. *Spec. Diazingiber.* V. Disp.

6. ℥ ℈ *stillat.* Fit lege commun. Vid. l. 2.

CLASS. II.

De Alterantibus secundariis, quæ sunt Succi, Olea, Lachrymæ, Resinæ, Gummi Resinæ, Gummata.

CCCLXVIII. Acetum.

Acetum est liquor aciditate terrestriori ac fixiori (☿-licam vocant) imprægnata.

Delectus: Acetorum maxima diversitas est, variantque naturâ, viribus ac præstantiâ, pro varietate rerum ex quibus confecta ea sunt. Sunt enim aceta ex Vino, Cerevisia, ex succis fructuum (pomaceis, pyraceis) ex melle, &c.

Usitatiora autem sunt vinacea, quæ recipienda quoties aceti simpliciter fit mentio.

Hæc itidem variantia occurrunt. (Etenim ut vinum differt præstantia, ita & aceta exinde confecta.) Eligantur igitur quæ ex meliori ac generosiore vino, utpotè omnium vegetabilium principe & maximè omnium vitriolato, confecta sunt.

N. *Ad menstrua metallis solvendis desti-*

destinanda, eligenda sunt inprimis aceta hydromelitum vinosorum, utpote quæ cum manna cœlesti (melle) naturam animalem præter vegetabilem ex floribus induerunt, atque ita alia menstrua solvendi potentia superant. Et hæc sunt aceta illa Philosophis usitata, unde & philosophica dici solent, de quibus amplius in menstruorum descriptione, l. 2. c. 57. Vide etiam Quercet in Tetrad.

N. *De reliquis acetis cerevisiarum succ. pomaceorum aut pyraceorum immaturorum, viliorumve vinorum, notetur, quòd rerum metallicarum solutionibus minus sufficiant.*

Vires. *Substantiæ acetum est mixtæ, frigidæ ac calidæ (superat tamen frigiditas caliditatem) in reliquis siccatis partium est tenuium atten. penetr. astring. putredini resistit sudorem ciet.*

N. *Acetum accedit proximè ad naturam ☿, primasque tenet præ cæteris correctivis, quorum operâ gummi calfacientia, succive venenati corriguntur. Per se quoque singulare est remedium adversus ictus serpentum, etiam venenatissimorum, quales sunt aspides.* Quercet. in Pharm. rest. c. 24.

PRÆPARA.

I. ACETA DESTILLATA.

1. *Acetum destillatum commune.*

℞. ☩ fortissimum, destilletur ex cucurbita vitrea in B. M. vel cineribus leniss. calore: primo ascendit phlegma insipidum (fermè quarta pars liquoris,) quod phlegma ubi extillaverit, (acido odore & sapore id deprehenderis) muta recipiens, colligeque ♍ (spir. ☩,) seorsim, continuando destillationem, donec spiritus omnes ascenderint.

N. 1. *Si ad extracta ususque medicos ♍ destinetur, cauto opus est, ne nimium urgendo ἐμπύρευμα concilietur: sin vero ad metallicos labores, urgendum erit donec rubri spiritus adtollantur, nihilque amplius spirituum exeat: id felicius fiet in arena.*

N. 2. *Alii rectificant aliquoties cohobando, tandemque partem aliquam phlegmatis lento ☽ calore abstrahunt.* Sen. instit.

Vires. *Phlegmatis usus esse potest in Extractionibus quibusdam, E. g. viridis æris pro conficiendo ☉ ♀is & aliarum Tincturarum.*

2. *Acetum ex fecibus.*

℞. Feces ☩, (die Mutter vom Weinessig/) destilla per vesicam cum refrigeratorio ac prodibit ♍ igneum.

Vires. *Solvit metalla, &c.* Kesler. 4. c. 65.

3. *Acetum Radicatum*, seu alkalisatum.

℞. Fecum, ex ♍ destillatione relictarum ℔ 3. vel 4. calcina ad siccitatem, dein affunde ♍, idque iterum abstrahe in arena, toties cohobando, donec omnis ☉ cum ♍ ascenderit. *Sennert. Instit.*

Aliter. ℞. ☉ ☩i volatilis (vide infra) p. j. ♍ p. 4. confunde & destilla per arenam in Retorta, dando in fine ignem satis fortem. Destillatum de-

stilla iterum supra ⊖ fixum cohobiis toties repetitis, donec omne cum ※ ascenderit. *Beguin, l. 2 c. 5.*

℞. ☥ i mens. 1. affunde supra ☿ calcin. ℔. ß. ⊖ ʒiiij. destilla, cohabaque aliquoties, tandemque supra recentem ☿ calcin. & ⊖ funde, destillationemque reitera. *Vide Kesler. 4. cap. 78*

4. Acetum mellitum.

℞. Mell. ℔. 4. ☥ ad emin. 4. digitor. destilla ex arena. Exit aqua acerba, quam rectifica.

Vires. *Solvit Corallia, Margaritas, & reliquos lapides pretiosos.*

5. Acetum Terebinthinatum.

Fit ex aceto & Terebinthina per ☌ simul destillatis, hinc oleo & spiritu ab ▽ separatis. *Hartman.*

6. Spiritus Aceti S. Cloß.

Destillentur ℔ VI. ☥ in MB paulò ultra tepidum incalescente, donec sexta tantùm pars restet ℔j. vix excedens, quæ unà cum cucurbitâ & ⚹ in cineres transportetur, & destilletur ad siccitatem usque cum cohobio ter & quater super fæces repetito. Quod si adhuc fortiorem exoptes, tunc ex crystallis fecum ☥ cum boli s. q. globulos concinna, qui per ☌ acti △ nudo in Recip. quod prædictum ☥ spiritum contineat, rectificatique igneum atque corrosivum ∽um dabunt, metallorum solutionibus aptissimum.

N. *Sal ※ evanescit ab Extractis & Tincturis quibuslibet per putrefactionem cum ♈ & abstractionem fortem in cineribus, Sic enim Sal fit volatile & ʒß. illius qualibet vice ascendit.*

II. CRYSTALLI EX ACETO.

℞. ☥ ad mellis consistentiam inspissatum, repone ad crystallisandum s. artem. Crystallos purifica solvendo (e. g. in phlegmate ☥ abstracto,) & crystallisando. *Libavius.*

CCCLXIX. Gummi Ammoniacum.

Ἀμμωνιακὸν, ἀμμωνιακὸς, vel ἀμμωνιακὸς Dioscoridi Hammoniacum, Ammoniacum, Thymiama, Gutta ammoniaca, *Cord. hist.* Ferulæ lacryma, *Galeno.* Ammoniaci lacryma, *Matth. vulgò* Armoniacum. Arab. Altarhut, Raxach, Aalsach, &c. *Ger.* Gummi Armoniac.

Gummi est stillans ex ferula quadam, quam ad differentiam aliarum Ammoniaciferam vocant, alii Metopion. Dicitur autem Hammoniacum ab Hammonis oraculo, juxta cujus delubrum colligitur.

Eligendum est sincerum, instar Thuris in grumos condensatum, odore Castoreum utcunq; æmulans, sapore amarum, digitis tractatū mollescens, bene coloratum (exterius flavum, interius candidum.) Et hoc θραῦσμα, (thrauston Plinio, i. e. fragmentum) appellatur: sicut id quod terræ, calculorumve particeps est, φύραμα, (Phyma Plinio, i. e. mixtura) dicitur.

Vires. *Calfac. 2 sicc. 1. emollit, attenuat, resolvit, digerit, maturat, attrahit, vali-*

Valide, ut quoque spinas carni infixas eliciat, alvum movet, splenicum est. Usus præcipuus est in doloribus arthritidis, in resolvenda mucilagine ☿ea viscosa, crassa ac contumaci Pulmonum, Mesenterii & hinc in obstructionibus contumacibus Lienis, Epatis, Uteri, in calculo. Extrinsecus in scirrhis, panis, tophisque junctur arum, in scrophulis, aliisque tumoribus durioribus resolvendis, &c.

Dosis à ℈j. ad ℥j.

PRÆPAR.

1. *G. Ammon. depuratum.* ℞. Gummi, q. v. solve, cola ac exprime, hinc inspissa.

N. *Solvitur in quocunque liquore aqueo ☩, Vino, succo, &c. Usitatius tamen per ☩ depuratur.*

2. *Ol. stillat.* Fit per ♌, vesicam vel Retortam. *Vide supra.*

Vires. *Omnibus confert affectibus, quibus Gummi Ammoniacum.*

3. *Oleum cœruleum S. Cloß.*

Feliciter eliciuntur hujusmodi olea per ☉ tribus fuleris è luto sicco statuminatam in capella sabulo & cineribus vacuâ, coopertâ tamen, dando △ lentum Rectificentur.

N. *Simili modo eliciuntur olea ex Galbano & Sagapeno.*

4. *Pilulæ de Ammoniaco.* Vide l. 2.

N. *Ibidem describuntur Pilulæ ☿reæ diversæ, quarum non minima portio Ammoniacum existit.*

5. *Extractum Resinosum seu Resina.* Vid. l. 2.

N. *Convenit viribus cum ipso G. Ammoniaco.*

6 *Extractum viscosum.* Vid. l. 2.

Vires. *Lenit asperitatem asperæ arteriæ, incrassat acres ac tenues catarrhos, unde & utiliter linctibus commiscetur.*

CCCLXX. *Gummi* seu *Resina* Animæ.

G. Animæ { 1. fulvescens & pellucidum. 2. nigricans & taurino glutini vel colophoniæ simile. 3 pallidum & retorridum.

1. Animæ est Resina pellucida ex albo citrinescens, in nova Hispaniola seu America ex arboribus quibusdam proceris incisis extillans, Thuri similima, quo tamen majora grana refert. Et hæc nobis usualis est.

N. *Veteribus incognita statuitur. Amatus tamen pro cane amomo veterum habet, cui consentit* Garzias.

Eligenda est albida seu flavescens, granulata oleosa, si frangatur Citrina, fragrantissima ac gratissimi saporis, carboni imposita facile liquescens.

2. Myrrhæ quodammodo assimilatur.

Hanc esse Minæam Galeni vel Ammineam Dioscoridis & Serapionis idem vult Amatus, adeoque Animum Lusitanis dici. *Vide Myrrha.*

3. Est ea species, quam ex India Orientali afferunt, granis minoribus granulatam. Hæc ut colore ac pellucidirate priori cedit; ita & viribus minoren.

Vires.

Vires. *Calfac. 2. hum. 1. atten. resolv. astring. discutit, cephalica est. Usus præcipuus est externus in capitis ac nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentis, in affectibus articulorum, paralysi, contractura, laxationibus, contusionibus, &c.*

N. *Solvitur ut aliæ Resinæ in oleo, tumque in ♀ rectificatissimo.*

PRÆPAR.

Ol. still. Fit ut ex aliis Resinis, per Retortam ex arena. *Vide l. 2.*

N. *Colligi possunt sigillatim oleum tenuius ac crassius.* Sala in Hydrolog.

CCCLXXI. *Gummi Arabicum.*

Gummi simpliciter, Gummi Thebaicum, Gum. Babylon. Gum. Saracen. Gum Acanthin. ex arbuscula quadam manat, quam *Dioscorides* Acaciam vocat. Estque Gummi naturæ prorsus aqueæ.

Eligendum vitri modo pellucidum, syncerum, in vermiculorum speciem contractum, candidum vel ad flavedinem inclinans. Reprobandum sordidum, resinosum, adulteratum. Adulteratur enim admixtione gummi cerasor. prunor. & sim. vel ex resinarum quarundam, id quod cognoscitur solutione in ▽, qua syncerum liquidissime ac limpidissime solvitur, adulteratum non item.

Vires. *Calf. & hum. 1. inspissat. poros cutis obstruit, acrimoniam medicamentorum obtund. t, asperitati asperæ arteriæ ac tussi confert, ocularibus medicamentis & arteriacis commodissime adhibetur.*

PRÆPARAT.

1. Pulvis.

N. *Ut bene pulveretur, calfiant mortarium ac pila.*

2. Depuratum. Solvitur in ▽ colatur ac inspissatur.

CCCLXXII. *Asa fœtida.*

Ὀπὸς μηδικὸς, Συριακὸς, (olim κυρηναϊκὸς,) Laser medicum, fœtidum. Arab. Altit, *vulgo* Assa fœtida. Germ. Teufelsdreck. Succus est sive Lachryma Laseris sive Sylphii in Media, Lybia ac Syria crescentis, (non Laserpitii Dioscoridis, cujus succus modernis incognitus est.) Et ex illius radice ac caulibus incisis colligitur.

Eligenda est syncera allii odorem ferè æmulans, viscida: reprobanda adulterata. Adulteratur enim permixtione farinæ, furfuris, sagapeni.

Vires. *Calf. 3. incidit, &c. Usus internus præcipuus, in suffocatione uteri, peripneumonia ac vulneribus, aliàs rarò adhibetur. Extrinsecus in tumido Liene, Uteri suffocatione, paneritio (cum allio ovi alb. susceptо.)*

Dosis à ℈ß. ad ʒj.

N. 1 *Solvitur super prunis coquendo in ▽, aceto aut vino.*

N. 2. *Si quis Epilepsiæ obnoxius senserit suffitum ex Asa fœtida ac cornu cervino, paraxysmo actutum corripitur.*

PRÆPAR.

1. Pulv.

1. *Pilulæ de Asa fœtida.* ℞. Asæ fœtid. q. v. humecta vel solve cum ✠ ac redige in massam.

2. *Pilulæ fœtidæ.* Vide Disp.

B.

CCCLXXII. *Balsamum verum.*

Balsamum Syriacum, Ægyptiacum, Balsamelæum, Opobalsamum, Bals. de Mecha; est liquor Balsamæus, flavus instar Terebinthinæ, odoris fragrantissimi, saporis subamari & acris, sudans ex balsami tum fruticib⁹, quoad corticem vulneratis, tum ex ramusculis amputatis.

N. 1. *Si guttula aquæ tepidæ immittatur, per totam superficiem sese extendit, ac rursum aqua refrigerata sese contrahit, lacti instillatum idipsum coagulat, in vestem laneam effusum non linquit maculam, secus ac alia.*

N. 2. *Tantæ æstimationis est, ut Princeps Arabiæ felicis, cui etiam Mecha paret, singulis annis inter alia munera tres quatuorve ejus libras Turcarum Imperatori honorarii loco transmittat. Cayri itidem Præfecto unam. Quin & Ducibus peregrinis idem ceu maximum honorarium præsentat.*

Vires. *Inter olea quævis & balsama omnium est laudatissimum, præstantissimum ac toto orbe maxime celebratum, utpote quod vires habeat abigendis morbis tàm internis, quàm externis, nulli medicamento secundas. Confert febricitantibus asthmaticis, jecoris obstructiones solvit, menses movet, stomachi dolores sedat, phthisicos juvat, appetitum excitat.* Vide prolixius Balsamum de Tolu, & *Clusium in Monard. ut & Petrum Bellonium in observationibus suis. Alpinum de plantis Ægypti, ut & in Dialogo de Balsamo peculiariter conscripto.*

CCCLXXIV. *Balsamum de Tolu seu Tolutanum.*

Balsamum de Tolu est liquor Balsamæus, coloris rubei ad aureum tendentis, mediæ inter liquidum & densum consistentiæ, valdè glutinosus, & ubicunque reponatur firmiter inhærens, saporis dulcis & grati, non nauseabundi (secus ac reliqua balsama) odoris excellentissimi Limoniorumque fragrantiam vel Jasmini quodammodo referentis, præsertim si pauxillum in vola manus fuerit fricatum.

Advehitur ex Continentis quadam Provincia, inter Carthaginem & nomen Dei sita, Tolu ab Indis appellata: ubi colligitur ex arboribus Pino pumilæ similibus, iisque tùm domesticis, tùm sylvestribus, quæ vulnerato cortice præstantissimum hunc liquorem fundunt.

Vires. *Antecellere videtur facultatibus ei, quod è nova Hispania adducitur (Peruviani nomine) efficaxque est ad omnia, ad quæ Balsamum illud Ægyptiacum. Calfac. & sicc. atten. resolvit vulnerarium est, pectus expurgat, &c. Usus præcip. in asthmate, phthisi, in ven-*

triculi cruditate & dolore. Extrinsecus doloribus à causa frigida, quibuscunque & inprimis capitis, arthriticis & nephritico: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralysi, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (inunctum cum oleo nardino) in Hydrope (illitum cum Unguento aperitivo,) in Lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac œdematibus, in contractura: parotidès insuper seu scrophulas cacas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sint confracta, (quippe fragmenta expellit) in vulneribus articulorum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c.

Dosis gr. 3. 4. &c. *Nicol. Montan.*

N. *Balsamum hoc illud esse arbitror, quod nostratibus Balsamum de Honduras dicitur.*

CCCLXXV. *Balsamum Indicum.*

Balsamum Indicum novum, *Matthiol.* Balsami genus novum; *Fragos.* Balsamum Peruvianum; Indianisch Balsam. Est liquor fragrans arboris cujusdam Indicæ Balsami dictæ (Indis xylo) coloris ex albo ac nigro rubentis; odoris suavissimi, saporis acriusculi & aliquantulum amari. Affertur ex America seu nova Hispania Indiæ Occidentalis. *Monard.*

Est { Limpidum subalbidum: Ex cortice arboris sauciato stillans: opobalsamum vocant, nostratibus officinis dicitur Balsam. Indicum verum. Der weisse Indianische Balsam.
Crassius. Ex segmentis trunci ramisque cum ▽ coctis supernatans: dicunt Xylobalsamum: nostratibus appellatur Balsamum Indicum, seu Balsamum Indicum vulgare, nigrum.

Prius præstat limpidius, posterius eligatur purpureum, suaveolens (ut vel optimo Styraci calamitæ nihil cedat) cujus guttula, carboni instillata suavem suffitum præbeat. Rejiciatur nigrum, crassum, odoris gravis.

Vires. *Calf. & sict. z. discut. emol. subastring. Usus præcip. in asthmate, phthisi, nephritico dolore, mensibus obstructis, ventriculi debilitate ac dolore, Epate obstructo, utero squalido atque inde ad concipiendum inepto, suffocatione ex utero, &c. Extrinsecus lenit dolores ex humoribus frigidis ortos, discutit humores aqueos, roborat caput ac nervosas partes contractione que sanat; ventriculi flatus discutit, cruditates tollit, lienem durum emollit, nephriticum dolorem mitigat, urinam remoratam promovet, arthriticis doloribus summè conferti in Chirurgia proficuum est vulneribus recentibus (tum consolidando, tum noxia discutiendo:) inveteratisque, nec non & nervorum; prodest contusionibus: febricitantibus confert, spinam ante paroxysmum inungendo atque cum Vino guttulas aliquot exhibendo, idque iteratis vicibus.*

Dosis

Dosis gr. 4. 5. 6.

N. *Tuntæ censetur efficaciæ, ut sint qui Opobalsamo seu Balsamo Syriaco substituere non verentur.* Nicol. Monard.

PRÆPAR.

Spiritus ac ol. ſt. ll. Fit per ateuam ex Retorta ℓ. △. Sic extillat post roridam ▽ oleum clarum instar sacchari candi coagulabile (Spiritus.) 2. Post flavescere incipit igne fortiori, (oleum.) 3. In retorta manet materia instar Colophoniæ,

CCCLXXVI. Bdellium.

Βδέλλιον. Belehon, Malathram, Madacon seu Madelcon, Lachryma est arboris cujusdam spinosæ nascentis in Arabia, India, Media. *Videatur Matth. Cord. hist. Cæsalp. Frag.*

Probatur gustu amarum, translucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odoratum, subamarum, facile mollescens, syncerum (Parthicum nominant,) Reprobatur, sordidum, nigrum in offas convolutum, quod Adrobalon nuncupatur.

N. *Sunt qui G. Anime legitimum Bdellium esse putent.*

Vires. *Calf. & sicc.* (N. *aliis calfac. 3 sicc. 2. aliis calf 2. hum 1.*) *digerit, discutit, sudorem movet. Usus precip. intern. in tussi ac pulmonum apostemate, calculo atterendo, urinaciendo, mensibus immodice fluentibus, ut & in fluore uterino sistendo fœtu expellendo. Extrinsecus discutit hernias, mollit durities ac nervorum nodos, adeoque creberrimo usu est in Emplastris sticticis.*

N, *Contusum solvitur affuso vino, aqua calida, aut aceto.*

PRÆPARATA.

Pilulæ de Bdellio. Ex Bdellio & Mirobalanis.

N, *Sistunt fluxum hæmorrhoidum ac mensium.*

CCCLXXVII. Benzoin.

Benivi, *Garz.* Benivinum, Belzoinum, Benzoinum, *Matth.* vulgo Asa dulcis, *Cord. hist.* wolriechend Asand. Resina est citrinescens vel flava, cum variis ex frustulis diversorum colorum in massam redacta, bene odorata, facilis liquatu ac fractu. Stillat ex arboribus certis, magnitudinis proceræ, quoad corticem sauciatis.

- Amygdaloides, quod maculas candidas refert instar amygdalar. delibratar. colligitur in Sion & Samaria.
- N *Hanc Myrrham Trogloditicam Dioscoridis, Amatus censet.*
- Nigrum odorem suavissimum spirans. Exudat ex novellis arboribus. Dicitur Benivi de Bonias, q. de floribus.
- Nigrius parum fragrans, quod vilius.

N. *Commiscere solent, ut unâ commodius vendantur.*

Optimum censetur pellucidum, globulis candidis refertum, Thuris æmulum, suavissimè spirans, nec heterogeneis inquinatum,

Vires. *Calf. & ſicc. 2, incid. atten. pulmonicum eſt. Uſus præcip. intrinſecus in affectibus pulm. n, catarrhoſis, tuſſi, aſthmate. Extrinſecus in cerebro per ſternutationem expurgando, in odontalgia, (maſticando) in tuberculis ac rubore faciei abſtergendo: ob ſuavem inſuper halitum creberrimè ſuffumigiis commiſcetur.*

N. 1. *Si ſuffitus ex ſolo Benzoino paretur, tuſſis excitatur.*

N. 2. *Solvitur in oleaginoſis ac ſpiritu vini rectificatiſſimo, ut & in ovi albumine, aëris humido ad liqueſcendum expoſito.*

PRÆPAR.

1. *Magiſterium.* ℞. Benzoin. ſolve in ☿ rectificatiſſimo. (NB. niſi ☿ fuerit omnis phlegmatis expers, nihil effeceris) ſolutioni affunde ▽ & præcipitabitur lacteſcens Benzoin: lava ▽ roſar. ac exicca.

N. 1. *Unius horæ ſpacio ſolutio hæc abſolvi poteſt, calore* MB *ſaltem adhibito.*

N. 2. *Poteris itidem ☿ abſtrahere ſine affuſione ▽æ.*

N. 3. *Magiſterium hoc non eſt niſi depuratum Benzoin.*

N. 4. *Solutio, quam Tincturam nonnulli vocant, manus abſtergit, candidasque reddit.*

2. *Flores.* ℞. Benzoin trit. q.v. inde ollæ vitreatæ deſuper ponendo pyramidem ex charta duplici formatam, admoveque paulatim ignem lenem carbonum vel cinerum: ſic ſublimabuntur flores, chartæq; adhæreſcent, quos ſæpius exime, ne rurſum decidant.

Doſis à gr. iij. ad ℈ß.

N. *Sunt qui flores in ☿ rectificatiſſ. ſolvunt, ſolutionemque pro Tinctura venditant.*

Florum Benzoin perfectior modus.

℞. Benzoin pulv. ℔j.
Spir. vin. opt. ℥ix.
♌la per ♌ in arena.
☿ ſeorſim primo exprime.

Butyri partem primam & albidiorem ſolve in ▽ fervente & citiſſime per chartam cola, & mox ſub ipſis manibus flores coagulari videbis. cum nigriori butyri parte eodem modo procedes, ſed flores non adeo elegantes habebis. Aquam reſiduam aquæ frigidæ in ſuo vaſe impone, & ſenſim deſcendet lac album, ejusdem cum floribus virtutis.

Poſt butyrum ſuperius pelle ulterius & habebis oleum Benzoin cum cineribus vel calce viva rectificandum.

Ex communicatione Cl. Dn. D. Ioh. Caſpari Fauſii, Medici Hanovienſis, Amici mei colendi.

3. *Liquor.* Fit in albumine ovi cocti ut ſupra. Abſtergit maculas, ſtigmataq; è lue venerea contracta.

4. *Oleum.* ℞. Benzoin pulv. ℔j. ſpir. Vini ℔iij. (vel iiij.) digere ☌ (4. 5. 6.) dein adde ſabulum purum vel ſcoriarum ♂ ℥iiij. deſtilla per Retortam ex arena vel cinere igne gradati-

vo:

vo: hinc separa oleum à Spiritu. *Panth. hygiast. Deodat.*

N. *Spir. Vini leniter abstracto, ascendit materia gummea, candida, solida, quam vocant Mannam Benzoin. Hæc albificat cuprum.*

Alii.

℞. Benzoi pulv. ℔ij. affundunt ☩ ros. in olla benè clausa, committuntque igni ut fluant (odore id cognosces) Hinc affundunt novum ☩ fluereque sinunt continuo agitando, tandem inspissari paulatim permittunt, immiscendo pro libitu flores Rorismar. Lavend. Ros. Spic. Ind ut & sant. citr. in fine superfundunt ♆ rectif. ac destillant ex arena vel cinere. *Med. destill.*

Alius modus optimus.

℞. Benzoin pulv. q. v. misce cum sabulo ac imple Retortam ad medietatem: destilla gradatim ex arena & nanciscēris liquorem ac oleum crassum instar butyri. ℞. Hujus (à liquore separati) p. j. ▽ pluv. p. xij. destilla in cinere per ♈, & extillabit oleum clarum & flavum ad fundum subinde secedens. Postquam pars media ▽ extillarit, extinguatur △, effundaturque materia in cucurbita relicta, in lebetem æneum, calfiatque optimè super △, affuso subinde ▽æ calidæ quadruplo: hinc filtretur per pannum, reponaturque filtratura ad crystallisandum. Crystallos collectos exicca lento △ calore.

N. 1. *Oleum illud rectificari poterit semel ac iterum ex ♈ cum ♆ ♀ sato, & evadit odore, saporeque gratius.*

N. 2. ℔j. *Bentz. præbet ol.* (ʒjß.) *crystall. seu florum* (ʒj.)

Modum hunc cum aliis non paucis acceptum refero viro solertissimo Johan. Casp. Sparre, Pharmacopæo hujus Reip. Seniori, Affini meo colendo.

N. *Sunt qui Benivinum solvunt in ol. nucl. cerasor. expr. solutionique admiscent ambram, muscum & Zibettam & exprimunt ad perfumandas, ut ajunt, chirotecas.*

Oleum Sam. Cloß.

Ego (*Sam. Cloß.*) Oleum Benzoin. paro ad modum Deodat. in Pantheo materia gummea, quæ post destillationem ♆ ascendit est flos sive crystalli Benzoini, qui collum ♑ opplent, ac proinde bacillo removendi veniunt, ne ♑ frangatur, post flores exit materia butyracea, indè acetum & phlegma Benzoini, sequitur oleum hyacinthinum boni odoris, sed paucum, tandem balsamum spissum igne adaucto. Ex floribus sive crystallis & materiâ gummosa cum ♆ tincturam citrinam elicies, remanente gummate albo infundo cucurb.

Vires. *Crystalli sudores movent summâ cum utilitate in lue ♀ ea, si decocto Guajacino permisceantur. Oleum vulnerarium est, balsamus vice Peruviani falsò divenditur.*

5. *Trochisci de Benzoini.* Vid. Disp.

C.

CCCLXXVIII. Camphora.

Κάφορα. Camphora sive Caphura, *Matth. Cast* Arab. Capur & Cafur Lachryma est resinosa procere cujusdam ac peregrinæ arboris, (non bituminis genus.) Germ. Kampffer.

Differentiæ duæ 1. Caphura de Burneo, (Insulæ Orientali.) Borneina dicta, quę raro adfertur, & omnium nobilissima est. 2. Ex China seu Cnichen quæ communiter in Europam adfertur, in panes orbiculares coacta, *Garz. Acost. Linscot. Fragos* (dicitur Chinea Chinichis, &c.) Sic alia rudis est ignem non experta: alia elaborata, quæ solis aut ignis calore cocta atque purgata, album colorem contraxit, *Matth.*

Seligenda est alba pellucida instar Crystalli, syncera (non maculata) odora, digitis friabilis, quæ accensa vix extinguibilis.

Distinguitur à supposititia, quod hæc calido pani triticeo (uti ex clibano extrahitur) dissecto imposita torreatur, vera autem liquescat.

N. *In tritura, mortarium ac pistillum oleo aliquo, e.g. amygdal. &c, est inungendum.*

Vires. *Resistit putredini ac venenis, unde frequens ejus usus in peste malignis, morbis febribus, &c. Veneris quoque stimulum arcere conceptumq; impedire creditum est, verum si experientia ac observatio Scaligeriana fidem meretur, citra veritatem. (nisi usu continuato id experiri quis velit) suffocationi uterinæ subvenit (sc. ℥ meliss. in qua Camphora extincta fuerit propinata.) Usus externus crebrior est, usque potissimum in Epithematis s. Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut commisceatur, solvi solet in ℥ vel conteri cum nucleis s. semine aliquo oleaginoso, e.g. pineis, sem. citrull. & sim.*

De qualitatibus primis diversitas haud levis est. Majores ad gradum usq; 3. frigidam statuunt. Recentiores e contra calidam; utrisq; suæ sunt rationes. His inservit 1. inflammabilitas, utpote quæ aëreis nō aqueis, ac terrestribus propria est. 2. Odor aromaticus ac sapor acer. 3. Facilis evanescentia, qua vel spote aërem ceu chaos suum repetit. Illis: vis venerem ac libidinem compescendi, inflammationesque extinguendi. Verum triumphare videntur recentiores. Etenim quantum ad prius, posito quod venerem arceat, non tamen propterea necessario frigiditatem concludi posse argumento sunt Ruta, Vitex, & sim. Nec firmior ratio posterior, utpote ab operatione quæ per accidens fit, desumpta. Quippe inflammatio aut mitigatio eo in casu non à qualitate frigida introducitur, sed à subtili penetrativa, exhalationibus calidis exitum reserante, atque per sudorem, insensilemque transpirationem discutiente.

PRÆPAR.

1. *Oleum Camphoræ.* ℞. Camphor. ʒiv. Terræ argillaceæ vel boli armen.

M.ij. (alii ℞. Camph. part. 1. Argill. p. 3.) Misce diligenter, & ex Massa mixta forma globulos, quos in sole vel umbra exiccatos, destilla in arena ex Cucurbita vel Retorta vitrea (in excipulum, quod contineat, si libet, aliquid aquæ pluv. destillatæ) Sic prodit primum quiddam album, mox aqua perspicua, tandem igne fortiori, oleum fragrantissimum. Ol. hoc cum ♆ bis rectificatum, aureum colorem acquirit.

N. 1. *Eodem modo destillari potest cum terra communi.*

N. 2. *Album illud sublimatum liquescet in Alembico & defluet in Excipulum.*

N. 3 *Non opus est formare globulos, sufficit enim materias solum miscuisse.*

Vires. *Vires ex superioribus collige. Optimum insuper remedium est in gangrænis, ac odontalgia. Hoc oleum affusum super Talcum subtiliss. pulveris. (melius calcinatum) biduana in MB maceratione albescit, virginibusq; ad nitorem faciei egregie inservit.* Senn. in Instit. Hartm. in pract. Tentz. Sala.

2. Ol. Camph. Paulo aliter.

℞. Camph. p. 1. Boli p. 2. Pulverisata misce & destilla ex Retorta vitrea loricata, l. △ arenæ, & prodibit Camphora instar butyri. Hujus ℞. part. 1. ☿ optime calcinati part. 2. ♆ ad eminent. digit. 3. Dest. per MB donec Camphora incipiat ascendere, quo dato signo, subtrahe △m, & effunde ♆ qui exstillavit, in vitrum angusti orificii, affundeque ▽ fontanæ quantitatem, sic lacteſcet ♆ oleumque Camphoræ supernatabit, quod separa. Materiæ in Cucurbita relictæ affunde denuo ♆ & destilla, separaque ut antea, idque toties reiterando, donec nihil Camphoræ ulterius ascendere conspiciatur, sic habes oleū Camphoræ, quantitate quidem paucum (1/8) viribus verò efficacissimum.

N. ♆ *rectificari poterit ad usus alios.*

Ex communicatione Johan. Casp. Spar. Pharmac. hujus Reip. primarii.

Aliter.

Solve Camphoram in sp. ⊕i Antepileptico Hartmanni, (vel & in ♆,) & Camphora elevabitur in forma ○○i ad superficiem. Hoc seorsim collige, atque cum terra sigillata & pauco ✝ forma globulos. Destilla per ♋m & prodibit ♒ seu ○○ valde fugax. *Hartm. in pract.*

Aliter.

℞ Camphor. el ℥ij ⊖, ℥ij. Sal, ☿, ℥iij terantur subtilissime cum lacte in formam pultis. Hanc macera in ∴ ♂ 3. dein affunde vini Malvat. ℥iij. destilla per ♌ humilem recipienti firmiter annexum, idque l. △, prodibit aquosa & oleosa substantia, quam utramque rectificare poteris.

2. Oleum Camph. Succineum.

Solvatur camph. in spiritu ⊕i ar t ☾ in oleum supernatans, quod cochleari vitreo separetur, & cum Oli succini rectif. pari pondere aliquoti s

pes

per ☽ getur, donec uniantur optimè, postea super colchotar ☉-li sæpius rectificetur, dum omnino purum evadat, & Camphora corporaliter non amplius appareat. *Est Diaphoreticum eximium in maligna febri. Dos. gutt. 6. vel 8. in liq. appropr. Ex communicatione Greg. Horst. p. m. habuit S. Closs.*

2. Liquor.

℞. Camphoræ q. v. inde urinali, ac impone desuper aliud urinale inversum, juncturis bene clausis, sublima ex cinere, toties urinalia illa invertendo, donec Camphora in ♌ abeat. *Kesler. 4. c. 66.*

N. *Sunt qui in ♀ camphoram dissolutam pro oleo vendunt, cujus equidem usum internum nemini suadeo. Extrinsecus autem adhiberi solet in dolore dentium. Hoc ♌ tandem rursus in camphoram coalescet.* Med. destill.

Nonnulli in peste hoc deprædicant.

℞. Camph. el. ʒiß. Sal. absint. ʒiiß, Ol. amygd. ʒiij. M. diligenter & macera per diem unum ac alterum, vase cl. Hinc destilla per ☽m, iterum Sal absinth. ʒiß. admisce, ♌ rursum affunde per ♂ 3. digere atque hinc denuo per ☽m destilla.

Dosis gut. iiij. v. vj.

Alii.

℞. Camph. p. 1 Spir. Terebinth. p. ij. ☽ antque bis cohobando.

3. Essentia Camphoræ alexiteria.

℞. Camphoræ q. s. solve, cum ♌ amygd. dulc. scil. digerendo, colaturam cum ♀ aliquamdiu circulatam destilla denuo, ut abstrahatur ♀, residuo adde tincturam croci ad aureum colorem usque inducendum.

Vires. *Mirabilis est ad præcavendam & curandam pestem, item in suffocatione Matricis & Febribus.*

Dosis gut. 1. ac altera, *Tenzel.*

N. 1. *Spiritus ille abstractus haud minori cum successu in usum accersiri poterit.*

N. 2. *Quercetanus elicit ex camphora essentiam cum ▽ vitæ tartarisata.* Phar. rest. c. 26.

4. Trochisci de Camph. A.

CCCLXXIX. Cancamum.

Κάγκαμον, Dioscoridi est Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo similis, viroso gustus: ad suffimenta usurpant

Quoad vires eidem splenetica, emmenagoga & ophthalmica habetur.

N. *De hoc Dioscoridis Cancamo diversa hoc tempore Opiniones. Laccam dicunt alii, alii Resinam Animæ faciunt, alii Benevinum, nonnulli prorsus incognitum putant.* Videatur Matth. Garz. Clusius in Garz. Amatus in D. & sim.

CCCLXXX. Caranna.

Caragna, Carana est Resina duriuscula, tenax, sine multa agglutinatione, Tacamahacæ similis, nisi quod sit paulo odoratior, splendidior, liquidior

dior & denſior. Affertur ex Carthagine Indię Occidentalis ſeu novæ Hiſpaniæ Provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervoſis inſtar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit.

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. viribusque pollet iisdem, quibus Tacamahaca, quatamen operando citior & efficacior eſt, præcipue in tumoribus, omnisque generis doloribus, maximè junctura rum tumores inveteratos diſſolvit, defluxiones frigidas aut mixtas ſiſtit, nervorum ac cerebri dolores ſedat, vulnera recentia præſertim nervorum & junctura rum ſola ſanat, defluxiones in oculos & alias partes reprimit, (pone aures vel temporibus impoſita.) Manard.*

Solvitur in Oleo.

Præparatur inde Emplaſtr. antipodagricum inſigne.

℞. Carannæ ℥j. ceræ flav. ℥ß. cum Ol. verbaſc. F. Emplaſtr.

CCCLXXXI. Colophonia.

Colophonia Officinarum, *C. B.* Pix græca, *Matth. Cord* eſt ſubſtantia naturæ oleaginoſæ, flaveſcens, arida ac friabilis, reſidua ex reſinis abietina, ſtrobilinaq; coctione dum purgabantur, inſpiſſatis ac frigore induratis.

Eligenda eſt pellucida, odorata, quæ Thuris fumum accenſa æmulatur.

N. 1. *Dicitur Colophonia, quod ex Colophone olim advehebatur.*

N. 2. *Friabilem illam flavamque ſubſtantiam in Reſinarum ſingularum deſtillatione reſiduam, alii Reſinam fractam appellant; alii eidem colophoniæ nomen imponunt.*

Vires. *Siquidem Colophonia partim eſt Reſinarum, Reſinarum quoque vires retinet, ſed minus penetrabiles, calfacit itaque & ſiccat, mollit, glutinat, uſusque ejus, quia pinguibus ſolvitur, commodiſſimus eſt in Emplaſtris.*

CCCLXXXII. Reſina Copal.

Pancopal. Copal. Reſina eſt duriuſcula, admodum candida, vel ex albo flaveſcens, pellucida, bene odorata, in maſſam redacta. Aſportatur ex India Occidentali, ſive nova Hiſpania, ubi ex vulnerata arbore guttatim ſtillat. *Monard. Cluſ. in Monard. Frag. ſ. Cæſalp.*

Vires. *Calfac. 2. hum. 1. emollit, reſolvit. Uſus præcipuè in affectibus cephalicis.*

Præpar.

Oleum tenuius & craſſius. Eodem modo elici poteſt utrumque, quo ex Reſina Anime.

N. *Cæpit ab annis aliquot ex eadem India Occidentali, liquor quidem adferri olei de Copalyra appellatione, quod an ex Reſina jam deſcripta ſit, in dubio relinquit Cluſius in Monard. commendari id aut ad vulnera recentia curanda: noſtratibus ignotum eſt.*

CCCLXXXIII. Elemi.

Gummi Elemi, Elemnii, Helenii,

Resina est, sive lachryma pellucida albicans, cum flavis particulis intermixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitum. Asportatur ex Æthiopia, ubi stillat ex arbore, quam oleam nonnulli volunt (quod negat Matth.) alii Cedrum.

N. *Dioscoridi flavum est ac scammonio utcunq; simile, mordaxque: nostrate non item, quare an verum habeamus, dubium. Damnatur Ammoniaco vel Gummi Arabico simile, colore nigricãs.*

Vires. *Calf. temperatè, emollit, digerit, resolvit, maturat dolorem sedat, capitis ac nervorum affectibus eorundemque vulneribus, ac inprimis calvariæ vulneratæ specifice confert, contusionibus articulorum prodest, menses ac uriam ciet.*

Solvitur in oleaginosis, ut reliquæ resina.

PRÆPARATÆ.

1. *Oleum stillat. Elemi.* Fit ex Retorta per ∴ vel vesicam ut ol. Animæ. *Vide supra.*

Vires. *Specificum pra aliis (ut & ipsa Resina) censetur in affectibus neuriticis, paralysi, contractura.*

F.

CCCLXXXIV. Fuligo.

Fuligo est pars rerum combustibilium levior, à partibus crassioribus sub specie fumi elevata, inque substantiam crassam nigricantem, vi frigoris compacta. Germ. Rost.

Delectus. Fuligo eligatur splendens instar succini nigri, quæque fumarii parietibus proximè adhæreat (quò fornaci propior, eò melior) imo nec abs re foret, delectum quoque instituere, ratione materiæ combustæ, quæ quanto Medicæ intentioni convenientior, tantò quoque fuligo præstantior censenda est.

Vires. *Acris est, exterget, variique usus per se, nec adhiberi eam memini, nisi quod intelligam, in suffocatione matricis à mulierculis plebeis cum successu esse propinatam. Quin & cum aliis mixta carpis imponitur ad arcendam febrim.*

PRÆPAR.

1. *Spiritus, 2. Oleum, & 3. Sal.*

℞. Fulig. cl. q. v. imple ad collum usque Retortam vitream lutatam & destilla ignis aperti gradibus successivè adhibitis, in Receptacul. capacis. ut prodeant cum phlegmate spiritus albicantes, ac oleum flavum, ultimoque rubeum. Spiritum cum oleo aliquandiu digere, postea affunde medietatem ☿ & destilla sæpius: prodit cum ☿, Spir. fuliginis & simul ol. rectificatis. Caput mortuum incinera & extrahe sal more solito eum ☩.

Vires. *Spiritus ac Oleum confortativa sunt insignia, mirabiliter agonisantes exhibita refocillant.*

Dosis Spiritus gr. vj. ad ʒß.

Olei gr. 2. 3. in Vino vel alio vehiculo convenienti.

Vires Salis, *Præstantissimum cura-*

tivum

tivum est in cancro exulcerato, si in cella solutum cancrosis ulceribus semel ac iterum inungatur, venenositas instar vaporis visibiliter extrahitur. Tandem oleum (crassius) leni aspergine sapius illitum, crustam instar cuticulæ superinducit, quæ sponte, spacio 5. vel 6. dierum decidens, ulcus consolidatum esse indicat. Hartm. in Pract.

G.

CCCLXXXV. Galbanum.

ῥάλβανον, χάλβανον, Galbanum, (*Matth. Cord. hist. Cas.*) est gummi (seu succus) ferulæ Syriacæ, (quam Metopium vocant, quo nomine aliis gummi idem venit,) intense flavum vel albidum inflammabile; odore Opopanacem referens, colore Tacamahacam.

Optimum censetur cartilaginosum (alii granulatum volunt, sed rarissimè, ob mollescentem naturam in granis invenitur,) flavum, syncerum, pingue non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, nec nimis humidum, nec nimis aridum, cum accenditur flammam nutriens.

Vires. *Calfac. sicc. 2. completè, emollit, resolvit, extrahit.*

Usus præcipue intrinsecus in mensibus ac partu pellendis, in tussi inveterata ac Asthmate: Adversatur toxicis.

Extrinsecus prodest in partu ac mensibus, suffocatione uteri, vertigine, in furunculis ac lentiginibus: quin & glandi impositum Emplastri vice Urinam provocare dicitur.

PRÆPAR.

3. *Galbanum depuratum*: solve in liquore, exprime ac inspissa.

N. 1. *Solvitur ut alia gummata ferulacea, in quolibet liquore aqueo, ☿, succo, vino.*

N. 2. *Galenus suspendit in linteo super ♈ atque puram extillare facit.*

N. 3. *Dioscorides dimittit in ♈ ferventem, impuritatesque supernatantes rejicit.*

2. *Oleum stillat.* Fit l. a. per ☊ ex ⁘, addito sabulo, vel silicibus contusis.

N. *Sunt qui Galbanum cum ☿ in formam mellis miscent atque destillant. At exit primo liquor, dein ♁, adeoque opus protrahitur citra necessitatem.*

Vires. *Maximarum est virium in passione hysterica, intrinsecus exhibitum vel extrinsecus umbilico illitum. Maturat buboues & anthraces.*

Oleum aliud Sam. Closs.

Solutio Galb. in ☿ non est de nihilo, præsertim ubi spiritus Galb. expetitur, omnium optimè fit oleum cæruleum ex catino ferreo ad latus inclinato, cum ☊ super tripodem terreum imponitur, deinde pertuso operculo obturatur, ita servantur gradus △, exitque primo spiritus, mox, oleum, & balsamus expyreuma redolens.

3. Galbanetum, i. e. Balsamum Galbanetum, seu spiritus Terebinth. Galbanetus.

℞. Galban. trit. ℔.ß. Spirit. Terebinth. ℔.1 Digere ☌ aliquot, dein destilla ex cucurbita humili, vel ♋.

Vires. *Summarum virium censetur in contractura ex colica, extrinsecus illarum.*

N. *Est & aliud Galbanum Theophrasti dictum.*

℞. Galb. ℔.ß. Gumm. Hederæ ℥iij. trita seorsim, misce ac destilla per ♋m in ∴, ꝙato adde Terebinth. ℔. 1. Ol. laur. ac spic. añ. ℥j. destilla denuo.

Vires. *Cephalicum est ac neutriticum insigne, contracturas ac morbos similes curans.* Med. destill. part. 1.

4. Cerotum de Galbano, s. Ceratum Matricale, vide August.

Gummi Hederæ.

Vide Hedera, Class. 1.

H.

CCCLXXXVI. Hypocistis.

Hypocistis, germen seu plantula est, è radice cisti fruticosi dum floreścit, ceu viscum ex quercu, prosiliens: Dicitur & Limodorum, aliis Robethron. Ex hac itaque plantula, cum floribus succulenta sit, exprimitur succus, qui in sole exiccatus Glycyrrhizæ succo non absimilis evadit, atque ad nos, sed raro, asportatur. Diciturque Hypocisthis vel succus Hypocistidis. *Videatur Matth. Dod, Cord. in D. Lon. Cast. Clus. hist. Lob. Tab. Ger.*

Vires. *Refrig. (3.) siccat, potentissime astringit, condensat. Usus præcip. in quibuscunque fluxionibus sistendis, Diarrh. Lienter. Dysent. profluvio uteri, vomitu, &c. Usi & in excretione Sanguinis ex lapsu casuve orta. Extrinsecus roborat viscera humidiora, ventriculum, epar, &c.*

N. *Quia rara est, ejus loco succus Acaciæ recipi potest, quippe quæ analogas vires habet, quamvis imbecilliores.*

PRÆPARATA.

Hypoc. depurata.

℞. Solve in ▽, aut succo appropriato, cola & inspissa.

L.

CCCLXXXVII. Lacca.

De Lacca diversæ Opiniones. 1. Fit Laccæ cujusdam mentio apud Arabes, quam Cancamum Dioscoridis esse volunt, quod in odorum planè & nobis incognitum est. 2. Lacca est vulgaris seu officinar. quam Garzias ab horto fieri scribit ex succo arboris cujusdam proceræ familiaris in Pegu, Bengala seu Balagwate & Martaba, Malavar Provinciis scil. Indiæ Orient. Nimirum à formicis alatis succum quendam exugi ait, eumque in Laccam, (non secus ac mel ab apibus) redigi, ramisque arborum induci, unde postmodum cum ramis ad nos transportetur. Alii sponte exudare volunt, atque circa ramos concrescere. Est autem resina sicca, Myrrhæ rubræ similis,

milis, masticata salivam rubro colore tingens, accensa vel tusa, suave olens. Dicitur Lacca Sumetri, à loco natali scil. Insula Sumetra, sicut ea quæ in glebis sine furculis affertur, Lacca comberti vocatur.

N. *Est & genus laccæ factitiæ terrestris, pictoribus familiare, quibus ad conficiendos inde colores inservit. Lactam vocant globulatam seu rotulatam, quippe globorum plerunque venit formulis, colore minii, &c. Duplicis id generis est, alterumq; vulgarem Laccam infectoriam appellant: alterũ Florentinam, quæ carior & coloris saturatius rubri.*

Vires. *Calfac. (aliis temperate, aliis 2.) atten. aperit, sanguinem purificat, sudorem ciet, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis, Vesicæ fellis, Epatis ac pulmonum, & hinc in hydrope, Ictero, Asthmate, apostemate pulmonum: in expellendis variolis, morbillis atque pestilent. contagio, in ciendis mensibus, &c.*

PRÆPAR.

1. *Lacca lota seu præparata.* Tota lacca lavetur in Decocto Aristoloch. & Scœnanti, quoad clarescat: hinc collige quod resederit.

2. *Trochisci de Lacca.* V.D.

CCCLXXXVIII. Ladanum.

Labdanum, Laudanum est liquor ex Cisti (Ledon appellati) foliis exudans, seu est massa non absimilis massæ pilularum, (in pilulas vel sola manu formabilis:) friabilis, colore opaca cinerea, inflammabilis, accensaque gratum saporem halens, in suffitibus usitatissima.

Cistus illa familiaris est in Cypro, Lybia, Arabia. Videatur Λήδον, Ledum, *Matthiol. Cast. Tab.* Lada & Ladon, *Cord. in D. & hist.* Ladanum, *Lon.* Cistus Ledon latifolium, *Lob.* Ledum latiore folio Italicum, *Cam.* Cistus Ledum Matthioli, *Ger.* Cistus ladanifera, *C. Bau.*

De origine Ladani scribit Dioscorides, quod hirci, frondes Cisti depascentes, succum illum barbis suis colligant, unde postea pectine decerpatur.

Laudatur odoratum, subviride, leve, facile mollescens, pingue, resinosum, arenularum, aliarumque sordium expers, quale in Cypro gignitur, quod plerunque ceu ex gyris coagmentatum, asportatur. Arabicum vilius habetur, afferturque in massa uniformi.

Vires. *Calf sicc. emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, orificia venarum reserat, inspissat. Usus præcip. in capite humido ac catarrhoso, in dysenteria, &c. Extrinsecus ejus usus est in Emplastris emollientibus, anodynis, tussim sedantibus, in Alopecia (inunge vel coque in vino & lava) in odontalgia, in cardialgia, doloreq; ventriculi, (cum modico Bdelli faciunt pilulas dandas Num. 1. & 2. hora 1. ante pastum. Crato.) in suffocatione uteri (introrsum adhib. tum:) cicatrices curat.*

PRÆPAR.

1. *Ol. stillat.* Vide Medull. destillat. lib. 1.

2. *Pilulæ de Ladano.* V. l. 2.

N. 1. *Sala purificare docet in* ▽ *id solvendo atq; colaturam inspissando. Verum me hercle vanus commode. Etsi enim coctione nonnihil in aqua solvatur, id tamen non nisi portiuncula minima est, relinquitur pars major intacta, quæ non minus quam illa commoda est.*

N. 2. *Etsi inflammabile ladanum sit, non tamen pinguibus solvi potest.*

CCCLXXXIX. Liquidambra.

Liquidambar, Liquidambra, (q. liquida ambra, ob odoris suavitatem,) Resina est oleaginosa suavissimi ac fortissimi odoris, effluens ex arbore quadam procera ac venusta, Ococol sive Ocosolt Indis dicta. Estque partim siccior, partim liquidior. Liquidior pars vel seorsim collecta, vel expressione, à siccione separata, sigillatim venditur, dicta eodem nomine Liquidambar, seu oleum liquidambar, oleumve de Ambra. *Videatur Monard. Cæsalp. Lugdunens. in hist. Mexic.*

N. 1. *Effluxio hæc incisione corticis promovetur.*

N. 2. *Arbor Ococol familiaris est in India Occidentali, seu nova Hispania, unde paucos ante annos in Europam transferri cœpit.*

Vires. *Calf.* 2. (*oleum* 3.) *hum.* 1, *resolvit, obstructiones expedit, emollit, maturat. Usus præcip. in utero obstructo ac indurato, tumoribus duris, &c. in suffitibus, & sim.*

N. *Adhibetur mechanicè in perfumandis (ut ajunt) cutis ac chirothecis.*

PRÆPARAT.

1. *Oleum*, (ut dictum) vel seorsim collectum, vel expressione à siccione parte Resinæ separatum.

2. *Coctione ex ramis elicitum.* Coquunt enim Indi ramulos in ▽, supernatantemque pinguedinem nomine olei colligunt. Et hoc esse oleum illud officinarum nostratium, color arguit, rubro-purpureus, quippe nativa albicantiora esse solent.

N. *Resina nostratibus in usu non est.*

CCCXC. Lycium.

Λύκιον, Lycium Dioscoridi est succus extractus (coctione scil. & inspissatione) ex ramis ac caudice arboris ejusdem nominis. Hanc describit titulo Lycii, *Matth. Tab. Ger.* Lyc. alpini, *Lugd.* Pyxiacanthæ, *Dod. Lon.* Verum cum modernis incognitum sit, factum est, ut diversæ inde subortæ sint opiniones, *Lob.* substituit suum ex Lycio Narbonnensi extractum, *Garz.* suum Cate dictum; habet & suum proprium *Rauwolfius* in Itinerario. *Officinæ* suum Lycium communiter ex Peryclimeni baccis gravissimo errore conficiunt: alii ex Ligustri fructu: alii ex prunis sylvestribus. Præstaret tamen, monente id etiam

etiam *C.B. in Matth.* succedaneum ex Oxyacantha aut Rhamno, aut Rhois succo compilare.

M.

CCCXCI. *Mastiche.*

Mastiche est Gummi-Resina ex albo citrina, pellucida, granulata, bene odorata, ex Lentisco arbore exudans.

N. *De Lentisco.* Vide class. 1.

Delectus.

Optima censetur quæ in Insula Chio provenit, odorata, candida, instar ceræ albæ, splendens, adulta, retorrida, friabilis, synceta, stridens. Reprobatur nigra bituminis similis, viridis, livida, impura. Adulteratur Thure & Resina pini, sed odore fraus statim deprehenditur.

N. *Quanto vetustior, tanto intensius citrina agit.*

Vires. *Calf. & sicc. 2 subastr. emollit ventriculum roborat. Usus præcip. in vomitu, nausea ac fluxu alvi compescendo. Obtundit ac corrigit purgantium acrimoniam, reprimit exhalationes ventriculi, quæ caput alias ferire solent, (grana aliquot post pastum deglutita,) roborat caput, nervosumq; genus, expuitioni sanguinis ac tussi medetur, emendat oris halitum, pituitam è cerebro elicit (masticando.) Extrinsecus Usus ejus creberrimus est in dentifriciis, emplastris ac cataplasmatis stomachicis.*

N. *Coquitur* ʒß. *in* ▽ ℔ *ij. vel iij. datur que pro potu ordinario in Diarrhœa.*

PRÆPAR.

1. Oleum stillat. s. flavum. 2. Oleum rubrum seu Balsamus.

℞. Mastich. q.v. salis parum, (1/3.) silic. contus. ana, destilla per ☽m, primo extillat liquor albus cum ♌, flavo, tandem △e fortiori, ♌ rubrum, rectifica per ☽m parvam: flavum ♌ serva seorsim, rubrum deinde & Balsamum nigricantem itidem seorsim.

Aliter.

℞. Mastich. ℔ ij. Boli pulv. M. ij. ▽ q. s. impasta, digere que ☌ (14.) dein destilla per ☽m △e nudo, & prodibit ♌ leve supernatans, tum quoque grave & ad fundum secedens, utrumque rectifica cum bolo ac sale.

N. 1. *Habes egregium modum Olei albi flavi & rubri in prima parte Glauberi p. 36.*

N. 2. *Et aliud sub titulo Quintæ Essentiæ cum spiritu Thereb. in Myroth. Fabri. Per se autem factum Oleum præbet in copia, quod si super ☉m rectificaveris, acredinis alicujus erit particeps, additâ verò ▽ font. per B. habebitur Oleum flavum S. Cloß.*

2. Oleum per deliq.

Fit in albumine ovi cocti, aëri humido exposito.

3 Oleum Mastichinum.

Fit coctione mastich. in Ol. Rosat. omphac. *Vide Disp.*

4 Spiritus Mastichis.

Est liquor albus, (qui in ☌ratione olei prodit,) rectificatus.

ʒ. ▽

5. ☿ Mastichatus.

℞. Mastich. el. ℔.1. ☿ rectif. ℔ß. digere ♂ (14.) postea affunde ▽F anat. & destilla in MB, 1 prodit ⏦, dein ▽, quæ nullius usus, ⏦m in MB rectifica & serva.

N. *Quod remansit* ☽*ari potest per* ☉*n, ut profundat* ☌.

Vires. *Maximè prodest in ventriculi imbecillitate ac cruditate, in colico dolore, &c.*

6. Aqua Mastichina F.F.

℞. Mastich. ℔. ß. Cariophyl. ℥ß. Macis ℥j. vini albi generosi ℔iij. destilla per ☓.

7. Pilulæ Mastichinæ. Vide Disp.

CCCXCII. Myrrha.

Σμύρνα, *Dioscor.* Bola Indis, Myrrha, *Matth. Cord. in D. Garz. Frag. Cæs. Lob.* Est resina gummea (concretus gummi resinosus succus, cujusdam arboris exoticæ, quæ cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in substratas tegetes destillantem, partim circa caudicem concrescentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia est.

Delectus.

Laudatur friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata, & quæ confracta, venas unguium modo candidas & leves ostendit. Omnibus autem antefertur, quę à loco unde convehitur, Troglodytica nuncupatur, colore pallescens, seu subviridis, splendens aç mordax. Inutilis est ponderosa & coloris picei s. nigra, (hæc myrrha animinea. Amati.)

N. *Stactem nihil aliud esse quam myrrham liquidam, testatur Dioscorides. Ejus autem colligendi diversos deprehendimus modos. 1. Sponte ex arbore non vulnerata exudat. 2. Exprimitur ex myrrha, ut oleum Liquidambar ex Resina ejusdem nominis.*

Vires. *Myrrha calf. & sicc. 2. (al. 3.) aperit, sub. astr, attenu, maturat, discutit, putredini resistit. Usus præcip. in uteri obstructione, fœtu expellendo, in pulmonum & intestinorum mucilagine, ac inde nata raucedine, tussi & angina, pleuritide, colica, lumbricis: compescit diarrhœam ac dysenteriam, febrium rigorem, præcipue quartana arcet. Extrinsecus prodest in igne sacro, gangræna, tumoribus, vulneribus inveteratis ac recentibus, inprimis capitis, unde in Emplastris strictis, ut vocant, usus ejus creberrimus esse solet. Masticata ac subinde deglutita halitus fœtorem emendat, coryzamque curat, &c.*

Dosis à ∋ß. ad ∋ij. vel ʒj.

PRÆPARAT.

1. Myrrha Depurata

Depuratur more solito: Myrrhæ subtilis. tritæ affunde expressum succum, decoctum, vel infusum (intentioni tuæ appropriatum,) vel vinum ad eminen. digit. 2. digere in MB, ut molleſcat, dein calide exprime & inspissa lente. *Vide Querc. Pb. R st. 15.*

2. Myr-

2. Myrrha Extracta.

Extrahitur cum ☿ rectificatiſs. ſ.a. abſtrahitur ☿, inſpiſſaturque extractum ulterius in vitro, vel vitreato vaſe ad conſiſtentiam olei.

3. Oleum Myrrhæ.

Deſtilla per ♋m ex ∴.

N. 1. *Sunt qui myrrham cum ſerratura abietina macerant, ac poſtmodum per veſicam oleum eliciunt. Verum id aliqua ex parte abietinum eſt.*

N. 2. *Alii liquori myrrhæ* ☿ *affundunt, digerunt, ac per* ♓ ♌*ant.* Med. deſtill.

N. 3. *Alii digerunt myrrham pulveriſat. cum* ✠ *atque hinc* ♌*ant.*

N. 4. *Neque per ſe, neque cum ſilicibus, arena, bolo aut farinâ laterum O', profundit, ſed ſolùm* ♏*um gravem & acidam aq. fœtentem. Fiat igitur utroq; modo, ut dixi de Maſtiche S, Cloß.*

4. Liquor Myrrhæ.

Impone Myrrham pulveriſ. albumini ovi cocti adhuc calido, ac repone in cellam ad liqueſcendum, vel mixtam cum eodem albumine repone ſupra tabulam vitream ut liqueſcat, deſtillet in vitrum ſuppoſitum.

Vires. *Abſtergit maculas cutis, ſtigmataque ex lue venerea contracta.*

5. Trochiſci de Myrrha. Aug.

O.

CCCXCIII. Omphacium

Agreſta, ἀγρέστ/ *Gall.* du Verjus. Eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus colatus, inque doliis repoſitus, & vaſe clauſo aſſervatus.

N. 1. *Præſtat uvas adhibere dies aliquot (4. 5.) ſoli expoſitas.*

N. 2. *Tempore Diſcoridis inſpißabatur calore Solis ad conſiſtentiam Rob.*

N. 3. *Oleum acidulum ex olivis immaturis expreſſum, ob ſaporis affinitatem, itidem* Oleum Omphacinum *appellari ſolet*, de quo vide ſupra Olea, claſſ. 1.

Vires. *Inſervit tàm Eſculentis, quàm Medicamentis. Refrig. 2. ſicc. 1. ſubſtantiæ eſt craſſioris, ſaporis acido-acerbi. Uſus præcipui ad hypochondria ardentia, ſtomachi ardorem, (oriſicio impoſitum) imo calidis morbis omnibus feliciori juvamento eſt, quam acetum, quod præter refrigerandi vim & caliditate acri pollet, ſecus ac omphacium.*

PRÆPAR.

Syrupus de Agerſta, vide Diſp.

CCCXCIV. Opium.

Sunt, qui Opii ac Meconii nomina confundunt, & pro uno eodemque habent, ſed male.

Opium enim lachryma eſt, quæ ſtillavit ex capitibus papaveris, dum matureſcebant, leviter inciſis.

Meconium è contra ſuccus eſt ex iisdem expreſſus, *Videatur Matth. ol. Cord. Garz. Frag. Bellon. Cord. in hiſt.*

Opium triplex eſt
1. Album, affertur ex Cairo, forte eſt Thebaicum.
2. Nigrum & durum, ex Aden.
3. Flaveſcens magis & mollius, ex Cambaja & Decan.

Colligitur Plinio & Avicennæ ex pap. nigro, at Turcæ ex albo (docente Bellonio, *lib. 3. obs. c. 15.*) leviter inciso eliciunt, quotidianoque usu ad ʒß. vel ʒj. nomine Maslac assumunt, ad conciliandam scil. animositatem. Verum quia hoc opio caremus (flavescens enim id esse leoninorum pilorum modo, ait Bellonius) de opio agemus nobis usitato, quod vel adulteratum, vel meconium, potius quam opium.

Præstantissimum habetur nobis usitatum opium Cambaisanum, quod ponderosum, densum, inflammabile & ardens (non atra tamen flamma) odore soporiferum (instar papaveris,) ac graveolens, sapore amarum & acre, colore ad aloen accedens, cum frangitur, splendore quodam nitens, facile solutu.

N. 1. *Dignoscitur ab adulterato, quod hoc si diluatur, liquorem croceo colore tingat, ob Glaucium admistum.*

N. 2. *Opium seu Meconium nostrate, secundum Quercetanum, ex papav. nostrati Extractum* Vide supra in papav.

Vires Opii. *Vim possidet spiritus commotos, inquietos, seditiosos, compescendi, facultatique animali peculiari quadam proprietate torporem inducendi. Unde somnus, sensibilitatis imminutio, &c. media sane maximis solaminis, in vigiliis, doloribusque intensis. Verum enim verò, nec & suis incommodis opium caret, nimirum, præterquam quod excretiones urinæ & fœcum supprimat, malignitatem quoque exercere aptum est. Hac videlicet livorem artuum, frigidosq; sudores, respirationem parvam, ac difficilem, mentis alienationem, &c. inducit.* Scribonius.

N. *De caliditate & frigiditate maxime controvertitur. Plurimi tamen cum recentioribus calidum id probant, inducti amarore, inflammabilitate, acredine, vi exulcerandi, &c. Alii cum majoribus frigidum id demonstrant, virtute scil. insistentes narcotica, quam obtinet. Disputatio, me hercle, extra necessitatem. Etenim statuatur calidum, reputetur frigidum, quid inde? nec enim in copia adhibetur tanta, ut metuenda inde inferre possit incommoda. Verum tamen calidum potius dicendum esse quam frigidum, potiores evincunt rationes: nec obstat vis narcotica, utpote quæ non à frigiditate, seu occulta qualitate procedit. Similem enim rationem observare licet in nonnullis correptis peste, febribusve malignis & ardentibus. In quibus sane quicunque narcosin ad frigiditatem referre voluerit, igni frigiditatem attribueret.*

PRÆPAR.

1. *Extractum Opii Quercetani.*

℞. Opii tenacis (non emarcidi,) q. v. scinde in bracteolas tenues & exiguas ac in patina vitreata moderato calore (arenæ) exicca (cavendo fumum) donec in pulverem digitis comminui possit & fœtorem amittat. Sic ♀ fœtidum discussum, in quo omnis vis narcotica.

℞. Opi-

℞. Opium hoc ♃e suo narcotico exutum, extrahe s. a. Tincturam cum ☿ fortissimo, (vel succo Limoniorum) abstrahe dein menstruum in MB ad melliginem seu extracti formam. *Hartm. in Croll.*

N. *Feces quæ post Tincturam extractam remanent, inservire possunt anodynis externis inde concinnandis, e.g. in Podagra, &c.*

2. *Aliud Quercetani Extractum Opii & Hyosciami*, quod placet appellare,

Extractum Opii succati.

℞. Succi seu Extracti Hyosciami ℥x. (vide Hyosciam.) opii præpar. i. e. ad ignem exiccati, ut dictum ℥x. vel vj. Digerantur lento calore cinerum. Sic attrahit opium tantum succi, quantum sufficit, quod residuum erit ab attractione, seorsim separabitur per inclinationem & exhalationem. Ex eo autem quod coagulatum est extrahe Tincturam cum succo Limoniorum s. a. donec animadvertegis succum non amplius colorari. Tinctos liquores decantatos digere denuo, ut crassiores feces subsideant, quas secerne.

N. *Laudanum opiatum majus Quercetani ingreditur.*

3. *Extractum Opii Angeli de Sala,*

℞. Opii in frustula concisi ℔. ß. humectetur aceto ros. ℥ij. vel iij. atque exponatur igni & sarragine ferrea, continuo agitando ut liquescat, vaporque opii ♃reus ac noxius una cum ✝ in auram abeat, opiumque refrigeratum friari ac pulverisari queat.

N. *Ignis caute administrandus, ne ἰμπύρευμα contrahat.*

Hinc ℞. opium illud pulverisatum ✝ ros. ℔iij. stent in calore arenæ (saltem aliquot horis) ut solvatur, dein cola per colum linteum, cum expressione ac coagula. Hinc solve denuo in Q. E. Sambuci rectificatissima: clarifica cum album. ovi ac inspissa ad consistentiam pilulis aptam.

N. *Sal ✝ ros. operationem opii (cum quo jungitur) non modo mitiorem reddit, sed & vim ejus diaphoreticam confortat, ut vel sudor haud sine levamine subsequatur.*

4. *Extractum Opii Crollianum.*

℞. Opii (purgati prius in liquore hissopi, vel aqua ♋ata,) q. v. extrahe s. a. cum ♅ decanta & abstrahe.

N. *Crolliana hæc extractio non sine ratione reprehensionem incurrit, quia 1. ♃ illud, in quo vis narcotica latitat, humanæ naturæ inimica, per ♅ tenuius, subtilius, adeoq; ferocius redditum, Laudani compositionem deteriorem facit. 2. Spiritus vini suâ naturâ nihil præter ♃ extrahit, sale intacto. quod potissimum tamen requirimus. Præstat itaque cum aceto extrahere, quam cum ♅.* Hartman. in Croll. Brendel.

5. *Laudanum piatum.*

Laudanum opiatum, nihil aliud

est quam Extractum Opii admixtione alexipharmacorum, cordialiumve, & sim. correctum. Dicitur autem Laudanum, quasi laudatum medicamentum, ob insignes operationes, quas vel in gravissimis morbis præstat, quales sunt 1. dolores sedare. 2. somnum inducere. 3. omnes fluxiones sistere. 4. ardorem mitigare. 5. Naturam confortare, Inquietos spiritus in Phrenitide, Arthritide, Epilepsia, & sim. compescere. Variæ porro laudani hujus descriptiones circumferuntur, quarum tamen præcipuæ sunt sequentes.

6 Laudanum Opiatum.

℞. Extr. Opii (Quercet. vel Salę) liquidi adhuc instar mellis ʒj. Magister. vel sal. corallor. perlar. aã. ʒß. Extract. croci (cum ♈ facti) ʒij. M. omnia diligenter & serva. In fine addi possunt aliquot guttulæ ol. caryophyllorum.

N. *Alii spir.* ☉ *admiscent.*

Hoc Laudanum est pene inculpabile & secure sine omni alicujus peregrinæ affectionis metu potest administrari.

Dosis à gr. ij. ad iij. *Hart. in Croll.*

7. Laudanum Opiatum Querc.

℞. Extr. seu Essent. Opii, ʒij.
Extr. Croc. (cum aq. Limon. fact.) ʒj.
His confusis adde,
Pulv. Hyacinthor.
Corallor. aã. ʒiß.
Terræ sigill. ver. ʒj.
Bezoard. ver. (s. Extracti Bezoardici. *V. l. 2. c. 57.*
Unicornu.
Ambr. gryf. aã. ʒij.

M. exacte, continuo agitando ad △ lentum, donec ex materia frigefacta pilulæ formari possint.

Vires. *Insignes ac suspiciendas percipies hujus anodyni effectus, quod te spe nunquam frustrabit Nam confert citra molestiam & cerebri ullam perturbationem, adversus omnis generis dolores, à quacunq; causa subortos, contra omnes hamorrhagias, in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones, & fluores ventris, dysentericos, hepaticos, lientericos, & sim. & ad inducendam gratam tranquillitatem in febribus ardentibus, in quibus ipsi rationis sensus læditur, & in phreneſin ager plerunque delabitur.*

Dosis pilula una ac altera magnitudine grani piperis. *Querc. in Pharm. Restit. c. 25.*

8. Aliud, Laudanum Opiatum Quercetani, quod libet appellare.

Laudanum Opiatum majus Querc.

℞. Extract. Bezoard. Quercet. (nondum inspissat.) *Dosi ut l. 2. c. 57.*
Extr. Croci ex croc. ʒiiij. cum ▽ aq. ex succo limon. vel pomor. redolent. acuata cũ ♏, vel ♃♀.
Extr. Myrrhæ ac mumiæ, (ut sequitur.)
Extr. Opii succati (quale & quantum supra paratum,) sc. ʒvj.

Misce

Misce & lento △e redigantur ad consistentiam mellis.

Dein adde:

Succin. Citrin. præparat. (i.e. super quo ☿ opt. aliquoties (4.) defragrarit.) ℈iiij.
Sal. Perlarum.
Corallorum. añ. ʒij.
Terræ sigill. opt. ʒiß.
Pulv Bezoard ver.
Oss. de C. C.
Unicorn. ver añ. ʒj.
Ambr. gryf. ʒß.
Misc. opt. in fine addendo
℥ Anis.
Fœnic. añ. gr. xij. vel xv.
serva pro usu.

Dosis, est magnitudo piperis, vel gr. vj. uj.

Extractum Myrrhæ ac Mumiæ fit:

℞. Utriusque añ. ʒß. dissolve in hydromelite vinoso ad ♎ m, trajiceque calide per chartam, quia viscosa est solutio.

9. Aliud Laudanum Opiatum, Anodynum specificum Paracelsi.

℞. Opii Thebaic. ʒj.
Succ, aurant. acid.
Cydon. añ. ʒvj. (alii addunt & ▽ spermat, Ranar. tantundem.
Cinamom.
Cariophyll.
Croci or. añ. ʒß.

F. digestio leni calore Solis vel fornacis per ♎m, dein exprimantur & imponantur iterum:

Moschi ℈ß.
Ambræ ℈iiij.
Magist. Corall.
Perlar. añ. ʒß.

Misce. digereque iterum per ♎m. postea adde

Quint. Essent. auri. ʒß.
Misce exacte.

N. *Hartmannus omissa Q. E. aurè remanentiam incinerare, atque Sal inde extractum priori mixturæ admiscere jubet.*

Vires. *Anodynum specificum est Paracelsi ad auferendum quoscunque dolores internos & externos.* Hartman. in Croll, Sala in Opiolog.

10. Aliud.

Nepenthes aureum Angeli Salæ.

℞. Extr. Opii (Salæ) ʒß.
Croci (ut in laudan. opiat. major.) ʒij.
Lap. Bezoar. seu Tinctur. auri, ℈ij.
Resin. ligni aloes.
Ambr. gryf. opt. añ. ℈j.

Misce & incorporentur simul in vase vitreo, eoque bene clauso serventur. *Salæ Opiologia.*

11. Laudanum Opiatum Crollii.

℞. Opii Thebaic. ʒiij. purgetur in ▽ hyssop. dein extrahatur cum ☿.
℞. Succ. Hyoscyam. debito tempore collecti, & in ☉ inspissat. ʒiß.
F. Extractio cum ☿.
℞. Spec. Diambræ.

Diamoſch añ. ℥ij. ß.
F. Extract.

Hiſce Extractis per ☒ſes 2. digeſtis admiſce.

Mumiæ tranſmar. ℥ß.
Sal. Perlar.
Corall. añ. ʒiij.
Liquor. ſuccin. per alcohol. vini extract.
Oſs de Corde Cervi.
Lap Bezoard.
Unicor. animal. vel minoral. añ. ʒj.
Moſchi.
Ambræ, añ. ℈j.

Et in defectu genuini auri potabilis, nullis corroſivis inquinati, addantur in fine,

℥ Aniſi.
Carui.
Arantior.
Citrior.
Nuciſt.
Caryophyll.
Cinamom.
Succin. añ. gr. xij:
F. Maſſa pilularis.

N. 1. *Radices & Cortices Hyoſcyami juniores recentes, (abjecto interno trunco lignoſo,) colligantur ☉ & ☾ exiſtentibus vel in ♈, vel in ♎, ante plenilunium. Alii colligunt, ſi fieri poſſit, in ipſa hora, quando ☾ in dictis ſignis renovatur. Expreſſus ſuccus depuratus inſpiſſatur ad conſiſt. mellis, dein extrahitur cum ♅ inſpiſſaturque l. ♎.*

N. 2. *Succus Hyoſcyami & Opium (antequam reliquis miſceantur,) prius rejiciant ſua ♄a, & venena noxia, (quæ ſpuma inſtar ſuperficiem petunt.)*

N. 3. *Pro muliebribus propter ſuffocationem matricis omittantur Moſchus & Ambra, vel corrigantur adjectione granorum aliquot Caſtorei.*

N. 4. *Ex remanentia incinerata Sal extractum mixturæ miſceatur.*

N. 5. *Extractiones illæ digerantur per menſes 2. dein abſtrahatur ♅, addanturque pulveres.*

N. 6. *Oleis, quia difficulter extracto miſcentur, prius invicem mixtis, aliquot guttæ ♅ affundi ſolent, & diligenter commiſceri, ita facile compoſitioni miſcentur.*

N. 7. *Compoſitio lenissimo calore per menſem fermentari poterit.*

Doſis à gr. ij. ad iiij.

12. Laudanum Opiatum Clar. Sennerti.

℞. Opii purific. ʒj. F. Extr. cum ♅,
℞. Spec. Diambr. ʒj. F. Extr. itidem cum ♅,

Hinc affundatur Extracto Opii, (ad ſyr. conſiſtent. inſpiſſato,) Tincturæ Diambræ pars dimidia & ſucc. extr. rec. purific. ʒvj. ſtent in digeſtione ♂ 20. ſæpius agitentur, ubi ♅ maxima pars exhalaverit.

Adde

Extr. Caſtor.
Solut Corall.
Perlar. añ. ℥ß.
Eſſent. Croci ℈j.

Affund. Tincturæ Diambræ reliquum, lentoque ▽, ♅ exhalet.

Sub

Sub finem adde:

℥ Citri.
Cinamom.
Caryophyll. añ. gr. iij.
F. Massa instar Extracti.

Dimidiæ parti adde.

Moschi.
Ambræ añ. gr. vj.

Reliquum reservetur pro fœminis.

13. Laudanum simplex Plater.

Laudanum simplex habetur in observ. Plateri p. 455. ex ʒj. bdell. in succo plantag. emolliti & ϑj. opii in ♈ soluti F. massula, cujus dosis gr. vj.

14. Aliud.

♃. opii super laminâ ferreâ exiccat ʒij.
Styrac. calamit.
Labdan. añ. ʒß.
Ol. garyoph. gutt. iiij.

Malaxentur in mortario calido & formentur pilulæ magnitudinis pisi pondere gr. 4. aut 5. detur unica.

15. Laudanum liquidum.

Fit ex opii desiccat, super laminâ ferreâ ʒß.

♈ opt. rectific. ℥vj.
♋, ☿ opt. ʒß.
Croci Anglic.
Specierum diambr.
Diaromat. rosat. añ. ϑiiij.
Ambr. grisi. ʒß.

Infundantur simul matracio clauso, digerantur calore lento per 20. ☌ continuos, colatur per chartam & colatura servetur. Est iis accommodatum, qui pilulas sumere nequeunt.

Dosis à gr. 4. ad 8. &c.

16. Laudanum solidum S. Closs.

Totum Laudanorum artificium consistit in correctione opii, quæ fit per diutinam digestionem in ☍ (sp. 8. dierum) quæ ter cum novo ☍ repetenda venit, abstrahatur postea ☍ à tincto liquore ad consistit. Extracti

♃. extracti Opiatici ʒij.
Croci (in p. 8. aq. ros. & spir. vin. parte unâ facti) ʒß.
Castor. eodem modo parati ʒj.

Extr. spec. Diambr.
Diamarg. frig. &
Diamosc. dulc. in ☍ mixtim parat. ʒiiij.

Magisterii corallini ☿lati ʒvj. M. ut artis est. Servetur in vitro ad dimidias solum pleno quia post paucas horas fermentari incipit, quod dum fit, agitetur sæpè spatulâ ligneâ.

Dos. gr. ij.

N. *Essentiæ & cariora omnia quæ vulgariter Laudano adduntur, pretium potius, quam virtutes augent.*

17. Laudanum pectorale valdè excellens Ang. Salæ attributum.

♃. Extracti Opii liquidi in part. iij.
♈, & parte 1. aq. ros. per digestionem 3. ☌ in B. parati ʒj.
Croci.
Florum ♎ Benzoinat.

Aloes

Aloës lucid.

Myrrh. el. añ. ℥ij. pulverisentur & M. calidè, addendo spiritus ⊖ ℥j. (ad promovẽdam fermentationem.)

Hoc Laudanum tutissimè exhibetur phthisicis à Catarrho, Asthmaticis tussientibus, cum extracto succi glycyrrh. In Epilepsiâ aërea cum sanguinis effervescentiâ, hæmorrhagiâ, capitis dolore. In dentium dolore dissolvitur in ✢ & applicatur denti. *Dos. eadem cum superiori.*

N. *Plures insuper Laudanorum descriptiones passim reperiuntur, ut in Alchymia Libavii, l. 2. c. 1. in Opiolog. Cl. Dn. D. Winckleri, Freytagii, & sim. quo curiosum Lectorem remittimus.*

12. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.* Vid. lib. 2. c. 74.

CCCXCV. *Opopanax.*

Ὀποπάναξ. *Dioscor.* Opopanax. Gummeus est succus ex panacis heraclei sauciata radice effluens ac concrescens.

Dicitur Opopanax & Opopanacum, *Cord. hist. Cas.* Planta autem insignitur, πάνακες ἡρακλέϊον, *Dioscor.* Panaces Heracleum, *Matth. Cast.* Panax Heracleum, *Lob. Dod. Ger. Pan.* Herculeum, *Cæs.* primum, *Tab.* Panax Sphondylii folio, *C. B. 3.*

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. emollit, digerit, flatus discutit, purgat pituitam, crassam & lentam, à partibus remotis, cerebro, nervis, sensoriis, juncturis, Thorace, (de quo Class. 4.) uvulæ delapsæ opitulatur, (suffitu in os immisso.)*

N. *Signa bonitatis, color extus flavus, intus albus, aut subflavus, sapor valdè amarus, odor gravis, consistentia pinguis, facile in aqua solubilis, levis, tenera, friabilis, galbani instar lactescens, dum resolvitur ad lacteum liquorem propius accedens. Improbatur Opopanax niger ac mollis.*

PRÆPAR.

Opopanax, styrax calam, bdell. labdan. parum admodum olei profundunt.

P.

CCCXCVI. *Pissasphaltos.*

πισσασφαλτὸς } Nativum Erdwachs.
πισσασφαλτὸν } Factitium.

Nativum describitur à Dioscoride, quod nascatur in Apollonia Epirotar. Item quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rursus æstu in littus expuatur, ibique concrescat. Hac ratione nihil aliud esse videtur quam ἄσφαλτος, de qua l. 3.

Factitium, est compositum quid seu mixtura ex pice ac bitumine (unde & nomen accepit,) videturque id esse, quod nostrates ἀσφαλτὸν vocitant seu bitumen Judaicum.

N. *Sunt qui Pissasphaltos mumiam Arabum dicunt, de quo lib. 5. in homine.*

Vires. *Calf. 3. & sicc. 2. doloris capitis, aliisque ejus morbis à frigiditate obortis medetur.*

CCCXCVII. *Pix.*

πίσσα, Pix, Pech. Est pars Resinosa

cx.

ex accensis tædis, i. e. arboribus resinosis per senectutem nimiâ pinguedine q. strangulatis, colliquata.

Modus fiendi rusticis committitur, qui in nonnullis locis, ubi arbores resinosæ abundant, inde victum lucrantur: fitque ad modum quo destillatio per descensum fieri solet. Rogus scil. tedarum resinosarum contegitur undique termitibus & terra, ne qua exhalatio fieri queat: hinc subdunt ignem per foramen relictum, quo fit ut resinosa pars colliquata in canales affabre subditos effluat, initio liquidior, hinc crassior, ultimo crassissima. Affertur autem copiosè ex Finlandia, *ubi rogos ejusmodi plures nō citra oblectationem vice una & eadem conspexi*, abietem enim ac Pinum copiosè illa alit.

Dicitur Pix liquida, Pisselæon, *Dioscor.*

N. *Arbores resinosæ sunt inprimis Pinus, Abies, Larix, Terebinthus, Cedrus.*

Pix illa ubi denuò coctione purgatur, seu si mavis dephlegmatur, crassescit magis ac magis, diciturque Pix sicca, Palimpissa, Pix navalis (quod navibus picandis adhibeatur, non quod à navibus maritimis derasa sit, quippe hæc appellatur Zopissa.)

Vires. *Ut resinam sapit, sic & resinarum Vires obtinet, idque eo magis, quo liquidor pix fuerit, sicca enim exiccat fortius: facultatis itaque pix liquida est calfacientis, discutientis, mollientis, digerentis, anodyna, &c.*

PRÆPAR.

Ol. stillat. Fit l.c. per Ret. per se, vel addito sabulo.

Vires. *Maxime prodest ad vulnera capitis, & ad punctturas ex causâ frigidâ egregiè facit.*

N. *Multum olei fundit.*

R.

CCCXCVIII. Resina Terebinthi s. Terebinthina Cypria.

Terebinthina in officinis Resina est liquidiuscula, referens balsamum sive oleum crassiusculum, colore ex albo flavescens, sapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. Estque duplicis generis. Resina scil. Terebinthi & Resina Laricis. Resina Terebinthi ἐντὸς τερμινθοῦ. Resina Terebinthina (Avicennæ gluten Albotin) est ea quam Officinæ Terebinthinam Cypriam Venetam, Paracelsus Lorchet appellant. Terebinthina Resina, *Matth.* Ter. vera, *C.B.1.*

Optima censetur clara, pellucida alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Præfertur item quæ ex Chio Insula affertur, post hanc Lybica, tùm Pontica; tandem Cypria, Syriaca, Judaica, Arabica Terebinthus arbor est mediocris magnitudinis, in plurimis regionibus sponte familiaris, v.g. in Hispania, Syria, Sicilia, &c.

N. *Terebinthinam veram officinis esse ignotam autumat Clusius, officina-*

lemque esse resinam abiegnam è novellis abietibus collectam. Vide sis class. 1. in abiete.

Vires. *Facultates Terebinthinæ ex lib. 2. sub titulo de Resinis huc referre licet. Excellit enim Terebinthina præreliquis Resinis, unde & facultatibus præpollet. Confert intrinsecus præcipuè in tussi aliisque pulmonum affectibus (cum melle,) in urina ac alvo ciendâ: convenit Epati, Lieni, Renibus, Vesicæ, expectorationi purulentæ ac phthisi incipienti succurrit, calculum pellit, arthriticos affectus juvat, uterum à saburra liberat. Extrinsecus usitatior est terebinthina laricea, quæ hujus vicaria in defectu esse potest, viribus iisdem pollens, sed imbecillioribus.*

N. 1. *Lavari solet in aqua appropriata, & hinc exhiberi.*

N. 2. *Exhiberi potest 1. per se, placentulis quas oblatas vocant, involuta. 2. In aqueo liquore, adjecto tantillo Vitelli ovi, sic lacteum scil. exhibet liquorem. 3. Inspissata aliquantulum & in pilulas redacta. Verum ob evanescentiam spiritus præstant modi priores, vel si placet, formentur modo sequenti.*

Pilula de Terebinthina cum Rhab.

Pilula Podagricæ.

℞. Terebinth. Cypr. ℥j. coq. in ▽ chamæpyt. dum albescat, hinc adde Rhab. opt. pulv. ʒvj.

Iv. arthetic.

Succin. alb. añ. ʒij.

Glycyrrhiz. ʒj.

M. & F. Massa.

Vires. *Faciunt ad removendam materiam calculi & podagræ.*

Dosis ʒß. ad ʒj. &c. Cl. *Greg. Horst. part. 1. lib. observ.*

N. *Crato easdem habet, sed paulo secus, cons. 143.*

CCCXCIX. *Resina Laricis, s. Terebinthina vulgaris.*

Resina Laricis est, quam Terebinthinam vulgarem, seu Terebinthinam simpliciter ita dictam, vocant. Hæc quanto Terebinthinæ priori similior, tanto quoque præstantior æstimatur, adeoque optima, quæ purissima, odoratissima, aliquantum translucida, & quæ ab intincto digito contumaciter & æqualiter diffluit.

Vires. *Calfacit, emollit, abstergit. Usus præcipuus intrinsecus in pulmonibus expurgandis, in gonorrhœa sistenda (cum ▽ plantag. ac succino,) urinam ac alvum ciet. Extrinsecus Chirurgis usitatissima est, ferequè in Emplastris omnibus adhibetur, movet enim pus, maturat, scabies cutis medetur.*

N. *Sunt qui Therebinthinam in cerevisia infundunt atque simul deferverescunt, pro potu ordinario in præservatione calculi, viscerumque obstructionibus.*

PRÆPAR.

Ex Terebinthina sola vulgari fieri solent,

solent, ad quem modum tamen & reliqua tractari poterunt.

Suntque 1. *Spiritus Terebinthinæ.* 2. *Oleum Terebinthinæ.* 3. *Balsamus Terebinthinæ.* } *Horum præparationes.* Vide l. 2. de oleis.

N. *Oleum ac balsamus rarò seorsim, crebrò conjunctim extant.*

4. *Colophonia.*

Vires. *Spiritus calfacit, siccat, attenuat, urinam ciet, tartaream mucilaginem resolvit. Hinc confert in tussi, aliisque Pulmonum affectibus tartareis, in Lienis & uteri obstructione, in calculo Renum & Vesicæ, in stranguria, gonorrhœa virulenta, ulceribus penis ex lue venerea.*

Dosis à gr. iij. ad vj. & ultra.

N. *Urinæ odorem Violaceum conciliat.*

Balsamus calfacit, attenuat, mundificat, consolidat. Hinc adhibetur feliciter membris frigore rigidis, tumoribus scirrhosis, vulneribus inveteratis ac puridis, gangrænæ, fissuris pedum à frigore orundis (pernionibus) quas efficaciter curare creditur.

N. Conrad. **Kunrath** *commendat summè spiritum Terebinth. mellitum, cujus guttæ. 4. s. 6. in liquore convenienti quotidie exhibet ad calculum Renum & Vesicæ atterendum. Parat ex mellis puri part. 2. & Terebinth. p. 1 mixtis exacte, & per Ret. vel ℳ destillatis.*

5. *Oleum cœruleum Terebinth.*

Fit S. S. S. in Vesicâ cupreâ ex scobe radicum pinguium abietinarum cum flore chamom. affusâ aq. q. s. fermententur per dies aliquot, donec Thereb. abieti inhærens tincturam ☿ is ad se attraxerit, quam in olei ejus prolectatione secum in ℳ rapit, sibique per omnia miscet. *Est vulnerarium incomparabile, si Thurnheusero creditur.*

6. *Tinctura Therebinth.*

Evaporet ol. flavum illius leniter insculellâ, dum restet Colophonia rubentissima è quâ tincturâ cum ☿ trahitur, eoque remoto balsamus relinquitur quo renes inunguntur in doloribus Nephrit.

7. *Sal volatile Thereb. purgans.*

Describ. in Myroth. Fabri.

8. *Pulula de Therebinthina cum Rhabarb.*

℞. Terebinth. cypr. ʒj.
Coq in aq. chamæpytios dum albescat.
Hinc adde Rhabarb. opt. pulv. ʒvj.
Ivæ arthetic.
Succin. alb. aã. ʒij.
Extr. Glyrytrhiz. ʒj.
M. F. Massa.

N. *Crato aliquot hujusmodi descriptiones exhibet, atque Rhabarbarum in minori quantitate immiscet.*

Vires. *Commendantur in præservatione arthritidis, calculi, &c. Assumuntur singulis trimestribus, &c.*

Dos. ad 3j.
Greg. Horst. *lib. 1. observ.*

S.

CCCC. *Saccharum.*

Σάκχαρ, σάκχαρον, μέλι καλάμινον, ἅλας Ἰνδικόν, Sacchar, Saccharum, Zuccharum, Zacchar, Zaccharum, Succharum, mel Harundinaceum, mel Cannæ. *Arabib.* Zazar, Sudur, Sutter. German. Zucker. *Vid. Matthiol.*

Succus est plantæ cujusdam arundinaceæ, non solum in India, sed in multis Asiæ & Africæ locis, quin imo & in Europæ quibusdam Regionibus vernaculæ.

Exhibet autem Saccharum, partim incisione Trunci, unde Saccharum instar Lachrymæ extillat, quod rarum est, partim elixatione potissimum medullæ ac radicis, donec s. saccharum in fundo instar salis concreverit.

Planta illa saccharifera inscribitur Arundo saccharifera, *C.B. 2.* scil. inter arundines Indicas. Arundo saccharata, *Dalech. in D.* Arundo saccharina Indica, *Lob.* Ar. & Calamus Saccharinus, *Lob.*

N. *Sunt qui saccharum Veteribus incognitum fuisse statuunt, sed falso. Mentionem enim sacchari faciunt sub nomine mellis in cannis concreti, mellis arundinacei*, Galen. 8. Meth. & 7. simpl. Dioscor. l. 2. c. 75. *Hinc* Paulus Ægineta, l. 7. c. 3. *Salem Indicum vocare videtur, quod inter dum supervenient Solis calore induretur & concretum Salis effigiem referat. His 3. adstipulatur Plinius* l. 14. c. 18. *Sic & Avicenna* Fen. 1. Can. 4. tetr. 2. c. 23. *salem scil. appellat, qui ex India advectus, colore sal, dulcedine mel repræsentet.*

Denominationes sacchari sumuntur tùm à locis, unde plerunq; asportatur, tùm ab elaboratione, qua depuratur, Officinisq; communicatur.

A loco natali dicitur 1. Saccharum Madarienſe, vel Mederienſe, à Madera Insula. 2. Saccharum Canarienſe, Canarium, à Canariis Insulis. 3. S. Thomasinum seu Thomæum, ab Insula S. Thomæ. 4. Sacchar. Maltanum, Melisium, sive Melitheum, Cibale, à Maltha, seu Melitha Insula. Sic dicitur & 5. Valentinum à loco refinationis, qua Valentia Hispaniæ celebris est.

N. *Madera, Canariæ S. Thomæ Insulæ, sunt Insulæ in Atlantico mari sitæ, Africæque vicinæ.*

Ratione elaborationis, saccharum, vel est non finum, vel refinatum, seu finum, vel Candisatum, vulgo saccharum Candi seu Candum. Non finum quod sola coctione in ▽ depuratum est. Adfertur ad nos partim in Pyramidales metas fusum, partim in formam pulveris ac grumorum crassiorum redactum. Non finum in pulvere Materialistis Cassonada vel Castonada vocari solet, forsan, à Cistis, quibus inclusum ad nos advehitur, Cista enim

enim Germanis inferioribus Kaſt appellatur. Aliis ſaccharum miſcellaneum, quod ex diverſis ſaccharis commiſceatur. Eſtque hoc ſaccharum tum minus excoctum, tum quoque minus purgatum, unde & minus candidum, quippe quo magis depuratur, eo magis albeſcit. Hinc diverſi coloris exhibetur, album, gryſeum, pallido-citrinum, citrinum purpureo-nigricans, &c.

Non finum in metis, eſt pulveratum illud ſaccharum, ulteriori coctione in ▽ excoctum, deſpumatione (citra refinationem) clarificatum, in formulas pyramidales uſitatas effuſum, *qua ratione à ſordibus feculentis per foraminula formularum illarum deſtillantibus ſequeſtratur.*

Refinatum ſeu finum eſt, quod lixivio (ex calce viva cum ▽ facto) ſolutum, excoctum, deſpumatum, & poſtmodum inſpiſſatum, inque formulas effuſum eſt, inferiori parte perforatas, ut feculentus glutinoſus ſuccus defluat.

Saccharum candiſatum, vulgo ſaccharum candi ſ. candum, ſaccharum candium, ſaccharum cryſtallinum, ſaccharum lucidum, Germ. **Zucker-Candit.** Eſt ſaccharum depuratum, candiſando in cryſtallinam formam ſ. a. redactum, ad modum quo falia cryſtalliſari diximus. Eſtque album vel rubrum: album fit ex Canarienſi; rubrum ex Tomaſio.

Delectus 1, Ex loco natali optimum habetur Mederienſe, hinc Canarienſe, tertium locum ſibi Meliſium vendicat, ultimum Tomaſium. 2. Ex colore, purius æſtimatur album, hinc gryſeum & denique rubrum.

N. *De Saccharo refinato, utrum non refinato præſtet, dubium movetur. Negativam habet Tabernæmontanus, Herbar.* l. 1. c. 41. *Affirmativam tuetur Angelus Sala in ſua Saccharologia,* l. 1. c. 4. *Verum mallem ex Scopo rem decidere, quo refinatũ, quia aliquantulum acrius eſt, præſtat in attenuatione, inciſione, abſterſione, non refinatum in lenitione, lævigatione, adeoque in pulmonum vitiis, &c.*

PRÆPAR.

1. Saccharum Penidium. Hoc fit. ℞. ſaccharum q. v. diſſolve & clarifica per alb. ovi. Hinc cola ac inſpiſſa lentè, donec bullæ magnæ apparuerint. Hinc retrahe ab ▽, ut bullæ reſideant, effundeque in tabulam oleo amygd. illitam atque ubi nonnihil induruerit, de unco ſuſpende, manibus celeribus (amylo conſperſis) diſtrahe in formam debitam ac repone.

2. Saccharum Roſatum. Fit ex ſacchar. in ſucc. roſ. ſoluto.

3. Saccharum Violatum. Fit eodem modo cum ſucco violar.

4. Aqua ſeu ſpiritus acidulus. ℞ Sacchari (℔ij.) deſtilla ex cucurbita vitrea ſat alta & ampla (quippe facile in altum attollitur,) △ arenæ per gradus (*NB.* vel Retortam adhibere poteris,) ſic extillat aqua acidula,

cum oleo supernatante: Rectifica ℣ß si placet, oleumque à spiritu separa.

Vires. *Spiritum hunc in dissolutione lapidum, aliorumque crustaceorum adhibere licet, & est instar spiritus Guajaci.*

5. Oleum. Ex prioribus patet.

6. Sal Ex relicto capite mortuo, ulterius incinerato elixiviatur.

7. Liquor seu syrupus, ℞. Sacchar. cand. q. v. affunde ℣ ad eminen. digit 1. accendatur, efflagretque ad consistentiam syrupi.

Vires. *Prodest in tussi, aliisque affectibus pulmonum, incisione ac levigatione opus habentibus.*

N. *Liquor hic apud vulgum usitatissimus est, magnaque aestimationis.*

8. Liquor alius. Inde Saccharum candidum albumini ovi cocti ad duritiem, repone ad liqescendum.

Vires. *Exhibetur ad tussim & asperitatem gutturis infantum. Extrinsecus confert oculorum rubedini.*

9. Essentia & crystalli Sacchari.

Essentiam & crystallos Sacchari paravi, ut reperies publicatū centur. 3. artic. 20. Kesleri. Addidi autem pastæ ex sacch. & ☼ factæ cochleare unum aut alterum ol. ♀ri, materiam relinquo indigestione cinerum per 24. horas, postea pro ℔j. sacch. affundo ℣ non rectif. mens. ß digeratur, denùò, habebis Tincturam corroborantem.

Dos. cochl. ij. Sam. Closs.

CCCCI. *Sagapenum.*

Σαγαπήνη, *Dioscor.* Sagapenum, Sacoponium, *Offic.* Serapinum, *Matth. Cord. h. st. Casp.* Serapinsafft. Est lachryma seu Gummi arboris cujusdam ferulaceæ, ejusdem cum succo nominis, ex qua fauciata educitur.

Nascitur in Media Regione, unde Alexandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europæa loca transportatur.

Optimum censetur syncerum translucidum, foris colore fulvo vel ruffo intus albido, gustu acre, odore gravi, porrumque æmulans.

Vires. *Calf. 3. sice. 2. attenuat, aperit, substantiæ est tenuis: tanta extrahendi vi pollere dicitur, ut quoque spicula ex carne eliciat: purgat lentos & crassos, imò & serosos humores, ex ventriculo, intestinis, utero, renibus, cerebro, nervis, juncturis, pectore. Hinc prodest in hydrope, tussi inveterata, asthmate, cephalalgia, spasmo, epilepsia, paralysi, tremore artuum, in obstructione & tumore splenis, febribus intermittit. dolore colico, menses ciet, (sed fœtum enecat) urinam movet. Extrinsecus convenit in pleurisi, aliisque tumoribus ac doloribus, mitigatione ac resolutione opus habentibus. Fumus excitat Epilepticos, hordeola Ciliorum sanat.*

Dosis à ʒß. ad ʒj.

N. 1. *Ventriculo ac Epati quia non adeo familiare est, corrigitur tertia parte Masticbes, Cinamom. Zinziber. &c.*

PRÆ-

PRÆPAR.

1. *Sagapenum depuratum.* Fit ut depuratum ammoniacum:

2. *Pilulæ de Sagapeno.* Vide Dispens. Augusti. & Cordi.

3. *de Sagapeno Camilli.* Vide sis apud Quercet. & supra l. 2.

4. *fœtidæ.* Vide Disp. Aug. &c.

5. *Oleum stillat.* Fieri poterit ut ol. Gum. Ammoniac. per ♌ in ♍.

CCCCII. *Sanguis Draconis.*

Αἷμα δρακόντιον, *Dioscor.* Sanguis Draconis est Lachryma arboris cujusdam, instar sanguinis exiccati, concreta. Solvitur quidem in ▽, quam lacteam quasi reddit, sed sine mixtione, quippe refrigerata ▽ subsidet iterum, parietibusque vasis adhæresit, *videatur Cord. hist. Matth. Clus. Acosta, C. B. 7.* (inter gumi Drachenblut.

Advehitur ex novi Orbis Insula, cui nomen portus sanctus, ubi partim sponte, partim vulnere caudici illato, profluit, arboris illius fructus cerasis similes sunt, detractaque pelle dracunculum exactissimè repræsentant, unde & nomen lachrymæ succo huic impositum est.

N. *Sunt qui Dioscoridis cinnabarim esse velint.*

Vires. *Refrigerat (aliis caliditate & frigiditate temperatus est,) exiccat strenue, astringit, repellit. Usus ejus est præcipuus intrinsecus in exiccandis catarrhis, (impositus capiti) in hæmorrhagia sistenda, vulneribus glutinandis, dentibus laxis stabiliendis.*

N. *Umbilico impositus quoque dysenteriæ prodesse dicitur.*

PRÆPAR.

Nulla inde prostant, depurari tamen potest, si in aqua decoquatur, à fecibus decantetur, & denuo inspissetur.

CCCCIII. *Sarcocolla.*

Σαρκοκόλλα, est lachryma gummea in granulis, mannæ seu pollini Thuris similis, colore subrufa, (vel flava) sapore amara, dulcedinemque (Glyzyrrhizæ æmulam,) post se relinquente. Profluit ex arbore quadam exotica, spinosa ac nodosa, ejusdem cum lachryma nominis, quæ tùm sponte, tùm sauciata lachrymam illam profundit. *Videatur Matth. Cord. in D. & hist. Cæs.*

Eligenda recens, coloris ad pallorem vergẽtis (vetusta enim rubescit,) saporis amari, substantiæ porosæ, viscosæ, glutinosæ, & quasi spumosæ, facilisque in ▽ solutionis, &c.

Vires. *Calfac. & sicc. 1. astringit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Usus præcipuus in vulneribus extergendis consolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta est, &c. Mirifice prodest, & in oculorum fluxionibus, albugine, nubeculis, (maceratur in lacte asinino vel humano ♂ (ʒ) postea cum ▽ Rosar. mixta, oculis imponitur, addito si libet, tantillo sacchari,) in hæmorrhagia narium, (anacollematis instar sternitur.)*

N. *Sunt*

N. *Sunt qui propinant purgandi gratia, crassosque & viscosos humores, ex partibus dissitis, e. g. ab articulis, pulmonibus illa retrahi scriptitant.*

Dosis ʒj. corrigenda est, ut sagapenum.

PRÆPARAT.

Pilulæ de Sarcocolla compos. Vide Dispens. August.

CCCCIV. *Succolata.*

Succolata est massa in placentas sat crassas formata, rubra saturatò, friabilis, sine odore, non absimilis sanguini Draconis, præterquam sit coloris lucidioris.

Dicitur Chucalate, Chocolate. *Linscotius part. 9. l. 4. c. 22. Ind. Occid.* Caeavate, *Benzon. part. 5. l. 2. c. 16. & 17. Ind. Occ. Clus. exot. l. 2. c. 28.*

Fructus ex quibus Chocolate conficitur, dicitur Cacao, *Clus. Tab.* Amygdalis similis fructus Guatimalensis s. Avellana Mexiocana, *C. B. 6.* Jacao, *Bertio. Mercatori in Hispaniola.*

Fructus hic arboreus siliquis inclusus, amygdalarum speciem refert colore fuscus. Adfertur copiosus ex Guatimala, adhibeturq; loco monetæ, pauperibusque eleemosyna datur. Parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum massam hanc chocolaten dictam (& potus hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis contusis, & cum aromatibus mixtis.

N. *Primus honor debetur ei quæ in America paratur, posterior, quæ in Hispania ex granis advectis conficitur, vetustate paulatim vilescit.*

Vires. *Conferre dicitur ventriculo frigido, pectori, adeoque tussi, purulentoque imprimis, screatui, vertigini. Quin & commendatur summè ad roborandum vitæ Balsamum, veneremque proritandam.*

Usus est, ut manè cum saccharo in vino vel cerevisia calida diluta absorbeatur.

Dosis ʒij. ad ʒß. & ultra.

N. *Fructus hujus participem me fecit, Ioh. Petræus, Materialista hujus Reip. celeberrimus.*

CCCCV. *Styrax seu Storax calamita.*

Στύραξ. Styrax, duplicis generis in Officinis prostat, siccus & liquidus.

Siccus Officinis Storax calamita, (à Cannarum calamis sic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur,) est arboris cujusdam gummeus, resinosusque succus concretus, aridus, odoris suavissimi, *videatur Matth. Cord. hist.*

Crescit arbor illa Storaciflua, in Syria, Silicia, Pamphilia.

Præfertur Styrax pinguis, lentus, fragmentis albicantibus ruffescens, vel flavus odore perseveranti, quidum mollitur, melleum liquorem reddit. Improbatur furfurosus, niger, cano situ obductus, inodorus.

Vires. *Calfacit, exiccat, emollit, concoquit, Cephalicus imprimis est & nervinus; medetur tussi, catarrhis, raucedini, gravedini, vulvæ præclusæ, duritie-*

vé la-

vé laboranti, extra & intra datus convenit; immiscetur cardiacis & lætificantibus, alvum leniter mollit, si cum Terebinthina in forma catapotii assumatur.

Extrinsecus suffitu capiti adhibetur.

PRÆPARAT.

1. *Oleum stillat.* Fit si Styrax cum ▽ Rosarum digeratur, postmodum in ⊣E re ex ⅄ ⊂etur, primum △e leni, dein, quando ♎ stillare incipit, fortiori.

Vires. *Iisdem confert, quibus Styrax sed majori efficacia: gutta auribus instillata sibilum discutit.*

2. *Oleum coctum.* Vige Augusti.

N. *Occurrunt descriptiones medicamentorum in quibus & Storax calamita & rubea distinctim præscribuntur, uti sunt Diacastoreum Nicolai, Trochisci Aliptæ mosçata. In his igitur quid per Styracem calamitatam à rubea distinctam intellectum velit Nicolaus, diversæ sunt opiniones: Sunt qui Thymiama per Styracem rubeam unus volunt, ut Fuchs. in compos. Medic. & Bauhinus in Pinac. Alii Styracem optimam, quæ in grana confluxit, ut Augustani & Cordus. Alii Styracem vetustate rubefactam. Verum enim vero cum in præscriptionibus optima quæque eligenda sint, adeoque & Styrax in granis recipiendus, ubi calamita styracis fit mentio, per rubram aliud quid intelligere utiq; oportet.*

CCCCVI. *Styrax liquidus.*

Est Liquor pinguis, instar Balsami crassus, graveolens.

N. *De Styrace liquido, magna inter Authores dissensio. Aliis videlicet nihil aliud est quam stacte, i. e. myrrhæ colamen.* [a] *Aliis factitium quid ex styrace calamita in oleo ac vino soluta admistaque resina laricea, excocta,* [b] *quæ decoctio ubi refrixerit, styrax liquidus ad fundum secedere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiam liquidiorem, (alii expressu idem moliuntur.) Serapioni styrax liquidus, est oleum ex nucleis arboris storacifluæ expressum; at cortex, fructus, ex quo oleum expressum est, styrax sicca eidem dicitur. Avicennæ styrax humidus fit per decoctionem corticis, estque colore nigro. Fex remanens eidem styrax sicca dicitur. lib. 6. c. 32. Dioscorides oleum styracinum appellat, quod ait componi in Syria ex Styrace. De hoc refert quod calfaciat vehementer & emolliat, verum caput dolore afficiat gravetque, & saporem adferat. Quæ facultates in styrace liquido deprehenduntur.*

a] *Matth. in Dioscor. lib. 1. c. 62. Bauhin. Pinac. lib. 12. sect. 6.*

b] *Fuchs. de comp. med. l. 1. c. 11.*

T.

CCCCVII. *Tacamahaca.*

Resina est, ex iis, quæ ex nova Hispania non ita pridem adferri cœperunt. Colligitur ex vulnerata arbore instar populi procera, admodum odorata, cujus fructus ruber est, Pœoniæ semen æmulans. Resina autem colore accedit ad Galbanum, unguibus

est albis, uti ammoniacum, odorem ac saporem gravem refert, cutiq; tenaciter adhæresit. *Vid. Frag. Monard. & Indiæ Occid. part. 9. l. 4. c. 29.*

Vires. *Calfac. in princ. 3. sicc. 2. validæ astrictionis particeps, digerit, resolvit, maturat, tumores emollit, dolores ac flatus discutit: uterina inprimis est, nervina ac cephalica. Usus præcipuè externus est. Prunis injecta naribusque admota, mulieres uteri suffocatione laborantes sicò liberat. Umbilico Emplastri modo imposita uterum suo loco retinet (usu familiarissimo.) Ventriculum roborat, defluxiones quascunque à capite defluentes reprimit, (linteo excepta, & post aurem alteram saltem vel utramque applicata, suffituve attracta.) Temporibus adhibita (cerati modo) defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit, dolorem dentium sedat, (dentibus etiam corruptis indita:) abdomini Emplastri instar imposita uteri fluxum cohibet: magna est efficacia in doloribus articulorum (coxendicis) junctiurarum ac nervorum vulneribus imposita eadem curat, nimirum statim suppurare facit & spasmum prohibet.* Monardes.

N. 1. *Adeo celebris est apud Indos, ut ad qualemcunque dolorem adhibeatur, nec aliud remedium norint, modo non adsint inflammationes admodum calidæ.*

N. 2. *Inveteratos cruris dolores Tacamahaca Emplastri loco imposita curatos vidi.*

PRÆPAR.

Empl. Stomachicum, Vide l. 2.

CCCCVIII. De Tartaro.

Tartarus in Medicina pathologica est res naturæ lapidescentis, i. e. in lapides coagulari apta, vel jam demum coagulata; potissimum tamen viscosam ac lentam mucilaginem denotat, quæ nondum indurities lapidis conversa est. Hinc deducitur quoque ad officinam, denotatque salem terrestre ex vegetabilibus certis, vel per se, vel artificio separatum.

N. *De Tartari origine non possumus quin animi sensa communicem: Rerum principia primitus indigesta sunt, ac velati, in chaotica sua dispositione simplicia: hinc subinde cum maturitate in partes secernuntur crassiores & subtiliores. Crassiores ad elementalem vergunt statum, scil. aqueo-terrenum: Subtiliores & potiores exaltantur subinde seu (ut dicitur,) spiritualisantur, i. e. in statum spiritus evehuntur. Hæ ergo ubi ad statum deductæ fuerint summum, quem natura intendit, exhibent spirituale partem; sin minus eadem sint digesta, vel cum tempore retrogressæ ad statum crudiorem, exhibent Tartarum, constantem scil. ex partibus potioribus aqua, terra & salis, adeoque Tartarus pollet viribus insignibus, spiritus vires emulantibus.*

PRÆPAR.

Præparationes ☿ sunt 1. *Depuratio*, 2. *Destillatio*, 3. *Salificatio*.

I. DE-

I. DEPURATIO.

Depuratio vel fit à sordibus externis, vel parte magis arenosa ac minus solubili: illa lotione peragitur, hæc solutione ac coagulatione.

Lotio seu ablutio: unde ☿ lotus.

℞. ☿ triti ac cribrati, q. v. affunde ▽ fontanam, calidam (vel lixivium forte, e.g. ex cineribus clavellat.) agitaque optime, hinc sine residere ac refrigescere, postea decanta aquam una cum impuritatibus, idque repete aliquoties, donec ☿m sit instar arenæ.

N. *Si lixivium adhibueris, edulcorare ☿m oportet.*

Solutio & coagulatio, unde

1. ☿us depuratus. Acidum ☿i. Cremor & Crystalli ☿

℞. ☿i optime loti, q. v. affunde ▽æ ferventis bonam quantitatem, agita spatula lignea, & solvetur particula ☿i, cola per manicam Hippocrat. dum adhuc calet (alias coagulatur rursus, quod solutum erat:) restanti ☿o affunde aliam ▽m fervent em, agita & cola, idque reitera tantisper, donec nil nisi arena irresolubilis restet. ▽s has ☿o impræg natas repone ut refrigescant, & videdis ☿m purum, partim supernatare instar cuticulæ, partim instar crystallorum vel ad fundum residere, vel parietibus ac bacillis immissis adhærere (utrumq; cuticulam scil. & crystallos collige, exicca atque serva.

N. 1. *... via ▽a quantitas coagulationem impedierit, evaporare aliquantulum sine.*

N. 2. *Sunt qui cuticulam supernatantem seorsim colligunt (nomine cremoris ☿) & crystallos itidem seorsim (titulo crystallorum ☿i) verum cum utrumque ejusdem sit naturæ & efficaciæ, distinctionem hanc parvi momenti autumo.*

N. 3. *Felicius adhærescent crystalli vasi ligneo.*

N. 4. *Si depuratum hoc ☿m haud satis candidum sit, solve iterum in ▽ fervente, filtra & repone ut ante, ad coagulandum.*

Vires. *Usus hujus ☿ depurati est, crassos tartareosque humores, præcipuè autem in prima ventris regione stabulantes incidere ac attenuare: commodè itaque adhibetur in obstructione Epatis, Lienis, Mesenterii, Renum, in affectu Hypochondriaco, &c. Hinc quoque sibi primas vendicat inter Digestiva universalia, cujus rei gratia & catarcticis præmitti plerunque solet. Quinimo ad laxandam alvum commodissimum medicamentum est, si saltem grano uno ac altero Diagridii vel Gummi de Gamandra acuatur.*

Dosis à ʒß. ad ʒj. vel ʒij.

2. Crystalli ☿ chalybeati, Acidum ☿, chalybeatum Salę.

℞. Acidi ☿ ʒiiij. Magister. chalzb. i.e. crystall. ♂ per spir. ☉. (Vige in ♂) ʒij.

Crystallos ♂ solve in ▽ fumar. solutionem incorpora cum acido ☿i in mortario lapideo. Exicca ire-

rum ac pulverisa: aromatisetur aliquot guttis ol. Cinamomi.

Vires. *Utilissimum medicamentum est in morbis chronicis, ut sunt obstructio Lienis, quartana, icterus uterque, cachexia virginum, hypochondriaca passio.*

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

3. Cremor ♀ chalybeatus compendiosior S. Cloß.

Ubi ▽ imprægnata ♀ pulverisat. ℔j. solvitur in ℔xv. aq. fluvial.) per ebullitionem fuerit resoluta, & ad decidentiam unius quartæ evaporata, injice in vas ℥iiij. limat. ♂tis moxque ab △ remove & cola calidè. Habebis cremorem præsoidem & summè deoppilativum.

N. *Injiciatur limitatura dum ▽ fervet nec diu relinquatur, ne cremor reddatur vomitorius.*

II. DESTILLATIO unde

1. Spiritus ac oleum.

℞. ♀ albi crudi loti (vel quod melius depurati,) q.v. destilla ex Retort. vitrea in arena (vel igne nudo) △e gradatim adhibito: primò extillat phlegma, dein spiritus in forma nebulæ & tertio oleum pingue. Separa oleum à spiritu, vel beneficio chartæ ac filtrationis, vel tritorii gossypiive auxilio.

N. *Sunt qui spiritum ♀ terna vice supra colchotar rectificant.*

Rectificatio spiritus ♀i. Destilla ex ℳ tertiâ vel quartâ vice semper vasa destillationi inservientia optime lixivio forti eluendo.

Rectificatio ol. ♀i. Affunde quantitatem magnam ▽ (vel ⁂ ac destilla per ℳ separa oleum ab ▽ ut moris, idque rectifica ▽ in scil. fragrantem aliquam addendo ac denuo destillando.

N. *Ex residuo capite mortuo extrahi potest sal. Vide suo loco.*

Vires. Spiritus *vim habet, incidendi, attenuandi, resolvendi, discutiendi. Hinc referat obstructiones viscerum, purgatque per sudorem ac urinam, ideoque utiliter adhibetur in Hydrope, Tympanitide, Arthritide, Paralysi, Scorbuto, lue venerea, impetiginibus, scabie, contractura artuum (ex materia flatulenta & humorali fluida, non ♀ ea coagulata & fixa.*

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

Oleum intrinsecus adhibitum prodesse creditur adversus dolorem colicum, suffocationem uterinam, &c.

Dosis gr. iij. iiij.

Extrinsecus, admisceri potest unguentis contra scabiem communem vel luis venereæ, &c. *Vide Crollium, Sennert. in Institut. Salam. in Tartarologia.*

N. *Spiritum ♀ ex musto parat Forsterus p. 1000. de morb. ♀reis, collectis scil. crystallis evaporatione lentâ, in quibus spiritum ♀i primaterialem remanere credit.*

2. Spiritus ♀i compositus.

℞. ♀ purum, destilla ut moris, prodeatque phlegma spiritus ac oleum. Ex capite mortuo extrahe ⊖ quod solutio-

solutionibus ac coagulationibus purificatum conjunge cum phlegmate spiritu ac oleo: Hinc digere in ℳ vase clauso, donec ☉ totus solutus sit, cum hoc liquore impasta argillam siccam, formaque globulos & destilla ex Retorta, igne nudo (ut destillatur spiritus ☽i,) prodibit cum spiritu & oleo, Sal totus spiritualiter in posterum à spiritu ☿i inseparabilis: Oleum fœtens separa à spiritu, ut moris.

Vires. *Penetrantior & efficacior est priori.*

3. *Spiritus ☿i ☽-latus seu spiritus ☿i aperitivus compositus.*

℞. Spir. ☿i (simplicis) ℔j. ♈ ℥iiij. Misce & affunde colchotari: digere in ℳ (♂ ♌ 8.) ac destilla per Retort. adhibitis ignis gradibus omnibus. Totum deinceps quod prodiit funde super caput mortuum nigrum ☿i, ex quo nimirum spiritus ille simplex est prolectus. Digere ♐ 24. Tincturam decanta, residuum calcina ad albedinem, atque ex eodem extrahe Sal cum Tinctura illa decantata, in calido S. (hor. 24.) relinquendo: △m hanc per filtrum purifica.

Vires. *Exhibetur magno cum successu ad contumaces obstructiones viscerum, ad fœdos colores, febres diuturnas, Hydropem.*

Dosis à ℈j. ad ℈ij. in aquis appropriatis.

Spiritus ☿ Philosophicus ad aurum potabile, S. Cloß.

Reverberetur Sal ☿ super testâ probatoriâ (in einer flachẽ Scherben/) absque fusione tamen, per horas 24. ita cœruleum evadet sal, affunde ※ quousque non tumultuet amplius, & ※ 3. digitos super materiam emineat, digere, tinget. ※ saturato rubore filtra & coagula. Hoc quater cum novo ※ repete. Permixtis his 4. salibus ♈ rectif. suffunde & tincturam extrahe toties, dum colorari desinat, sale restantem solve iterum in ※ iterumque cum ♈ attrahe tincturam. Jam omnes ♈ tinctos, & in unum collectos ♎a per ℳ in cucurb. cui ⚹ infundibulo instructus imponatur, extillatum ♈ re affunde per infund. sali tincto & cohoba totiens (14. vicibus ad minus) donec videas guttas rubentes decidere, tùm cessa, & liquorem ex ∴, per ♌ leniter ♎a, ita transibit spiritus salis ☿, nebulosis cum guttis rubris, superstite infundo ♌ pulv. rubro. Illo utere ad extractionem ☉is.

Vires. *In obstructione mesenterii, & arthritide, dantur gutt. 4. 6. in vino, in retentione mensium, si dosis ter aut quater iteretur, certò fluent menses.*

III. SALIFICATIO unde

1. Sal ☿i.

Sal ☿i elixiviatur ex ☿o ad albedinem calcinato, (i.e. combusto,) non secus ac ex aliis cineribus Sal extrahi solet.

N. 1. *Ex capite mortuo in destillatione spiritus residuo, itidem Sal elixiviari*

potest, si ulterius comburatur. Prompte enim ignem concipit, atque etiam extra ignem comburi potest.

N. 2. *Communiter calcinatur ☿ in fornace figulina.*

2 Ol. ☿ p. d.

Pone ☿ calcinatum in cella ad liquescendum, vel dissolve ☿m calcinatum in ▽ communi, filtra & coagula.

Vires. *Optimum est remedium in serpiginibus, ulceribus, tineæ, scabie, &c.*

N. *Est porro hujus olei elegans usus in Extractis vegetabilium purgantium conficiendis. Ejus enim gutta aliquot cum menstruo mixta, tum extractionem facilitant, tum catharsin ipsam promovent.*

3. Magisterium ☿i seu ⊖ ☿i alcoholisatus.

Impregna ⊖ ☿ cum Sale volatili Vini, v. g. ℞. Salis ☿ purissimi, q. v. affunde ♈ ad eminent. digit. 1. digere ac destilla lenissimo calore, iterumque ♈ affunde, idque repete toties, donec Sal ☿ totam spirituosam Vini substantiam, seu omne sal volatile Vini imbiberit, quod ubi factum, sublima, habebisque sal vini sublimatione ab omni phlegmate & aquositate separatum. *Sennert. in Instit.*

4. Magisterium ☿i purgans.

℞. ⊖ ☿j, q. v. impregna aceto optimo, donec ☿ nihil amplius acidatis retinere velit (vide correctionem flor. ♂ ij Crollianam l. 3.) dein affunde ♈, eumque abstrahe aliquoties cohobando: tandem repone ☿ ad liquescendum & habebis oleum rubrum.

Vires. *Purgat per inferiora, utile in omnibus morbis deploratis.*

Dosis à gr. v. ad ℈ß.

N *Salillud ☿ ⁂ sufficienter impregnatum si in ▽ destill. (e.g. Borraginis) solutum atque s. a. crystallisatum sit, conveniens medicamentum evadit in morbis ☿reis.*

5. Tinctura seu ♁r ☿i.

℞. Sal ☿ optime purificatum, calcina igne violentiss. ad cærulitatem: dein affunde ♈, extrahe rubedinem s. a. decanta, abstrahe ad consistentiam olei. Sic habes Tincturam ☿, quam si placet exaltare, digere aliquamdiu cum ♈ recenti ad emin. dig. 1. affuso.

N. 1. *Sunt qui ex ☿ cum ⊖ au. calcinato, Tincturam hanc extrahunt, sed prævalet modus prior.*

N. 2. *Maxima pars ☿. decedit.*

Vires. *Urinam largiter ciet. confertque in Melancholica hypochondriaca, Scorbuto, Hydrope, aliisque Mesenterii ac Lienis morbis & obstructionibus.*

Dosis gutt. liquot 4. 5. 6. 7. 8.

6 ☿us ☽ latus

℞. Ol. ☿ purissimi per deliq. ℥iiij. affunde guttatim Spir ☽ ℥ij. vel q. s. donec strepitus cesset, idque in vitro capaci: sic fiet coagulum; sedata ebul-

ebullitione evaporare sine humiditatem lento calore ad siccitatem.

Vires. *Digestivum est praestantissimum. ☿m in corpore humano efficacissimè resolvens. Hinc utilissimè exhibetur in obstructionibus viscerum, venarum mesaraicarum; in omnibus febribus, praecipue in quartana, in obstructionibus mensium.*

Dosis à ℈ß. ad ℈j. in convenienti liquore, cõvenientissimè autem propter saporis emendationem offertur in Hydromelite.

N. *Eodem modo fieri quoque potetunt salia vegetabilium ☽-lata. Sic sal (e.g. absinthii) depuratum solve in ▽ absinthii, instilla spiritum ☽-i, procedeque, ut cum ☿ ☽-lato.*

☿rus ☽-lat. alius.

℞. Magisterium ☿ purgans ad siccitatem evaporatum, affunde guttatim ♏um ☽-li, donec strepitus omnino cesset, abstrahe phlegma in ∴ coagulum superstes reverbera per triduum, ita tamen ut sal non fundatur, sed in continuo isto calore velut fixetur. Vocatur à Parac. *lib. 7. Archidox.* specificum purgativum.

Vires. *Purgat benignè per inferiora, & sudores movet in peste, scorbuto, hydrope.*

Dos. ℈ß. in syr. de ros. de rhamno, &c. Ex communicatione S. Closs.

7. Tart. ☽-latus crystallisatus.

℞. Crem. Tart. ℥iiij. spir. ☽ ℥ij. digerendo solvantur. Hinc affunde ▽ calid. ut penitus solutio fiat, abstrahe aliquantulum, & repone ad crystallisandum.

8. Sal ☿ volatilisatum.

℞. ♁ ☿i purificat. q.v. affunde ▽ rectificatiss. ♎a ex ∴ per ♌ cohobando aliquoties (3) & adhaerescet ♁ ☿ lateribus ♌bici.

N. *Si per ♍ ♎ averis, non sublimabitur, sed exhibebit Menstruum coralliis solvendis idoneum.*

Vires. *Insigne est lithontripticum.*

Dosis gr. v. vj. &c.

9. Liquor ☿. spleneticus.

℞. ☿ ℔j. ♁ ℔ß. (al. ℔j.) Misc. exacte, imponeq; mortario, sartagini vel laminae ferreae ignitae ut calcinentur: Hinc pulverisa ac affunde aquae ferventis ℔iiij. digere in loco calido ♂ ☌ (6) quotidie agitando, postea colentur, ut omnis salledo insit aquae. Huic aquae impraegnatę tandem adde ☿ i el. ℔j. digerantur ; ☌ (8) filtrenturque pro usu.

Vires. *Insigne est deoppilativum Lienis. aliarumq; tartarearum obstructionum, mesenterii maximè infestantiũ, adeoq; utile in hypochondriaca, scorbuticaq; affectione ac mensium obstructione.*

Dosis cochl. ſ. ad 1. cum aliis appropriatis vehiculis.

Terebinthina.

Vide Resina.

CCCCIX. Thus.

Λίβανος, *Dioscoridis*, Λιβανωτὸς, Olibanum. Arab. Lovan. Conder. Germ. Weyrauch. Resina est duriuscula, pel-

la, pellucida, profluens ex arbore Arabica Lovan. *Arab.* dicta, *Vide Thus, Matth. Cord. hist. Cæs.* Lovan. & Conder, *Garz. C.B.* 7. (inter gummata.)

Genera Thuris traduntur duo, masculinum scil. quod propriè Olibanum dicitur, seu Melax, (Arab. Melafon.) & fœmininum.

Masculum ex albo flavescit, suapte natura rotundum est, guttarum formam referens, candidum intus & pingue.

Fœmininum, resinosum magis est, ac molle, cito ardens, flavum.

Præfertur masculum, ut quod ex arboribus montanis colligitur.

Vires. *Calfac. 2. sicc. 1. subastringit. Usus præcipus intrinsecus ad varios capitis & pectoris affectus, ut & ad alvi, uterique profluvia, ad tussim, (deglutitur vesperi frustatim,) vomitum, sanguinis exscreationem, diarrhœam, dysenteriam mitigandam. Extrinsecus inservit suffitibus pro capite roborando, catarrhos discutit, cava ulcera carne replet, & ad cicatricem perducit, cruenta vulnera cephalica imprimis glutinat, perniones (cum suillo adipe aut anserino) sanat, ulcera cacoëthea in sedis, tum reliquarum partium emulcet, (tritum cum lacte in linimentum:) oculorum rubedini ac lippitudini medetur, (scil.* ▽ *Rosarum multiplici extinctione Thuris impregnata, lactisque muliebri postmodum commixta, pro c io liquido) verrucas incipientes & impetigines abigit, (cum pice & aceto impositum.)*

Cortex Thuris in Officinis corticosum illud vocatur, quod Thymiama supra appellavimus. Cortex hic præfertur crassus, pinguis, odoratus recens, lævis minime scaber. *Vide supra.*

Manna Thuris sunt micæ, fragmenta, (pollen ac farina) Thuris, quæ ex collisione, dum in saccis vehitur, colliguntur.

PRÆPAR.

1. Liquor. Fit in albumine ovi cocti, summeque prodest ad maculas abstergendas, cavitatesque cicatricum explanandas.

2. El. Diaolibanum. Vide Disp.

CCCCX. *Tragacantha.*

Tragacanthum, Tragacantha, corrupte Tragaganthum, vel Dragagantum, Tragant. Est gummi fruticis ejusdem nominis pellucidum, album, subdulce, leve ac syncerum, in granis plerunque fragmentisvé contortis.

N. ▽ *calida solvitur, mucilaginemque exhibet aliis Medicamentorum formulis, e.g. trochiscis formandis convenientem.*

Dicitur Spina hirci, Arab. Chitinæ. Germ. Bocksdorn.

Exudat hoc gummi radice incisa, vel ut alii volunt sponte sua.

Præstat pellucens, gracilis, levis, syncera & subdulcis.

Vires. *Refrig. 2, (aliis temperata est) hum. 1. (aliis siccat,) lenit, cutis spiracula*

cula obstruit, acrimoniam mitigat, incrassat. Usus præcip. ad tussim inveteratam, ad fauces exasperatas, retusus voces, cæterasque destillationes, (cum melle inde fit linctus, subditur vé linguæ, ut liqueſcat;) contra renum dolorem & vesicæ rosiones. (in passo vel brodio,) in dysenteria. Extrinsecus ad dysenteriam (in clysteribus,) ad rubedinem & acres destillationes oculorum (solutain ▽ rosar. vel lacte,) ad palpebrarum scabriem.

Dosis ʒj.

N. *Tragacantha quo vetustior, eò calidior.*

PRÆPAR.

Spec. Diatragacanth. calidæ } Vide
Diatragacanth. frigidæ } Disp.

CCCCXI. Tubera Cervina.

Fungus Cervinus, Cervi boletus, *Matth. Cam. Lon. Tab. Cord. in D. C. B. 2.* German. Hirschbrunſt/ Hirſchſchwamm

Creſcit in ſylvis, ut vulgo creditur ex libidine cervorum, quippe nonnunquam formâ genitalis cervini reperitur. Verum teſtibus Lonicero & Cordo, nec iis denegatur locis, ad quæ nec cervi, nec Damæ unquam pervenerint. Inhiant autem iis Cervi ob odorem fortem, quo delectantur.

Vires. *Rarius est, nec adhibetur, nisi quod nonnulli ad libidinis stimulum, lactisque incrementum id commendent, cui Lonicerus contradicit, qui è contra naturæ frigidæ & humidæ statuit, adeoque ad stimulum ineptæ. Extrinsecus commendatur ad uterinas ascensiones compescendas.*

N. *His subjungi poterit & Fungus Chirurgorum, videlicet Fungus orbicularis, ovatus, pulverulentus.* Crepitus Lupi, Germ. Bubenſiſt / Weiberſiſt/ Wolffsſiſt/ Poſiſt. Videatur *Lon. Tab. Cast. Dod. Matth. Cam.*

Hujus vires sunt adstringere, siccare, adeoque pulvis ejus ad intertigines, & abrasa non inutiliter adhibetur. Chirurgi frustum imponunt sectæ venæ ad sistendum, sanguinem vulnusque solidandum.

CCCCXII. De Vino.

Anatomia Vini.

Vinum est succus vitis, fermentatione exaltatus.

Dicitur *Paracelso*, Sanguis Terræ, *Querc.* Omnium vegetabilium Princeps, & maxime vitriolatum.

Eligatur generosum, beneque maturum.

PRAEPARATA VINI SUNT varia, pro diversis scil. partibus variantia.

Nimirum

Vini partes sunt:

1. Essentia subtilissima, incorruptibilis, vulgo ▽ vitæ, ▽ ardens, ☿, ♃ Cœleste, ♃ Bezoardicum vegetabile, menstruum cœleste, ▽ cœlica, Lullii cœlum, clavis philosophorum, corpus æthereum ex △ & ▽ constans, Balsamus volatilis liquoris ca-

tholici. 2. Magna copia ▽ insipidæ corruptibilis. 3. Hanc sequitur ♒ quidam fumidus, qui nihil aliud est, quam ⊖ vini volatile crassius, in forma fumi ascendens. 4. Huic mox subjungitur ♁ quoddam vere pingue & unctuosum combustile, sed paucum. 5. Ex ♋ extrahitur ⊖ quoddam corrosivum. 6. Post extractionem ⊖is relinquitur ▽ limosa inutilis. *Sala in Anatomia* ♃ *ij.*

Hinc 1. ♆ *s.* ▽ *vitæ. Q. E.*

Vini.

℞. Vinum generosum, ♒etur per vesicam, donec pars optima ♒arit, (quod gustu facile cognoscitur,) destillatum rectificetur aliquoties per B. M. abstrahaturque saltem pars dimidia, tertia aut quarta, ut nihil humiditatis relinquat combustibilis.

N. 1. *Rectificatio felicius peragitur. 1. Si in rectificatione orificium cucurbitæ charta subtili triplici vel quadruplici, vel panno spissiori tegatur, quippe hac ratione penetrat solum pars spirituosior, aquosiore in cucurbitam relabente. 2. Si rectificatio ex cucurbita colli longi, vel per phiolam serpentinamvé perficiatur.*

N. 2. *Nonnulli obstruunt cucurbitæ vel phiolæ orificium, spongia oleo imbuta, qua ratione solus* ♒ *transit,* ▽ *in spongia remanente.* Senn. Instit. Libav. in Alchym. *Verum nemini suasero hunc modum, inficitur enim ab oleo ascendente ipse* ♆.

N. 3. *Eodem modo paratur &* ♆ *ex fecibus vini, ut & ex siliquis uvarum, ex quibus vinum fuit expressum.* Kesl. 1. cap. 70.

2. Aliter ♆ *subtilis.*

℞. Vini generos. q. v. digere (14.) ♂♀ in fimo, vel alio lenissimo calore, postea per phiolam destilla, destillatumq; aliquoties per eandem phiolam rectifica, donec ad summam subtilitatem pervenerit.

℞. Hujus ♒ ℔ij. misce cum recentis vini ℔. vj. destilla iterum per ☊m, ac prolice saltem ℔. ij. affunde iterum recentis vini ℔. vj. ac destilla denuo, ut dictum, idq; repete septies vel pluries ad ℔. ij. colligendas.

N. *Hic* ♒ *adeo subtilis ac fugax est, ut guttatim quando ne* ▽ *in quidem attingere possit, quin in auram evanescat.* Tentzel. Glückrath. in Beguin. l. 3. c. 2.

Vires. ♆ *calidus est & siccus, penetrantissimus, incorruptibilis, resistit putredini, refocillat apoplecticos, comate oppressos, &c. Extrinsecus resolvit tumores, frigidos ac scirrhosos, arcet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruoremque resolvit ac discutit.*

N *Sunt qui* ♆ *circulatum ac toties destillatum, ut in oleaginosam abeat consistentiam,* Circulatum *Paracelsi aumant, sed male.* Alii ♆ *cum proprio sale, intervenientibus tamen digestionibus aliquoties destillant, ut sal tandem cum* ♆ *per Alembicum transferatur, vocamique* Circulatum *Majus.* Libav. tract.

tract. de Igne Naturæ. Verum fallunt & falluntur.

3. Spiritus Vini alcalisatus.

℞. Vini generosi Hispanici vel Hungarici, q.v. elice spiritum ac phlegma: separa eadem ab invicem: ex fecibus calcinatis cum phlegmate extrahe ⊖, idque per crystallisationem purifica, in spiritu solve ⊖ & habes ▽ alcalisatum.

4. Spiritus Vini acuatus Tart. seu spir. Vini Tartarisatus.

℞. ▽ ℔.ij. Tart. alb. crudi purissimi grosse contusi ℥j. destilla in balneo pleno scobe ligni serrati, madefacta leniissimo ▽ ut ad quartum ferè pulsum guttula cadat: quando phlegma stillare inceperit, cessa, vel si phlegma quoque prodierit rectifica.

N. 1. *Si subtilior adhuc experatur, denuo adhujus ℔j addatur Tartari ℥j. destillenturque ut ante.* Sennert. in Instit. Tentzel. in Exeg.

N. 2 *Ad cognoscendum, utrum spiritus prodeant necne, observentur strix, quippe quo spissioribus strix hicus refertus fuerit, eo uberior semper spirituum fit evaporatio & è contra.*

N. 3. *Oleum, quo lenta hac destillatione peracta, guttis quibusdam innatare videbitur (quamvis vina in hoc valde inter se discrepent) vera vini essentia æstimatur.* Tentzel.

5. Alias ▽ Tartarisatus sive ▽ Tartar alcalisatus.

Hic spiritus si super eundem Tartarum per Retortam cum cohobiis rectificatur & in fine (phlegmate intermedio abjecto) fortiori igne urgetur, spiritus vini Tartarisatus acquiritur. *Sennert. Instit.*

6. Spiritus Vini Tartarisatus seu ▽ philosophica.

℞. Tartarum in præcedenti spiritus Tartarisati præparatione post cohobia relictum (vel & Tartarum recentem) calcina ad viriditatem (cærulitatem,) dein affunde spiritum illum Vini Tartarisatum, destilla & tandem propelle igne fortiori. *Tentzel.*

Vel: Ex ⊖ Tartari ad cærulitatem calcinato extrahe essentiam digerendo cum ▽, (▽ habeat aliquid phlegmatis, cujus beneficio sal arripit) destilla gradatim, ad ignem fortissimum subinde progrediendo.

Vires. *Spiritus hic longe præstantissimus est ad Tincturas & Extracta omnium purgantium in genere elicienda, ad conservandas metallorum & vegetabilium, animalium que facultates,*

In θεραπείᾳ arcanum est ad plurimos affectus, inprimis tartareos, & ubi sal fixum ex deficiente coctionis ἀνωμαλίᾳ abundat, ut in Scorbuto, Tartareo Hypochondrio, Asthmate, Cachexia Epatis aut reliquorum viscerum obstructionibus, conciliat insuper somnum cum essentia croci propinatus.

N. 1. *Spiritus vini hoc modo rite præparatus, est Ros Iovis amphibii vegetabilis ad parandum illud Biolychnium*

Burggravii. Ejusdem beneficio fit & perpetuum mobile & κριτηρ criterium. Hartman. in pract. Tentzel. in Exeg. *Qui plura de ☿ facultatibus voluerit, consulat Lemnium, Evonymum, Gesnerum, Libavium, Medull. destill.*

N. 2. *Hic ☿ tartarisatus in spagyrica cochlea Hermet. Cl. circulatus, è mero spiritu evadit Balsamus, è fragrante fragrantior, è crystallino carbunculatis, haud secus ac cor sanguinem Epatis, continente pulsuum circulo, in auream vitæ Balsamicam, vividamque spirituum vitalium naturam exaltat.*

Vires & Dosis. *Hujus essentiæ guttæ 3. vel 4. calidum nativum in Eclampsin evocant. Cum Croci essentia somnum conciliant, restaurationemque membrorum conantur.*

7. Spiritus Vini microcosmicus, i.e. cum sale urinæ volatili acuatus.

℞. Spiritus Vini subtilis. ac ♎is urinæ ad summam puritatem deducti (vide in urina) aā. mixti ponantur in locum frigidissimum. Hinc digerantur per lentum calorem ♍ in Phiola H. Cl. spatio 20. vel 30. ♂ ♌ & convertentur in liquorem, qui si lubet per ♍ semel ac iterum rectificetur. *Beguin. l. 3. c. 2. Harim. in pract. & in Croll. Senn. in Instit.*

Vires. *Menstruum est ☉ potabilis præparationi inserviens: poterit quoque intrinsecus adhiberi, ad reserandas obstructiones viscerum, ut & extrinsecus ad dolorem compescendum.*

8. Spiritus Vini ☽-latus.

℞. Spiritus vini opt. & spir ☽-i rectificati aā ℥iij. M. & destilla per ⚹ in cinere, primo lento igne, dein fortiori, ut simul alembicum transeant: reitera destillationem vice tertia: postmodum circula per mensem simul, habebisque spiritum odore & sapore sat gratum.

9. Quinta Essentia Vini.

℞. Vini generos. alb. vel rub. q. v. ♋la ex ♍ rectificando donec ☿ evadat quasi igneus (fit rectificationibus sæpius iteratis scil. 12. &c.) Spiritus hic indatur vitro, quod bono luto vel mastiche ♆e & album, ovi optime claudatur. Hinc circuletur ♍ per mensem. Postmodum aperi sensim & si mirum oleat saporem, assecutus es vini. V. Essentiam; sin minus, claude denuo vitrum & repone in ♍ donec dictum signum senseris, saporem sc. sive odorem *cuidn.*

N. *Acquiritur scopus beneficio salis proprii.* Popp. in Hodoget.

Vires. *Balsamus est efficacissimus, nostroque balsamo naturali roborando convenientissimus. Insuper antidotus est certissima adversus pestem intra 6. horas sanandam, si in primo illius insultu guttæ xij. exhibeantur ad movendos sudores. Epilepticum paroxysmum annihilat eadem dosi fœtum mortuum expellit, in partu difficili illico, & ad miraculum usque operatur si cochleare integrum illius exhibeatur.*

10. *Aliud*

10. Aliud opus vegetabile ex communicatione S. Cloß.

Cohaba ♂ super sal ☿ proprium tantisper, donec tàm acidum egrediatur, ac fuerat affusum, cumque sufficienter ♏ibus suis acidis fuerit imprægnatum. ♃. Illius ℥vj. ♈ 7es. super sal ☿ proprium rectificati ℥j. Digere per mensem △ lampadis, usque dum corpus suam receperit animam, imbibatur rursus eadem quantitate olei ætherei & desiccetur per quindenam, his imbibitionibus ad sufficientiam factis, detur △ ♏is, elevabitur Sal candidissimum, relictis terreis aliquot impuritatibus. Sublimatum reconde in aliâ phialâ H. C. & △ eodem lampadis decoque ad albedinem usque perfectam. Quo viso imbibatur fixissima hæc materia ♏u æthereo suo sive animâ, idque toties inter cedente digestione fixativâ iteretur, donec in igneum ruborem elevatc fuerit, summam corporis nostri medicinam.

11. Magisterium Vini s. Lapis vini vegetabilis.

℞. Vini generosi Hispanic. vel Ungaric. q.v. putrescat 40. ♂ ♀ in fimo equino. Hinc destilla in MB, & prodibit spiritus, ac tandem oleum: hæc separa ab invicem, spiritumque dephlegma. Oleum denuo infimo equino ♂ ♀ 40. putrescat ac destilletur. Ex remanentibus fecibus beneficio phlegmatis extrahatur sal volatilius sine calcinatione. Utrumque conjunctim s.a. purifica. Postea imprægna sal spiritu suo ac digere: hinc adde & oleum, digereque donec coloris tandem rubei pulverem nanciscaris.

Vires. *Grana (vel gutta aliquot, si mavis liquidius) integrâ mensuram aquæ, vinosis qualitatibus perfundunt.*

12. Menstruum Basilii Valentini, Aqua temperata, Temperatum Extractivum.

℞. Spiritus vini subtilis. q.v. eumque cum spir. ⊖ digere ac terna destillatione per alembicum, uni. Sic dulcescit, acrimoniamque amittit. *Vide spir. ⊖ dulcem.*

Vires. *Solvit ☉ non radicaliter, sed tincturam ejus extrahendo.* Vide de ☉ Basil. in repetit. magni lapidis veterum. Senn. Instit.

N. 1. *Alii ℞. ♈ optimum, eumque cohobant multoties (12.) supra ⊖, ut essentiam ⊖is secum evehat. Huic ♈ essentiâ ⊖is imprægnato affundunt tantundem spir. ☉ rectific. digeruntque.*

N. 2. *Tenzelius ℞. ♈ rectific. q.s. superfundit Sali Tartari philosophico ad eminm. 3 digit. digeritque in Phiola longiß. colli aliquamdiu l. calore: postmodum destillat.*

13. Sal. Tart. philosophorum.

℞. Sal ex Cineribus Sarmentor. Extractum. reverberetur △ aperto (hor. circiter 3.) donec albescat. Dein solve in △ & separa feces filtrando & coagulando. Sic habes Sal Tartari

philosophorum. *Tentzel. in Exeg. de ☉ potabili.*

14 Cinis clavellatus.

℞. ♋ ex destillatione fecum residuum, combure & elixivia.

CLASIS III.

De Purgantibus primariis.

CCCCXIII. Agaricum.

Agaricus s. Agaricum fungus est albicans trunco laricis adnatus. *Vid. Brunf. Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger. Cam. Lon. Porta. Bellon.* Germ. Lerchenschwamm.

Estq; *Dioscor.* ♂ Mas, *hic reprobatur.*

& Plin. ♀ Fœmina, *hæc præfertur.*

Mas rotundus est, & undique sibi similis (Plinio) crispior amariorque. Fœmina rectas intus habet pectinum modo venas, & q. divisuras (Plinio.) Fœmina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit.

Eligatur itaque Agaricus albus, levis, valde rarus, velociter friabilis, sapore primum dulcis, mox amarus & stypticus. Reprobatur lignosus, longus, durus ac gravis.

N. 1. *Pars exterior præstat interiori.*

N. 2. *Multos in annos durabilis est, sine virium jactura.*

N. 3. *Adnascitur itidem Fungus Abietis. Picæ sylv. Tedæ & Larici, sed solum Larignus intra corpus sumitur.*

Vires. *Pituitam educit tenuem aquosam, serosam & viscosam totius corporis, & imprimis excrementa mesenteri, tum capitis ac pulmonum. Urinam ciet ac menses, calf. 1. sicc. 2.*

N. 1. *Quia ventriculo nauseabundus est, corrigitur stomachicis, e.g. Zinzib. garyophyll. Spica Celtica, &c.*

N. 2. *Quia tarde operari solet, additur stimulus ex sale gemmæ, crystallis ♀ & similib.*

Dosis à ʒj. ad ʒij. In infusione à ʒij. ad ʒv.

PRÆPAR.

1 Extractum Agarici.

℞. Agarici, q.v. Extrahe cum ♆, &c. *August.*

N. *Sala adhibet Agaric. Trochiscatum, extrahitque cum ♆*

Alii aquam adhibuisse malunt, ac præ aliis aquam Anisi vel Cinamomi in qua Agaricum macerant (hor. 24.) exprimunt ac inspissant. Verum enimvero quia Agaricus nonnihil resinosi quoque in se continet, præstat ♆ adhibere.

Dosis à ℈j. ad ʒß. vel ʒij.

2 Agaricus Trochiscatus.

℞. Agaric. limat. cum vino in quo maceratum Zinzib. additoque tantillo Tragacanth. vel Gummi Arab. F. Trochisci.

3 Trochisci de Agarico.

℞. Agar. lim. ʒiij. ♆, ʒß. Zinzib. ʒij. cũ Oxymell. q.s. F. Trochis. V. D.

4. Pi-

4. *Pilulæ de Agarico.* V. D.
Dosis à ʒß. ad ʒiß.

5. *Pilulæ Hieræ cum Agarico.*
V. Disp.
Dosis à ʒj. ad ʒij.

CCCCXIII. *Asarum.*

Ἄσαρον, *Dioscor.* Asarum, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. & hist. Lon. Cast. Tab. Ger. Cam. C. B. 1.* Asarum baccaris seu baccatus, *Lob. alias*, vulgago, Haselwurtz.

Solo gaudet montano opaco, Viciniáque corylorum. Viret perpetuo, nova folia tamen una cum flosculis vere promit.

OFFICIN. NAT.

Radix colligitur vere, & *folia.*

Vires. *Crassam pituitam, bilemque utramq; per vomitum ac nonnunquam per secessum violenter expurgat. Calf. & sicc* ʒ. *diureticum est, ac emmenagogum insigne. Epar, Lienem, vesicamque fellis aperit. Hinc utile in arthritide, hydrope, febribus præcipue tertiana & quartana, in ictero, &c.*

Dosis Rad. à ʒß. ad ʒj. in substantia, à ʒj. ad ʒiij. in infuso.

Folia exhibentur, N. 6. 7. 8. 9. infusa, cocta & expressa.

PRÆPAR.

1. *Extractum alcalisatum* quod venit nomine *coaguli Asari.* ℞. Rad. ac folia Asari, extrahe cum ♆ ac filtra. Hinc adde sal ex incineratis fecibus elixiviatum, & ad ignem fusionis calcinatum, solutione ac inspissatione purificatum, abstraheque Vini spiritum ad consistentiam mellis. *Vide Sennert. in Instit. Harim. in Pract.*
Dosis ℈j. ad ℈ij.

2. *Diasarum Fernelii.* Vid. lib. 2. cap. 51.
Dosis à ʒj. ad ʒß.

B.

CCCCXIV. *Bryonia.*

Ἀμπελος λευκὴ, *Dioscor.* Bryonia, *Trag. Lon. Tab. Cam.* alba, *Dod. Ger.* Vitis alba, *Matth. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cast. C. B. 1.* German. Zaunrübe/ Schmeerwurtz/ Stickwurtz/ Scheißwurtz.

Est baccis rubris & nigris, *utraque usualis, præfertur tamen prior.*

Crescit in dumetis. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta verno tempore.

Vires. *Purgat valide seroſos & pituitosos humores. Splenetica. Uterina & Iecoraria est, utpote quorum obstructiones aperit. Calfac. & sicc. 2. Hydropicorum aquas per vomitum ac secessum educit, menses ciet, fœtum ejicit, suffocationes uteri arcet, asthmata sanat, podagricis convenit (intus & extus.)*

Dosis in substantia ad ʒj. in Infuso ad ʒß. vel ultra.

Extrinsecus confert Hydropi, abdomini emplastrata cum sterc. caprillo, quin & quartanam curare dicitur arteriis temporum & brachiorum affixa.

PRÆ-

PRÆPARAT.

1. Fecula Bryoniæ. Vide l. 2.

Vires. *Uterina est, menses ciens, sed non cura nauseam.*

Dosis ad ℈j.

2 Nectar succosum S. Cloß.

Fit ex ℥j. succi bryon. per expressionem facti, & ʒj. ol. ☉ vel ♃ M.

Dos. ʒj. in vino albo.

N. *Purgat aliquando per vomitum, alvum & urinam.*

3. Unguentum Agrippæ. V. D.

CCCCXV. Carthamus.

Κνίκος, *Dioscor.* Κνίκον, *Plinii*, Arab. Karten. Cnicus, *Matth. Dod. Lob. Cast.* vulgaris, *Clus. hist.* sativus, *Cord. in D. & hist. Lob.* Cnicus urbana & sativa, *Theophr. & Plinii.* Carthamus, *Brunf. Trag. Fuchs. Lon.* flore Croceo, *Cam.* Cnicus sativus seu Carthamum officinar. *C. B. 1. alius*, Crocus sylvestris, Cnecus. Germ. wild Saffran.

N. *Floribus est croceis, rarius albidis, illorum admistione adulterant Crocum.*

Colitur in hortis Italiæ, Galliæ. Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Semen pituitam viscosam ac aquas vomitu ac dejectione purgat; confert maximè pectori: Calf. & sicc. 1. Stomacho adversatur, ideoque corrigitur stomachicis, anis galang Zinzib &c.*

Dosis in substantia à ʒj. ad ʒij. ß. (sed raro ita exhibetur ob viscositatem) in infuso à ʒiij. ad vj. vel ultra.

PRÆPARATA.

1. Extract. Diacartham. s. Cnicophar-macum. Vide D. A.

Dosis à ʒß. ad ℈iiij.

2. Syrupus de Carthamo. V. D.

Dosis ab ʒj. ad ʒij.

3. Electuar. Diacartham. Dos. ʒj.

4. Species Diacartham. Dos. ʒj.

CCCCXVI. Cassia.

Cassia, (Casia) fistula, *Arab. & Alpin.* Cassia nigra, *Actuario, Dod. Cord. in D. Cast. Fragos. Tab. Ger.* Cass. laxativa, *Lon.* Cass. solutiva, *Bell. Monard. Garz.* Siliqua aut Cassia purgatrix Arabum, *Lob.* Cass. Ægyptia s. purgans, *Cam. alus.* Canna fistula, Siliqua Indica. Cass. solutiva seu Ægyptia, siliqua, *Matth.* Cass. F. Alexandrina, *C B. 1.*

N. *Advehi cepit & ex Brasilia, Cassia purgatrix, cujus* ʒj, *plus purgat quam* ʒij. *Cassiæ illius Ægyptiacæ.*

Cassia Arbor procera est, instar juglandis ferens siliquas seu cannas longas, rotundas, exterius lignosas, intus seminibus ac medulla prægnantes.

OFFICINALIA NATIVA.

Siliquæ s. Cannæ medullam includentes. Hæ eligendæ ponderosæ, recentes, plenæ, quæque minime commotis intus seminibus resonent, splendentes, foris etiam ac in pulpa pingues.

Vires medullæ. *Alvum lenit, clementerque sine tormi nibus feces educit, calidi-*

caliditate ac frigiditate temperata (Fernel. cal. j.) cætera humidior, unde nec humido ventriculo nec hypochondriacis ac flatulentis nisi stomachichis & carminativis. (E.g. Cinam. Mastich. sem. anis.) correcta convenit. Potio ejus grata est pleuriticis.

PRÆPARAT.

1. Cassiæ flos s. pulpa Cassiæ. Cassia extracta. Fit trajectione medullæ exemptæ per cribrum.

N. *Vapor aquæ cribro subditur, ut medulla in cribro agitata eò facilius transeat: debet autem fieri extractio actutum quando usus postulaverit, acescit quippe pulpa cum tempore.*

Dosis. Infantibus ad ʒiß. adultis ad ʒiß. in clysteribus ad ʒij.

2. Cassia extracta seu Cassia extracta communis sive pro clysterio. Fit pulpam cum decocto herbar. mollientium & melle ad consistentiam Electuarii coquendo. Vide Disp.

3. Elect. Diacassia cum Manna. Electuarium est & paratum ex pulp. Cassiæ, p.vj. Tamarind. j. Mannæ ij. Sacchar. Cand. j. Penid. j. Sacchar. Violar. iiij. quæ suscipiuntur decocto prunor. & syrupo violar. V.D.

Dosis ab ʒj. *ad* ʒij.

4. Cassia Extracta sine foliis sena. Electuarium est ex pulpa Cass. ℔ij. Tamar. ʒj. sacchar. ℔ij. susceptis decocto express. polypod. sem. cartha. herbar. pectoral. Vid. Disp.

5. Cassia Extracta cum foliis sena. Fit ex prioris Electuarii p. xij. pulv. sen. p. j. Vide Disp.

6. Extractum Cassiæ, Vide Quercet. in Diæt. & Ph. Rest.

Dosis ad ʒiß.

7 Aqua Cassiæ. Fit ex pulpâ additis limon. parvis & ser. lact. q. s. Extrahitur aq. per B M. dantur ʒvj. in nephrit. & inflammatione Renum.

8. Syrupus de Cass. Describitur à Renod.

CCCCXVII. Cataputia minor.

Καθυρὶς, Dioscor. Lathyris, *Brunfels. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Cam. Cast. Ger. Tab.* Lathyris seu Cataputia minor, 2. *Trag.* Cataputia minor, *Lob. Tab* Lathyris minor, *C. B.* 1. Granum regium minus, *Mes.* German. Springkörner.

Ratione ætatis, latiora vel angustiora folia habet, hinc apud Tab. Lathyris duplex, latifolia scil. & angustifolia, quæ promiscue usuales.

N. *Recensetur inter genera Tithymallorum, utpote tota candido & lacteo succo turgens.*

Colitur in hortis: Floret Julio, fert semina Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen (s. grana) rarissimè Folia.

Vires. *Purgat cum violentia per vomitum ac secessum, humores imprimis serosos & biliosos, hinc phlegmaticos, calf. & sicc. 3. Dosis à baccis vj. ad xij.*

Folia Num. 4. vel 5. sed est rari usus. Extrinsecus vesicatorium exhibet & psilothrum, præcipuè succus ejus lacteus.

CCCCXVIII. Colocynthis.

Colocynthis, *C. B.* est
- rotunda
  - major.
  - min. *hæc usualis*
- oblonga.
- pyriformis.
- pomiformis.

Dicitur Κολοκυνθὶς, *Dioscor.* Colocynthis fructu rotundo minor, *C. B. 2.* Fœmina, *Tab.* Coloc. fungosa & lævis, *Cord. h. alis* cucurbita sylvestris, fructu rotundo minor, *vulgo* Coloquinthis Sicyonia. Arab. Chandel, Handel & Handhal. Videatur & Colocynthis, *Matth. Cord. in D. Lon. Lob. Dod. Cast. Cam. Ger.* Vera, *Trag.* prima f. mas, *Tab.* Germ. Coloquinth.

OFFICIN. NAT.

Fructus seu pomum ac præcipue medulla ejus arida affertur autem ex Ægypto.

Vires. *Pituitam crassam ac glutinosam ex profundioribus & remotioribus partibus expurgat, ut ex crebro, nervis, juncturis, pulmonibus, unde cum commodo exhibetur Vertiginosis, Hemicranicis, Epilepticis, Apoplecticis, Scabie, Lueque Venerea afflictis. Calida est & sicc. 3. verum ob vehementiam ac amarorem, & quia ventriculo ac intestinis noxia est, rarissime in substantia, & non nisi robustis, imo decenter correcta exhibetur. Corrigentia illa sunt cuminum, tragacantha, mastiche, bdellium, & sim. cardiaca, hepatica, stomachica.*

Dosis in substantia à gr. vij. ad ℈j. in clysteribus (in petia) ad ʒß.

PRÆPAR.

1. Trochisci alhandal. V. Disp.

2. Infusum Trochisc. alhand. ~ *vitæ aureus Rulandi (nonnull.)*

℞. Trochisc. Alhand. ʒß. ∀ Malvat. ʒx. vel ʒxij. Digere aliquandiu filtra & serva ad usum.

Vires. *Purgat per alvum absque periculo omnes humores viscosos, bilem utramque ac serum, si tertio quoque die mane propinetur.*

Dosis à ʒij. ad ʒj. vel ʒiß. vel si placuerit inspissare ad consistentiam extracti, detur à ∋ß. ad ∋j.

3. Extract. Colocynth.

℞. Colocynth. pulpæ (rejectis seminibus) pulverisatæ, extrahe digerendo, vase clauso cum ∀, aliquot septimanis (♄) quo temporis spacio totam acrimoniam amittet;) filtra & si dulcius desideras, iterum digere, & dulcescet, Medicamentum evadens optimum, ad pituitam & alios humores crassos à remotioribus partibus attrahendos, idque sine noxa. Corrigitur oleo Mastich. Nucist. Cinam. *Weckerus ex Querc.*

N. *Sala.* ℞. pulpæ coloc. sine semine q. pl. eamque subinde irrorando ▽ plantag. incidit, dein extrahit eum ▽ plantag. part. ij. ∀ p. j. filtrat, defecat & inspissat ad consistentiam mellis.

Menstruum ex ▽ plantag. & ∀ commiscet, ne quid ex parte resinosa

ac

ac viscosa, quibus Colocynthidem constare ait, intactum maneat.

Dosis à gr. iiij. ad x. cum corrigentibus.

N. *Præstat Extractum hoc cum aliis purgantibus miscere, ut illis stimulo sit, quam solum exhibere.*

CCCCXIX. Ebulus.

De Ebulo actum est supra class. 1. Hoc loco ergo solum Ebuli partes purgationi inservientes, perstringimus. Hæ sunt *Cortex & Acini*, s. seminula baccarum.

Vires. *Ebuli cortices & seminula vim habent educendi ▽m, conferunt igitur in Hydrope, Arthritide, cæterisque morbis à sero natis.*

N. *Eliguntur cortices medii ac pectissimum radicis.*

Semen Ebuli solutorium acquiritur hoc modo.

℞. Baccar. Ebuli quantitatem magnam, exprime succum, (quem in Extractum redigere poteris ad normam datam l. 2.) acinulosque restantes à siliquis separa, aliquoties lavando, semperque quod supernatat rejiciendo, donec solos acinulos eosque puros nactus fueris. Hos sicca ac serva pro usu.

N. 1. Dosis à ʒj. ad ʒij. vel fiat emulsio in dosi majori. *Sala.*

N. 2. *Ex hoc semine exprimitur* ♁ *quod ventri inunctum alvum laxare dicitur.*

Aqua still. Sambuci aut Ebuli radicum, cujusque ad ʒiij. sumpta per 30. dies, confert Hydropi.

Arcanum Chamæactes S. Cloß.

Semina contusa pone in cucurb. affunde aq. limpidam, agita materiam in calore remisso, donec in pultem tenuem evadat, digere per 3. ☌ deinde cola torculari fortiter. Oleum mixtum erit cum aq. Digere & quod supernatabit serva, in fundo habebis ejusdem sem. unguentum.

Vires. *Oleum hoc intus sumptum purgat egregie pituitam si ejus ʒß. cum far. amyli incorporetur, vel in jusculo exhibeatur. Extus podagræ materiam influentem abigit, ingressam discutit durescentem emollit, in omnibus doloribus salutare est.*

CCCCXX. Helleborus niger.

Utimur non omnibus Helleborinigri speciebus, sed (*monente Matthiolo.*) Helleboro nigro, flore roseo, *C. B. 4.* cui tamen alii substituunt Helleborum nigrum hortensem flore viridi. Alii ejus loco cum successu utuntur Elleboro nigro tenuifolio, Buphthalmi flore, *teste Buhino in Matth.* Germ. schwarz Nießwurtz.

Prior insignitur Elleborum nigrum, *Matth.* (cui & Helleb. purpureo flore,) *Cast. Cam* Helleborus niger, *Lob 2. Dod.* verus, *Ger.* Veratrum nigrum, *Dod.* Legitimum, *Cl. f. hist.* Styriacum, *Tab. C. B. 4.*

Posterior nominatur Helleborus niger, *Brunf.* alter, *Matth. 3. Dod* no-

ſtras, *Cord. hiſt.* Helleb. niger adulterinus domeſticus, *Trag.* hortenſis, *Fuchſ.* Helleboraſtrum, *Lob. Ger.* Veratrum nigrum, *Cord. in D. Cluſ. pan. & hiſt. Tab. C. B. 2.*

Tertius dicitur Elleborus niger verus, *Trag. Lon.* Pſeudo Elleborum, *Matthiol.* Buphthalmum, *Dod. Cluſ. Cam.* Helleborine tenuifolia, *Cord h.* Elleboraſtrum nigrum, *Cam.* Helleb. niger ferulaceus Theoph. *Lob.* Elleb. alterum, *Caſt.* Hellebor. Hippocratis, *Tab. C. B. 9.*

Prior creſcit copioſe in Auſtria. Floret Januar.

OFFICINALIA NATIVA.

Radix ac præcipuè *Cortex.*

N. *Colligendi tempus referunt* ☾ *in aſpectu felici cum* ♄ *aut* ♀ *exiſtente ſub ortu* ☉, ☾ *creſcente ac peragrante ſignum Capricorni, Leonis aut Sagittarii.* Heurnius.

Vires. *Purgat potenter humores melancholicos, utile per conſequens medicamentum eſt, omnibus affectibus inde Originem trahentibus, quales, Mania, inſania, Hypochondriaca paſſio, Elephantiaſis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo, Epilepſia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & non niſi robuſtis ob violentiam quam exercere aptus natus eſt, exhibere conducit. In decocto tamen minus periculi. Corrigitur maſtiche, cinam. aniſ. fœnicul. & ſim.*

Doſis à ℈j. ad ℈ij. in infuſione dant à ʒj. ad ʒß.

PRÆPARATA.

1. Præparatio Ellebori officinarum.

Maceretur (rejecta medulla lignea) per ☌ 3. in Vino citonior. (alii in Malvatico) poſtea exiccetur. *Aug. Quercetano* ſufficit 24. hor. in ✠ roſ. maceraſſe. Th. Reſt. c. 26.

N. *Alii radicem ita præparatam ulterius pomo cidonio infigunt, idque paſtæ panis obvolutum in clibano coquunt, poſtmodum radicem exemptam exiccant.*

2. Præparatio Recentiorum.

℞. Rad. Elleb. nigr. pulveriſ. q. v. irrora phlegmate ☉i, & ad lenem calorem continuo lignea ſpatula agita, iterumque irrora & agita, donec fœtor omnis exhalarit, radicesque gratum odorem & colorem nigricantem acquiſiverint.

Doſis ℈ß ad ℈j. cum corrigentibus. *Hartmann. in Croll. Sennert. Inſt. Tentzel.*

N. 1. *Alii irrigant aliquoties* (3.) *ſucco roſar. & in umbra exiccari ſinunt, dantque ad gr. 10. vel 12. imo ad ℈j.*

N. 2. *Non minoris virtutis ſunt aliæ correctiones, quæ per macerationem radicum ſeu fibrarum helleb. teretum & minutularum ex Oriente allatarum fiunt in lacte caprino, ſero lactis, melicrato, & Oxymel. per triduum, vel etiam modo ſequenti.*

3. Extractum Ellebori nigri.

℞. Cortic. rad. & fibrar. q. v. coque in Vino albo generoſo leni calore hor. 3. in fine △m augendo ut bulliant.

liant. Dein exprime, & coagula ad consistentiam Extracti.

Dosis à gr.x. ad xv. vel xx. cum ol. mastich. & sim.

N. *Alii loco vini solâ aquâ pluvialis utuntur, ut* Augusti. *Alii aqua anisi, de qua oleum separatum, ut* Heurnius in Meth. pract. *vide &* Wecker. *vel aq. major. aut Meliss. cum ol.* ☿ *per d.* Hartm. in pract. *alii* ♈, *ut* Beg. lib. 2. cap. 9.

4. Extractum Ellebori nigri Quercetani.

℞. Rad. & fibrar. (cum ✝ rosar. præparat.) q.v. extrahe digerendo, cum succ. Limonior. part. 1. & succ. pomor. *redolent. part. ij. (succi prius sint* bene depurati & clarificati,) exprime. Fecibus affunde novum succ. Rosar. pallidar. clarificatum, ac denuo digerendo extrahe colando & exprimendo. Utramque Tincturam conjunctam digere in ♍ & defeca. Defecatam Tincturam l. △ coagula ad formam extracti.

Dosis ad ℈j. cum stimulo aliquo vim ellebori vomitoriam obtundente, e.g. Extract. diagrid. & sim. *Querc. in Pharm. rest. c. 26.*

5. Aliud Quercet.

℞. Extr. elleb. nigr. (cum ▽ Anisi factum) affunde ♈ digerendo, extrahe, filtra, coagula. *Wecker. ex Quercet.*

N. *Si viridem habueris Elleborum, extractum quoque parare poteris cum* ▽ *ejus* ♋*ata, admodum in Esula extracto delineatum.*

6. Extractum Ellebori nigri Salæ.

℞. Cort. ellebori nigri, ℔ ß. ▽ borrag. ℔iij. ♈ ℥iij. digerendo extrahe, vase cl. decanta, ex fecib. combustis extrahe Sal, idque Tincturæ admisce, digere per ☌ 1. ac coagula.

Dosis ad ℈ß. & ℈j.

7. Extractum helleb. nigri S. Closs.

Desicca fibras helleb. nigri flore purpureo in patellâ ferreâ, admoto subtus △ lento, quasi animus esset aliquid frigere, agita frequenter, ut vapor malignus, qui convulsionis causa est, inde exhalet, hoc facto tere radiculas, & cum phlegmate ✳ tincturam extrahe, filtra & coagula.

Balsamus Elleboratus.

Herbas & rad. elleb. nigri mundentur, conquassentur & ponantur in Vinum moschatellinum rubr. mensur. 4. vase vitreo benè clauso per menses duos, postea exime & succum exprime, expressum filtra, filtratum pone super herbas & radices recentes añ. m.j. ros. rubr. m.v. garyoph. ℥vj. Ponantur ad digestionem per aliquot ☌, adde ♈ octavam partem, deinde exprimatur, expressum servetur. Tandem remanentiam combure in cinerem, & s.a. salem præpara, liquorem abstrahe in B.

♄. Salis præparati ℥ß.
Croci ℥j.
Ambar. gris. ℈ij.
Mosch. ℈j.

Aloes epat. ʒß.
Spec. diambr.
Diagrid. aã. ʒj.
Ol. garyoph. ʒß.

Solvatur extractum, deinde admisceantur hæ species, iterumq; ad formam inspissentur, datur à ℈j. ad ℈ß. & ultra. *Ex communicatione Greg. Horstii habuit S. Closs.*

Syrupus Helleboratus Ulmensis,

℞. Myrobalan. omn. ʒiiß. contundantur crassiori modo & fricentur manibus cum ol. amygd. Deinde infundantur per diem & noctem in aq. fumar. ℔. xij. Postea coque ad consumpt. tertiæ partis.

Adde corr. rad. helleb. nigr. præpar.
Glycyrrhiz. mund.
Polypod. q. à ʒj.
Sem. citr. ʒß.
Caryophyll. ʒiß.
Sum. fumar.
Fl. Cichor. mß.
Borrag.
Buglos. aã. p. j.

Bulliant omnia ad remanentiam ℔. v.

Postea adde, Fol. sen. el. ʒiiß.
Epithym. cort. ʒij.

Iterum bulliant, donec maneant ℔. iij.

Addito sacch. ʒxxxij. coque ad consist.

Greg. Horst. in observ. lib. 1.

N. *Syrup. Helleb. Quercetan.* Vide lib. 2.

g. Syrupus Helleboratus: In hoc cõtinentur
- Cort. Elleb. ʒ. (Partes.)
- Rhabarb. 8. (Partes.)
- Fol. Senæ. 16. (Partes.)
- Polypod. 16. (Partes.)

g. Oxymel Elleboratum: In quo
- Helleb. alb. ʒ. (Partes.)
- Helleb. nig. ʒ. (Partes.)
- Esulæ. 2. (Partes.)
- Agaric. 2. (Partes.)
- Turbit. 8. (Partes.)

Pulvis purgans,

Fit ex foliis helleboraſtri mense Septembri vel Octobri collectis, ℄ decrescente, quæ in umbrâ per se exiccandâ, vel in pane siliginoso.

Dos. à ʒß. ad ʒj. in vino albo.

CCCCXX. *Elleborus albus.*

Elleborus albus flore subviridi, *C. B. Ellebor. alb. Brunf. Trag. Fuchs. Cord. hist. Lon. Cam. Clus. hist.* Helleborum album, *Matth. Lob. Cast.* Veratrum album, *Cord. in D. mas & fœmina, Tab.* Germ. weiß Nießwurtz.

OFFICINALIA NATIVA.

Radix.

Vires. *Ob violentiam purgationis, quam per superiora & inferiora exercet usum purgandi internum soli ferè Elleboro nigro linquit. Ingreditur tamen cum basis vomitorium Conradinum. Extrinsecus sternutationes movet, scabies, impetigines & serpigines mundificat & sanat, Lethargicos excitat, (naribus indita) menses provocat (subdita.)*

PRÆPAR.

1. *Vomitorium Conradini.*

℞. Rad. Bryon.

Cycla-

Cyclamin. à ℥ij.
Helleb. alb. ℥j.

Radices has probè mundatas, lotas & exiccatas pulverisa, affundeque ℣ ad eminent. dig. 2. stent in ♍. dein ☾gla per ♌, feces exime & comminute. spiritum abstractum reaffunde, stentque aliquandiu vase clauso. Postea filtra & habebis verum vomitorium.

Vsus. *Penne extremas plumas intinge & immitte in haustum Vini malvatici, eumque bibe & evomes.* Vid. Hartmann. in Croll.

2. Vinum vomitorium.

Fit vinum ex elleb. albo, si radicum *illius* crasse contus. ℥ß. macerentur in ℔j. Vini Hispan. exponaturque Soli.

Vires. *Est singulare Heurnii Experimentum pro movendo vomitu cochleare unum, ad alvum vero ciendam detur cochl. ß cum aliis laxantibus.*

CCCCXXII. *Epithymum.*

Ἐπίθυμον *Dioscor.* Epithymum, *Matth. Lob. Cast. Tab.* Cassiutha minor, *Dod. C. B. 1.* Germ. Tymseid.

OFFICIN. NAT.

Integra Planta.

Vires. *Purgat blande melancholicos & serosos humores, calf. & sicc. 3. Vsus præcip. in scabie, ulceribus, affectibus melancholicis, in hypochondriorum & lienis passionibus & obstructionibus.*

PRÆPARATA.

Syrupus de Epithymo. V. Disp.

CCCCXXIII. *Esula.*

Esula herba est Linariæ conformis, nisi quod hæc lacteo sueco careat, quo illa gravida est, juxta versum:

Esula lactescit, sine lacte Linaria crescit.

Diversa sunt ejus genera iisdem qualitatibus prædita. Ex his eligere monent pineam, i.e. quæ foliis pinum æmulatur.

Dicitur Esula vulgaris major, 5. *Trag* Esula minor Officinar. *Lob* Esula minor, *Dod* Tithymalus cupressinus, 2. *Tab.* Tithymalus foliis pini, forte Dioscoridis Pityusa, *C. B. 1.* Germ. Wolffsmilch.

N. *Eligenda non nimis recens.*

OFFICIN. NAT.

Cortex præcipue radicis, hinc & folia, quibus addi potest & succus, sed rarissimi usus est.

Vires. *Pituitam validissime, præcipue per inferiora purgat, unde & Rusticorum Rhabarbarum Esula audit. Est autem acris, ignea & erodens, adeo ut impudentium mendicorum fraudi inserviat, qui ejus succo cutem sibimet exulcerant scabritiei specie.*

Corrigitur ejus feritas Bdellio, Tragacantho, mucilagine Psyllii. Quinimo mitescit præparatione, i.e. triduana in ✠ acerrimo ros. infusione ac exiccatione. *Vide August.*

N. *Quercetanus contentus est infusione*

sione 24. hor. in Pharm. Reſtit. Aliſingulis diebus novum acetum affundunt. Nonnulli perficiunt eandem macerationem in decocto myrobalanor. cum modico cinamomi vel ſpicæ.

PRÆPAR.

1. Extractum Eſulæ minoris Salæ.

℞. Cortic. radicis (in principio veris quando prodire incipit collect.) q.v. coque cum Vino albo generoſo in diplomate: Exprime ac inſpiſſa: Inſpiſſatum liquorem ſolve iterum, in ▽ plantaginis, maceraque in ♍ 3. vel 4. decanta, filtra, vel ſi opus, clarifica cum albumine ovi, & coagula.

Doſis à gr. xij. ad xx. vel plura.

2. Aliud Extractum Eſulæ, quod Rulandinum exiſtimatur.

℞. Rad. Eſul. min. ut in officinis veneunt, q. v. coque lento △ cum ▽ ſimpl. ſemper deſpumando, dum ſpumat, ▽m inde cola & ſerva, aliamque ſuperfunde & coque collectam ▽, leniter coagula ad ſpiſſitudinem mellis, poſtea affunde ♆ ad eminent. digit. j. & vaſe clauſo in loco calido, aliquandiu aſſerva. Tandem abſtrahe leniter ♆. Et relinquetur Extractum.

Vires. *Feliciter ▽ intercutem pellit, &c.*

Doſis à ℈j. ad ʒj. *Hartman. in Croll. Senn in Inſt. Tentzel.*

Weckerus deſcribit & Extract. Eſulæ ex foliis ſiccis cum ♆ factum, idque per vomitum ac alvum expurgans.

3. Extractum Eſulæ Quercetani.

Exprime ſuccum ex radice & foliis, fecibus remanentibus affunde ſerum lactis (vel ▽m lactis ↄatam) digere ☌ aliquot, dein exprime. Expreſſiones utrasque confuſas digere in ♍ ut defecentur, nec quicquam amplius craſſamenti deponant. Liquorem defecatum lento ♍ calore coagula ad conſiſtentiam Extracti.

Doſis ad ʒß. in forma pilular. vel in liquore diſſoluta.

4. Aliter ejusdem Quercetani.

℞. Eſulæ viridis contuſ. q. v. deſtilla in ♈ (non tamen comburatur) fecibus affunde deſtillatam illam ▽m, digere, ut extrahatur Tinctura. Tincturam decantatam ſepara ab aqua ſua in ♍: abſtractam aquam reaffunde fecibus prioribus, ex quibus paraſti extractum, idque toties repetendo, donec non amplius tingatur: Ultimò exprime; expreſſionem prioribus Extractis adde.

N. 1. *Si ex fecibus utriusque præparationis (præcedentis atque hujus) combuſtis Sal cum ſua propria aqua extraxeris, idque extracto, proprio addideris ejus purgandi vim & efficaciam validiorem reddes.*

N. 2. *Adhunc modum Extracta præparabis ex Thymelæa, Mezereo & reliquis omnibus Tithymali ſpeciebus, & exipſo quoque Elleboro nigro, ſi in loco eo habitaveris, ubi recens colligi poteſt.*

5. Pilulæ de Eſula Fernelii. V. l. 2.

Fran-

CCCCXXIV. Frangula.

Alnus nigra, baccifera, *C.B.* frangula, *Matth. Dod.* Alnus nigra, *Lob. Cam.* Alnus baccifera, *Tab.* Arbor fœtida, *Lon. Trag.* Avornus *Crescentio.* Germ. Faulbaum/Zopffholtz.

OFFICIN. NAT.

Cortex interior, potissimum radicis.

Vires. *Purgat humores noxios omnes, maxime serum, tàm per vomitũ, quàm per secessum, idque sat violenter. Ex propter corrigi solet Cinam. Zinzibere sem. anis. fœnic. & sim. Extrinsecus coquitur cum butyro, adscabiem & similes morbos.*

Dosis ad ʒij.

N. *Rusticis familiare exhibet purgans in hydrope & sim. morbis.*

CCCCXXV. Gratiola.

Gratiola, *Matthiol. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Limmesium s. centauroides, *C.B. aliis*, Gratia Dei. Germ. wild Aurin.

N. *Veteribus ignota videtur, quamvis aliqui papaver spumeum Dioscor. alii Eupatorium Mesuæ, alii Behen album esse velint. Centaurida alii faciunt, nec male cum centauris minoris species esse videatur, & inter spurias Centauris minoris appellationes quoque Helleborine extet, quæ ob vires cum Gratiola eadem esse videtur.*

Crescit in Campestribus & pratis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Efficax remedium est in humoribus aquosis, lentis, biliosisque specificè evacuandis, quos vel ex remotissimis partibus trahit, atque tum per secessum, tum per vomitum expurgat. Hinc magnus ejus usus esse poterit in Hydrope, Ictero flavo, &c. Et quia amaritudine insuper dotata est insigni, fugat lumbricos, eorumque saburram expurgat.*

Corrigitur Cinamom. sem. anis. Glyzyrrh. &c.

Dosis foliorum pulverisatorum, ʒ, vel in infuso ad ʒij.

N. *Matth. exhibet folior* Num. x.

PRÆPARAT.

Extractum seu succus inspissatus Gratiolæ.

℞. Fol. Gratiolæ, (Majo vel Autum. collect.) exprime succ. clarifica & inspissa.

Dosis à ϑj. ad ʒß.

CCCCXXVI. Hermodactylus.

Hermodactylus est vel
- Iris tuberosa. *Hermodactylus verus, Matth. & Tab.*
- Colchicum
  - pernicioſum. *Inusitatum.*
  - non venenatum. *Hoc usuale & hujus loci.*
- Satyrium, Cyclamen } *Hæc Officinis ignota sunt.*

Dicitur Colchicum radice siccata alba, *C.B.2.* Colchicum album, *Cord. hist.*

Hermodactylus legitimus, *Dod.* Hermodactyli non venenati Offic. *Lob.* Hermodact. Offic. *Cam. Lon.* Hermodact. albus, *Serapioni.* Hermodact. Orientalis. *Cæsalpino.*

N. *Matthiolus & Tabernæmontan. Hermodactylum in Officinis usitatum esse volunt, radicem Iridis illius tuberosa, à quibus dissentiunt Dod. Lob. & alii.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quę ad nos ex Syria affertur.

Reperitur Hermodactyli Radix alba, ruffa & nigra, sed eligenda quæ foris & intus verè alba, gravis, compacta, quæ leni contusione in pulverem farinæ triticeæ similem facile redigitur, sapore suavi ac dulci.

Vires. *Pituitam crassam, lentam, aliosque humores viscidos peculiariter à junctūris efficaciter trahit, ob id articulorum affectibus, chiragræ, podagræ, &c. conducit.*

Dosis à ℈ij. ad ʒij. in infusione à ʒij. ad ʒß.

PRÆPAR.

Pilulæ de Hermodactylo. Vide apud Augustanos.

Dosis à ʒj. ad ℈iij.

I.

CCCCXXVII. *Jalapa.*

Jalapa radix est, exterius nigricans, interius ruffescens, radici Mechoacæ similis.

N. *Incognita fuit majoribus, & non nisi paucos ante annos ex India ad nos transportari cœpit.*

Dicitur Gialappa, Chelopa, Celopa, Jalapium, vel Gelapo, (à Massilienſibus,) aliis Mechoacanna nigra, quod Mechoacannæ assimiletur, *C. B.* Bryonia, Mechoacanna nigricans, Num. 7.

Vires. *Expurgat valide humores noxios omnes, inprimis autem serosos, idque citra molestiam.*

Dosis à ℈ß. ad ʒß. in infusione à ʒiß. ad ʒij.

PRÆPAR.

1. Extractum Jalapæ.

Extrahe cum ♆, c.a. decanta & abstrahe ad consistentiam.

Dosis à ℈ß. ad ℈j.

N. 1. *Extractum hoc quia resinosum est, in aqueo liquore dissolvi nequit.*

2. Magisterium.

Extrahe cum ♆ optimo, hinc affunde aquam & præcipitatur.

Dosis ad gran. xviij.

N. 2. *Vis purgatrix potissimum in resina Jalappæ consistit. Ideoque si Jalappam adhibere volueris, vel in substantiâ, vel in Extracto aut magisterio utere, vino enim si infundatur, vires suas pro voto non communicat.*

CCCCXXVIII. *Mechoacanna.*

Mechoacan, *Mon. Dod. Lon. Frag. 1. & 2. Tab. Ger.* Mechoaca peruviana, *Lob. Ger.* Rhabarbarum Indicum, *Cast.* Bryonia, Mechoacana alba, *C. B. 6. aliis* Rhabarb. album, *vulgò* Rhabarb.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Radix ex Provincia novæ Hispaniæ Mechoacan nomine ad nos allata.

Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca Insula affertur, altera vero ex continente circa Nicaraguam nata, quæ priore longe præstantior est. Eligatur recens intus albicans, extus cortice cinereo vestita, minus cariosa.

Vires. *Pituitosos, aquosos, serosoque humores, ex toto corpore, ac imprimis ex capite, ac nervoso genere, pectoreque blande ac sine molestiâ educit. Utilissimum itaq; Remedium est in Catarrhis, ac inde ortis affectibus, in Hydrope, in omnibus arthritidis speciebus, Lue Venerea, & sim. Quia tamen calida & sicca est, in calidis constitutionibus ejus usus ne sit continuus.*

Dosis Infantibus ℈j. præter propter, Adultis à ʒj. ad ʒij. in infusione ad ʒß.

N. *Conducit maxime infantibus in eruditate ventriculi ac pectoris viscosa mucilagine expurganda.*

PRÆPARAT.

1. Extractum Mechoacannæ.

Extractum ut alia extracta parari potest cum ☿, vel secundum Quercetan. (*in Pharm. Rest. c. 26*) cum ▽ aliqua Epatica, e.g. Endiviæ, succo Limoniorum vel Citriorum acidula reddita. Alii parant cum ✝. *Hartm. in pract.* verum minus recte, quippe vis purgatrix hac ratione obtunditur.

Dosis ad ʒj.

N. *Nihil lucri in hoc Extracto præ pulvere habes, præterquam quod dissolvi in liquoribus possit.*

2. Extractum Mechoacanna compositum.

℞. Rad. Mechoac. el. non cariosæ ʒiij.

Turpeth. gumos. & alb. ʒj.
Zinziberis albi ʒij.
Polypod. querni ʒß.

Incisis grosso modo, extrahe digerendo cum ☿ opt. & ▽ Beton. (quæ ab Aloe est abstracta, si adsit) aā ℔ß. exprime fortissime, fecibus relictis aliam affunde ▽m Betonicæ, macera iterum ac exprime, expressis liquoribus adde.

Mannæ puriss. ʒij.
Scammon. mund. ʒj.
Agitando misceantur, adde
♏ ☉i, g. v.
℥ Cinam. gr. iij.

Redige ad consistentiam extracti.

Vires. *Panchymagog n est, omnes humores noxios simul educens, præcipue autem serosos.*

Dosis ℈j, plus minus. *Hart. in Croll.*

CCCCXXIX. *Mezereum, Laureola s. Daphnoides.*

Frutex est Mezereum Officinarum, cujus baccæ Offic. Cocci gnidii, s. grana cnidia vocantur.

Dicitur Chamelæa s. Mezereon. *Ang.* Germanicum, *Lob* Chamelæ Germanica, *Dod.* Daphnoides, *Fuch.*

Cam. (*Epit.*) flore purpureo, *Tab.* Laureola major, *Cast.* Thimelæa, *Cord. in D.* Daphnis alterum, *Lon.* Laureola folio deciduo, flore purpureo Officin. Laureola fœmina, *C. B. 2.* Germ. Kellershals.

N. *Sunt qui Chamædaphnen Dioscoridis faciunt. At alii Dioscoridi ignotam fuisse volunt.*

OFFICIN. NAT.

Cortex, Folia & Grana.

Vires. *Mezerei vis est ignea, acerrima, exulcerans, mordens, febres accendens, cordis principiumque partium vires exolvens, validissimè bilem, biliosasque serositates purgans. Corrigitur macerando hor. 24. in aceto (ut elleborus ac Esula) succo mali punici aut Cydonii, portulacæ, mucilagine sem. pſyll.*

N. *Alii corrigunt infundendo in Vino, & iterum exiccando. Alii triduanam macerationem in ☩ requirunt, singulis diebus novum ☩ affundendo & tandem ▽ bene eluendo.*

Dosis, *Fol. ac Cortic.* Mezerei optime præparatorum & correctorum (sine correctione exulare debent,) est gr. viij. ad xv. Grana à gr. vj. ad xv.

N. 1. *Rejiciantur fibræ, dum teritur.*

N. 2. *Ob malignitatem rarissimè in usum venit.*

PRÆPAR.

Pilulæ de Mezereo. Vide sis apud Augustan.

N. Est & Mezeræum Chamelæa Tricoccos, *C. B. 1.* Chamelæa foliis magnis & tenuibus, *Mesuæ*, Cham. latif. vel alba, *Serapioni.* Chamelæa, *Matth. Dod. Cord. in D. Bellon. Lon. Clus.* Tricoccos, *Lob. Cast.* Mezereon Arabum, *Lob.* Tricoccos, *Tab.* Chamelæa vera, *Cam.* Germ. Seidelbast. Verum officinis nostratibus nō adeo vulgare, quamvis sint qui pro Mezereo officinarum habeant.

CCCCXXX. *Myrobalani.*

Myrobalani fructus sunt ex numero prunorum exoticorum, veteribus Græcis incogniti, ab Arabibus primum inventi.

Suntque Myrobalani { Chebuli, Citrini, Bellyrici, Indi, Emblici } *omnes sunt usuales.*

Myr. *Chebuli* dicuntur Quebolia & Quebuli, *Arab.* Mirobal. Cepula, *Mes. Clus.* Chepulæ, *Actuario. Matth. Garz. Lob.* Chebuli, *Cord. h. Lon. Cast.* Chebulæ, *Tab. Ger.* Myrobal. maximi oblongi, anguloſi, *C. B. 1.*

Citrini dicuntur Azafar, *Arab.* Myrob. lutei, *Actuar.* flavæ, *Garz. Lob.* flava, *Matth.* & lutea, *Clus in Cord.* Myrob. citrea mas. citrini. *Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Ger.* flavæ citrinæ luteæ, *Tab.* Myrobal. citrin. *Bellon.* Myrob. teretes citrini, *C. B. 2.*

Bellirici: Belleregi, Bellilegi, Bellegu, *Arab.* Myrob. bellericæ, *Matth. Cord. hist. Clus. in Cord. Garz. Lob. Tab. Ger.* Bellirici, *Lon. Cast.* Myrob. rotundæ bellericæ, *C. B. 3.*

Indi:

Indi: Asuar. *Arab.* Myrob. nigra, *Actuar. Mes.* nigri, *Lob.* M. Inda & Damascenia & nigra, *Clus. in Coroll.* Indicæ, *Lob. Tab. Ger.* s. nigræ, *Garz.* Indi, *Cord. hist. Cast.* Myrob. nigræ octangulares, *C B. 4.*

Emblici: Embelgi, Emblegi, Ambegi, *Asab.* Myrob. de Seni, *Serapionis*, Seniticæ, *Avicennæ*, Myr. Empelica, *Matth.* Empelitica s. Emblica, *Clus. in Cor.* Emblici, *Cord. hist. Lob. Lon. Cast.* Emblicæ, *Lob. Tab. Ger. C. B. 5.*

Eligigendi sunt carnosiores, crassiores, ponderosiores.

Vires. *Myrobalani citrini seu flavi bilis flavæ educendæ apti nati sunt. Indi s. nigræ bilis atræ, chebuli, pituitæ ac posteabilis, Emblici ac Bellyrici, itidem pituitæ.*

Dosis à ʒvj. ad ʒiß.

OFFICIN. NAT.

1. Pilulæ de 5. generibus Myrobal.

2. Extractum Myrobalan.

℞. Genus Myrob. quodcunque volueris exemptis nucleis, tere partem carnosam subtilis. Macera dies aliquot cum ▽ dein exprime & inspissa. *Sala.*

N. *Alii adhibent succum pomorum redolentium, indeque conficiunt Extractum Myrobalanorum pomatum.*

CCCCXXXI. Polypodium,

Polypodium { vulgare. *H. usuale.* / minus. *Dod. 2. Matth. 1. Tab. &c.*

Dicitur πολυπόδιον, *Dioscor.* Polypodium, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* majus, *Dod. C. B. 1.* Germ. Engelsüß.

Reperitur in Fago, Corylo, in antiquis & cæduis saltibus, in ruderibus saxosis, præfertur tamen omnibus, quod in Quercu nascitur.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Educit bilem adustam & pituitam lentam. Hinc utilissimum in obstructionibus Mesenterii, Epatis ac Lienis, & inde natis passionibus hypochondrior, scorbuticis. Raro autem solum datur, sed aliis purgantibus fere admiscetur, & quia segniter purgat, plerunque in decoctis vel infusionibus, raro in aliis formulis adhibetur.*

CCCCXXXII. Psyllium.

Ψύλλιον C. B. { Dioscorid. s. Indicum crenatis foliis. / Majus { supinum, *2. Matth. Cast. Tab. &c.* / erectum, *hoc usuale solum.* / Minus.

Dicitur Psyllium, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. in D. & hist. Dod. Lob. Cast. Ger. 1. Tab.* Germ. Psillenkraut.

Crescit sponte in Italia, locisque nonnullis Germaniæ, solo gaudens aspero, nobis non nisi in hortis colitur. Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen collectum Octobri.

Vires. *Evacuat bilem flavam, muci-*

lagineque sua acrimoniam humorum obtundere aptum est. Hinc convenit maximopere in Dysenteria & Corrosione intestinorum.

Dosis à ʒiij, ad ʒvj. scil. ex his ▽ cõvenienti extrahitur mucilago propinanda, sed raro.

N. *Semen Psyllii hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quod qualitate refrigerandi sit præditum, secus ac Mesue statuit. Verum enimvero nec tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentiæ suæ.*

PRÆPAR.

Electuarium de Psyllio.

Dosis ad ʒj.

R.

CCCCXXXII. Rhabarbarum.

Rhabarbarum, Dioscor. Arab. Raved. & Rhabarbarum, Romanis Raponti cum Rhabarbarum, Officin. *C. B. 1.* Rhabarbarum, *Garz. Acost. Fragos. Lob. 3. Tab. 2. Ger.* Rhabar. Americanum, *Monard.* Rhabarbarum s. Indicum, *Cord.* Rheum s. Rha, *Dod.*

In China provenit, unde in Turciam, hinc Venetias defertur, & quidem vel navibus, quod citius corrumpitur, vel itinere terrestri, quod durabilius.

Duplex venale prostat: alterum dicitur Rhabarbarum de Levantes, quod flavius & melius: alterum Muscovitieum, quod obscure flavum & vilius est.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Purgat benigne bilem flavam, pituitamque viscosam ac tartaream in ventriculo, primaque regione stabulantem. Epati specifice confert, adeo ut cor Epatis dicatur, curat Ictterum, & quia vim quoque astrictoriam obtinet in omnibus morbis dissolutis, Dysenteria, Diarrhæa præ aliis commendatur.*

Corrigitur ½. Cinam. Schænanthos, Santal. Citrin.

N. 1. *Partem tum purgantem, tum astringentem obtinere creditur, quarum prior facilius eximitur, posterior difficilius. Hinc pro diversa intentione, diversimode quoque tractatur. Nonnulli levi tostione vim purgantem minus & astringentem augeri sibi imaginantur, quod alii improbant, nec immerito, etenim cum vis purgans fixior sit, quam ut levi tostione in auram evanescat, tostio illa vix satisfaciet. Præstat itaque si astrictoriam vim auctam velimus, rejecta prima decoctione, denuoid coquere, ac fortissima expressione exprimere.*

N. 2. *Radix Rhabarbari Monachorum (alias Lapathi domestici, hortensis, sativi,) eandem purgandi facultatem, cum vero Rhabarbaro habere creditur, modo in duplo usurpetur. Hinc sunt qui pro Rhapontico illud habent, sed male. Rhapontieum quippe verum & à Rhabarbaro Monachorum & à vero Rhabarbaro diversum, nonnunquam ad nos transportatur.* Weckerus.

Dosis

Dosis Rhabarbari veri à ʒj. ad ʒiß. in infuso ad ʒß.

N. 3. *Rhabarbarum ex omnibus cathartics est usitatissimum, sine ullo periculi metu omni ætati, atque ideo etiam pueris & prægnantibus conveniens.*

PRÆPARATA.

1. *Rhabarbarum conditum.*

Cujus dosis paulò major est crudo.

2 *Syrupus de Cichorio cum Rhabarb.* (in qua solum Rhabarbarum,) V.D.

3 *Syrupus de Rhabarb. solutivus*, in quo part. æqu. Rhab. & fol. Sonæ.

4. *Syrupus Diasereos*, in quo partes { Rhabarb. ʒ. | Cartham. 4. | Agaric. trochisc. 2. | Fol. Sen. 1.

5. *Trochisci de Rhabarb.* V.D.

6. *Pilulæ de Rhabarb.* V.D.

7. *Extractum Rhabarbari.*

℞. Rhabarb. el. q. v. extrahe s. a. digerendo cum ▽ dest. Epatica (Endiv. Cichor. Agrimon.) affusis aliquot guttulis ol. ♀ per d. decanta ac exprime, coagulaque ad formam Extracti.

Alii addunt quoque corrigentia, eaque simul extrahunt. Sic Quercet. ℞. Rhabarb. ℔ß. addit Cinamo. ʒß. Santal. ʒj. Extrahitque cum ▽ Endiv. succo Limonior. vel Citriorum acidula reddita. *Pharm. Rest. c. 26.* Fit quoque Extractum per ▽. *Vide Wekerum.*

Dosis ℈j. ad ʒß. ʒj. Acui tamen potest Diagrid. præparat. Gummi gutt. Elater. &c.

N. *Melius est extractum simpliciter sine corrigentibus conficere, cui si opus sit pro intentione Medici oleum aliquod conveniens. E. g. Macis, anisi, & sim. admisceri potest.*

CCCCXXXIV. Ricinus.

Ricinus { Vulgaris. *Hujus loci.* | Americanus. *De hoc infra.*

Dicitur Κίκι, *Dosc. Plin* Ricinus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Tab.* vulgaris, *Lam. C. Bi.* Cataputia major, *Fragos.* Granum regium majus, *Mesuæ, alii.* Palma Christi. *Arab* Alkaroa & Kerva. German. Wunderbaum.

Colitur in hortis, tùm ob raritatem, tùm ob talpas, quæ ejus præsentiam fugere dicuntur.

OFFICIN. NAT.

Semen seu *Nuclei* cortice suo triquatro echinato exuti.

Vires. *Potenter bilem & pituitam ἄνω κ᾽ κάτω pellit, calf. & sicc. 3.*

Dosis. Nuclei N. xij. plus minus.

N. *Rarissimi itidem usus est.*

PRÆPAR.

Oleum ex semine expressum, quod dicitur oleum de Kerva. V.D.

N. *Oleum hoc dicunt oleum ficus infernalis.*

CCCCXXXV. Ricinus Americus.

Est & genus Ricini, quod ante annos aliquot ex America adferri cepit,

pi, vulgari paulo majus, cujus operimentum seu siliqua, quæ semina continet, tuberculis asperis non est obsita, ut in vulgari, sed levis & cinerei coloris: ipsum granum sive semen vulgari simile est, nigrum tamen & non maculosum, nucleumque continet solidum.

Nominatur Ricinus Americus, *Lob. Tab. Clus. in Mona.*, Ricinus Americanus, *C B 2.* aliis curcas. *Vulgo* Giana tiglia. Ubi tamen notandum Granadillam Monardo grana esse ab his diversa & granati seminibus similia.

Vires. *Valenter supernè ac infernè purgat.*

Dosis. Nucleus unus excorticatus, vel solum dimidium nuclei.

S.

CCCCXXXVI. Senna.

Senna C.B. { Alexandrina s. foliis acutis, *Hæc præstantissima.* / Italica s. foliis obtusis. *Hæc priori substituitur.*

Priori inscribitur Senna Alexandrina, *Trag. Cam.* Orientalis, *Bellon, Lob. Tab. Ger. aliis* Ægyptia, Syriaca.

Altera dicitur Senna, *Hermolao.* Sena, *Matth. Fuchs. Dod Cord. h. Lon. Lob. Cast.* Italica, *Trag. Tab. Ger. Cam.* altera media dicta, *Bellon. aliis* nostras.

N. *Veteribus Græcis indicta videtur, primumque à Serapione descripta,*

OFFICIN. NAT.

Folia, tùm quoque *folliculi*, sed raro.

N. *Folia præscribuntur utplurimum s. st. i. e. sine stipitibus, a quibus eligendo seligendoque separantur.*

Vires. *Senna inter purgantia usitatissima est, adustos ac serosos humores & hinc flavam bilem pituitamque ex Capite, Epate, Liene, continuatoque usu à juncturis sine noxa sat benigne educens. Excitat tamen nonnunquam tormina, id quod ex abundantia pituitæ vitreæ seu mucilaginis acris evenire nonnulli volunt. Verùm rectius sentire videntur, qui id crudiori ac magis terrestri senæ particulæ, forti expressione prolectæ, adscribunt. Quia autem calida ac sicca (1) corrigitur flor. viol. Borrag. Prun. & quominus ventriculo obesse possit, additur Cinam. Galang. Zinzib. &c.*

Exhiberi potest omni ætati & vel ipsis prægnantibus.

Dosis in subst. à ʒß. ad ʒiß. in infus. à ʒij. ad ʒß, vel ad plures vices ʒj. ij.

N. *Adhibetur & extrinsecus ad melancholiam capitis arcendam (in lotionibus capitis.*

PRÆPAR.

1. *Pulvis senæ Mont-g* V. D.
2. *Syrupus folior. senæ.* V. D.
3. *Syrupus de pomis Reg. Sab.* V. D.

N. *Potest Syrupus senæ parari cum fructu, ut est in Pharmac. Potent. p. 122. Acus potest aq. extrahens aliquot guttis ♏us, ☉lis aut ☿ri.*

4. Ele-

4. *Electuar. Diabelzemer.* ſ. Sennatum Renod.

5. *Paſſula laxativa.* V.D.

6. *Extractum.*

℞. Fol. Senæ Alexand. ℥j. affunde ▽ ſimpl. ferventem (acuatam ſi libet aliquot guttis ol. ♀ perd.) ℥viij. Extrahe, exprimeq; leniter, clarifica, inſpiſſa ad conſiſtentiam juſtam.

N. 1. *Alii extrahunt macerando cum ▽ ſtillat. pomor. redol.* Beguin. Quercet. *Alii cum ▽ Lupuli, Scolopend. Borrag. Fumar. addita portione alia Caryophill. Zinzib. ſem. fœnic.* Auguſt.

Doſis à ℈iß. ad ℥j. & ultra.

N. *Extractionem ex iisdem foliis ſecundo ne repetas: gravia nimirum tormina excitare ſolet.*

7. *Tinctura Sen. aut Rhabarb. ex communicatione S. Cloß.*

℞. Fol. Orient. vel Rhabarb. ℥ß. ☉ tantundem, reduc. in pulv. quiaccens⁹ cum carbone ignito detonet in ✝lo, cinerem ſolve in ☍ aut ☿, ſolutum filtra & evapora, ſolvatur denuò in aq. roſ. filtretur que addendo ℥ij. rhei aut fol. Sen. in pulv. redact. digere per 4 aut 5. horas.

Doſ. hujus tinctura ſint cochl. ij. in juſculo. Ita reliqua purgantia in Tinctura adducuntur.

CCCCXXXVII. Soldanella.

Κολλὴν θαλασσία, *Dioſc.* Soldanella, *Dod. Lon. Lob. Tab.* Marina, *Ger.* Braſſica marina, *Matth. Cord. Lon. Caſt. Cam.* Soldan. maritima minor, *C. B 2.* Germ. Meerwinden.

Creſcit in locis maritimis Italiæ, Galliæ, inferioris Germaniæ. Floret æſtate.

Officinalia Nativa.

Herba ſeu Folia ad nos ex Gallia allata.

Vires. *Calf. & ſicc. 3. Aquam valide educit, adeoque confert in hydrope, ſcorbuto, &c. Corrigitur cum ſtomachicis Zinzib. Mac. Cinam. ſem. aniſ. &c.*

Doſis in ſubſtant. à ʒß. ad ℥j.

Præpar.

Succus inſpiſſatus.

CCCCXXXVIII. Spina infectoria.

Rhamnus Catarcticus, *C. B. 6* Rhamnus ſolutivus, *Dod. Ger.* Rhamni alia ſpecies, *Trag.* ſpina infectoria, *Matth. Bellon. Lob. Caſt. Cluſ. hiſt. Tab.* Cervi ſpina, *Cord. hiſt* ſpina alba, *Lon.* Germ. Wegdorn/Creutzbeer.

Creſcit juxta ſepes in ſylvis, aliisque locis incultis, amans ſcrobes & rivulos, familiarisque eſt tractui circa Rhenum. Floret Majo, fructus fert Autumno.

Officin. Nat.

Bacca collectæ in fine Septembris, aut initio Octobris.

Vires. *Purgant bilem, pituitam ac maxime ſeroſos humores, unde uſus præcip. in Cachexia, Hydrope, Arthritide.*

Doſis baccar. à N. xv. ad xx. vel aridæ baccæ teruntur, daturque pulvis à ℥j. ad ℥iß. in decoctione coquuntur baccæ Num. 40. vel 60.

PRÆPAR.

1. Succus ex baccis expressus.

2. Syrupus de spina infectoria s. Syrupus domesticus, Syr. de Spina Cervina. Fit ex succo ac melle additis corrigentibus.

Dosis ʒj. ʒiß. V.D.

N. *Ex baccis immaturis fit luteus color, ex maturis, Viridis* (Saffigrûn)

3. Extractum Rhamni & Tithymalorum omnium S. Cloß.

Contundantur Rhamni baccæ, vel Tithymali cum toto, & inter pistandum irrorentur aceto rosat. succum exprime, clarifica, tertivæ hujus materiæ retrimentum calcina, addito pari pondere ☉, & extrahe salem cum ☍, qurm succo remisce & ad Extracti consistentiam redige, quod longè purius erit, si denuò solvatur in aq. ros. addaturque ʒß ol. ♎ campanarii, filtretur & evaporetur ut prius.

Dos. gr. viij. in jusculo.

N. *Sic quoque Cucumer agrestis & Rad. Helleb. in Extracta redigi possunt, affuso vino alb. loco aceti, in quo rad. per horam unam aut alteram decoquantur.*

CCCCXXXIX. Staphisagria.

Staphis agria descripta est supra. Hujus loci semen est, quod purgat per vomitum, sed rarissimi usus est.

Dosis gr. 12. vel 15.

T.

CCCCXL. Turpethum.

Turpethum C. B.
1. Arabum s. *Turbit. officinarum.*
2. Indicũ Turbit. *Garz. Acost. Trag. Dod.*
3. Garganicum s. pseudo Turpetũ, *Matth.*

1. Dicitur Turbith Mesuæi, *Matth.* Turbitum s. turbit Arabum, *Cord. h.* 1. Alexandrinum, *Lob. Ger. Cast.* Thapsiæ radix, *Fuchs.* Turpetum. *Tab.*

N. *Hoc esse quod in officinis usitatum est, authores sunt,* Clus. in Garz. Mart. & alii quam plurimi.

2. Dicitur Turpetum repens foliis Althææ, *C. B.*

N. *Hoc esse verum officinarum Turbith defendit Garzias, & ex hoc* Dodonæus, *&c.*

3. Nihil aliud est, (teste Matthiolo,) quam radix vel Thapsiæ vel pityusæ, ex Gargano Apuliæ monte allatæ, vel (teste Clusio in Garziam,) Scammoneæ Radix, loco veri Turbith venundata.

OFFICINALIA NATIVA.

Cortex seu *Radix* à medulla ligno sa sequestrata.

Vires. *Calf 3. crassos viscososque humores, sive pituitam fortiter & à remotioribus partibus, junctursque elicit: unde & diuturnis morbis maximè conducit. Inprimis proficuus ejus usus est in Arthritide, ventriculo pituita abundante, Asthmate, Lue venerea, Hydrope, Elephantiasi, scabie, &c.*

Quia

Quia ventriculo nauseam & vomitum procreare per se solet, corrigitur Zinzibere, Mastiche, Pipere, Cinnam. Fœnicul.

Dosis à ℈ij. ad ℈iiij. in infusione à ʒi. ad ʒiij.

N. *Infantibus ac gravidis dare caveto.*

PRÆPARATA.

1. *Species Diaturbith C. Rhab.* V. D.

2. *Pulvis Stockstaldi, dictus.* V. D.

3. *Pilulæ de Turbith stomachicæ Mesuei.* V. D.

4. *Acetum de Turbith.* Varii generis.

Vires. *Commendatur in Peste, sitq; ex Turbith, ruta, myrrha, aloe, aliisque putredinem arcentibus in ℞ infusis.*

5. *Extractum.*

N. *Quia Turbethum resinosum est, seu ut ajunt gummosum, convenit cum* ℣. *Extractum ejus conficere.*

Dosis hujus Extract. à gr. vj. ad x. & plura.

CCCCXLI. *Tamarindi.*

Tamarindus *Serapioni.* Tamarindi, *Matth. Bellon. Garz. Acost. Fragos. Lob. Alpin.* Tamarindi, dactyli Indi, *Mesueo.* Thamarindus, i. e. Acacia Indica, *Lord. hist.* Thamarindi, *Cam. Epit.* Palmæ sylvest. fructus oxyphœnica, *Lon. Cast.* Siliqua Arabica, quæ Tamarindus, *C. B.* 5.

OFFICIN. NAT.

Dactyli acidi (sic dicti ab Arabico Tamar quod dactylus est: dicuntur & ὀξυφοινικα palmulæ acidæ, non quod fructus palmæ arboris sint. Arbor enim Tamarindifera instar Fraxini procera est.)

Eligendi recentes, nigro-rufescentes, teneri, multis villis intertexti, pingues, acidi s. vinosi.

Vires. *Refriger. & sicc. 2. humorum acrimoniam & fervorem reprimunt, bilem ac adustos humores blande ducunt, sitiq; succurrunt.*

Dosis à ʒij. ad ʒiiij. in Decocto. Alii à ʒß. ad ʒj.

N. *Parum nutrimenti subministrant.*

PRÆPAR.

Pulpa Tamarindor. V. D.

Dosis ab ʒj. ad ʒij.

Sunt qui paulo aliter hanc pulpam depuratam conficiunt. Extractum Essentiamvé Tamarindorum vocant. ℞. Tamarind. q. v. coque in s. q. aquæ. Exprime, clarifica cum albumine ovi ac inspissa.

Dosis à ʒß. ad ʒj. & ultra.

N. *Fit* ☉ ☿ *ex Tamarindis l. a. sed minime purgat.* Sala.

Electuarium Diaphœnicum. V. D.

CLASSIS IV.

De Purgantibus secundariis.

A.

CCCCXLII. *Aloë.*

Aloë est succus sapore amarissimus, qui ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus, deportatur. Genera ejus moderno tempore offi-

cinis in usu sunt 4. quæ tamen non nisi puritate & impuritate discrepant. Nam *Aloës crassamentum* s. pars impurior arenosa, sordibus conspurcata & idcircò nigricans, dicitur *Aloë caballina*; *pars paulo purior*, colorem hepatis referens, *Hepatica*: adhuc purior, *succotrina* vocatur, quasi succo citrina, quod pulvis ejus citrini coloris sit, vel succotrina ab Insula Socotra, ubi copiosè crescit: *pars purissima*, si adeò depurata ut transparens sit, *lucida* dicitur, quod scil. radiis solaribus objecta pellucida instar vitri appareat.

Optima lucida est atque sine ulteriori præparatione in usum medicum accersi apta. Lucidæ succedit Succotrina & Hepatica.

N. *Caballina, Caballis seu Equis exhiberi debet, non hominibus.*

Censetur Aloe bona, quæ pura, eximiè amara, subflava, difficilis soluta ac fractu. Hinc, quantò Aloe purior, amarior, flavior, tantò quoque melior est: nigra enim & fractu contumax, reprobanda, ceu adulterata.

Aloe, C. B. est { 1. vulgatis. *Hujus loci.* 2. folio in oblongum aculeum abeunte.

1. Dicitur Aloe, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Garz. Clusii.* communis, *Cam.* Ex hac exprimitur succus, qui inspissatus Aloen hujus loci exhibet.

2. Est sempervivum illud folio mucronato, quod de tabulatis cænaculorum suspensum diutinè virescit, præsertim si luto radix circum-ligetur & subinde irrigetur. Dicitur Aloe Americana.

Vires. *Vim præter purgantem obtinet & exiccantem (gr. 3.) calefacientemque (gr. 2.) proritat hæmorrhoides & menses, roborat ventriculum, enecat & expellit lumbricos, arcet putredinem, astringit, consolidat, exterget, adeoque vulneraria est insignis.*

PRÆPARATA.

1. *Aloe depurata, sive lota.*

℞. Aloes q.v. pulveris. solve in ▽, quod arenosum subsidet, abjice: pinguissimum è contra & quod leve est, recipe.

N. 1. *Sunt qui* ▽ *Endiv. vel Cichor. Aceto sævé adhibent. Alii ut augeatur vis purgatrix, decoctum purgans loco* ▽ *substituunt.*

N. 2. *Aloe constat parte resinosa & aquea: illa purgationi inutilis est, hæc idonea. Eapropter, si aloen purgantem expetis, neglecta resinosa, aqueam colliges, in* ▽ *solubilem, eamque à fecibus sequestratam.*

2. *Balsamus sive Extractum Aloe.*

℞. Aloes succotrin. q. v. extrahe rubedinem, s. a. cum ♆ rectif. decanta, filtra, coagulaque ad consistentiam aloe debitam, *Pharmacop. August.*

Vires. *Ex superioribus collige.*

Dosis à ℈j. ad ʒß.

N. *Aliam quoque extractionem scil.*

cum

cum ☿ & ▽ *rosar.* Vide si libet in Pharmacop. Augustan. sub Extracto Holagogo Andernaci.

3. Aloe violata.

℞. Aloes puriss. grossè contusæ ℔. 1. infusionis violarum, (ex triplici infusione, *vide Syrup. violar.*) ℔. iij. clarifica, digere, ut solvatur aloe, cola ac coagula leni calore ad consistentiam pilularem.

Dosis à ℈ß. ad ʒß. Sala de Essentiis.

4. Aloe violata ♀*ea.*

℞. Aloes violatæ ℔. j. Crystall. ♀, ℔. ß. misce.

N. *Sala vocat Aloedarium* ♀*ro violatum.*

Dosis à ʒß. *ad* ʒj.

5. Aloe Rosata.

Fit eodem modo (quo Violata) cum succo Rosar. & ex eadem cum vino F. pilulæ. *Vide Pharm. August.*

6. Aloe rosata Hieronymi ab Aqua pendente.

℞. Aloes puræ pulveris. q. v. impasta cum succ. Rosar. Damasc. seu provincialium: exicca leni calore æstivi solis; iterumque impasta; idque toties, donec Aloe sedecim succi partes imbiberit, reservetur dein in massa pilulari pro usu.

Dosis ad ℈iß.

7. Eadem aliter.

℞. Aloes puriss. ℔. j. succ. Rosar. Damasc. ℔ß. coagulentur ad ignem, idque repetatur bis vel ter, sic habetur Aloe rosata optima.

N. *Corrigitur quoque cum spir.* ☉*i.* Vide Scammonium.

8. Oleum Aloes purgans.

℞. Aloepat. ℔j.
Myrrh. ʒij.
Thuris ʒß.

Destilla lento ▽ in cineribus ex cucurbita humili.

Vires. *Umbilico illitum purgat & expellit lumbricos.*

E.

CCCCXLIII. Elaterium.

Ἐλατήριον. Elaterium succus est amarus, ex fructu cucumeris asinini expressus ac inspissatus.

N. *Omnium succor. hic maxime durabilis est, adeo ut ultra centum annos efficax manere credatur.*

Cucumis asininus describitur Cucumis agrestis, *Brunf. Cord. in D.* Cucumis sylvestris, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast.* Cucumer Elaterii sylvestr. *Lob.* Cucum. asininus, *Tab. Ger.* Elaterium quod leve & candidum & igne instar pinguedinis accenditur, *Bellon.*

Eligatur Elaterium vetustum, summe amarum.

N. *Elaterium à bimatu ad decennium colore candido, utile Dioscoridi: Æginetæ, quod anno antiquius non est, & quod virescit: Theophrasto optimum, quod vetustissimum.*

Vires. *Purgans est violentum humoris seros: movet menses, fœtumque*

uterimit, unde rarus ejus usus, præcipue cum nec malignitate careat.

PRÆPAR.

1. *Elaterium depuratum,*

2 *Elat. correctum,*

N. *Depurari potest, si in ▽ solvatur ac filtretur, quod facili fieri potest negocio, siquidem ut plurimum liquidum extet.*

Corrigitur cum spir. ⊖i & oleis, ut de Scammoneo dictum.

3. Fit etiam *Extractum* ex depurato succo per ▽, ut & Fœcula ex succo cucumerum maturorum per subsidentiam, cujus vires vide in observat. *Henr. ab Heer.*

Dosis gr. j. ac ij.

CCCCXLIV. *Euphorbium.*

Εὐφόρβιον, Euphorbium succus est concretus accerrimus, ex sauciata Lybica Ferula ejusdem nominis extractus.

N. 1. *Modum extrahendi docet Dioscorid.* Videatur Matth. Dodon. Lob. Lon. Tab. Ger.

N. 2. *Dodonæus Euphorbium, (unde succus ille extrahitur,) plantam esse perhibet, Dioscorides arborem: contradictione haud difficili conciliatu. Sunt ex plantæ, quæ temporis progressu, vel diligenti cultura arborescunt, cujus rei exemplum, & in hac civitate præbuit arborescens Ruta frutex.*

Genera Euphorbii sunt duo:

1. Sarcocollæ modo pellucidum flavum, pisi magnitudine in guttas æquales densatum, modice cavernosum. 2. In utriculis, quibus excipitur, in massam densatur candicantem, aut vitri colore.

Dosis à gr. v. ad x.

N. *Adulteratur admixtis Sarcocolla aut Gummi atque liquore Tithymalli.*

Eligendum est purum, translucens, candidum aut flavum & acre, quod levi linguæ contactu os accensum diu detinet. Annotinum, nimirum per ætatem perfectionem suscipere creditur, acrimonia cum tempore mitiore reddita. Recens improbandum, ceu virium violentia suspectum.

Vires. *Insignem quidem vim obtinet serum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum enimvero non sine violentia ac molestia, quam præter substantiæ proprietatem malignam, & vi inflammandi (calidum enim est gr. 4.) exerit.*

PRÆPARATA.

Correctum Euphorbium.

Correctio Euphorbii consistit partim in partium actium volatilium abolitione, partim in residuarum malignarum ac calidarum mitigatione, quod fit.

1. ℞. Euphorb. purificati ab omnibus fecibus q. v. redige in exigua frustula ac inde pomo Citrio vel Limonio excavato, massaque panis obvoluto, coque in clibano: Euphorbium dein sic præparatum, (quod albissimum) vase vitreo serva. *Quercet. Pharm. Rest.*

N. *Augustana Pharmacopœa initio Euphor-*

Euphorbium cum Ol. Amygdal. dul. q.s. instar collyrii terere ac massam dein potui imponere jubet.

2. Correctio Euphorbii.

Solve Euphorbium in ☩ō rosato, cola & inspissa, abluq; ▽ Rosarum.

3. Correctio præstantior.

℞. Euphorbii (præstat quod prima correctione correctum,) q.v. affunde succum Limon. vel Granat. acid. depuratum, ad eminent. digit. 3. vel 4. solve digerendo in MB, filtra calide ac coagula. *Querc. Ph. R.*

4. Correctio præstantissima.

Solve Euphorbium cum phlegmate ☉i, totali & integrō suo spiritu imprægnato, *vel cum aquis citonior. pomorum* vē curti-pendulorum, oleo ♎is per C. vel spiritu ☉i acuatis, decanta vel filtra & coagula. *Querc. dict. loc.*

5. Extractum Euphorbii.

℞. Euphorb. opt. depurat. (ut supra cum ☩ rosar.) extrahe cum ♆, decanta, coagula & denuo circula cum novo alcoole (♂ ♇ 10.) dein separato menstruo coagula △ lento, addendo aliquod correctorium pro libitu: fiat mixtura.

Vires. *Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropique conducit, pituitam nervis impactam expurgando ducit.*

6. Ol. Euphorb. stillat.

7. Ol. Euphorb. commune.

℞. Euphorb. ʒß. Ol. Cheirin. ʒv. vini generos. ʒv. coq. ad consumptionem vini.

Præparata alia communiora, quæ Euphorbium ceu basis ingreditur sunt *Hiera Logadii.*

Pilulæ de Euphorbio, &c. Vid. l. 2.

G.

CCCCXLV. *Ghitta, Jemou.*

Gutta Gamandra, Gummi gotta, Gutta gemau, Cartagauma vel gemu, Gummi Peruanum s. de Peru, de Jemu, de Gemandra; aliis succus Gambici vel Crambici.

Est succus concretus aut inspissatus (potius quam Gummi.) Cujus autem plantæ succus sit, nondum certò constat. Sunt enim qui ad Esulam, ad cataputiam majorem, ad flores Ricini Indi originem ejus referant, coloremque aliunde. (E. g. ex Curcuma) conciliatum volunt, alii Euphorbii succum censent: aliis ex Scammonio & Tithymallo compositus est: nonnulli compositum ex Chelidoniæ majoris succo, Scammonea & Croco suspicantur: alii ex succo corticis mediani Frangulæ. Nos præcipue de Usu solliciti, eligere suademus, purum, flavique coloris.

Adfertur ex Sinarum regione, primumque adferri cepit ante annos 40. *Videatur Clus. lib. 4. exot. cap. 8. succ. 11.*

N. *Videtur esse Gummi contra podagram Monardi.*

Vires. *Expurgat per superiora & inferiora, præcipue humores serosos & aquo-*

aquosos, tùm quoque omnem saburram vitiosorum humorum ex toto corpore educit. Hinc usus ejus creber est in hydrope Febri, scabie, pruritu, & sim.

Dosis à gr. v. ad xiiij.

PRÆPAR.

Etsi crudum quidem, non citra commodum adhiberi queat, attamen cum nauseabundam possideat qualitatem, operæ precium duxerunt, hanc obtundere. Unde

1. Ghitta Iemu correctum per spir. ☉ aut ☿ Mindereri.

℞. Ghitta Jemu q. v. dissolve cum spir. ☉: abstrahatur dein spir. ☉ residuumque exiccetur, lentè, ne scil. nigrescat, sed colorem suum retineat.

N. 1. *Edulcorare si volueris ▽ aliquoties ablue.*

N. 2. *Procedit felicius correctio ad modum quem habes de Scammonio: vel Gummi Guttæ terna vice cum spir. ☉ aut ☩ imbibe, tere & exicca.*

Dosis à gr. xv. ad xx.

2. Extractum s. Magisterium.

℞. Gitta Gemu pulv. ℥ij. ♆ opt. ℥viij. fiat solutio, digerendo in ♍. ℔ aliquot (2. 3. 4.) decanta & filtra calide, præcipita affundendo ▽ ros. (vel aliam aliquam,) abstrahe ♆ & coagula lente.

N. 1. *Melius succedet processus.*

℞. Ghitta Gem. ℥ij. ♆ opt. ℥v. ♌ ☿i ℥j. digere, & solvetur in ♍ brevi tempore.

N. 2. *Sunt qui* ℞. ♆. *Santali tinctura impregnatum.*

3. Magisterium G. G. S. Clossæi, sive Gamandra correcta.

Imbibatur pulvis Ghittæ Jemou ol. ☿ deliquioso, ita ut liquescat instar pastæ, malaxetur diutissimè in mortario, terendo pistillo vitreo, donec colorem mutet, affunde ♆ ☿ atum, macera per 15 horas in tali calore, qui colliquando solvendoque gummati non sit satis, decanta, malaxa ut prius, addito novo ol. ☿ri, idque tertiâ vice reitera, tandem albescentem hanc materiam lava pluries aq. ros. & ex illâ desiccatâ Tabellas aut trochiscos finge.

Vires. *Leniter, & absque vomitus provocatione operationes suas in plerisque absolvunt.*

Integrum doctumque Tractatum de Gitta Jemou conscripsit Clariss. Dn D. Joan-Petrus Lottichius, Marpurgi Med. Professor publ. amicus meus singularis, ad quem Lectorem remitto.

M.

CCCCXLVI. Manna.

Δροσόμελι & ἀερόμελι, *Galeno*. Mel ex aëre, cui cœlestis natura, *Plinio*. Men Siracost & Terniabin, *Arab.* Thereniabin & Trungibin, Terengibil, *Serapioni & Avicennæ*. Manna purgatoria, *Matth.* Drosomeli, *Cord. hist.*

Est

Est ros sive liquor suavis, qui ex aëre sublucanis temporibus decidens arborum ramis & frondibus, hinc herbis lapidibus & solo interdum invenitur inhærere, brevi tempore coalescens, grumosus instar gummi apparet.

Manna itaque tum est { Liquida Tereniabin, strictè *Bellon. lib. 2 obs. c. 65.* / Duplex { Granata } *Hæ Officinales.* / Mastichina }

Pro diversitate regionum est Manna Orientalis, s. Syriaca, Persica, Calabrica, Goritiana, Tridentina, Briansonnensis.

N. *Meminit & Garzias Mannæ granatæ instar seminis Coriandri, quæ nobis penitus incognita, nisi intellectum velit graminis semen, Mannæ nomine veniens,* de quo supra Class. 1.

Ex his etsi Syriaca laudem omnibus præripiat: attamen nostratibus in Officinis primas damus Calabriensi & præcipue granatæ, i. e. quæ granulis minoribus constat, vulgus Mannam foliorum vocat, quod scil. de arboribus colligatur. Hac inferior est mastichina, i. e. quæ granis majoribus & mastichis guttis prope æqualibus est. Dicunt mannam corporis, quod de ramis colligatur vel impetu ventorum in terram delabatur.

Eligenda candida, recens, anno non vetustior: ruffa enim & fusca inveterata est. Adulteratur saccharo penidio, herbarum foliis circumvoluto. Sic quoq; quæ Sennæ folia granis suis amplectitur factitia est, *C B.* Fit quoque Manna factitia ex amylo Manna, Scammonea semine aliquo & radice lacticinia, *Christ. Acost. cap. 8.*

Vires. *Temperata est ad caliditatem reclinans, guttur, asperam arteriam, thoracem q; lenians, alvum blandè movens, bilem serosos q; humores educens.*

Dosis infantibus à ʒij. ad ʒß. adultis ab ʒiß. ad ʒiiß. & ʒiij.

N. *Quia facile bilescit, in febribus, nisi frigida admista fuerint, non adeo convenire censetur.*

PRÆPAR.

1. *Electuar. Diacassia cum Manna.* Vide Disp.

2. *Elect. Lenitivum de Manna.* Vide Disp.

3. *Manna Tartarisata s. Tabulæ de Manna.*

Fiunt ex manna soluta & purgata, quæ more communi in tabulas effunditur, additur ad Mannæ ʒj. Cremor. ♀ʒj.

4. *Manna liquida.*

℞. Mann. Calab. ʒij.
Crem. ♀i ʒij.
Aq. stillat. pro libitu ʒv.

Tartarum primo aquis optimè solvatur, hoc facto, lento igne manna; quæ omnia calidè per linteum trajicienda, & cum albumine ovi clarific. in modum syrup. Cui ad conciliandum gratum odorem aqua cinam. vel simile quid affundi potest.

Ex communicatione Dn. D. Johan. Kiefer.

5. Spiritus Manna.

℞ Mannæ el. q. v. destilla ♎ lento ex Cucurbita, & habebis spiritum insipidum.

Vires. *Sudorificum insigne est in febribus tùm pestilentialibus, tùm communibus, sudorem propellens admodum fœtidum.*

Dosis ad cochlear. j.

Solvit itidem ☿r, unde Tinctura ♃is flava. Cl. Dn. D. Helvic. Dieterieus, Medicus Electoris Brandeb. Princip. Dan. & Holsat. amicus meus integerrimus.

6. Spiritus Manna alius.

Dissolvatur Manna rore Majali, & tam diu cohobetur, donec sublimetur in caput ♈ci instar nivis. Hic ☽s in spiritus fluidam naturam redactus sit solutivum Solis mineralis, sepositâ omni vi corrosivâ. *Bickerus in Hermete redivivo.*

7. Syr. de Manna laxativus. Dn. D. Echoldi.

℞. Polypod. q. ℥vj.
Rad. Ireos Flor. ℥ß.
Passul. min. ping. & incis. ℥iij.
Fl. Violar.
Borrag.
Bugloss. añ p. j.
Sen. l. st. ℥iß.
Cinam. ℥ß.
Aq. mulf. ℔iij.

Coque omnia s. a. ad consumpt. lib. 1. Colatur & exprimatur. In colatura dissolve.

Mann. calabr. ℥iij.
Sacchar. penid.
Cand. alb. añ. ℥j.

Coq. ad consist. syrupi, addendo in fine aq. Cinamo. parum.

Dosis ℥j. ad ℥ij. & ultra.

CCCCXLVII. Opopanax.

Opopanacum quid sit & quodnam optimum, vide supra, hoc loco illius purgandi facultatem describemus, quâ educit phlegma crassum & viscosum, non solum è mesenterio & regione prima, sed & idem allicit à partibus remotis & juncturis, adeoque mundificat cerebrum, nervos, pectus: tussi antiquæ confert: potum cum aceto hora una ante accessionem febrilem, arcet rigorem, maxime si idem opopanax cum succo apii ac oleo anethino spinæ illinatur.

Dosis à ℥ß. ad ℥j.

Corrigitur spica & mastiche.

PRÆPAR.

1. Opopanax depuratus, Fit solvendo (in ☩) colando & inspissando.

2. Extractum. Fit ut Euphorbii.

Dosis à ℥ß. ad ℥j.

3. Pilulæ de Opopanaco comp. V. D.

Dosis ℥j.

4. Oleum stillat. (ex ♈ per cinerem.) Sagapenum. Vide classe. 2.

CCCCXLVIII. Scammonium.

Scammonium, Scammoneum, Scammonia, Scammonea. Est succus ex radice Scammoneæ, plantæ lacteo succo

succo plenæ, extractus & inspissatus. Extrahitur autem vel radicem adhuc crescentem incidendo (*vid. Dioscor.*) vel eandem (dubio procul cum foliis & caule,) prælo submittendo.

Scamonia Syriaca, *hæc hujus loci.*
planta est Monspeliaca, Valentina.

Dicitur σκαμμωνία, *Dioscor. Theophr.* Scammonia, *Matth. Lon. Cast.* Scammonea, *Co. d. in D.* Antiochena, *Cam.* Scammonium, *Cord. hist. Dod.* Syriacum, *Lob.* Syriaca, *C.B.1.*

Optimum est quod ex Antiochia affertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum est. Probatur quod nitidum, splendidum, (instar gummi) rarum, cito liquescens, friabile, colore cum frangitur, fulvo, non valde ponderosum, tactu linguæ lactescens, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymalli admisti argumentum est.) Quod ab his notis recedit, tantò pejus existit, quantò longius recesseris. Improbantur glebæ ingentes, nigræ, graves, nimirum aut adulteratæ hæ sunt, aut succus ex tota planta expressus.

Dosis à gr. v. ad x. vel xij.

Vires. *Expurgat valde humores bilioſos, acres, ſeroſos, adeoque creberrimi uſus eſt, non modo per ſe, ſed & cum aliis permiſtum.*

N. *Cum magnæ ſit acrimoniæ, intenſæque caliditatis & ſiccitatis, infenſæ malignitatis, mordacis flatulentiæ, exceſſivæ attractionis, adeoque aptum natum, quod inteſtina erodat, viſcera, corpar, &c. conturbet, ventriculum flatibus mordacibus laceſſat, vi ſua calfactoria ac exſiccatoria (quas 3. gr. obtinet) inflammet, & conſequenter febres producat, vi attractoria hypercatharſes introducat, correctione opus habet, hanc alii aliter inſtituunt. Hinc,*

PRÆPAR.

1. *Scammonium correctum per Cydonium, i.e. Diagridium.*

℞. Scammonium tritum, coque in malo Cydonio excavato pasta circumdato, exemptum dein diagrydium serva pro usu.

N. 1. *Hæc elaboratio est Gal. l. 1. c. 1. de aliment. facult. ubi interna mali cotonii acetabula ſemini deſtinata excavat, eaque Scammonio replet ac coquit.*

N. 2. *Antiquum imbecillum eſt, ideoque flatulentum, binum eſt optimum.*

N. 3. *Dicitur Diagridium, Diagrydium, Diacrydium.*

2. *Scammonium defecatum per ſuccum Citonior.*

Solve Scammonium (vel diagridium) in succo calido Citonior. Rosarumve pallidarum aut Damascenarum s. a. decanta à fecibus ac coagula.

N. 1. *Quercetanus veram Scammonii præparationem fieri cum ſucco Limonum ait, cum quo procedit ut dictum.* Vide Pharmacop. c. 15. *Alii cum ſucco Citri.*

N. 2. *Crollius imbibit Diagridium puriſ. ſuco clarificato Roſ. pallidar. vel*

sylvestrium,) *forte Damascenar. seu Provincialium*) *addit spir.* ☉ *i guttam unam vel alteram, atque exiccat calore solis vel retro fornacem, idque repetit multoties* (*20. vel 30.*)

Dosis à gr. vj. ad xij.

N. 3. *Bredelius dissolvit Scammonium in* ▽ *destillata actu frigida. Sic subsidet picea quadam substantia, à qua decantat liquorem supernatantem: idque repetit, novam scil.* ▽ *affundendo, quoties* ▽ *albicantem colorem contraxerit. Coagulat dein decantatas* ▽*s leni calore ad siccitatem.*

Dosis ad gr. xij. &c. *Brendel. in Chym.*

3. Extractum per spiritum Vini, Magisterium s. Resina Scammonii, Pulvis Syrius.

℞. Scammonii purissimi grosse triti ℥ij. ♆ opt. ℥xij. (vel ad eminent. dig. 4.) Digerantur in ♍ hora una ac altera, sæpius agitando, ut solvatur: dein filtra calidè per chartam, filtraturæ affunde ▽ frigidam Rosar. (vel aliam aliquam ▽m) & lacteſcet liquor. Abstracto ♆ repone reliquum & residebit Resina quam (à supernatante lacteo liquore decantationis beneficio separatam,) ter quaterve ▽ rosacea lava.

N. 1. *Si Scammonium purum fuerit, vix pars tertia decedit.* Sala de vegetab. Kesl. 1. c. 90. Tentzel. in Exeg.

Dosis à ℈ß. ad gr. xv.

Fit quoque Extractum Scammonii per ☼.

Dosis gr. 8. vel 12. *Harim. in Croll.*

4. Extractum Diagridii aromatisatum FF.

℞. Cinam.
Zinzib.
Caryophyll.
Macis.
Nucist.
Cardamom.
Cal. Arom.
Anis.
Cortic. Arant. aā. ʒiß.

F. Extractum cum ♆ ℔ß.

2. ℞. Diagrid. ℥ij. Extrahe itidem cum ♆ s. a.

Utrumq; Extractum conjunctim digere. ♆ abstrahe ad consistentiam Extracti.

Dosis gr. xv. ad ℈j.

5. Extractum Scammonii Glycyrrhizatum.

Verum Scammonii correctivum est succus liquiritiæ. Infundatur radic. glycyrrh. bona quantitas in aq. per 24. horas, eaq; infusio novâ semper glycyrrh. additione ter repetatur, coctione levi præmissâ. In hoc decocto Scammon. pulverisatum resolvatur filtretur, exhaleta aqua sub finem lenissimo △ (ne aduratur) usq; dum extractum in fundo resideat. *Est S. Cloßai.*

6. Elixir Scammonii Crollianum s. Pilula Scammonii.

Ex Scammonio crebris imbibitionibus succi Rosar. (ut supra) imprægnato, extrahe Tincturam s. a. digerendo

rendo cum ♈ opt. (in quo fem. anis. fœnic. cinam. & spica nardi macerata,) decanta & abstrahe ♈ ad consistentiam duriusculam, vel quod melius præcipita cum ♈ Rosar. & lava.

℞. Hujus Extract. ℥j.
Succi Citonior. depurati ℥iiij.
Ros. rubr. depurat. ℥j.

M. & coagula ad consistentiam pilul.

Dosis à gr. 10. ad 20.

7. Alia correctio Hartmanni: Scammonium ☉latum.

℞. Scammon. minutiss. triti q. v. imbibe cum pauxillo spir. ☉i vel ol. ♃is p. c. adfundendo guttas aliquot Ol. anis. vel fœnic. contere diligenter ut fiat massa instar picis viscida, quam serva.

Vires. *Purgat leniter sine omni molestia.*

Dosis à gr. xv. ad xxv. *Hartman. in Croll.*

N. 1. *Eodem modo mitigatur & vehementia omnium succor. purgantium, Aloes, Elaterii, Gummi de Peru.* Hartmann. in Croll.

N. 2. *Quercetanus in Pharmac. Restit. c. 15. Chymici, inquit, qui elegantes illas & singulares ☉i proprietates occulte in eo delitescentes eruere norunt, haud verebuntur Scammoneam, Myrrham & ipsa etiam Gummi præparare & dissolvere cum phlegmate ☉i, toto suo spiritu impregnato. In hoc solo enim spiritu latet vera illorum simplicium præparatio, quæ cum exuperante calefaciendi qualitate insignita sunt, & hac via exquisite & perfecte corriguntur.*

N. 3. *♏us, ☉li & ♃is eomburunt Scammon. & in picem vertunt, ac proinde multum virtutis catarcticæ deperdunt. Satius igitur erit Scammon. resolvere in Tinctura ros. cum ♏u ☉li paratâ ut moris est, resolutumque ad Extracti consistentiam reducere.*

8. Scammonium ♃ratum.

℞. Scamm. minutiss. triti, q. v. (E. gr. ℥j. vel ℥ij.) Extendatur supra chartam bibulam, detineaturque supra carbonibus vivis ♃re super injecto fumantibus, donec Scammonium, (quod continuo movendum) liquescere incipiat vel albescat. Scammonium hac ratione optimè correctum exhiberi potest à gr. vj. ad vij.

9. Scammonium Rosatum.

℞. Scammon. vel Diagrid. q. v. Extrahe cum spiritu Citonior, s. a. decanta, filtra & inspissa ad consistentiam melis. Dein adde ad Scammon. ℥j. succi Ros. Rub. recenter express. ℥ij. coagulentur simul ad siccitatem.

N. *Si spiritum Citoniorum, infusione Santali tinctum, loco Menstrui extractioni huic adhibueris, non modo Scammonium colore elegantius, sed & Epoti minus noxium acquires. Et hoc modo paratum Scammonium rosatum extat in officina Salizwedeliana, jucunda sua rubedine visum oblectans.*

Dos. à gr. vj. ad xv.

10. Infusum Scammonii seu spiritus purgans.

℞. Scammon. cl. p. iiij. Succi Cydon. p. ij. mixta pone in locum calidum quotidie movendo, donec induretur. Tunc affunde ℣ Malvatici, q. s. ſtentque aliquamdiu in digeſtione. Et fit ſpiritus purgans ſeu ſolutivus.

Vires. *Purgat ſine ullo faſtidio ac moleſtia.*

Doſis, variat pro Scammonii ingredientis quantitate.

N. *Hæc infuſio ad annum circiter ſervata, rejicit ad ſuperficiem guttulas olei rubei, inſtar picis liquidæ, in quo ferocia ſeu malignitas ſcammonii reſidere judicatur.* Tentzel. in Exeg.

11. Diacydonium Lucidum Scammoneatum ſeu laxativum.

℞. Gelat. Diacydon. lucidi, ℔. j. Extract. Diagrid. ℥vj. coque lento igne, (NB.) optime miſcendo, ad juſtam conſiſtentiam.

Vel

℞. Scammon. ℥iv. extrahe Tincturam cum ℣ poſtea fiat ſ. a. Cydoniatum ex ſucci Cydonior. ℔. iij. ſacchar. ℔. j. Tincturam paulatim ſucco affunde, miſce exacte ac effunde in ſcatulas.

Doſis à ℥j. ad ℥ij. & ℥iß.

N. *Niſi mixtio exacte fiat fieri poteſt, ut diagrydium in uno loco parcius, in alio copioſius concreſcat, inde purgatio juſto lenior, hinc copioſior, adeoque hypercatharſis nonnunquam ſubſequitur.*

12. Gelatina Cydoniorum Laxativa cum Turbith.

℞. Scammon. ℥ij.
Turbith. ℥iv.
Extrahe cum ℣, poſtea
℞. Decoct. Cydon. ℔vß.
Sacchar. ℥xviij.

Coq. ſ. a. & F. Gelatina, cui ſub finem affunde Tincturam Diagridii & Turbit. ſpatulaque agitentur, donec ℣ evaneſcat. Tandem repone pro uſu.

N. Communiora præparata, quæ diagridium ceu baſis ingreditur, ipſemet Tyro obſervare poterit.

Præcipua ex his ſunt.

Confectio Aniſi Laxativi.
Elect. Benedict. Laxativ.
De Citro ſolutivum.
Diacydonites Laxativ.
El. Epiſcopi ſ. Eleſcoph.
Confect. Hamech.
Indum majus.
Diaprunis ſolutivum.
Roſatum.
De ſucco Roſarum.
Zinziber Laxativum.
Pilulæ Aggregativæ majores.
Aureæ.
De Fumaria.
De Hermodactylis.
Extractum Catholicum, &c.

Et hæc ſunt quæ de Vegetabilibus ſcribenda fuerunt.

Phar-